كتاب لغت شهنامه

لغت شهنامه
لعبد القادر
البغدادي

ايا صوفيه
٤٦٨٤

بو كتاب مستطاب استاذ الاساتذه وجهبذ الجهابذ جوهري وقت
ومجد الدين عصر اديب الادبا ورئيس العلما استاديم عبد القادر
افندي حضرتلرينك آثار خامه مشكين شمامه‌لريدر مرحوم مبرور تفسير وحديث
وعلم نحو ولغتده فريد ووحيد ايدي رحمه الله تعالى حرره حميدي
زاده

وقف
١٨٢



٥



4684

قد وقف هذه النسخة الجليلة سلطاننا الأعظم والخاقان المعظم
مالك البرين والبحرين خادم الحرمين الشريفين
السلطان ابن السلطان الغازي محمود
خان وقفا صحيحا شرعيا لمن طالع وتعلم
وتعلم واستفاد أدام الله دولته
الفقير حرره الفقير
أحمد شيخ زاده المفتش
بأوقاف الحرمين
الشريفين
عفي عنهما



بسم الله الرحمن الرحيم

شهنامهٔ هر لغت بود حمد خدا — کز نعمت اوست بنده را نطق بجا
گر هر سر موی صد زبان باشد — از شکر زصد یکی نوا کردن ادا

حمد ثابت الاساس و سپاس بیحد و قیاس اول پادشاه
بی زوال و مفیض الخیر والنوال جنابنه شایسته
و سزاوار درکه حمدی ایچون هر دهانده بر لسان و هر لسانده
بر تبیان انعام و احسان ایلدی و درود نامعدود
اول خلاصهٔ هر موجود حبیب ملک معبود حضرت
محمد محمودک آل و اصحابی ایله روح منورینه و مرقد مطهرینه
علی التوالی مدی الایام واللیالی نثار اولنور که نیجه
پادشاهان والا مقدار فریدون و کیخسرو اعتبار خدمهٔ
دین متینی سطوتندن زبون و خاکسار اولمشلردر شعر
لیس کلامی یفی بنعت کماله صلی الاله علی النبی و آله
و بعد اشبو عبد حقیر و بندهٔ پر تقصیر المعتمد علی لطف
ربه القدیر الهادی عبد القادر بن عمر البغدادی
بو وجهله تقریر و بو طرز ایله تعبیر ایدرکه هجرتک
بعد الالف سبع وستین سنه سنده مطالعهٔ شهنامهٔ
فردوسی نامدار بلاغت شعار که متضمن احوال
ملوک و پلاندر و مقبول طبع مشکل پسندان جهاندر
واقع اولدی فی الواقع بیت به از این کس نگفت
و نتوان گفت در چنین کس نشنفت و نتوان شنفت
اثنای مطالعه ده ضبط اسامی رجال و بقاعک اصح
ضبطنه اتباع ایدوب هر لفظ غریبه مصادف
اولدقده کتب لغات فارسیه یه مراجعت اولنوب
بعد تبیین الحقیقة من المجاز بر جریدهٔ تسویده ده افراز
اولنور ایدی و نیجه کتب مفیده دن لغات عدیده
التقاط اولندی و بر مدت صحایف مسوده ده
مهجور و زاویهٔ نسیانده خفی و مستور قالمشدر
صکره اعزهٔ احبابدن بری تسویده دن تبییضه نقل
ایتمکی اشارت بیوروب التماسنه اجابت
و استدعاسنه اطاعت اولنوب جمع و تألیف
و تلفیق و تصنیف ایتمکه عزم و جنابنه اهدا
اولنمغه جزم اولندی شعر و خیر عزیز فی الانام مقامه
فأحسن ما یهدی الیه کتاب و اقف خبیر و ناقد
بصیردن مأمولدرکه بو فقیرک بضاعت مزجاتن
عین رضا ایله قبول ایدوب قدح و تزییف
ایله باعث خجالت و تشویر اولمیوب خلل و
فسادین اصلاح ایله دستگیر اوله و من الله
التوفیق و هو خیر رفیق بیت قلب است نقد ما
و خریدار جوهر نیست لیکن امید بر نظر سعد مشتریست

باب الالف مع الالف

آسا اداة تشبیه در مشبه بهک آخرینه لاحق اولور
بیت بطهمورث آساست کردار او نکورای و پاکیزه

وخوب رو ٭ آوج معناسی دخی واردر ٭ تبری آسوده دل
فعل امر و وصف در ٭ نته که رکن الدین بیورر بیت
بکش از راه جست وجویش پای ٭ از تنگ و پوی یک زمان
آسای ٭ کاتبی دخی بیورر بیت درگه کین معرکه آرای
رزم ٭ در دم عیش انجمن آرای بزم ٭ ثانی لغت خراشنده
و قار و تمکین معناسنه در ٭ نته که ابن یمین بیورر بیت
سرو اگر با قد رعنای تو هم بالاستی ٭ کی چنان مطبوع
وخوش اندام و با آسا ستی ٭ ثالث آسنمک معناسنه
اسم مصدر در ٭ عربیده ثؤباء معناسنه ٭ کردان
وکشیدن ایله استعمال اولنور ٭ نته که بهرامی بیورر بیت
چنان نمود بمن دوش ماه نو دیدا ٭ چو ماه نو که کند
گاه خواب خوش آسا ٭ بونک درت اسمی دخی واردر
بری پاسنگ در بار فارسی و عربی وضم سین مهمله
وآخری کاف عربی ایله ٭ نته که لبیبی بیورر بیت
چو پاسنگ کند ماه فر از خمگاه ٭ قرارمه نو نماید فراز ٭
ثانی خامیازدر ٭ نته که ملای روم بیورر بیت
آنچنان کز عطسه و از خامیاز ٭ این دهان گردد بنا خواه
تو باز ٭ خامیازه دخی لغتدر ٭ نته که سوزنی بیورر بیت
کس از آن جمله شادمانه نگشت ٭ بتب گرم و خامیازه متین ٭
الف حذف اولنوب خمیازه دخی دینور ٭ نته که
عرفی بیورر بیت سرعت اندیشه را افکنده در دامان تیز
عادت خمیازه در جیب کمال انداخته ٭ ثالث دهان دره
فتح دالین ایله ٭ رابع فاژ در فا و زای فارسی ایله ٭

نته

نته که طیان دیمشدر بیت میکند چون زبید ماغی فاژ ٭
در دهان نیش نهاد باید ژاژ ٭ فاژه دخی دینور ٭ نته که
انوری بیورر بیت تو زر خواهی وفغ سخن عرضه دادم ٭
تو در فاژه افتی وفغ در عطاسه ٭ اَبِستا فتح وضم
همزه ایله دین مجوسده کتاب زندک شرح وتفسیریدر
رئیسلری زردشت حکیم تألیف ایدوب حضرتنه باری
جنتده ایکیسن بکا ویردی دیو ادعا ایتدی بیت
خداوند را دیدم اندر بهشت ٭ مرا این زند و ابستا
همه او نوشت ٭ اژدها ضحاک ناپاک اسمیدر بیت
بر آن محضر اژدها ناگزیر ٭ گواهی نوشتند برنا و پیر ٭
اصلده معروف ایلان معناسنه درکه عربیده تنین دینور
هر برا و موزنده مرض سرطاندن ایلان باشی شکلنده
بر عارضه ظهور ایتمکله اکا اژدها دیوب بو علاقه ایله
کندینه دخی اطلاق اولنمشدر ٭ اژدهاک واژهاک
دخی دینور ٭ وعند البعض اژهاک اول عارضه نک
اسمیدر ٭ بر اسمی دخی دهاک درکه ضحاک ایله تعریب
اولنوب اصلی ده ایله اک دن مرکبدر ٭ اک با همزه وکاف
عربی ایله آفت وعیب معناسنه در ٭ نته که منصور شیرازی
بیورر بیت عدوی تو که هیزم شکسته باد مدام ٭
تنور حادثه میسوزدش در آتش اک ٭ محتشم دخی
وصف شتاده بیورر بیت گر نهد موسی علم ید بیضا
در آب ٭ چون کشد جانب خود باشدش از یخ اکک ٭
اول سفاک ناپاک اون عیبی اولمغله دهاک ایله ملقب

اولدی نته که کتب تواریخده بو وجهله معدوددر • اول
زشتی • دوم کوتاهی • سوم بیدادگری • چارم بی شرمی • پنجم
بسیارخوارکی • ششم بدزبانی • هفتم دروغگویی • هشتم
شتابکاری • نهم بخردی • برا اسمی دخی بوردر ان شاء الله
محلنده ذکر اولنور

مع الباء

آب معروف • واستعاره طریقیله رونق ولطافت وقدر
ومنزلت وعوض ووقاره اطلاق اولنور عربیده دخی
بو تجوز شایعدر • قال الثعالبی العرب تستعیر الماء لکل
ما یحسن منظره ویروق موقعه ویعظم قدره ومحله • بو بیتده
قدر ومنزلت معناسنه در بیت وراهرز لکمانزد افراسیاب •
فرونتر بدی حشمت وجاه وآب اندرآب فتح همزه ایله
هند طرفنده غزنین قربنده بر شهردر بیت زغزنین سوی
اندرآب آمدم • ز آسایش اندر شتاب آمدم ایزدگشسب
بهرام چوبین سپهسالاریدر بیت بیکدست بد بود
ایزدگشسب • که بگذاشتی آب دریا باسب •
اصلده اوچ کلمه دن مرکبدر بری ایزد که ذات باریتک
اسم شریفیدر و بری گشن درکوزل ومحبوب معناسنه •
وبری اسب در آت معناسنه گشن ایله مرکب اولیجق همزه
ساقط اولدی • گشسب گوزل آت صاحبی معناسنه در •
وایزدگشسب اضافه مقلوبه قبیلندندر اصلی گشسب ایزددر
وتاخیر مضاف لغت پهلویدر وتقدیمی لغت عجم در آذر
گشسب گشتاسب بلخده بنا اتدوکی آتشکده در آنی
اسکندر خراب ایدوب ایچنده اولان خزاین ونفایسی آلدی

اضافت

اضافت مخففه قبیلندندر اصلی کسر را ایله در بیت فروزنده
جوشن وزین واسب • پرستنده فرخ آذرگشسب •
گشسب دین مجوسده زردشت اتباعندندر آتنک نعللری
آلتوندن اولمغله بو لقب ایله ملقب اولدی بوکا زرسب
دخی دینور نته که بو بیتده مذکوردر وکیخسرو خزینه داری ایدی
بیت زپاکیزه جای فرود زرسب • همی برفروزم چو آذرگشسب
وجه تسمیه شیخ نظامینک بو بیتنده ظاهردر بیت زده
موبدش نعل زرین براسب • شده نام آن آذرگشسب
مجوسده هرکیم آتشکده بنا ایدرسه یا خدمتنده شهرت بولورسه
اول آتشی اسمنه مضاف ایدرلر • ومطلقا آتشکده معناسنه دخی
کلور • نته که سیاوش کرشیوزه خطاب اتدوکی محلده در
بیت همان اسب تو شاه اسب منست • کلاه تو آذرگشسب منست
ومقام مرعتده آتش معناسنه شدة احراقی جهتندن مشتبه به
چوق یرده کلمشدر بیت سواری بکردار آذرگشسب •
بکابل سوی سام شد بر نشسته اسب ولـه کمان را بزه کرد وازباد
اسب • بینداخت تیری چو آذرگشسب • مجازا اول آتشکده
صاحبنده ده اطلاق اولنمشدر بیت سپهبد چنین گفت
کاذرگشسب • بند نامور زنجنکی زرسب • زرسب بوبنده
غیر زرسب مذکوردر ان شاء الله محلنده ذکر اولنور •
وآتش پرست معناسنه ده کلور نته که لطیفی بیوزر بیت
اگر رخ نماید بدین شیوه دوست • شوند اهل اسلام آذرگشسب
آشوب هرج ومرج معناسنه اسم مصدردر آشوفتندن
مأخوذدر اسم فاعل دخی کلور شهرآشوب کبی بیت

بتر سهم ز آشوب بد کوهران • بویژه ز گردان مازندران •
افراسیاب بن پشنگ بن زادشم بن فریدون در پادشاه
توران زمین در نوذری قتل اتدکدنصکره اون ایکی سیل
ایران زمینه متصرف اولدی زال ابن سام آنی مملکتدن
سوروب زو ابن طهماسبی پادشاه ایلدی آخر الامر
کیخسرو النده هلاک اولدی ارجاسب پادشاه توران
زمین ابن افراسیاب در پدرندنصکره پادشاه اولدی
اسفندیار آنی دز شهرنده قتل ایلدی بیت مگر شاه ارجاسب
توران خدای • که دیوان بدندی به پیشش بپای •

مع التاء

اُست ضم همزه ایله کتاب زندک شرح و تفسیریدر استا
دخی لغتدر نته که ذکر اولندی • و اُبستا قصر و مد همزه
و کسر بای عربیله ده لغتدر بیت بدان آب روشن سر
و تن بشست • همیخواند اندر نهان زند و اُست •
اَغریرث فتح همزه و کسر را ایله افراسیاب برادریدر
بیت همی ساختش کار رزم آزمای • بکاخ اندر اغریرث
رهنمای الجخت سکون لام و فتح جیم فارسی و سکون
خا ایله طمع معناسنه در بیت بالجخت خود را میفکنی
بدام • میان دلیران شوی نیکنام آبجوست علی وزن
آبدست واو رسمی ایله جزیره درکه دریاده اولور
بیت بزد برای تو ماندم بشست • چو کشتی زد بریا
بر آبجوست آهخت مد همزه و کسر ها ایله سلاحی
غلافندن یا محلندن چقروب حواله ایتدی دیمکدر آهختن

فعل

فعل ماضی در بیت بپیچید بر زین و گرز گران • بر آهخت
چون پلنگ آهنگران • و مطلقا چقرمق و صویمق معناسنه ده
کلور بیت کشاد آن میان بسته پهلوان • بر آهخت از و
جامهٔ خسروان اردیبهشت بعضی ضم همزه ایله و بعضی کسر
ایله روایت ایتمشدر فرس قدیمده سنه نک ایکنجی آیی
اسمیدر و تاریخ جلال الدین ملکشاه سلجوقیده فصل
بهارک ایکنجی آییدر بیت بدو گفت پیران که خرم بهشت
کسی کو ببیند بار دی بهشت • فصول اربعه نک اسامیسی بودر
فصل بهار • فروردین • اردیبهشت • خرداد • فصل صیف
تیر • مرداد • شهریور • فصل خریف • مهر • آبان •
آذر • فصل شتا • دی • بهمن • اسفندارمذ •
فرس قدیمده بونلر اسامی شهور سنه در بر قصیده تعلیقی
بو قدر ابتدای سنه فروردین در مجموعی نصاب الصبیانده
بو قطعه ده مذکوردر قطعه ز فروردین چو بگذشتی
مه اردی بهشت آید • بمان خرداد و تیر آنگه که مرداد آیدت ناید •
پس از شهریور و از مهر و آبان آذر و دی دان • که بر بهمن
جز اسفندارمذ ماهی نیفزاید

مع الجیم العربی

آگج مد همزه و فتح کاف فارسی ایله بر آغاجدر که باشنده
اکری دمر اولور دشمن کمینه آتوب آنکله چکرلر قانجه دیکر
آلتدر بیت بجستند تاراج و رشیش را • بآگج گرفتند گستیش را
اَرج قدر و قیمت معناسنه در ارجمند بوندندر گرک بیت
پسر داد یزدان بیند اختم • ز بیهوده کی ارج نشناختم •
آخشیج مد همزه و سکون خا معجمه ایله عنصر معناسنه در اصطلح

صند و مخالف معناسنه عناصره بر بر ینه ضد اولمغله اطلاق
اولنده جمعی آخشیجان در **الفنج** الفنجیدن دن فعل امر در قزنمق
واکتساب معناسنه **بیت** میلفنج دشمن چو شاهی کنی
نکو نام خود در تباهی کنی **ایرج** کسر همزه ایله فریدونک کچک
اوغلیدر فارس و عراق و خراسان ولایتنی اکا ویروب ولیعهد
ایتمش ایدی برادرلری تور و سلم اکا حسد ایدوب قتل ایتدیلر
نسل و اتباعنه ایرانی دینور حذف جیم ایله و مذکور ولاتی
دخی ایران دینور که شایستهٔ جنگ ایران منم
هماورد سالار ایشان منم

مع الجیم الفارسی

ایچ هیچ معناسنه در ان شاء الله محلنده ذکر اولنور **بیت**
نشانه نهادند بر اسپریس ٭ سیاوش نکرد ایچ با کس نکیس

مع الدال

آفند مد همزه و فتح فا و سکون نون ایله خصومت و جنگ
معناسنه در **بیت** دلیر و جهانسوز پرخاشخر ٭ ندارد جز آفند
کار دکر **آوند** مد همزه و فتح واو و سکون نون ایله دلیل
و برهان و کوزهٔ آب معناسنه در **بیت** چنین کفت با پهلوان
زال زر ٭ چو آوند خواهی به تیغم نکر **آورد** مد همزه و فتح
واو ایله جنک و حمله معناسنه آوردیدن دن مأخوذدر
حمله ایتمک و مبارزت معناسنه هماورد بوندن مأخوذدر
جنکده عدیل معناسنه در **بیت** از او باز کشتند دل پر ز درد ٭
کسی آورد با کوه خارا نکرد **اروند** فتح همزه و سکون را
و فتح واو ایله اوج معناسی واردر ٭ برى ایلک و رنج و کدر
بیمی معناسنه **بیت** بارهان و اروند مردی هنر ٭ فراز

آورد گونه گون سیم و زر ٭ و بری بغداد ایرماغی در که دجله
دینور **بیت** اکر پهلوانی ندانی زبان ٭ بتازی تو اروند را دجله خوان
و بری لهراسب شاهک پدری اسمیدر **بیت** که لهراسب بد
پور اروند شاه ٭ که او را بد آغاز زیبا تاج و کاه **اورند** ضم همزه و
تقدیم واو ایله رای مهمله اوزرینه ابهت و شکوه معناسنه در
بیت سیاوش مرا همچو فرزند بود ٭ که با فر و با برز و اورند بود
اند فتح همزه و سکون نون ایله عدد مجهول در اوچدن اونه
وارنجه عدد بصنع معناسنه و علی وجه الشک و التخمین
سوز سویلمک **بیت** بدید آمدان چهرهٔ لو رمند ٭ نکوتر ز خورشید
صد بار و اند **اورمزد** سماء سادسه ده اولان مشتری یلدزیدر
و سعد در **بیت** کنون این جهانجوی از دمنست ٭ که
فرخ تر از اورمزد منست **ارد** کسر همزه و سکون را و دال مهمله ایله
هر آیک یکرمی بشنجی کوننه دیرلر **بیت** همی رفت سوی سیاوش
کرد ٭ بماه سپندار در روز ارد ٭ فرس قدیمده هفته
و اسبوع اولمامغله آیک اوتوز کوننک هر برینه بر اسم
وضع ایتدیلر جمله سی بو در ٭ اورمزد ٭ بهمن ٭ اردی بهشت
شهریور ٭ اسفندارمذ ٭ خرداد ٭ مرداد ٭ دیبادر ٭
آذر ٭ آبان ٭ خور ٭ ماه ٭ تیر ٭ کوش ٭ دی بمهر ٭
مهر ٭ سروش ٭ رشن ٭ فروردین ٭ بهرام ٭ رام ٭
باد ٭ دیبادین ٭ دین ٭ ارد ٭ اشتاد ٭ آسمان ٭
زامیاد ٭ مار اسفند ٭ انیران ٭ فیض هندی بو قطعه ده
جمع ایلمش **قطعه** اورمزد است دیگر بهمن و اردی بهشت ٭ انکه
دکر شهریور اسفندیار مذ خرداد و مرداد است ٭ ز دیبادر کند

آذر وآبان وخور باشد • چو ماه وتیر وگوش ودی بهمن
نیمه افتاده • رسد مهر وسروش ورشن وفروردین و
بهرامست • چو رام وباد ودیبادین ودین وارد واشتاد
وزان پس آسمان وزامیاد اسفند انیران دان • که این سی روزه
مریاد از حکیم فارسی یادداشت • ضرورت شعر ایچون اورمزد
واوی تحریک اولندی • معلوم اوله که بو اسامی اصطلاح فرس
جاهلیتدرکه تاریخ قدیمی دیمکله مشهوردر ابتداسی
جمشید زمانندندر سنهٔ شمسیه ضبطی ایچون ییلی اون ایکی
حصه ایدوب هر بر حصه یه بر اسم وضع ایتدیلر تا که
ذکر اولندی وهر بیرینی اوتوز کون طوتمغله سنه اوچیوز
آلتمش کون اولوردی وآبان آینک آخرنده بش کون
زیاده ایدوب اوچیوز آلتمش بش کون اولوردی وهر آیده
یوز یکرمی ییله دک بر ربع یوم دخی اعتبار ایدوب بر آی
زیاده ایدرلردی بهیزک ایله مسمی ایدوب اول آنک آخرنده
بیرام ایدرلر ایدی اول ییل اون اوچ آی اولوردی قانونلری
مختل اولمامق ایچون کبیسه اعتبار اولنمزدی واصطلاح فرس
اسلامیده که واضعی سلطان جلال الدین ملکشاه سلجوقیدر
عصرنده معمول بو ذکر اولنان آیلری کبیسه اعتباریله
فروردین آینک اولکی نوروزدن طوتوب در تفصیلک
هر برینه اوچ آی تعیین ایتدیلر تا که ذکر اولندی وآبان
آخرنده اولان بش کونک جمیع اسمی اندرگاه در عربیده
خمسهٔ مسترقه دینور مفصل اسملری بودر • اهنود •
اشتود • اسفندمذ • وهشت • هشتوئیش • وزودر

آبان آینک صوکی بشنجی کونلریدرکه مجوسک معتبر برامیدر
معناسی زیب روح دیمکدر بو اسم ایله مسمی اولدیغنک
وجهی بودرکه مذکور کونلرده طائفهٔ مجوس انواع اطعمه
واشربه اولولرینه مهیا ایدوب زعم فاسدلرنجه جانلری
گلوب غدالنور وخمسهٔ مسترقه آبان آخرنده اولمغله بعضیلره
اشتباه اولوب خمسهٔ مسترقه پروردگان ظن ایتمکین بینلرنده
اختلاف واقع اولمغله احتیاط ایچون خمسهٔ مسترقه پروزد
اضافه ایدوب اون کون بیرام ایدرلردی کذا فی کتاب
التفهیم فی صناعة التنجیم لابی الریحان البیرونی • واسامی
ایام مده یوم ایله آی اسمی موافق کلیجک بیرام ایدوب
زمزمه ایدرلردی مثلا فروردین آینک اون طقوزنجی
کونی واردی بهشتک اوچنجی کونی وخردادک آلتنجی
کونی وتیرک اون اوچنجی کونی ومردادک یدنجی کونی
وشهریورک دردنجی کونی ومهرک اون آلتنجی کونی
وآبانک اوننجی کونی وآذرک طقوزنجی کونی ودینک
سکزنجی واون بشنجی ویکرمی اوچنجی کونی وبهمنک
ایکنجی کونی واسفندارمذک بشنجی کونی کبی

مع الذال المعجمة

اسپهبد صاحب سپاه وسرعسکر معناسنه در سپهسالار
کبی وشهنامه ده پادشاه معناسنه چوق کلمشدر بونده
زال دن عبارتدر بیت که از بیم اسپهبد نامور •
چگونه گشتایم پیش تو در • اگر اسپهبد حذف همزه ایله در
وتعرفده ملوک دیلم وطبرستانه اطلاق اولنور •

آرامد آرامیدندن فعل مستقبل و امر غایبدر استراحت
معناسنه بیت بیزمود تا اشکن تیز هوش • بیارامد
از غارت و جنک و جوش

مع الزاء

آذر فرس قدیمده تاسع شهور سنه در و تاریخ جلالیده
آخر شهور صیغدر بیت دی و بهمن و آذر و فوردین •
همیشه پر از لاله بینی زمین اسپر کسر همزه ایله قلقان
معناسنه در اکثر حذف همزه ایله در بیت همی تیر بارید
همچون تکرک • بدان اسپر کرک و بر خود و ترک آژیر
مد همزه و کسر زاء فارسی ایله متیقظ و هوشمند معناسنه در
بیت زبد خواه روز و شب آژیر باش • شب و روز
با ترکش و تیر باش • و آژیریدندن امر دخی کلور
هشیار کردن معناسنه اصطخر پارسده که شیراز
ولایتی در بر شهر در طولی اون ایکی فرسخ و عرضی
اون فرسخ در بناسنه کیومرث شروع ایدوب
جمشید تمام ایلدی ملوک پیشدادیان و کیانیان تختکاهی
ایدی آثار غریبه‌لری وار ایدی و خرابه‌لری وار ایدی و حضرت
سلیمان بن داود علیهما السلام دخی تختکاه ایدنمش
ایدی حالا خرابه بیابدر و چهل منار ایله معروفدر
بیت سکندر بیامد باصطخر پارس • بدیهیم شاهان
شد و فخر پارس اختر یلدز در که عربیده نجم و کوکب
دینور ایکی معناسی دخی وار در بری فال در بیت
یکی اختری کفت از آن پس براه • که زین سان بهرام بهر سپاه
و بری رایت و علم معناسنه در شهنامه‌ده بو معنی چوقدر

بیت

٨

بیت بیارید کاید بنزدیک شاه • چو ترکان بدیدند
اختر براه آبشخور مد همزه و کسر با و واو رسمی ایله
حیوانلرین و چشمه‌دن صو الاجق یر در بیت از آن رفتن میش اندیشه
خاست • بدل کفت کابشخور این کجاست آرغ حرف شرطه
و آره‌دن مخفف بچقو و ملشار معناسنه بیت چو خستو
نیاید ببند دکر • ببرم میانش بیرنده ار آغار آغاریدندن
فعل امر اصلامق و اصلنمق معناسنه متعدی و لازم
کلور و تر شدرمق معناسنه‌ده کلور بیت اکر شاخ بد
خیزد از بیخ نیک • تو با شاخ بد بر میاغار و یک آهار
مد همزه ایله خشل در که جولاهه آنکله ایپلک خشکر بیت
همه ریک شد زیر نعل اندرون • چو کرباس آهار داده بخون
انکر آتش قوری در که عربیده جمره دینور بیت نه انکیزه
چو آتش بود راست رو • ز اختر شناس این نه از شاه
اردشیر ملوک فرسک طبقه رابعه‌سندن که ساسانیاندر
اوج پادشاه اسمیدر بری اردشیر بابکاندر و بو طبقه‌نک
اولکی پادشاهیدر پدرینک اسمی دخی اردشیر در ابن
ساسان بن بهمن بن اسفندیار بابک والده‌سی پدرینک
اسمیدر بابک اردوان زهی طرفندن که ملوک اشکانیاندندر
فارس حاکمی ایدی و اردشیر پدری بابک بانک یانده چوبانلق
ایدردی بابک آنک خصوصنده بر واقعه کوردی صوکندن
سؤال ایتدکده نسبنی اظهار ایلدی بابک اکا عزت و اکرام
ایدوب قزینی ویردی و اندن اردشیر مذکور متولد اولدی
حد بلوغدن صکره اردوان اوزرینه خروج ایدوب قتل

اتدکدن صکره پادشاه اولدی جمیع ربع مسکونه حکمی نافذ
اولدی قرق ییل ایله ایکی آی پادشاهلق ایلدی • وبری
اردشیر نیکوکاردر که شاپور ذوالاکتاف برادریدر
اون ایکی ییل پادشاه اولدی غایت ایله عاقل و نیکوکار
اولمغله بولقب ایله ملقب اولدی • وبری اردشیر شیرویه
بن خسرو پرویزدر یدی یاشنده ایکن پادشاه اولدی
بر بچوق ییلدن صکره بر بنده سی کندیسنی قتل ایلدی آبگیر
اول چقوردر که ایچنده صو اوله کرک کول اولسون
کرک بیده اما غدیر دینور بو بیتده بیت بر نیستان بنشین بدرا
بجستم به تیر • که از خون او گشت خاک آبگیر • کرک برکه و حوض
اوله شته که بو بیتده بزم تعریفنده بیورر بیت طبقهای
زرین پر از مشک ناب • به پیش اندرون و آبگیر گلاب •
ایدر کسر همزه ایله اینجا معناسنه در شهنامه ده چوق یرده
مذکوردر بیت بدو گفت برگرد ایدر مپای • چه دانی که
ایدر مرا چیست رای ازدر علی وزن حیدر لایق و سزاوار
معناسنه در شهنامه ده چوق مذکوردر بیت ز ایران بود
مردی هزار • همه نامدار در کارزار اسکدار فتح و ضم
همزه ایله اول قاصددر که هر منزلده اکا آت مهیادر
بیت فرستاده شد اسکداری براه • پس پشت خود
ساخت گرزاپناه استوار قوی و محکم و امین معناسنه ده
کلور که خاین اولمیه بیت بپوشید رستم سوی گشته زار
بله کرد اسب و بجفت استوار اسکندر عاشر ملوک
کیانیاندر و آخرلریدر ابن داراب بن بهمن بن اسفندیار

و ذو

و ذو القرنین ایله مشهوردر که سد یأجوج و مأجوج ایلدی
برادرینی دارایی قتل ایتدکدن صکره ایران زمینه متصرف
اولدی اون درت ییل پادشاه اولدی

مع الزاء العربی

اسپروز کسر همزه و فتح بای فارسی و ضم راء مهمله ایله
بر طاغدر که چین ایله دریای زره مابیننده در افراسیاب ترکک
دارالملکی اولدی دژ بهشت گنگ بو داغ ایله دریای زره
مابیننده در بیت چو بادرد و با رنج و غم دید روز • بدین
بیابان دمان تا که اسپروز افراز یوقاری معناسنه در فراز کبی
ماخوذدر بیت یکی بود بر گوشه ره بلند • بر افراز بکشد
بران هوشمند ارز ارزیدندن اسمدر قیمت و بها معناسنه در
آرزیدن لایق و سزاوار اولمق معناسنه ده کلور بیت
بسنده کنم زین جهان مرز خویش • بداند مگر پایه و ارز خویش •
اندرز وصیت و اصلمه معناسنه در بیت بکین سیاوش
فرستادتان • بسی پند و اندرزها دادتان اورمز
ضم همزه و میم ایله مشتری یلدیزیدر که آخوندن دال محذوف و زاء
نته که ذکر اولندی بیت کهین بنده تو بود اورمز • که تو
چون شاخ و مردم چو بز آز حرص در تضرع معناسنه ده کلور
بیت فرود آمد از تا مور بارگی • بیزدان نمود آز و
بیچارگی ارنواز جمشید همشیره سی که ضحاک منکوحه سیدر
بایوان شاهی شب دیریاز بخواب اندرون بود
با ارنواز انداز اندازه و مقدار معناسنه در بیت
اگر بشمری نیست انداز و مر • همی از تیره شود گوش کر •

مع السين

افسوس حذف همزه ایله ده لغتدر کلمهٔ تحسر و ندا مستور طنز و استهزا و عبث و بیهوده و مکر و حیله معناسنه ده کلور بو بیتده معنیٔ اخیر مراد در بیت که چندین با فسوس خیره دلی خرز • کنون روز آسایش آمد بسر • اسپریس فتح همزه و سکون باء فارسی ایله میدان معناسنه در بیت نشانه نهادند بر اسپریس • سیاوش نکرد ایچ با کس مکیس •
الکوس ضم همزه و سکون لام ایله بر دیو اسمیدر بیت چو الکوس آواز رستم شنید • دلش کفت از تن همی بر طپید •

مع الشین المعجمه

آرامش آرامیدندن اسم مصدر در راحت و قرار معناسنه بیت نخست آفرین کرد بر کردکار • خداوند آرامش و کارزار آرش مد همزه و فتح را ایله کیقباد که ایکنجی اوغلیدر که آرش دخی دینور و کیکاوس برادریدر بیت نخستین چو کاوس با آفرین • چو آرش دوم و سوم کی پشین •
و بر کمانکشک دخی اسمی آرش در بر روایتده طهماسب و بر روایتده منوچهر سلاحداریدر برا و تی قرق بر مرحلهٔ یه کتدی تاریخ دولتشاهیده و سایر کتب تواریخده حکایه سی مسطور در نظامی بیور ر بیت ازاز شد نام آرش جهانگیر که از آمل بمرو انداخت او تیر ارش فتح همزه و کسر را ایله دیرسکدن پرمقلرا و جنه دک در که عربیده ذراع دینور بیت پیاده پس پیل کرده بپای • ابا نه ارش نیزه جان ربای

مع الغین المعجمه

آمرغ

آمرغ فتح و ضم میم و سکون راء مهمله ایله مهابت و قدر و قیمت معناسنه در بیت جوانی با آمرغ مردانه بود • نخ از درفشش سپید و کبود ارغ فتح همزه و سکون زاء عربی ایله شاخ درخت معناسنه در بیت درین ارغها و درین بیشه سار • خدارا بخواهش کر خواه یار آمیغ آمیختن دن فعل امر در اصلی آمیز در بیت میامیغ با راستی کژ رنکی • کهیچ چیز باشد بدید از لوی • آمیختن فرقی و آمیغ و فرشتدر موج معناسنه لازم و متعدی کلور

مع الکاف العربی

اشک معروف و ثانی ملوک اشکانیاندر که ملوک فرسک طبقهٔ ثالثه سیدر اشغ غین معجمه ایله لغتدر اشکان بن دارا در بر روایتده پدری پیل و بر روایتده بکرمی پیل پادشاه اولمشدر

مع الکاف الفارسی

آژنک مد همزه و فتح زاء فارسی ایله بورشوق که یوزده و آلنده اولور قوجه لقدن یا غضبدن بیت بکفت این و برلو شد از پیش او • پر از خشم جان و پر آژنک رو •
آذرنک آتش رنک دیمکدر اصلی آذر رنک در را حذف اولنمشدر بیت فروغی بدید آمد از هود و سنک • دل سنک کشت از فروغ آذرنک اورنک ایکی معناسی واردر بری تخت پادشاه معناسنه در بیت دریغ افسر و کنج و اورنک عاج • همان یاره و طوق زرین و تاج • و بری حشمت و ابهت معناسنه در افرنک ده لغتدر بیت بجوئید ها تا فرنکیس تخت • نه اورنک شاهی نه تاج

ونه تخت ارژنگ بر دیودرکه پادشاه مازندران ایدی
ودیو سپیدانک سپهسالاری ایدی کیکاوس انک پاینده اسیر
اولوب رستم خلاص ایلدی بیت نباید که ارژنگ ودیو
سپید • بجان از تو یابند هر دو امید • ودخی توران
مبارزلرندنی بر مبارزدر بیت یلانش چو ارژنگ مردی
چو شیر • که هرگز نه گردد دل از جنگ سیر • ودخی بر مشهور نقاش
اسمیدر نقش ارژنگی اکا منسوبدر نته که شیخ نظامی
بیورر بیت روان کرد کلک سیه رنگ را • بر آب طمنی
وارژنگ را • میر خسرو دخی بیورر بیت بعصر دولتم
مانی وارژنگ • طراز سحر چی بستند در سنگ • اما
میر خسروک بو بیتنده ارژنگ مانیدن عبارتدر بیت
که در چین دیدم ارژنگ بدکار • که گردی دایره بی خط
پرکار • مجازا تصاویرنه ونگارخانه سنه ده اطلاق
اولنور • ومطلق نگارخانه دخی اطلاق اولنور نته که
شیخ نظامی بیورر بیت گر چو گرده اند این دو صورت
نگار • دو ارژنگ را یکسان نگار • بو نقاشه ارژنگ
دخی دینور

مع اللام

آغال آغالیدن فعل امردر آغالیدن مد همزه ایله ارشدرمک
وگشکورمک که عربیده اغرا وتحریص دینور بیت تو لشکر
برآغال بر لشکرش • بیکبار تا خیره گردد سرش ارمایل
بر شاهزاده ایدی که ضحاک آنی مطبخنده اشجی ایتمشیدی
غایت ایله صاحب مرحمت ایدی هر گون که ضحاک ایکی کشینی
بیگناه قتل اتدروب مغز سرلرینی اموزنده اولان

اژدهایه طلایه ایتمکیچون مطبخنه قتل ایچون گوندردی
ارمایل کرمایل نام یولداشی ایله بریسن قتل ایدوب
بریسن آزاد ایدوب طاغلره قچوررلر ایدی روایت اولنور که
کرد اولاد وباشی نسلندندر اردبیل ایرانده مشهور
بر شهردر لکن فتح با ایله در بیت دو فرزند مارا کنون
بادو خیل • همی رفت باید سوی اردبیل •

مع المیم

آرام معروف ومستقر ومکان معناسنه ده گلور بیت
بهر در نشینند بآرام تو • ز تاج وکمر بستر د نام تو آزرم
مد همزه وفتح زا وعربی ایله توقیر واحترام معناسنه در
بیت گنون خیره آزرم دشمن مجوی • بدین بارگه بر مبر
آبروی ولی سیاوش را دل پر آزرم بود • زبیرا رخانش
پر از شرم بود اندام عضو بدن معناسنه در
ببر چون گرفتی یلنگا مدار   بشکنج اندام او شد فکار

مع النون

آذرآبادگان آذربایجان اقلیمیدر که کرسیسی شهر
تبریزدر قدیمده آتشکده لر مکانی اولمغله بو اسم ایله مسمی
اولدی معربی آذربیجان در بیت بیکماه در آذرآبادگان •
ببودند شاهان وآزادگان ولی چنین تا در آذرآبادگان
بشد با بزرگان وآزادگان آفریدون مد همزه ایله
ملوک پیشدادیاندن نسل جمشیددن پادشاه عالیجاه در
کاوه آهنگر اعانتی ایله ضحاکی قتل ایدوب سلطنتنی
الندن آلدی بیت ز دهقان پرمایه کس تا ندید • که شاهی ستوده بر

آفریدونی سزید • و قصر همزه و حذف ایله ده لغت مشهوردر
پدرینک اسمی آبتین درکه وزن پاک دین آنک ایکی طرفی
یا خطی در • نته که خاقانی بیورر بیت خاصه سیمرغ کبیت
جز پدر رستم • قاتل ضحاک کیست جز پسر آبتین • آنک
حیاتنده مملکتی اوچ اولادینه تقسیم ایلدی دیار مغربی فراته
کلنجه بیوک اوغلی سلمه نامزد ایلدی و دیار مشرقی جیحونه کلنجه
ولد وسط توره معین ایلدی و ایران زمین که فارس و
عراق و خراساندر کوچک اوغلی ایرجه ویردی اول ایکی
برادری تخصیصه حسد ایدوب ایرجی قتل ایلدیلر فریدون
ایرجک قزی اوغلی منوچهری اوزرلرینه ارسال ایدوب
ایکیسن قتل ایدوب باشلرین فریدونه کتوردی فریدون
بشیوز ییل پادشاه اولدی آب دندان موافق و
ملایم ولطیف دهن کنایتدر بیت اگر آب دندان بود
میزبان • بدان شهر خرم دو هفته بمان آیین رسم و قانون
مألوف معناسنه در بیت دل از داوریها بپرداختند
بآیین یکی جشن نو ساختند وله که تا زنده بر تو نوین
بوده • پس زندگی دوزخ آیین بود اشکان ابن دارادر
اول ملوک فرس طبقهٔ ثالثه سیدر ملوک اشکانیان
جمله سی انکا منسوبدر اسکندر عصرنده خوفندن پنهان
ایدی اسکندر دار الملک اولن فارسی و زمین عراق
و جزیره یی انطیخسه رومیه ویردی دورت ییلدن صکره
اشکان خروج ایدوب انطیخسی هلاک ایلدی و جمله
ملوک طوایفه عهد ایلدی که اسمنی اسملری اوسنه یازوب

جیش

جیش احتیاجنده عسکر امداد ویره لر کندیلرندن خراج
آلمیه اون ییل پادشاه اولدی اردوان اشکانیاندن
اوچ پادشاه اسمیدر بری اردوان بن بلاسان بن
بلاس بن فیروز بن نرسی بن بلاس بن بهرام بن
شاپور بن اشک بن دارادر اوچ ییل پادشاه اولدی
و بری اردوان بن اشغ درکه فریبرز بن کیکاوس نسلندندر
یگرمی اوچ ییل پادشاه اولدی • و بری اردوان بن نرسی
بن گودرز بن بلاس بن خسرو بن اشغ مذکوردر اون
بش ییل پادشاه اولدی ایران فارس و عراق و خراسان
ولایتی درکه فریدون مملکتی اولادینه تقسیم اتدکده مذکور
ولایتی کوچک اوغلی ایرجه ویرمش ایدی اسمی ایله تسمیه
اولندی • و بر روایتده ایران هوشنک بن سیامک
بن کیومرث اسمیدر و ایران زمین انکا منسوبدر بیت
سپاه اندر ایران پراکنده شد • زن و مرد و کودک همه بنده شد •
انوشروان ملوک ساسانیه دربن قباد بن فیروز بن
یزدجرددر • انوشروان عدل ایله مشهوردر اصلی انوشه روان در
انوشه خرم و خوشحال معناسنه در قرق سکز ییل پادشاه
اولدی اون یدی ییل سلطنتدن کچدکدن صکره شوال شبه
عدل ایله یریوزینی معمور ایلدی کر اللی دونم یرخراب
بولنمدی حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم
انک عصرنده دنیایه مشرف ایدوب وجوده کلدی
آذر برزین صنم با ایله بر آتشکده نک اسمیدر برزین
اول آتشک صاحبی در ان شاء الله تعالی محلنده ذکر اولنور

بیت سزاوار این جستن کین منم • برزم آذر تیز برزین منم
اهرمن دیو وابلیس وشیطاندر بیت برفت اهرمن را
بافسون ببست • چو بر تیز رو بارگی برنشست ولە
دروغست یکسر همه گفت او • نباید بجز اهرمن جفت او •
مدّ همزه وفتح ها ایله ده لغتدر بیت تو گویی که از روی او
زآهنست • نه مردم نژادست کاهرمنست • وآهرمن یا
ایله ده لغتدر • نتکه امیر معزی بیورر بیت مگر تا که یکمین آورد
برعفریت سیاره • مگر در شب شبیخون کرد برمریخ اهرمن
آزمون آزمودندن اسم مصدر در امتحان وتجربه معناسنه در
بیت نشست آزمون را بصندوق شاه • زمانی همی راند
اسب با براه ارمان فتح همزه ایله امک وسعی معناسنه
ماوراء النهر لغتی در بیت بارنها وارونده مردهنر • فراز
آورد گونه گون سیم وزر آهختن مدّ همزه وکسر ها ایله
سلاحی غلافدن چقروب حواله وقصد ایتمک معناسنه در
بیت زآهختن تیغها در غلاف • که قاف را دردل افتاد کاف
ومطلقا چقرمق وچکمک معناسنه ده کلور بیت کیوان
برسر آهختی از بند خویش • برون آمدی از خداوند خویش •
آبزن مدّ همزه وسکون با وعربی ایله چوقوردر اصلنده
لب دریا درکه موج اوره اوره آلتنی مجوف ایدوب
پاره پاره صویه اینر بیت همی خون دام ودد ومرد وزن •
بریزد کند دریکی آبزن آفرین آفریدندن فعل امر
واسم فاعل در خالق معناسنه بیت جهان آفرین
تا جهان آفرید • سواری چو رستم نیامد پدید • وکلمهٔ تنزیه

یعنی رزمده برزینک
تیز آتشی
مانندی یم

وتحسین

وتحسین وحمد وثنا دخی کلور بیت همی آفرین کرد بر یکخدای •
که گیتی بفرمان او شد بپای ایدون کسر همزه ایله همچنین
وبو نجلین معناسنه در بیت بایران گراید ونکه
سهراب کرد • بباید نماند بزرگ ونه خرد آذین شهر
طونتمه سی وتزیین وآرایش در وجمعه یومنه آدینه
دیدکلری یوم زینت اولدوغیچون در بیت سراسر همه شهر
آذین ببست • بیاراست میدان وخود برنشست •
آشوفتن متغیر وپریشان اولمقدر آشفتن دخی دینور
بیت کنون رسم آن بارگش کوفتست • زراه وزریخ
اندر آشوفتست الان فتح همزه ایله ترکستانده
بر ولایتدر وقیل بر شهردر بیت الان وفرغ بلهراسب
داد • بدر گفت کای کرد خسرو نژاد اندریمان فتح
همزه ایله افراسیاب اوغلی ارجاسب شاهک برادریدر
ایکی وزن اوزره کلمشدر ترکی کسر را ایله بیت همان
اندریمان که پیروز گشت • بگشت از دلیرانش ماهی ودشت •
وترکی سکون را وفتح یا ایله بیت برادر بد او را دو
آهرمنان • یکی کهرم ودیگر اندریمان اهرن را مهمله
ایله علی وزن افسر داماد قیصر روم در گشتاسب
اژدهایی قتل ایتدوکی قصه سنده بیت پرستنده
گفت اهرن پیلتن • بیامد همی با یکی انجمن انجمن
درنک ومجلس جماعتیدر بیت زبیگانه خیمه بپرداختند •
زخویشان یکی انجمن ساختند آوردن آوردن
وکتورمک معناسنه در بیت نمازآوریدش در آن

پیش تخت • چنانکشته خشنود از چرخ و بخت اوژن
زای فارسی ایله اوژیدن دن فعل امر و اسم فاعل در
اقدرمق و خصمه غالب کلوب یره برقمق معناسنه در
بیت منم کفت شیراوژن کردکیر • کمند و کمان دارم و کرز
و تیر اشکردن کسر همزه ایله شکار ایلمک معناسنه در
بیت نبودی بکیتی چنین کهترم • که هزمان بد و پیل و شیر
اشکرم اندرخوردن لایق و سزاوار اولمق و یا قشمق
معناسنه در بیت کنون ای خردمند و صنغرد • بدانی
جایکه کفتن اندرخورد اشکن علی وزن افسر نسل فریدون
بر سپهسالار ایرانی در بیت سر انجمن اشکن نامدار •
نکهدار شان بود در کارزار انکاشتن سزمک و ظن ایلمک
معناسنه در کردن و ایلمک معناسنه ده کلور بیت
وزانجایکه روی بر کاشتند • سه منزل یکی منزل انکاشتند
آرمین مد همزه و فتح را ایله کیقباد دن دنجی اوغلی در
و کیکاوس که برادر پدر بیت کجا آرمین بود جاذم بنام •
بدین هرچهاران بدر شادکام آب چین سکون با ایله
کفن آلتنده کی پیراهندر بیت بپیمان که چیزی نخواهی
زمن • ندارم بجز که آب چین در کفن مع الواو
آهو حیوان معروفدر و عیب و نقیصه معناسنه ده کلور
بیت هنرها بسی هست و آهو یکی • که کرددهنر پیش او
اندکی
مع الها
ارغنده رای مهمله و غین معجمه ایله علی وزن بر کنده خشم
ایله حرکته کلن یرتجی حیوان در بیت سوی رزم آمد چو ارغنده

شیر

شیر • کمندی بباز و سمندی بزیر آرغده مد همزه و ضم را
ایله مثله بیت سراپرده سبز دیدم بزرگ • سپاهی
بکردار آرغده کرک آب درزیرکاه صمان آلتنده صو
مثلیدر دسیسه و حیله معناسنه بیت زکفت سیاوش
بخندید شاه • نبدآگه از آب درزیرکاه آزرده معروف
و چتلامش و ویران اولمغه قریب اولان بناکبی بیت
سپهبد همی کرد لشکر بکشت • ازان طاق آزرده اندر گذشت
آرمده مد همزه و فتح را ایله ساکن و مستقر معناسنه در
مصدری آرمدن در آرمیدن معناسنه بیت زدریای آرمده
برخاست موج • سپاه اندر آمد همی فوج فوج آخته مد همزه
ایله یوجلتمش افراخته معناسنه در اختن و افراختن
مترادفدر بیت چو شاه یکی مرکب ساخته • سرش بر سپهر
بلند آخته استوه ضم همزه ایله حزفی ده جایمه درد و فرومانده
معناسنه در انبوه کثرت و وفرت معناسنه در بیت
زبس کاه سپه کوه تا کوه بوده • زانبوه هشان کوه استوه بود
آژده مد همزه و زای فارسی و عربی دخی مروید راسم مفعول
و فعل ماضی در آژدن رنک کردن یعنی بویامق و نقش ایلمک
معناسنه بیت برآورده در کنبذ آتشکده • همه زند
و استا بزر آژده وله همه راه بر راه کله زده • زمین
بر زدیبای زر آژده • و بچاغ ایله یا اکنه ایله صانجوب
اکه و دربی کبی دیش دیش ایلمک و دیدیلمک معناسنه ده
کلور بیت زمردم شم کر زدام و دده • دلی کو نباشد
بدرد آژده آشناه مد همزه ایله صوده یوزمک بیت

بزرگان بدانش بیابند راه • نه دریا کند زینت ای شهنشاه •
انوشه فتح همزه وضم نون ایله خنک وخرم وخوش حال
معناسنه در بیت بدو گفت پیران که ای شهریار • انوشه
بزی تا بود روزگار • وتعربیده طوبی له وترکیده موژده لی
وفارسیده خنکا معناسنه ده کلور بیت فروغست
جسم وروان از خرد • انوشه کسی کو خرد پرورد ولده
علی طریق الاستهزاء بیت انوشه که کردید گوهر بدید
درود از شما خود بدینسان سزید • آسیمه مختل الدماغ
دنگ ودینک معناسنه در بیت سراپرده بردند زایوان
بدشت • سپهر از خروشیدن آسیمه گشت آوردگاه معرکه
ومحل جنک در بیت نهادند آوردگاهی بزرگ • دو جنگی
بکردار ارغنده گرگ ولده خروشید وبگرفت نیزه بدست •
باورد که رفت چون پیل مست آغشته اصلنمش معناسنه
آغشتن دن ماضی واسم مفعولدر بیت ز تورانیان
کشته ام فرچنان • که شد خاک آغشته از خونشان •
الفغده فتح همزه وسکون لام وفتح فا وسکون قاف ایله
قازنج وکسب معناسنه الفغدن مصدریدر بیت بکردار دانا
اگر کردمی • ز الفغده خویشتن خوردمی •

مع الباء

آموی آمون نون ایله دخی مرویدر جیحون ارماغیدر که خوارزم
ولایتنه کیدر بیت بآموی لشکر گهی ساختی • شب وروز
ناسودن از تاختی • اسپری کسر همزه وفتح بای فارسی ایله تمام
وکامل معناسنه در سپری حذف همزه وضم سین ایله ده

لغتدر

لغتدر بیت زبان اندر آرم بشعر دری • چو گشت این گزین
داستان اسپری اسپنوی کسر همزه وفتح بای فارسی وضم نون ایله
داماد افراسیاب اولان تژاو جاریه سیدر منهزم اولدقده
بیژن آنی قتل ایلدی بیت بچهره چو ماه وبنام اسپنوی •
سمن پیکر ودلبر ومشکبوی ایزدی الله ایچون ایش حسبة
لله والله ایچون دیرلر صدقه شکرانه معناسنه بیت
دگر ایزدی هر چه بایست بود • یکی سرخ یاقوت بد نابسود •
ولده ز مردان واز جنک ونیروی دست • همه ایزدی هرچه
بایدت هست باب الباء الموحده مع الالف
بالا معروف اوج معناسنه دخی وقار در بر وقد وقامت بیت
ببالا بود چون یکی سرو برز • بگردن برآرد ز پولاد گرز •
وبری یدک آت معناسنه که عربیده جنیب دینور
بیت فرود آمد از کوه وبالای خواست • همان جامه خسرو
آرای خواست • وبری طاغ وکوه معناسنه در بوج
معنی شهنامه ده چوق در بیت فسونگر چو بر تیغ بالا رسید •
تن واسب او سوی بالا کشید ولده برآمد بران تند بالا
چو دود • بشد پیش دستان وسیمرغ زود برنا فتح وضم
با ایله یکت وجوان معناسنه در بیت همی بدرود پیر و
برنا بهم • از او داد دینم وهم زو ستم بوا محل دعاده اوله
معناسنه در اصلی بواد در آخرندن دال محذوفدر بیت
که خرم بوا میهن ومان تو • بگیتی پراکنده فرمان تو •

مع الباء

باب پدر ووالد معناسنه در بیت چرا نزد باب تو خواهشگران

نه انكيرى از هر سوى مهتران بانوكشسب رستم قزيدر كه كيو
منكوحه سى و بيژن والده سيدر بيت همين دخت بانو
كشسب سوار • بمن داد كرد نكش نامدار بوب ضم با ايله
نفيس اوتو دوشه سى خالى وكيجه كبى بيت بكسترد بوب اندر آن
بارگاه • نشست از بر گاه خسرو بگاه

مع التاء

بايست كركلو معناسنه كه عبيده حاجت دينور بايستن دن
ماخوذدر كركلو اولمق معناسنه مستقبلاتنده سين يايه
ابدال اولنور بيت كراكنون كه يزدان بود يارمند • بكردد
بايستى چرخ بلند بست ضم با ايله قندهاره قريب بر شهردر
بيت ز زابلستان تا بدرياى بست • ز لؤلؤ نوشتند
عهدى درست

مع الجيم

برخنج را مهمله وخا معجمه ايله على وزن سمندر اويقوده
آغز بصمقدر كه عبيده كابوس دينور بيت سوى دشمن خود
بصد دل دويد • بجنكش بسان برخنج شويد • سكون را وفتح
خا ايله ده كلمشدر نته كه شمس فخرى بيورر بيت چنان ز جور
سند ظلم از نهيبش • كه پندارى ورا بگرفت برخنج • اتابك
اغاجى دخى بيورر بيت بوصال تو خرم بدم از مكر جهان
تا فراق آمد و بگرفت چو برخنج مرا

مع الجيم الفارسى

بسيچ بسيچيدن دن اسم مصدردر مهيا ايلمك و برايشه عزم
وشروع ايلمك معناسنه بيت بخوردن چو كردند سوكند بسيچ
رميدند وازو نخوردند هيچ • وفعل امر دخى كلور نته كه
بو بيتده در بيت بگفت ستاره شمر منكر هيچ • خود كرد كار
سياوش بسيچ • با اصلده زايددر نته كه مير خسرو بيورر

بيت ميداد چو نظم نامه را بسيچ • باقى نگذاشت نامه را هيچ
سعيد هروى دخى بيورر بيت پى بسيچيدن كار كلكم • ز كلكش
كار صد دستور آيد • بو كلمه ده لزومى شيوع بولمغله
نفس كلمه دن جزو اولوب ربا دخى ادخال اولنور نته كه
بو بيتده در بيت شوم گفت و بسيچم اين كار تفت •
بخويشان بگويم كه ما را چه رفت

مع الخاء

برخ حصه و بهره و برز معناسنه در بيت كجات آن
برو بازو و تير چرخ • كه اكنون ندارى ازان هيچ برخ •

مع الدال

برد فتح با وسكون را ايله اسم فعل امردر اولمق صاول
واوزاق اول معناسنه دار و برد كرد وفرو هلى وهو دنى
كنايه در بيت بپوشيد رستم سليح نبرد • بياورد كه رفت
بادار و برد بليد لفظ عربى جمع بلد در شهر معناسنه
اصلى بلاد در فارسى قاعده سى اوزره اماله اولنمشدر
بيت بخوان جهانى شهريار بليد • نبودى جز از كودك نارسيد
باورد فتح وسكون را ايله خراسانده بر شهردر سرخس
ايله نسا اراسنده اصلده باورد بانيسى اسميدر كيكاوس
اول يرى كنديه اقطاع ويردكده اول شهرى بنا
ايدوب اسمى ايله مسمى اولدى ابيورد دخى دينور
بيت ميان سرخس است و باورد و طوس • ز باورد
برخاست آواز كوس بسند با وسين مهمله ايله قانغ
وخشنود معناسنه در بيت مكن بيشتر زين دلت را
نژند • بداد خداى جهان كن بسند • و برابر و كافى معناسنه ده

پولادوند
بردیو اسمیدر

کلور بیت وز و شتر گر زنده پولادوند • که باوی
بکشتی نیامد بسند بند موقوف وحیله ومکر معناسنه ده کلور
بیت بسی کشته ام در فراز ونشیب • نیم مرد کفتار بند
وفریب وله همی همچو روباه بند آوری • چه سود دست
هم سر به بند آوری باد تند ضم تا ایله تغره وغضب ایله
هیقرمق در بیت با لکوس بر زدیکی باد تند • کجا دست
شد سست وشمشیر کند وله چو الکو آواز رستم شنید •
دلش گفتی از تن همی بر طپید

مع الذال المعجمه

حالا بو الفاظ جمله سی دال مهمله ایله اوقنور لکن اصل
لغت اوزرینه تعریب اولندیغی بالاد یدک آتدر که عربیده
جنیبت دینور آخرندن دال حذف اولنوب بالا دخی
دینور نته که ذکر اولندی بیت به پیشش زبالاد هفتاد
وپنج • که درگاه کار آمدندی بخنج بید درت معناسی
وار در بری قواق اغاجیدر • وبری جماعته مسند
فعل امر در باشید معناسنه یعنی اولک بیت •
بگردان چنین گفت بیدار بید • بدین فرخی فال باباز بید
وبری بر دیو ادیدر آنی اسمیدر بیت نه ارژنگ ماند
نه دیو سپید • نه سنجه نه اکواد وغندی نه بید • بونلر هب
دیو اسمیدر • وبری بیهوده وبیمعنی معناسنه در بیت
که بهرام دادش بایران نوید • سخن گفتنی اوبود باد و بید
بیجاد جیم عربی ایله بر نوع یاقوت سرخدر وگهربا معناسنه ده
کلور ومشهوردر بیت شد آن تخت شاهی وآن دستگاه •
زمانا رو پود دشی چو بیجاد وکاه باد کسر با ایله بیداری

ویقظه

ویقظه معناسنه در بیت که افراسیابش بسر بر نهاد •
نبودی جدا از وبخواب وبیاد بیداد معروف وترکستانده
بر شهر دریا دهی کافور نام وجمله اهلی آدمی خوار در رستم
آنی فتح ایلدی بیت دژی بود واز مردم آباد بود • کجا
نام آن شهر بیداد بود بُشد ضم با وتشدید سین ایله
تخفیفی دخی جایزدر مرکبا معناسنه بیت چو زاندر آمد
یکی تیغ زد • که شد رنگ ریزش برنگ بُسد بخرد عاقل
معناسنه در با ایله خردن مرکبدر بیت شدند انجمن
موبدان وردان • ستاره شناسان وهم بخردان براز د
ضم با ایله برازیدندن فعل مستقبل در یاقیشیق و
لایق اولمق معناسنه بیت برازد ترا گاه وتخت
کیان • بتو شاد مردم ازین دودمان به آفرید اسفندیار
همشیره سیدر همای دخی همشیره سیدر ایکیسنی ارجاسب
شاه اسیر ایدوب روئین دز شهرنده حبس ایلدی
اسفندیار بر کاستان یولندن اول شهره واروب
ارجاسبی قتل ایدوب همشیره لرین خلاص ایلدی
بیت همای خردمند وبه آفرید • که باد هوا روی ایشانرا
ندید • ببردند از ایوان برهنه سران • تهی پای اسیران
دوشیزه دختران بسود ضم با ایله بسودندن فعل ماضی
واسم مصدر در یوقلمق ولمس وسورمک معناسنه
بیت چنین گفت پس نامور با فرود • که این را ببندی
نباید بسود وله طوائف بجیحون اندرانکو هرچه بود •
ز دینار واز گوهر نابسود • یعنی لمس اولنمامش که [illegible]

و غنچه‌نک کنا پتندر بالید بالیدن دن فعل ماضی در اوزامق
و بیومک و نشو و نما بولمق بیت دلش تازه زشد ایچیلی
آگهی • ببالید بر گاه شاهنشهی بدرود اصلی باد رود در
الف حذف اولندی یا خود باء الصاقیه دن مرکب اوله
درود اسنلک و سلامت معناسنه در آتش ایله استعمال
اولنور ایسه صاغ و اسن اول دیمکدر بیت بدو گفت
خسرو که بدرود باش • جهاندار تا رو تو پود باش •
و گردن ایله استعمال اولنورسه وداع و مفارقت معناسنه
اولنور زیرا وداعده بری برینه صاغ و اسن اول دینور
بیت ببدرود کردن رخ هر کسی • ببوسم همان اشک بارم
بسی بهزاد سیاوشک شبرنگ آتی در بیت چنین گفت
شبرنگ بهزاد را • که فرلگا مبر زین سپس تا دراه •

مع الراء

بیور کسر با ایله زبان پهلویده اون بیک عدد در
بیت کجا بیور از پهلوانی شمار • بود در زبان دری
ده هزار • و ضحاکک دخی اسمیدر بیت نه قم بیش دارم
ز جمشید فر • که بربید بیور میانش باره • ضحاک اون بیک
آته مالک اولمغله بو اسمله مسمی اولدی اکثر بیوراسب
دینور نته که خاقانی بیور ربت دوش محمد ازدر مهر
بنوشت • آن دوش بیوراسب بود جای اژدها •
باختر و خاور ایکیسی الفاظ اضداددندر هم مشرق
وهم مغرب معناسنه در قرینه ایله مقصود معلوم اولور
بو بیتده باختر مشرق خاور مغرب معناسنه در بیت

چو مهر آورد سوی خاور گریغ • هم از باختر بر زند باز تیغ •
بوکا بیانده بر عکس در بیت کنون خاور آراست تا باختر •
همی بشکند پشت شیران نر ولـه چو پیراهن زرد پوشید روز •
سوی باختر گشت گیتی فروز ولـه چو خور چادر زرد
بر سر کشید • ببد باختر چون گل شنبلید ولـه همی بود
تیره شب گشت روز • سوی باختر گشت گیتی فروز بور
اسب معناسنه در بیت که زین را نبردارم از پشت بور
به نیروی یزدان و فرمان هور • اصلده اشقر آت معناسنه
در نته که بو بیتده وصف واقعدر بیت
چو پاسخ ندادند تستور را • برانگیخت آن باره بور را •
و آت وصف مذکور معناسنه اولدوغی مسعود سعدک بو بیتنده
واضحدر بیت بور شد چرمه تو از بس خون • که زدش
بر برخش و بر پهلو • برخش آت ارقه سیدر اصلیده بور
الواندن رنگ فستقی در بادسر متکبر و سرکش معناسنه در
بیت مرا پیش کاوس بردی نوان • یکی بادسر نامور پهلوان
بادغ سکون دال و فتح غین معجمه ایله خانهٔ تابستانیدر که
ایچنده یل کوف کوف اسر بیت هر آنکه تابش فتد در جهان
ز تابش نشین بادغ شادمان ببر معروف حیواندر و قپلان
درسیندن بر کیم در که رستم جنگده کیرایدی بیت از ایران
تبیره برامد با بر • که آمد خداوند کوپال و ببر • میان
بسته و نیزه و خود و ببر • همی گرد اسپش برامد با بر •
و شاه مازندران وصفنده بیت چو بشنید شد چون
یکی پاره ابر • بسر بر ز پولاد و بر تنش ببر • بوکا ببر بیان

دخی دبنور از شار الله محلنده کلور بر نیچه معناسی وار در
بری اوست و فوق معناسنه بیت سخن چون بسر برد
دستان سام • نشست از بر چرم تیز گام • و بری
سینه‌نک طرف یمین و طرف شمالیدر که ایکی پستان
طرفیدر بیت [illegible] بر و سینه را شکبوس • فلک آن زمان
دست او داد بوس • مجازاً سینه معناسنه مشهوردر
نته که بو بیتده در بیت پیاده بزد بر میان سرش • بتدو نیم
شد پشت و یال و برش • و بری وطن و قرارگاه معناسنده در
بیت ز بهر بر و بوم و فرزند خویش • بکوشیم و از بهر
پیوند خویش • و بری میوه و ثمر معناسنه در کرک بار کول
اوله کرک غیری کوک اوله بیت درختی که شیرین بود بار او
نگردد کسی گرد آزار او • و گر آنکه شیرین نباشد برش
زپا اندر آید زنا که سرش • مجازاً نتیجه و فایده معناسنده
کلور بیت بدو گفت کار شاه پیروزگر • همی یابی از اختر نیک
بار بو دخی بر قچ معناسی وار در بری بوک حمل معناسنه
و بری کره و قره معناسنه و بری اولوجلیل معناسنه
و بری دیوان پادشاهی معناسنه و بری اذن دستور معناسنه
نته که بو بیتده اذن معناسنه در بیت در بار دادن
بر ایشان ببست • روانش زدرد برادر بخست •
و بویون و گردن معناسنه ده کلور که عبیده جید
و رقبه دینور و بو معنی غریبدر بیت بخواهشگری رفتم
ای شهریار • وگرنه سرش را بکندی ز بار بهاگیر بهای
چوق ثمین معناسنه بیت دو پاره بهاگیر و دو گوشوار

یکی طوق پر گوهر شاهوار بیچار اصلی بیچاره در ها حذف
اولنمشدر بیت هوا بود گشت ابر چون تار شد • سپهدار
از آن کار بیچار شد

مع الزاء

باز بر قچ معناسی وار در بری طوغان در که آنکله شکار
اولنور و بری دخی قولاچ در که عبیده باع دینور بیت
بدو گفت رو خنجری کن دراز • ابا دشنه آر چون پیچ باز •
و بری قول و بازو معناسنه در که عبیده عضد دینور
بیت جوان جهانجوی بر دش نماز • کرا زان سوی تخت
افکند باز برز ضم با و سکون را ایله بوجه و بلند معناسنه در بیت
ببینید بالای برز مرا • بر و بازو و تیغ و گرز مرا و له میانی
نخواهی بجز تیغ و گرز • منش برز دارا و بالای برز •
یعنی همتنک و قامتنک ایکیسی ده بلند در • و بوجه‌لک و
بلندی معناسنه ده کلور بیت چو خورشید برزد سر از برز
کوه • میانها ببستند توران گروه • و زیبالیق و حسن و لطافت
معناسنه ده کلور بیت دریغ آن بر و بازو و یال او •
همان چهره و برز چنگال او • و له دریغ این دلیر وحید این
سپاه • که با فر و برز ند و با تاج و گاه • بگماز فتح با و سکون
کاف فارسی ایله خمر و باده در • و قیل مهمانلیق شرابدر
بیت به بگماز بنشست یک روز شاه • همیدون بزرگان
ایران سپاه • و له تو با این سواران بس ارجمند • بیارای
دل را به بگماز چند

مع الزاء الفارسی

باژ گمرک و عشر و خراج معناسنه در باج معربدر بیت
به بیچاره کی باژ و ساو گران • پذیرفت باید زرا بیکران •

بازخواه کوهرکی و بازگاه کوهرک آلدقلری مکاندر بیت
چنین کفت پس کیو با بازخواه • که کشتی کداست بر بارگاه
اکر باز نزدیک شاه آورند • وکر سر بدین بارگاه آورند •
بونده بازخواه‌در

مع السین

برطاس حدود روسده بر شهردر • وقیل ولایت ترکستانده‌در
بیت نخستین زبنیاد کنج عروس • زچین وز برطاس و
از روم وروس • برجیس ضم با ایله سماء سادسده
نجم مشتریدر بیت خورشید پیش جهان آفرین • برخشنده
برجیس کرد آفرین • نجوم سبعهٔ سیاره جمله‌سی
بو بیتده مذکوردر بیت کواکب مه و تیر و ناهید را
چو خورشید و بهرام و برجیس و کیوان • بوس فتح با و ضم
یا رخطی ایله امید معناسنه‌در بیت ببوسم بند این
بکاوس شاه • بنزدم چو آمد ز لشکر سپاه • و کندی تعقیده
نه سویلنور دیو قولی قورب دکلمک معناسنه‌ده
کلور بامس مقید و بارسته معناسنه‌در قمس فتح
میم ایله قید و بند در انشاء الله محلنده کلور بیت جوان
و توانا و کریز بدم • به پیری در اکنون چو بامس شدم •
بلاس ملوک اشکانیاندن که طبقهٔ ثالثه‌در اوج
پادشاه اسمیدر برنجی بلاس بن بهرام بن شاپور بن اشک
بن اشکان بن دارادر اوز بر ییل پادشاه اولدی
و ایکنجی بلاس بن فیروز بن هرمز بن بلاس شاه کوردر برروایته
اوز ایکی ییل و بر روایته ییکرمی درت ییل پادشاه
اولدی و برى بلاس بن اشغان درکه ابن عم اشک در

فریبرز ابن کیکاوس نسلندندر اون ایکی ییل پادشاه
اولدی و طبقهٔ رابعه‌دن که ملوک ساسانیاندر بر پادشاهک
اسمیدرکه بلاس بن فیروز بن یزدکرد بن بهرام کوردر
بش ییل پادشاه اولدی

مع الشین

بخشایش رحمت و شفقت معناسنه‌در بخشودندن اسم
مصدردر بخشودن اسرکمک و مهربان ایدرک بخشیدن باغشلمق
و هبه ایلمک معناسنه بخشاید ایکیسنک مستقبلیدر قرینه ایله
تمییز اولنور بیت سرش را بدین کرزه گاو چهر • بکویم
نه بخشایش آرم نه مهر بخش بخشیدندن فعل امردر و حصه
معناسنه‌ده کلور و ترکیبده بخشنده و بخشی بنور بیت
برینسان همیکشت کرد سپاه • نبد آکه از بخش خورشید و ماه •
وله چو پیدا شد آن چادر عاج کون • خور از بخش در پیکر
آمد برون • بوش ضم با و کسر واو ایله وجود و کون معناسنه
بودندن اسم مصدردر بیت هر آن چیز کو ساخت اندر بوش •
برانست چرخ روان از روش

مع الطاء

بربط جعفر وزننده اوزه قوپوز دیدکلری آلت لهودر
ضم بای ثانیه غلطدر زیرا بر ایله بطدن مرکبدر که قاز کوکسنه
مشابه اولمغله بو اسمله مسمی اولدی بیت پرستندکان
ایستاده بپای • ابا بربط و چنک رامش سرای • اصلی کسر ایله‌در
که بو بیتده اصل اوزره کلمشدر بیت بربط چو بایست
بر ساخت زود • برآورد مازندرانی سرود •

مع الغین المعجمه

بالغ ضم لام ایله اوکوز بوینوزندن ایتدکلری قدح در

انکه شراب بچار بیت بیالغ خوردمی چو مستی کنند •
بیاراتن خود زیر دستی کنند

مع القاف

بطریق لفظ عربیدر ملت ترساده مجتهد و صاحب مذهب
منزله سنده در بیت که مطران قاضی و اسقف مفتی
و قسیس مقری و جاثلیق امام و شماس معیم و مؤذن
منزله سنده در بیت ز بطریق و از جاثلیقان شهر •
هر انکس کش ازو دمی بود بهر

مع الکاف

بزشک کسر با و زا ایله عربی ایله طبیب معناسنه در
نه آن خستگان را خورش یا بزشک همه جان غم بود و خوین
سرشک

مع الکاف الفارسی

بهشت کنگ فتح کاف فارسی و سکون نون ایله دار الملک
افراسیاب در بیت همی بود یکسال بهشت کنگ • براسود
از جنبش و ساز جنگ بادرنگ ترنج و نارنج در بیت
یکی نامه فرمود بر خشم و جنگ • زبان تیز و رخساره چون
بادرنگ بیدبرگ قواق پیراغنه مشابه بر نوع اوق
دمرنیدر بیت یکی بیدبرگی نشانده بتیر • که از شهم او
تیر چرخست پیر بارک فتح را ایله اسب معناسنه در اکثر
بارکی یا ایله در بیت کنون کی رستم آن بارکش کوفتست •
زراه و ز رنج اندر آشوفتست • بر انگیخت آن بارکش را از جای
سوی لشکر خویشتن کرد رای برگ اوج معناسی وارد بری
یراق معناسنه و بری میل و هوس معناسنه و بری ساز
و لوازم و مهمات در که عربیده جهاز دینور بفتح الجیم و کسرها
بیت سوار و پیاده بآیین و برگ • همه زیر جوشن همه

زیر ترگ بلک یراق و برگ معناسنه در لام را دنی بدر
بمر زکردشان همه هر چه بود زبلگ درخت و
زگشت و درود

مع اللام

بلبل معروف طیر نام نوعی در و بلبله دیدکلری شراب معناسنه ده
کلور که ز کیده کلندر دینور بیت نوای میگسار زاولی
بپیمای تا سر یکی بلبلی • وله یکی بلبلی سرخ در جام کرد •
تهمتن بروی زواره بخورد • زواره چو بلبل بکف بر نهاد
هم از شاه کاوس کرد یاد بددل یورکسز قورقق
معناسنه در بیت دل مرد بددل گریزان زتن •
دلیران ز خفتان بریده کفن بدسگال کاف عربی ایله
بداندیش و بدگوی معناسنه در بیت یکی شربت آب
از پی سگال • به از عمر هفتاد و هشتاد سال بال
انسانده قول و عضد و قوشده قنات و جناح در
بیت زمانی براندیشه شد زال زر • زمانی بر آورد
بال و بگسترد پر

مع المیم

بدرام خرم و مسرور معناسنه در بیت نمانم که کیخسرو
از بخت خویش • شود شاد و بدرام بر تخت خویش •
وله چو رستم دل کیو بدرام دید • بتنگی هرانرا سر انجام
دید بچکم فتح با و سکون جیم فارسی و فتح کاف عربی ایله
صفه و خانه تابستانی در بیت هزاران بدو اندرون پیچ
و خم • به بچکم درش سوی باغ ارم بام اوا و سقف
معناسنه در و صبام معناسنه ده کلور بیت یکی مرغ
دارد پریشان کنام • نشیمش ببام این بود آن بشام •

بیم توقع شر درنته کرامید توقع خیر در بیت نشست از بر آب
تازی سمند ٭ همی رفت ترسان زبیم گزند بهرام سبعهٔ سیارهدن
مریخ یلدزیدر سماء خامسده اولور بیت چو شد روی
گیتی چو دریای قیر ٭ نه بهرام پیدا نه کیوان نه تیر ٭ و کیوانک دری
اسمیدر که گودرز سپهسالار او غلیدر بیت بفرمود
بهرام گودرز را ٭ که این نامور لشکر و مرز را ٭ و ملوک
فرسک طبقهٔ ثالثه سندن کر انلره اشکانیان دینور
بر پادشاه اسمیدر بهرام بن شاپور بن اشکان در اون
ییل پادشاه اولدی و طبقهٔ رابعه سندن کر طبقهٔ ساسانیاندر
بشنجی پادشاهک اسمیدر که بهرام بن هرمز بن شاپور بن
اردشیر بابکان در اوچ ییل ایله اوچ آی پادشاه اولدی
قبری بهرام بن بهرام مذکور در یکرمی ییل پادشاه
اولدی قبری بهرام بن بهرام بن بهرام مذکور در درت
آی پادشاه اولدی اوچلری بو اسم ایله مسمی
اولدیلر قبری بهرام بن شاپور ذو الاکتاف در
اون اوچ ییل پادشاه اولدی قبری یزدجرد اوغلیدر
کم بهرام گور دیمکله مشهور در التمش اوچ ییل پادشاه
اولدی باد و دم غرور و تکبردن کنایه در باد ایله دمدن
مرکبدر بیت بیار است آن جنک را ابلیسم ٭ همی اند
چو شیر با باد و دم بادرم سکون دال ایله بیهوده و
باطل معناسنه در بیت مکن بگینه بر تن خستم ٭ که گیتی
سپنجست با بادرم براهام اول بیهودینک اسمیدر که
بهرام گور مالنی آلوب تنبک شقاعه (؟) ویردی برسم

فتح با و سکون را و مهمله و فتح سین مهمله ایله بر گیاهدر که
مجوسیلر آتشه عبادت اتدکلرنده و غیر پسنده دخی آلوب
طوتارلر بیت سر و تن بشوییم برسم بدست ٭ چنان
چون بود مرد یزدان پرست بوم بر و تاج معناسنه وارر
بر تن بیقوشی دیدکلری قوشدر و بری محل و مکان
معناسنه در و اکلماش و نطس اولمامش یردر بیت
زمینی که دارم بر و بوم سست ٭ اساسی بر و بست
نتوان درست ٭ و مطلقا زمین و مکان معناسنه ده کلور
بیت همه بوم دخمه کل و مشک بود ٭ ندیدند جایی که
او خشک بود بیت بفرمود صد جامه دیبای روم ٭
همه پیکرش گوهر و زر بوم ٭ و بو بیتده بوم معناسی
معلوم اولمدی بیت نیاسود یک تن ز بوم و شکار ٭
همی یکسواره همی شهریار بزم صحبت و عشرت معناسنه در
بیت چو فرزند و داماد او را برزم ٭ نه کردی اکنون
میندیش بزم
مع النون
بامین هراه اعمالندن ناحیهٔ بادغیس ده بر قصبه در
بیت سوی بلخ و بامین فرستاد شان ٭ بسی پند و
اندرزها داد شان بشوتن علی وزن زدودن گشتاسب
اوغلی و اسفندیار قرنداشیدر ایکیسی ناهید نام و
کتایون لقب دختر قیصردن حاصل اولدیلر بیت
بشوتن دکر بود شمشیر زن ٭ نه نام بردار لشکر شکن ٭
و بشوتن معنای لغویسی بدخوی و میمون دیدکلری جانور
معناسنه در ٭ نته کم لطیفی بیور ربیت کسی کو بشوتن بود

ونقش بر بنه که زکیده مین دینو معناسنده کلور
صح

زشت کار • بهر جا که باشد کند کارزار بهمن پشن مغنیاسی
وارد ریوی فرس قدیمده اوز برنجی آیدر سنه دن
و تاریخ جلالیده قیش فصلنک ایکنجی آیدر بیت
دی و بهمن و آذر و فوردین • همیشه پر از لاله بینی زمین
و بری بر آیک ایکنجی کونیدر • و بری جد و دارد بلیده
بر قلعه اسمیدر بیت چو نزدیکی حصن بهمن رسید •
برابر سپه را فرود آورید • و بری بر عشبه اسمیدر که کوده
فربه ایدر و ریاحی دفع ایدوب باهی زیاده ایدر
ایکی قسمدر بری بهمن سفید و بری بهمن سرخ در • و بری
سادس ملوک کیانیان بهمن اسفندیار بن گشتاسب
بن لهراسب در جدی گشتاسب وصیتی ایله پادشاه
اولدقده رستم دن پدری اسفندیارک کین المغه عساکر
بیشمار ایله زابلستانه واروب رستمی برادر شغاد
حیله سی ایله قویوده مقتول بولیجق خانداننی برباد
ایدوب رستم اوغلی فرامرزی انواع سیاست ایله هلاک
ایدوب زالی بر مدت حبسدن صکره صالیوردی
و زابلستانی خراب و یباب ایلدی بهمن والده سی نسل
طالوت دندر که قرآنده مذکوردر و منکوحه سی نسل
رحبعم بن سلیمان بن داوددن ایدی بوز اون ایکی ییل
پادشاه اولدی برکاستان بلخ دن روین دز شهرینه
یدی مرحله اولور که هر بر مرحله ده بر آفت وار ایدی
اسفندیار اول یدی سلوک ایدوب هر مرحله آفتیدن
نجات بولوب انده قوندقده خوان عیش و عشرت انجمکله
هفتخوان
هفتخوان ایله مسمی اولدی بیت نمایم ترا راه آن شارستان
که ارجاسب خواندش برکاستان بهرمان یاقوت
سرخ در و حریر رنکارنک منقش در بیت بخز و از سیم
و زر و بهرمان • بجنشید فرخ بایرانیان برزین صنم ایله
مجوسده زردشت اتباعندن بر کمسه در که آتشکده صاحبی
بیت یکی آذری ساختبد زین بنام • که آن آتش او بود
دل شاد کام بهرام چوبین بر قول ایله کرکین میلاد
نسلندندر و بر قول ایله یزدجرد اثیم تخمندندر ضعیف
الخلقه ولاغر اولمغله بو لقب ایله ملقب اولدی او هلیده
هرمزک که پدر خسرو پرویزدر اتباعندن ایدی بعده پادشاه لق
هوسی ایله محاربه ایدوب خسرو پرویز منکسر اولوب
قیصر رومه التجا ایلدی قیصرک مریم نام قزینی عقد نکاح
کتوروب امدادی ایله مملکتنی بهرام چوبین دن خلاص
ایلدی بهرام چوبین ایکی ییل و کسور ایران زمینه تصرفندن
صکره پرویزدن قاچوب خاقان چینه پناه کتوردی
پرویز دسیسه سی ایله بر کمسنه کوندروب انده قتل ایلدی
بیشه نارون شهر آمله قریب بر نارون اغاجی بیشه سی
وار ایدی فریدون انده بر سرای دار ایدی اکا بیشه
دخی دیرلر انشاء الله تعالی حرف [illegible] ده کلور بیت
منوچهر با قارن رزم زن • برون آمد از بیشه نارون
بلاسان ملوک فرسک طبقه ثالثه سندن که اشکانیاندر
بر پادشاه اسمیدر بلاسان ابن بلاس بن فیروز بن هرمز
بن بلاس بن بهرام بن شاپور بن اشکان بن دارادر

اصفهانده اولان مرغزار بلاس اکا منسوبدر نکودرجی ایکی
بیل پادشاه اولدی **بلاشان** شین معجمه ایله بر مبارز تورانیدر
افراسیاب پهلوانلرندندر **بیت** زترکان بیامد دلیری جوان •
بلاشان بیدار دل پهلوان **ببربیان** بر کیم درکه رستم جنکده
کیرایدی **بیت** تهمتن بپوشید ببربیان • نشست از بر اژدهای
دمان • بر روایتده اکا جنتدن کلدی و بر روایتده دیو
اکوان دریسیدر و فردوسی روایتی ایله قپلان
دریسیدر نته که تصریح ایلدی **بیت** یکی خام دارد
زچرم پلنک • بپوشد همی اندر آید بجنک • زخفتان
وجوشن فزون داندش • همی نام ببربیان خواندش •
زرخ اوستنه جوشن جوشن اوستنه ببربیان کیرایدی
نته که تعریف رستمده بیورر **بیت** زره زیر بند جوشن
اندر میان • وزان پس بپوشید ببربیان **برگستوان** آته
مخصوص بر کیم درکه جنکده کیوررلر **بیت** زاسبان فرو
ریخت برگستوان • زره پاره شد بر میان کوان **برین**
یوقاری دیمکدر بر لفظه منسوبدر **بیت** زنخزین
بروتا براه برین • چو کردد ترا تخت وتاج ونکین •
بیژن رستمك قزندشی کیونك کودرز اوغلیدر بیجن
دخی دینور **بیت** سبک بیژن کیو بر پای جست • میان
کشتن اژدها را ببست • افراسیاب قزی منیژه یه
بر شکارکاهده کورمك ایله عاشق اولدی قز دخی اکا
مایل اولوب سراینده پنهان ایلدی افراسیاب
خبردار اولوب بر قیوده یدی ییل حبس ایلدی رستم

تاج صورتنده افراسیابک دارالملکنه کلوب منیژه مداوادی
ایله قیودن اخراج ایلیوب منیژه ایله ایران زمینه کتوردی
برزن محله صوقاق قیدر کوی ایله فرقی بودرکه محله نک
مجموع صوقاقلرینه و اولرینه کوی دینور و برزن همان
صوقاق معناسنه در **بیت** ببستند آذین بشهر و براه •
هم برزن و کوی و بازارگاه **بابزن** سکون با ایله
کباب شیشی در **بیت** که اورا بنیزه برافراختی •
چو بر بابزن مرغ برساختی **بارمان** افراسیابک طرفندن
بر پهلوان تورانیدر کودرز اوغلی رهام آنی قتل ایلدی
بیت بپنجم چو رهام کودرز بود • که با بارمان او
نبرد آزمود **باستان** سکون سین ایله اسکی و قدیم
معناسنه در **بیت** بدو گفت نشنیدی آن داستان •
که دستان زدستان که باستان **وله** نباشی بدین
نیز همداستان • یکی شو بخوان نامۀ باستان **بارکین**
سکون راء مهمله وکسر کاف فارسی ایله بای فارسی ایله
دخی مرویدر اول چوقوردرکه مردار و ناپاک
صولر ایچنه آقر **بیت** تن پهلوانرا کزو خاست کین •
کشیدند و نیمه تا بارکین **بافرین** با ایله آفرین دن
مرکبدر آفرین دن الف حذف اولنمشدر و آفرین ستایش
و مدح معناسنه در **بیت** همانا که تو خود زترکان نئی •
که جز بافرین بزرکان نئی

مع الواو

بانو خاتون معناسنه درکه ترکیده قادین دینور
بیت چنین زنان بانوی کیو بود • که دخت گزین رستم

نیو بود باهو ال دکنکی که چوبانن ودوه جی الده طوتر
ومطلقا اغاج وکرسته معناسنه کلور که عربیده خشب دینور
بیت ببردند بسیار باهو وتخت • نهادند بر تخت
زیبا درخت برو ضم با ایله حاجب معناسنه ابرودن
مخففدر بیت یکی نامداری برو بر گره • ز لکو رفت
نامش کروی زره ولہ دل رستم اکنده از کین اوست •
برو هاش یکسر پر از چین اوست مع الها
بادافره فتح دال وسکون فا ایله جزاء شر ومکافات معناسنه
بیت همیگفت هر کس که جوید بدی • نه پیچید ز بادافره ایزدی
بونده ایکی لغت دخی وارد ر بادافراه زیاده الف ایله
نته که انوری بیورر بیت ز شیر کین بستاند بشیر شادروان •
ز آب کرد برارد بباد بادافراه • وبری بادافراه ایکی الف
زیاده سی وفتح فا ایله نته کم شاعر بیورر بیت بجای هر یکی
پاداش نیکی • بجای هر بدی بادافرهی باره بر قاچ معناسی
وارد ر بری شان وخصوص معناسنه در باره تو سنک
خصوصکده دیمکدر وبری کره وقره معناسنه صد باره
یوز کره کبی وبری یوکلو ومتحمل معناسنه ریاضت باره
ومحنت باره که ریاضته ومحنته متحمل دیمکدر وبری
بارو وشهر دیواری در بیت شدی باره ودز هم انکاه
نماندی دز وباره جا نشست • وبری اسب وآت معناسنه در
بیت پی باره کو چماند بجنک • نماید بر از روی جنکی پلنک •
برشده بلند ویوکسک اولمش معناسنه در برشدن بلند
اولمق معناسنه در بیت بزمود تا گیو با پیر رفت • بنزدیک

آهن برشده باره رفت برده فتح با ایله سبی اولنمش اسیر در
کرک ارکک کرک دیشی بنده دن اخص در بیت همه بوم
زیر وزبر کرده دید • کهان کشته ومهتران برده دید •
بنده مطلقا اسیر در کرک خانه زاد اوله کرک سبی اولنمش
اوله وکرک دیشی کرک ارکک اوله اسیر دیشی اولسه
اسمی داه وکنیز در ارکک ایسه غلام در بیت سپاه اندر آن
پراکنده شد • زن ومرد وکودک همه بنده شد بیجاده جیم
عربی ایله یاقوت سرخ در بیجاد دخی دینور نته که ذکر اولندیغی
بیت کمرهای زرین وبیجاده تاج • ز دیبای رومی واز تخت
عاج ولہ تو کفتی که بیجاده بار دهی • بسنک اندرون
لاله کار دهی • وکهربا معناسنه ده کلور وبو مشهور در
نته که خاقانی بیورر بیت اقلیم کشایی که ز جاسوسی عقلش
بیجاده نیارد که کند کاه ربایی بتیاره کسر با وسکون تا ایله
ایکی معناسی وارد ر بری بلا ومصیبت وداهیه در بیت
مکر مرک کز مرک خود چاره نیست • بتر تر ز مرک ایچ بتیاره
نیست • وتجارا مهول وقور قنج معناسنه ده کلور بیت
جهانی بر ان کوه نظاره بود • که از اژدها زشت بتیاره
بود ولہ دو بتیاره زینکونه بیچان شدند • ز تیغ دل
سام بیچاره شدند • وبری بی تاب وعاجز در بیت اند
همه زیر فرمانش بیچاره اند • که با سوزش ودرد بتیاره اند
بیخته النمش نسنه معناسنه در وعاجز وکرفتار ودر مانده
معناسنه ده کلور مصدری بیختن در بیت دو پیل درهم
آمیخته در نبرد • یکی بیخته شد از آن کار وکرد بوتره

با ایله ویژه دنی مرکبدر ویژه محض وصرف معناسنه درکه
برسنه به خصوصیتی اوله با آ ایله مرکب ولیجوج علی الخصوص
معناسنه اولدیکه عربیده لاسیما وخصوصا دینور بیت
بهر سیم زآشوب بدگوهران • بویژه زگردان مازندران ولـه
سزاوار هر کس ببخشید گنج • بویژه کسی کش فزون بود رنج •
باشکونه رتس ومعکوس ومقلوب معناسنه در بازگونه
وواژگونه دخی دینور بیت بدین باشکونه دو لشکر دمان •
شبیخون برآرند در ناگهان بهره حصه وپای معناسنه در بیت
از ایران دو بهره بغزنی آبست • چه آباد و ویران همه آن او
بدره فتح با ایله لفظ عربیدر اون بیک درهم اولان
کیسه در بیت بپذیرفت هر چیز کاورده بود • طرائف بدر
وبدره وبرده بود بستوه عاجز ودرمانده معناسنه
با ایله ستوه دن مرکبدر ستوه عجز معناسنه در بیت
زراه جرم برسید کوه شد • دلش رجفا بود بستوه شد
بارگاه ایکی معناسی وار در بری بارخانه معناسنه در
یعنی یوک یاب قوجوج مکاندرکه اوزرینه خیمه قورلیور
باربونده یوک وحمل معناسنه در نتکه سعدی بیورر
بیت منعم بکوه ودشت وبیابان غریب نیست • هرجا که
رفت خیمه زد و بارگاه ساخت • اکثر مجاز مرسل طریقی ایله
مطلقا چادر وخیمه معناسنه ده کلور وبری دیوانخانه
معناسنه در باربونده اذن ودستور معناسنه در
ودیوان وملاقات معناسنه ده کلور بو معنالرک
برینده نگاه ایله ترکیب اولنوب محل دیوان معناسنه

اولدی بیت بسالار بار آن زمان گفت شاه • که بنشین
بره بر در بارگاه • یکی رامده بار در پیش من • زبیگانگان در
مردم وخویش من براه ضم با وراء مهمله ایله زیب وزینت
وزیبا ولغز معناسنه ده کلور بیت چه چیزست کم راست
کو پیش شاه • نه رویش نکو ونه رایش براه بویه یار
خطی ایله آرزو واشتیاق معناسنه در بیت مرا بویه
زال سام است گفت • چنین آرزو را نشاید نهفت
بسنده برابر وکافی معناسنه در بسند دخی دینور نتکه
ذکر اولنور بیت بسنده نباشی تو با پیلتن • از اید مرد بی
یکی انجمن بنه ضم با ایله ایکی معناسی وار در بری کوک
ودیب معناسنه بیت همه تخمشان از بنه برکنیم •
ببوم وببر آتش اندر زنیم ولـه چهل رش ببالا وپهنا
چهل • بکرد اندرش در بنه آب وگل • وبری مسافر
اسبابی واغرقی معناسنه در بیت وزان پس بدو گفت
برمیمنه • سپاه هست بسیار وپیل وبنه بنگاه ضم با
وسکون نون ایله مسافر اسبابی واغرقی اولدوغی
یردر بیت به بنگاه دستان شوم دستور • ستوم رسته
زین خشکیها کمر ولـه بد اندیش کرکین ستوریده اشتن •
زبنگه به بنیه درآمد خمش

مع الیاء

بالای یدک آتدرکه عربیده جنیب دینور بیت زبهر جوان
اسب بالای خواست • همان جامه خسروآرای خواست
بارگی فتح را وکسر کاف فارسی ایله آت معناسنه در
حذف یا دخی لغتدر نتکه ذکر اولنور بیت چو بر تیز رو

بارکی برنشست • برفت اهرمن را بافسون ببست **بساى**
بسودن دن فعل امردر ال یوقمق ولمس معناسنه در
بیت چو رفتی برستش نیک بیسای چهر • بیارای وبیسای
روشن بمهر **بزی** زیستن دن فعل امردر لیشا مق معناسنه
بیت بدو کفت افراسیاب ای پسر • همیشه بزی شاد
و بهروز کر **بُی** ضم با ایله بوی دن مخففدر رایحه معناسنه
بیت کنم تازه آیین ضحاک را • بی مشک سارا کنم خاک را

باب الباء الفارسی مع الالف

پارسا عفیف وصالح ومتدین معناسنه در **بیت** •
خنک آن کسی کو بود پادشا • کفی راد دارد دلی پارسا
پیران سرا قوجه لق واختیارلق معناسنه در الف زائددر
اکثر پیرانه سر دینور **بیت** ببین تا ز پیران چه آمد مرا •
ازین بخت بد نیز و پیران سرا

مع الباء

پایاب طاقت وجلادت معناسنه در **بیت** اکر خود ندارند
پایاب جنک • پریشان کنم روز تاریک وتنک • وقعر
ودیب معناسنه ده کلور و بو مشهوردر نته که خلاق المعانی
بیوررر **بیت** همت عالی تو دریا بیست • که ندیدست
سپهرش پایاب

مع التاء

پرداخت پرداختن دن ماضی واسم مصدردر خوف
الفی جایزدر برقاچ معناسی واردر بو بیتده بوش
وخالی ایتمک معناسنه در **بیت** زبیکانه پرداخت کردند
جای • نشستند وکفتند هر کونه رای **پشت** معروف
ونیشابور ده بر شهردر ایکیوز یکرمی آلتی قریه‌سی وار

بادغیس دن تعریب اولنمشدر

نیشابوره ظهر کبی اولمغله بو اسم ایله مسمی اولدی **بیت**
زکرکان بیامد سوی راه پشت • پر آژنک رخساره ودل
درشت • ونواحی هراتده قرای بادغیس دن دخی بر قریه در
پاداشت جزا ومکافات معناسنه در حذف تا دخی
لغتدر نته که محلنده کلور **بیت** چنین بود پاداشت رنج مرا
تا هن بیاز آکنج مرا • آخری تا رینه نون ایله ده لغتدر نته که
حکیم سنایی بیورر **بیت** دل مرکرد قصد پاداشن • کافکنم
در هرای تو شیون

مع الجیم

پخج فتح با وسکون خا ایله ایاغ ایله باصوب پنجکه وپهن
ایلمک معناسنه در پخجیدن دن ماخوذدر **بیت** لکد بر سر مرد
زد در نبرد • سر و تنش را با زمین پخج کرد **مع الخاء**
پاسخ ضم سین ایله جواب معناسنه در **بیت** پیامت
شنیدم تو پاسخ شنو • یکایک بکو و بزودی برو **مع الدال**
پرند فتحتین ایله ساده وبی نقش حریر معناسنه در نته که
پرنیان حریر منقشدر **بیت** دو صد جامه از پرنیان و پرند
بدو داد سوکند را پی فکند **پرند** کسرتین ایله دم وقلیچ
جوهری معرب فرند در وشمشیر جوهردار معناسنه ده
کلور **بیت** ابر میسره لشکر آرای هند • زره دار و در جنک
رومی پرند **وله** برزین سیمین یکی تیغ هند • جزاوسی
بزهراب داده پرند • وساده حریر معناسنه ده کلور
بو معناده فتحتین ایله مشهوردر **بیت** یکی نامه دارم من
از شاه هند • نبشته بمشک سیه بر پرند **پژند** فتح با وزا
فارسی ایله ایکی معناسی واردر بری اکثر ارباب لغت

یانده براوتدرکه عربیده اکاقثابری دغملول دینور وعند
البعض برخوش بوی گیاه بهاریدر وعند البعض کاکنج درکه
ایتاوزومنه مشابهدر وفارسیده عروس درپرده
دینور بیت نه کرباس باشد بستان پرند ٭ نه هم رنگ گلنار
باشد پرند ٭ وبری ایت خیارکه قثاء الحمار دیمکله
مشهوردر نته که شمس فخری بیورر بیت بوی خلقت بهر زمین
که گذشت ٭ نیشکر آورد بجای پرند پیکند کسر با ایله
توران زمینده فریدون بنا اتدوکی شهردر وقیل سمرقند در
بیت جهاندار پر دانش افراسیاب ٭ نشسته به پیکند
بی خورد وخواب پایمرد سکون یا ایله معین ومساعد
وشفیع معناسنه در بیت پدر پیر شد پایمردش جوان ٭
جوانی خردمند وروشن روان پراکند کسر با ایله پراکندن
فعل مستقبل در طاغتمق وپریشان ایلمک معناسنه اکثر
حذف یا ایله پراکند دینور بیت به نیروی یزدان زمین برکند ٭
زهمسایگان بشمشیر پیراکند

مع الذال المعجمة

پناهید التجا ایلدی وصغندی پناهیدن مصدر در بیت
بدید از بد ونیک بازار او ٭ بیزدان پناهید در کار او ٭
پراشید کسر با ایله صاچدی وصاوردی وپریشان ایلدی
پراشیدن مصدر یدر بیت چو رستم بسر بر پراشید خاک ٭
همه جامه برتنش بد چاک چاک پژمرید زاء فارسی ایله صولدی
وآب وتابی کتدی پژمریدن مصدر یدر اکثر پژمرد خذف یا
ایله دینور بیت ندانم چه چشم بد آمد بروی ٭ چرا پژمرید
آن چو گلبرگ روی پژوهید ضم با وزاء فارسی ایله تفحص و

تفتیش

تفتیش ایلدی پژوهیدن مصدر یدر بیت سوی خانه آفریدون
شتافت ٭ فراوان پژوهید وکس را نیافت مع الرا
پیشیار قاروره مریضه دیرلر که بولنی قاروره ده طبیب تشخیص
مرض ایچون گوسترلر بیت پزشک آمد ودید پیشیار او ٭
سوی تندرستی نشد کار شاه پور ابن واوغل معناسنه در
بیت بترسم فراپور رها پدر ٭ ازین بیوفا چرخ بیدادگر
پرنداور کسرتین ایله شمشیر جوهردار در بیت بینداخت
تیغ پرنداورش ٭ همیخواست از تن بریدن سرش پایکار
خدمتکار معناسنه بیت بدو گفت بهرام شو پایکار ٭
بیاور که سرگین کشند برکنار پایزور قدرت وطاقتدن
کنایه در بیت ستودان همی ساز دشن زال زر ٭ ندارد
همی جنگ را پای وپر وله شکسته سلیح وگسسته کمر ٭
نه کوس ونه بوق ونه پای ونه پر پیکار فتح با ایله جنگ
وخصومت معناسنه در بیت که من زان فریبنده گفتار او
بسی بازگشتم زپیکار او پیکارگر محارب ومخاصم معناسنه در
بیت چنین پاسخ آورد پیکارگر ٭ که ای پهلوانان با نام وفر
پرخاشخر جنگه مشتری وراغب یعنی محارب معناسنه دار
بیت دو پرخاشخر بایکی تندخو ٭ گرفتند پرسش نه برآرزو
پیغمبر عفده رسول خدا معناسنه در واصل لغتده ایلچی
وخبر ایلتیجی معناسنه درکه بر کمسه دن آخره موصل خبر
اوله بو معنی شهنامه ده چوقدر بیت که پیغمبر شاه توران
سپاه ٭ کوی پر منش باد رفتی سیاه پیمبر مثله بیت
چنین گفت کامد زکابل پیام ٭ پیمبر زنی بود سین دخت نام ٭

پرستار خدمتکار معناسنه در کرک ارکک کرک دیشی کرک
بنده کرک حق الاصل پرست ایله آردن مرکب وصفدر پرست
پرستیدن اسم مصدر در خدمت واطاعت وانقیاد معناسنه در
بیده خالقه اولنورسه اسمی عبادت وطاعت در ومخلوقه
اولنورسه اسمی خدمت در بو بیتده عابد ومطیع معناسنه در
بیت یکی مرد بد اندران روزکار • زتخم فریدون وآمد نکار
پرستار وبا فر وبرز کیان • بزنار شماس بسته میان • بو معناده
شیخ سعدی دخی بیورر بیت پرستار امرش همه چیز وکس •
بنی آدم ومرغ ومور ومکس • وبو بیتده کنیز وجاریه
معناسنه در بیت پرستار زاده نیاید بکار • وکر چند باشد
پدر شهریار • پرستار پرستش وعبادت معناسنه اسم
مصدر دخی کلور نته که کفتار ودیدار کفتن ودیدن معناسنه
کلور بیت همی گفت کای مرد با ترس وباک • پرستار دارنده
یزدان پاک پیشکار فرشوده خدمت ایدن خدمتکار
معناسنه در بیت وراکفت کشتاسب کای شهریار •
منم بر درت بر یکی پیشکار پروردکار بحسب اللغه مربی
وبسلیجی معناسنه در بیت زکیتی هنرمند وخامش بدی
تو لیک • که پروردکار سیاوش تو لیک • نه بینی که پروردکار
پلنک • نیابد ز پرورده خود درنک پدر مادر آنه پدری
الجد للام معناسنه بیت ازافراسیاب آن سپهدار
چین • پدر مادر شاه ایران زمین نکاور رنک ایله آدن
مرکب یورغه معناسنه طواره مخصوص وصفدر بیت
برخش نکاور سپردم عنان • زدم بر کمربند کبرش سنان پازور

زابلی ایله برسام تورانیدر که افراسیاب طوس سپهسالار
ایله پشن جنک اتدکده اکثر ایرانیلری بو ایله هلاک ایلدی
یغمور وقار اوزرلرینه یاغدردی بیت کجا جای پازور
نشسته بود • با فسون وتنبل بران کوه بود •

مع الزاء

پروز پیوند وعلاقه معناسنه در وترکیده پرواز دیدکلری
پرواز طرفده ونهایتده اولمغله مجازا اطراف ونهایت
نسبده دخی استعمال اولنور بیت بدو کفت خویش کر شبکوم
بشاه آفریدون وکشد پروزم • همان مادرت خویش کر شبوز بیت
ازین سوی وآن سوی پروزست پرآمد قفیز ضم با ایله
عمری تمام اولدیمه دن کنایه در قفیز برا ولجکدر بیت
میان را ببست اندرون ریو تیز • همی زان نبرد کش پرآمد قفیز
پشیز فتح با ایله کم قدر ومحقر اقچه در که باقردن اولور
وبالوق پولینه دخی اطلاق اولنور بو بیتده طریق مجاز
ایله کونشه اطلاق اولنمشدر بیت که ای فر کیتی یکی لخت
نیز • نهانی بدار این بدخشان پشیز • وبو بیتده سایر
یلدیزلره اطلاق اولنمشدر بیت چو پوشید شب عاج
کیتی بشیز • پراکند بر سبز مینا پشیز • حقیر اولدوغی
اعتباری ایله تعمیم محلنده نقیر وقطمیر قومدیغی یرده یکه پشیز
نکذاشت دینور بیت سر آوردم این رزم کاموس خیز
درازست ونکذاشتم یک پشیز پالیز فاون قربوز بستانیدر
بیت بهو ما چنین کفت کاریکر شور بخت • زپالیز کین بر نیاید
درخت پرویز ملوک فرسک طبقه رابعه سندن پرویز ابن

هرفرین نوشیروان عادلدر ولقبی خسرودر بهرام چوبین
غائله سنی دفع اتدکدنصکره استقلال ایله پادشاه اولمش ایدی
اوتوز سکز ییل پادشاه اولدی تواریخ فرسده مبالغه ایله
مذکوردر مرویدرکه اون بش بیک خدمتکار ومطربه
جاریه لری وآلتی بیک خادم وجاریه وکندی یاننده اوچ
بیک بشیوز آتی وقاتری ویدیوز آلتمش فیلی وار ایدی
شهرلرده اولانلردن ماعدا وآته بندکده ایکیوز کمسه
آلتون بخوردانلر ایله اطرافنده عود وعنبر یاقوب کندینه
رائحهٔ طیبه ایصال ایدرلر ایدی وبیک کمسه طوار ایله صو
کوتورب توز اولمامغیچون یولنده سرپرلر ایدی آکا
میسر اولان امور غریبه غیر سلاطینه میسر اولمدی جمله‌دن
ایکیوز مثقال آلتونی وار ایدیکه زردست افشار ایله
مشهوردر موم کبی ملایم ایدی اندن ال ایله درلو درلو
صورتلر دوزب بوزر ایدی و آلتمش بطمان بر آلتون تاجی
وار ایدی جواهر نفیسه ایله مرصع ایدی وسلسله ایله باشی
اوستنده آصلمش ایدی دیوان ایدیجک باشنی ایچنه صوقار ایدی
وعاج وساجدن زرنشانلی بر تختی وار ایدی انواع جواهر
ایله مرصع ومکلل ایدی صورشکار وغیره وشکل اقالیم
سبعه وفلک البروج انده مصور ایدی وفصول اربعه یه
مناسب فرشی ودوشمه سی وار ایدی هر فصلده برینی
استعمال ایدرلر ایدی وبر شطرنجی وار ایدیکه برطرفی یاقوت
مخروط وبرطرفی زمرد مخروطدن ایدی وبر نردی وار ایدیکه
برطرفی مرجاندن وبرطرفی فیروزه ایله یشمدن مرکب و

بر خوانچه سی وار ایدی جواهر نفیسه ایله مرصع وتبخیره لری
آلتون وکاسه لری بعضی آلتون وبعضی زمرد ایدی وبر
فیلی وار ایدی نهایت ایله کوده دار ونهایت ایله بیاض لون
لمعانی وار ایدی وباربد نام بر مطربی وار ایدیکه فن
موسیقیده مثلی دنیایه کلمامشدر بزمی ایچون اوچیوز
آلتمش لحن ونوا تصنیف واختراع ایتمش ایدیکه هر کون
برینی اوقورلر ایدی وسکز کنجه مالک ایدی جمله‌دن کنج باردر
ان شاء الله تعالی محلنده ذکر اولنور وبری کنج بادآوردر
بونک اصلی بودرکه قیصر روم ایله کندی مابیننده مخالفت
واقع اولمغله پرویز قیصر قصدین اتدکده قیصر توهم ایدوب
آبا واجدادی خزینه لرین کمیلره طولدروب دریاده اولان
خزینه لرینه ارسال ایدیجک باد مخالف اسوب بالضروره
پرویز تصرفنده اولان ساحل دریایه کلوب جمله اول کمیلر
پرویزه ضبط اولنوب کنج بادآورد ایله تسمیه اولندی
حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم اول بدبخته
نامه یازوب ایمانه دعوت اتدکده حضرتک نامهٔ شریفین
یرتدی حضرت دخی مزق الله ملکه کما مزق کتابی دیو
بددعا ایلدی هم اول سنه قتل اولنوب مال وملکی
برباد اولدی خسر الدنیا والآخرة

مع السین

پاس ایکی معناسی واردر بری رعایت وحفظ در بیت
به پیروزی از بارهٔ کاخ پاس • برآرید آواز پاک یزدان
سپاس • وبری کیجه‌دن برحصه معناسنه در بیت چو یک
پاس بگذشت از تیره شب • چنان چون کسی برخروشد زتب •

چو ماه از بر تخت سیمین گذشت • سه پاس از شب تیره اندر
گذشت پارس شیراز ولایتی در شیراز آنک دار الملکی در

مع الشین

پاداش جزا و مکافات در پاداشت دخی لغتدر زنته که دگر
اولنگه بیت بپاداش جای خواهد از زن همی • سر بد گمان خواهد
از زن همی پرخاش فتح وضم با ایله جنگ و جدلدر بیت
چکاکاک برخواست از هر دو رنگ • ز پرخاش خون اندر آمد
بجوی پخش ضم با ایله ایاغ ایله باصلمش و یصلنمش و چغنامش
معناسنه پخشیدن دن مأخوذدر بیت همه پخش گردند در زیر
نعل • همه جا مهانشان ز خون گشته لعل پژوهش ضم با
و زاء فارسی ایله تفحص و تفتیش معناسنه اسم مصدر در
پژوهیدن مصدرندندر بیت بدین گیتی ات در نکوهش بود
بروز شمار پژوهش بود پورش عذر معناسنه اسم مصدر در
پوزیدن مصدرندن اعتذار معناسنه بیت بنزدیک یزدان
چه پوزش برم • بر آمد ز کاوس کی بر سرم مع الکاف
پنک کسر با ایله بیوک چکوک و مطرقه در بیت نخست
اندر آمد بگرز گران • همی کوفت چون پتک آهنگران

مع الکاف الفارسی

پالهنگ یولار و جلبر معناسنه در بیت ببند بر پیش
و تیغ بچنگ • گرفته بدست دگر پالهنگ پشنگ
فتح با ایله پدر افراسیابدر ابن زادشم ابن تور ابن
فریدون در بیت چو بشنید سالار ترکان پشنگ •
چنان خواست کاید بایران بجنگ • و آفراسیابک براو غلیدگر

شیده لقبی ایله مشهوردر و حذف نون ایله ده لغتدر بیت
گزین کرده آنم چه بیش را پشنگ • که او داشتی روز جنگ نهنگ
پشنگ بود نامش پدر رشیده خواند • که شیده بخور شید
تابنده ماند پنک فتح با و سکون نون ایله تابوت قباغیدر که
توکیده آنک مثلنه گینک دینور بیت سر پنگ تابوت
کردند سخت • شد آن بارور خسرو نیکبخت درخت • گر این
پنک تابوت سر بر گشای • تن کشته از دور مار اژدهای • چو شد
پنک نزدیک تختش فراز • بپرسید و دید و بردش نماز •
سر پنک تابوت کردند خشک • بدبوی و بعنبر و بموم و مشک •

مع اللام

پول جسر و کوپری در حذف واو ایله پل دخی دینور
بیت یکی پول دیگر بباید زدن • شدن را یکی راه و باز
آمدن پهل فتح با و سکون ها ایله حشم و توابع و خاصگه معناسنه در
بیت یکی هفته بودند با سوک و درد • سر هفته پهل وسپه
گرد کرد

مع المیم

پیلسم کسر با و فتح سین ایله بر مشهور مبارز تورانیدر
رستم انی قتل ایلدی بیت بیامد ز قلب سپه پیلسم •
دلش پر ز خون بود و چهره دژم مع النون

پرداختن حذف الفی دخی لغتدر مستقبل تنده خاز آید
تبدیل اولنور برقاچ معناسی واردر بری خالی و بوش
ایلمک معناسنه متعدی و لازم کلور بیت یکی چاره
باید کنون ساختن • دل و جانم از رنج پرداختن •
بیار آروی زمین را بداد • چو پرداخت زان تاج بر سر نهاد

وبری دوزمك وآراسته ایتمك معناسنه در نته كه رودكی
بیورر بیت بهشت آیین سرایی را بپرداخت ٭ زهر كونه درو
تمثالها ساخت ٭ مجازاً رونق وجلا ویرمك وتمام ایتمك
معناسنه ده كلور وبری برنسنه ایله مشغول ومقید اولمق
معناسنه نته كه خلاق المعانی بیورر بیت چو پنبه زار بناكوش
بشكفید ترا ٭ زكوش پنبه برون كن بكار حج پرداز پژمان
فتح با وسكون زای فارسی ایله غمناك ومحزون معناسنه در
بیت بكشتی درلگوزار وكرپایا شدیم ٭ بجان وتن خویشتن
پژمان شدیم پشن فتحتین ایله برمكان اسمیدر كه طوس نوذر
ایله افراسیاب بیننده محاربه وقتال اولنمشدر كه گودرزك
اكثر اولادی اول جنكده هلاك اولدی بیت كنون تا بنامد
زجنك پشن ٭ ازان كشتن ورزمگاه كشن ٭ اول جنكه جنك
پشن وچنك لاوان دخی دینور كیو گودرزك آنده دلاورلكی
مشهوردر بیت مژكانت همی گذر كند از جوشن ٭ مانند سنانك
كیو درجنك پشن پشین فتح با ایله كیقبادك اوجنجی اوغلی
كیكاوسك كچك برادریدر ولهراسب پدریدر بیت
پشین بود از تخمهٔ كیقباد ٭ خردمند شاهی دلش پر زداد
پرنان فتح با وسكون را ایله اتمك الاچلیجق قالبدر كه
اتمك یوزینی خمیر ایكن آنكله باصوب منقش ایدر بیت
تنت را بنیزه چو پرنان كنم ٭ ستاره همی بر تو بریان كنم ٭
پروان فتح با وسكون را ایله غزنین شهرینه قریب بر شهردر
بیت بدو گفت كای نام بردار هند ٭ زپروان بفرمان تو
تا بسند پرستیدن خدمت واطاعت معناسنه در پرستاره

شرح اولندی بیت خنك شهریاران كه تخت ترا ٭ پرستند
وبیدار بخت ترا ٭ پرستیدن شهریاران همان ٭ ازامروز تا روز
پیشین زمان پرنیان فتح با ایله نرم وباریك حریر منقشدر
بی نقش اولانه پرند دینور بیت دلش زان سخن پر زتیمار
شد ٭ همه پرنیان بر تنش خار شد پیلتن فیل كوده لو
دیمكدر اكثر رستمك لقبیدر بیت سپه را سوی زابلستان
كشید ٭ ابا پیلتن سوی دستان كشید پیران افراسیاب
وزیری وباش سپهسالاریدر پدرینك اسمی ویسه در
بیت به پیران ویسه چنین گفت شاه ٭ كه گفتم بیاور زهر سو
سپاه پهلوان سكون لام ایله شجیع ودلیر معناسنه در
آصلده پهل ایله واندن مركبدر پهل خشم وخاصه
معناسنه در نته كه عن قریب ذكر اولندی وواندن حافظ
وناظر معناسنه در واو بادن بدلدر مجموعی قائد الجیش
وسرلشكر معناسنه در بیت مرا شاه داد این درفش
سپاه ٭ همان پهلوانی وتخت وكلاه ٭ تو كر پهلوانی زقلب
سپاه ٭ چرا آمدستی بدین رزمگاه پهلوان جهان
باش سردار وباش سپهسالار دیمكدر جهان پهلوانی دخی
دینور حالا عجمده بو منصبده اولانه امیر الامرا دینور
رستم كیقباد عصرندن تا كیخسرو وفاتنه جهان پهلوانی ایدی
بیت كسی كو بود پهلوان جهان ٭ میان سپه در نماند نهان ٭

مع الواو

پهلو فتح لام ایله ایكی معناسی وار در بری شجیع ومرد ٭
بزرك وضابط معناسنه در بیت بفرمود تا گرز سام اقا

بیارند زی پهلو نامدار • ولد چو شب تیره شد پهلو بیش بین •
برآراست با شاه ایران زمین • ولد فریبرز باشد سپهبد براه •
چو رستم بود پهلو کینه خواه • ولد ز گردان پهلو منش چند مرد •
که آورد ساز ند روز نبرد • معنای ثانیسی بش شهره اطلاق
اولنور بری اصفهان در و بری ری در و بری همدان در
و بری نهاوند در و بری آذربایجان در بیت همی بود تا یک
زمان شهریار • ز پهلو برون شد ز بهر شکار • ولد بدان کوه سبز خوش
کیخسرو است • که یک موی او بهتر از پهلو است • ولد بعزم مود
تا خاوران جنگجوی • ز پهلو بدشت اندر آورد روی • زبانی
پهلوی بوکا منسوبدر معرب فهله در معلوم اوله که زبان
فارسی بش قسمدر بری پهلوی در پادشاهلره مخصوص ایدی
مجلسلرنده بونکله تکلم ایدرلردی ایکنجی زبان فارسیدر که
شیراز و اطرافی لسانیدر اوچنجی دری دری در اهل
مداین و اطرافی لغتیدر پادشاهلرک قپولرنده انکله تکلم
اولنور ایدی و لهذا دره منسوبدر بعضی کتب لغتده مذکوردر که
بهمن بن اسفندیار عصرنده اطراف عالمدن درکاهنه طوائف
امم کلور ایدی بر برینک لسانینی بلمک ایله بهمن دانشمندلره
امر ایلدی که لسان فارسی دری بر لغت وضع ایدوب
دری ایله تسمیه اولنه و حکم ایلدی که جمیع ممالکده انکله تکلم
ایده لر چونکه بو وضع خوش اولمغله مرور ایام ایله
پاکیزه و منقح اولدی دردنجی خوزیه در خوزستان و
اطرافی لغتیدر ملوک و اشراف خارج شهرده و مواضع
استفراغ و حمامده انکله تکلم ایدرلردی بشنجی سریانی در

سورستانه منسوبدر سواد عراقدن عبارتدر که انلره نبطی دینور
خواص ملوک و ارباب مصالح و دعاوی انکله تکلم ایدرلر ایدی
وضعی تملق و خوش آمده مبنیدر زبان پهلوی دیدکلری
کبی زبان پهلوانی دخی دینور بیت گشاده زبان و جوانیت
هست • سخن گفتن پهلوانیت هست • ولد اگر پهلوانی
ندانی زبان • بتازی تو اروند را دجله خوان • ولد سیاوش
غمی گشت از ایرانیان • سخن گفت با پهلوانی زبان • الف
و نون مبالغه نسبت ایچوندر کیانی و خسروانی دیدکلری
کبی امور عظیمه و اشیاء نفیسه که شاهانه و اکابرانه
اوله انکا دخی پهلوانی دینور کیانی و خسروانی دیدکلری کبی
بیت یکی پهلوانی نهادند خوان • نشستند بر خوان او قرمان
ولد هزاران رستم بنار و برو • بگفتند با پهلوانی سرود •
بو معنده پهلوی دخی دینور نته که سیاوش ماتمنده بیورر
بیت چو نزدیکی شهر ایران رسید • همه جامه پهلوی بر درید •
پیغو فتح با و سکون یا و فتح غین معجمه ایله زیر باده
بر عظیم شهردر یاقوت انده اولور و عند البعض ایلی
ولایتنک پادشاهی اسمیدر پادشاه روم و عجم قیصر
و کسری دیدکلری کبی بیت گو اگر دکش نیزه اندر نهاد •
بران نره دیوان پیغو نژاد • همه ایرجی زاده و پهلوی •
نه افراسیاو و نه پیغوی • براندش آن نامه خسروی •
نبشته بدو در خط پیغوی • پرو فتح با و سکون را ایله پروین
و آفتابدر بیت ببالای تو در چمن سرو نیست • چو رخسار تو
تابش پرو نیست

مع الهاء

پزمایه سکون زاء فارسی ایله فریدونک طفل ایکن سودی ایله
پرورده اولدوغی صوصغرینک اسمیدر بیت یکی کاوکش نام
پرمایه بود • زکاوان ورا برترین پایه بود • وکسر بای عربی
ورای مهمله ایله دخی مضبوطدر آدون جاموسه برمایون دخی
دینور فتح بای وزای عربی ایله ورای مهمله ایله دخی مردیدر نته که
شمس فخری بیوررر بیت تو رستمی وفریدون وبارگیر ترا •
زاحترام بخواتند رخش وبرمایون پنجه معروف ودمرذی پنش
پرمق برچنکالدر اوزون نیزه یه باغلیوب حصاره طیرمانشدیره
اولان آنکله حصاره چکرلر بیت کروهی زآهنکران زپنجه کردند •
زپولاد برهر سوی پنجه کرد پیشگاه صدرخانه در بیت
یکی خوان زرین بفرمود شاه • که بنهاد کنجور در پیشگاه •
مجازا صدرده اوتوران دخی اطلاق اولنور هر کسک
رتبه سنه کوره تغییر اولنور بو بیتده صاحب تخت و مسند
معناسنه درکه منوچهرک عبارتدر بیت از ان پس بدرجمه
سپردند شاه • تو کفتی نبد نامور پیشگاه • ترا در سر تخت
شاهی دهم • بهنداندرت پیشگاهی دهم پایگاه
مرتبه ومنزلت معناسنه در بیت یکی کام خواهم ز پیروز شاه •
دکرچه مرانیست این پایگاه • آخر واصطبل معناسنه ده
کلور بیت وزان روی چون رخش خسته برفت • سوی
پایکه می خرامید تفت • ونردبان پایه سی وصدر مجلس و
آنجانه معناسنه ده کلور پذیره ایلرو وارمق واستقبال
معناسنه اسم در پذیره شدن مصدریدر بیت اکر
لشکرها پذیره شوند • سواران بدخواه چیره شونده • و

و پذیرفتن دن اسم دخی کلور قبول معناسنه پیغوله
مثله بیت کنم هرچه دارم بر ایشان یله • کزینم زکیتی یکی
پیغوله پناه ملجا معناسنه پناهیدن دن اسم در پناهیدن
التجا وصغنمق معناسنه واندن فعل امر دخی کلور
بیت زهر بد بزال وبر رستم پناه • که پشت سپاهند
وزیبای کاه • واسم مصدر دخی کلور بیت بیزدان کر قسند
هردو پناه • همان دلشده ماه وهم پیشگاه • بوننده پیشگاه
مهراب شاهدن عبارتدر پده ضم با ایله میوه دار اولمیان
درخت در بیت همه ریک وکز بود وچوب پده • جهان
چون سیه دیک بار رشده • خراج وفا معناسنه ده
کلور نته که شمس فخری بیورر بیت خسرو اعظم جمال دنی
ودین آنکه هست • آتش تیغ وراخراج وتن اعدا پده •
پوده مثله بو بیتده قوجامش وقادکبی قورومش
کهنه لک معناسنه در بیت چوفرزند پذیرفت سوی پدر
توانده این چوب پوده مخور پیغاره فتح با ایله طعنه
وسرزنش معناسنه در بیت نه پیغاره باید کشیدن مرا
نه زهر سخنها چشیدن مرا پالوده سوزلمش ومصفی معناسنه در
پالودن مصدر در سوزمک وتصفیه معناسنه بیت
چوآن شاه پالوده کشت از بدی • بتابید ازو فره ایزدی
پرستنده خدمتکار ومطیع وعابد معناسنه در پرستار ده
شرح اولندی بیت وکونه یکی بد پرستنده مرد • نه باکنج
ولشکر نه باداروبرد • وخادمه وجاریه معناسنه ده کلور
پرستارکبی بیت پرستنده خوب رخ یافتند • براز عنبره

هر دو بشتافتند **پیسه** الاجه و ایکی رنکلو ذو الوجهین معناسنه در
پیس برص و ضیدر رضا جنه دخی اطلاق اولنور یا
نسبتیه ایله مرکب اولیجق معنای مذکوره اولور **بیت**
بزرگان که از تجزیه ولیسه اند • دو رویند و با هر کسی پیسه اند
پیوسته پیوستن دن اسم مفعولدر موصلو معناسنه
پیوستن برلشمک یه وصل و ربط ایتمکدر **بیت**
تو با او چو پیوسته خون شوی • ازین مایه هر دم
با فزون شوی و علامت و رابطه معناسنه ده کلور
بیت بویژه که پیوسته خونی بود • چو از دور بینید ترا
چون بود • خون بو ایکی بیتده خصملق و قرابت معناسنه

مع الیاء

پوی پوی سرعت و عجله معناسنه در پوییدن دن
مأخوذدر **بیت** همه پیش من جنگجوی آمدند • چنان
خیره و پوی پوی آمدند **پر و پای** قدرت و طاقتدن
کنایتدر پای و پرکبی **بیت** چو این چار کوهی بجای آورد •
دل اورشود پر و پای آورد **پیغو** زبان ترکستانده خط
تنکی و پیغو شهرینه منسوب لسنه پیغو شرح اولنغدر **بیت**
نوشت اندر آن نامهٔ خسروی • نکو آفرینی بخط پیغوی •
پیوستکی وصل و مقارنت معناسنه در **بیت**
بخونی نیز پیوستکی ساختم • دل از کار ایرال بپرداختم •
و بدنه ارتباط صحت و عافیت معناسنه ده کلور
بیت ببینی همانگاه پیوستکی • بر انسان که بینی تبه خستکی •
پای معروف و پاییدن دن فعل امر ده کلور پایند آلتی معناسنه

وار دربری کویمک و اکلنمک که عربیده انتظار و تربص
معناسنه در **بیت** تو امروز پیش صف اندر مپای •
یک امروز و فردا مکن رزم رای • ثانی ایاغ ایله باصمق
و چکنمک معناسنه درتی که لطیفی بیورر **بیت** بپا پید بابی
مرا ناکهان • بر فرق کرد ر پی بر فرق نهان • ثالث ایاغ ایله
دپمک معناسنه درتی که لطیفی بیورر **بیت** هر که در پیش
آیدش بر میجهد دندان زند • هر که در پس میرود می پای
و دندان کند • رابع قیام و استقلال معناسنه درتی که
لطیفی بیورر **بیت** جو هرم کر بخویشتن پایم • عرضم کر
بدیکری پایم • خامس بقا معناسنه در که حالت واحده
اوزرینه ثبات ایتدر که مسعود سعد بیورر **بیت** بملک خویش
بناز و ز عدل خود بر خور • بکام دولت پای و بعز
و حشمت پاک • سادس ضبط و حفظ معناسنه در **بیت**
زبان را بپای از بد اندیش و دوست • که نزدیکتر دشمن
سیرت اوست **پی** پاینک مخففدر ایاغ معناسنه **بیت**
چو این راه دشوار و این کوهسار • بزیر پی اسب شد
سپار • و تحمل و اساس معناسنه ده کلور **بیت** چو بالای
او کشت بسیار شاخ • پی افکند کردش یکی خوب کاخ •
پای دخی مجازا تحمل و اساس معناسنه کلور نته که سعد
بیورر **بیت** پادشاهی که طرح ظلم افکند • پای دیوار ملک
خویش بکند

باب التاء

حرف تا ضمیر مخاطبدر ما قبلی مفتوح اولور لیکنی شعره مخصوص در
بیت خرد بهتر از هر چه ایزدت داد • ستایش خرد را به

ازراه داد

مع الالف

تا اسم در وجوهی قسم اول قات معناسنه در که عبیده
طاق دینور یکتا دوتا کبی آخرینه کاه ربا زیاده اولور
توصیل وصفیت واضافت ایچون نته که سعدی بیورر بیت
پشت دوتای فلک راست شد از خرمی ٭ تا چو تو فرزند زاد
مادر ایام را ٭ وکاه ها زیاده اولور مقصود شا ایچون
یا قافیه ایچون وهر کلمه نک که آخری الف در حالی بویله در
نته که انوری بیورر بیت شعله صبح روزگار دورنگ ٭
درزد آتش با آسمان دوتاه ٭ وقسم ثانی یدی معناسنی واردر
بری ابتدا و غایت ایچون بیت ز هفصد ها تا فزونست
سال ٭ که تا من جدا گشتم از پشت زال ٭ ثانی تعجب ایچون
کلور آیا معناسنه بیت بنزد درآمد خروشان سپاه ٭
که تا این خروش از کجا و چراه ٭ ثالث تعلیل ایچون کلور
حتی ولام جاره معناسنه بیت بفرمود تا رخش را
زین کنند ٭ دم اندر دم نای رویین کنند ٭ رابع
انتها و غایت ایچون کلور وبو مشهور در خامس تأکید
ایچون کلور البته وزنهار معناسنه نته که سعدی بیورر بیت
اگر که شخص منت حقیر نمود ٭ تا درشتی هنر نپنداری ٭
سادس استمرار ایچون کلور مادام معناسنه نته که سعدی
بیورر بیت اقلیم پارس را غم از آسیب دهر نیست ٭ تا بر
سرش بود چو تویی سایهٔ خدا ٭ سابع ان مصدریه اولان
که معناسنه کلور نته که شاعر بیورد بیت لعب از عوف عامه
تاج دین داشت ٭ غلط کردم ندانم تا چه دین داشت ٭

مع الباء

تاب درت معناسنه وار در بری طاقت معناسنه بیت
ترا تاب آن نه که جنگ آوری ٭ مکن جنگ و یکسو نه این داوری ٭
وبری ماهک وآفتابک ضیاسی ولمعانی فروغ معناسنه
وبری قیوریم وبور وشوح معناسنه که ایپده وصاچده
اولور وبری حرارت معناسنه بو معنالره تابیدن دن
مأخوذ در تابیدن مجازاً یوز چویرمک و اعراض ایتمک
معناسنه ده کلور

مع التاء

توخت توختن دن فعل ماضی در آز آز جمع ایلمک
وقرمق و اوده مک و الموق معناسنه اما معنای
ثالث کینه مخصوص در بیت یکایک همه وام کین توختیم ٭
همه شهر آباد او سوختیم ٭ تخت معروف وتخته معناسنه ده
کلور بیت ببردند بسیار با هو و تخت ٭ نهادند بر تخت
زیبا درخت ٭ تفت اتی وقزمش معناسنه در تفتیدن دن
مأخوذ در اصلی ماضی در بیت همه ریگ تفتست با خاک
و سنگ ٭ برو نگذرد مرغ ومور و ملخ ٭ و آزود و تیز
معناسنه ده کلور بیت ز نزدیک کودرز گشواد تفت ٭
سواری بنزد فریبرز رفت ٭ تیرشت علی وزن بهشت
عدد در اوچیوز معناسنه بیت برآورده یکسر ز سنگ
رخام ٭ دراز او پهناش تیرشت کام

مع الجیم

زفنج علی وزن درنج الجه و لطار و ضرب بولدر

مع الدال

ترفند علی وزن فرزند مکر وحیله معناسنه در بیت

بیت زر گفتند بسیار و بیهوده چند • بگز گران آمت زیر بند
تند ضم تا ایله معروف و طاغک سوکری باشی حرف الجبل معناسنه در
کلور بیت تو باشاه بر شو بالای تند • زیران و لشکر مشو
هیچ کُند

مع الذال المعجمة

توفید توفیدن فعل ماضی در بکصلمق معناسنه که حمامده
و طاغده آواز عکس ایدر نوع ایله ده مرویدر بیت با بانک
بتیره میان سپهر • بتوفید کوه و بتیغکند مهر ولہ بتوفید
دشت و بر آمد خروش • تو گفتی همی کرکند نعره کوش •
تازید تازیدن فعل ماضی در یلدی یوگردی معناسنه بیت
چو بشنید بیرون از انجا برفت • سوی چاره خویش تازید
تفت

مع الراء

تار درت معناسی وار در بری ایپل معناسنه در ابریشم
تیلی کبی و دیگری مظلم و تاریک معناسنه در بیت شب
تار بود و چو قطران سپاه • نه پروین پدیدار بود و نه ماه •
و بری پود مقابلی ارش و اوزنلوق معناسنه در بیت
تن زال سیمرغ بدرود کرد • از و تار از خویشتن پود کرد •
و بری باشک دیه سی معناسنه در بیت زدن مرد را تیغ بر تار
خویش • به از باز گشتن ز گفتار خویش تیر اون معنایه کلور
بری اوق معناسنه در ثانی سبعه سیاره دن عطارد
معناسنه در بیت شبی چون شبه روی شسته بقیر •
نه بهرام پیدا نه کیوان نه تیر • ثالث حصه و نصیب معناسنه در
بیت نه گهواره دیدم نه پستان شیر • نه از هیچ خوشی مرا
بهره تیر ولہ ترا تیر از تیر فیروز نیست • درین پادشاهی

ترا روز نیست • تیر ثانی عطارد در رابع گمی و کشتی در کبیدر
بیت سر بادبان تیر بر کاشتی • خله پیش ملاح بکذاشتی •
خامس دلیل و قولاوز معناسنه در سادس تیره و بولاق
معناسنه در مظلم معناسنه اولمق مجاز در سابع فرس
قدیمده سابع شهور سنه در و تاریخ جلالیده اول شهر که
صیفدر ثامن خزان و خریف فصلیدر تاسع هر آیک اون
اوچنجی کوننه در تیر ماهده ماهده واقع اولدقده مجوس
بانده بیرام اولور و بو بیرامه تیرکان دخی دیرلر منوچهر ایله
افراسیاب شهر آملده ماوراء النهر سمتنه بر اوق آتمغه دک
سرحد و سنور ایتمکه صلح ایتدکلری کونه منسوبدر • عاشر
هر اوزنلق و بوغونی درک در کرک شقفده اولسون کرک
معصره لرده اولسون تیمار حزن و اندوه معناسنه در
بیت چو بهرام بشنید گفتار او • دلش گشت پیچان ز تیمار او •
اصلی تیم ایله آردن مرکبدر تیم حزن و اندوه معناسنه در
کفتار و پرستار قبیلندندر شاعر بیورر بیت غم زتیم تو
به تیمار گرفتار شدم • تو به تیمار رهی باز و به تیم آز مرا •
تیم خانه و کاروانسرای معناسنه ده کلور نته که شیخ عطار
بیورر بیت سالی بگذشت کاندرین تیمارم • تا دست تو
گیرم و سوی تیم آرم • و آخر بیت اولنده دخی تیم بو معنایه در
تشویر خجالت و شرم معناسنه در بیت که پاداش
نیکی هر آنکس که کرد • نباید بغیر جام تشویر خورد ولہ
پر از ننگ و تشویر شد ماه درش • ز گفته پشیمان آمد بر شن •
تندر ضم تا و سکون نون و فتح دال ایله رعد و گورلتی معناسنه در

بیت برآورد بیژن چو تندر خروش • عمود کران بر نهاده
بدوش **تور** تورج دخی دینور فریدونک اوغلیدرکه ماورا
النهردن چین وماچینه دک آنک حصه سیدر برادری سلم ایله
اتفاق ایدوب ایرجی قتل ایتدیلر ایرجک قزی اوغلی منوچهر
تور ایله سلمی قتل ایلدی بیت بسی کرد یاد از نیا زادشم •
هم از تور بر زد یکی تیز دم • وتورک نسلنه واتباعنه تورانی
وتورانیان دینور بیت وزان پس ز مرگ منوچهر شاه •
بشد آگهی تا بتوران سپاه • وآول ولایته دخی تور دینور که
میر معزی بیورر بیت کر کین تو بکذرد سوی هند • ور خشم
توره برد سوی توره • اکثر توران زمین دینور وتور
لغت فرسده دلبر هرجایی معناسنه در نته که حکیم قطران
بیورر بیت هیچ توری را نفرماید فلک بیکار تو • ور بفرماید
شود چون مردم مستور توره • وآیرج قزینک اسمی دخی تور در
که منوچهر بر قول ایله اندن حاصل اولدی **تیزویر** ایو قوت
حافظه سی اولمکسنه در وزبر کسره و اوایله قوت حافظه
انشاء الله تعالی محلنده ذکر اولنور بیت کرفتند بس موبدی
تیزویر • سخن کوی ودانا دل ویادکیر ولها همای بچه شیر
ناخورده سیر • شناسد همی موبد تیزویر **تار وتور** تار
تاریک معناسنه در وتور اتباع قبیلندندر بیت بمیدان
چنین کفت بهرام کور • که اکنون چو شد روز ما تار وتور
تخوار ضم تا وواو رسمی ایله پادشاه دهستاندر که افراسیاب
طرفندن کیخسروه مبارز اولمشدر بیت چو پرسی زکردان کردنکشان
تخوار دلاور بکوید نشان **تبار** صوی واصل مردم معناسنه در

تو

بیت چو اندر تبارش بزرکی نبود • نیارست نام بزرکان
شنود

مع الزاء

توز توختن دن فعل امر واسم فاعلدر توختن قزنمق معناسنه در
قزنمقده طلب اولمغله مجازا طلب معناسنه ده کلور بیت
بدان خنجر آبکون کینه توز • چو شیر ژیان باپلنکان رزم توز • ویا کی
توزی معناسنه ده کلور اسم جامددر بیت همی از لب شیر
بوید هنوز • که زد بر کمان تو از جنک توز **تندباز** سر الکه
معناسنه در ان شاء الله تعالی محلنده شرح اولنور بیت
نشست از بر باره تندباز • همی رفت با او بسی رزم ساز

مع الشین

ترکش بلکک اوق طوران یایندرکه کیش دخی دینور اصلی
تیرکیش در بیت چو سهراب شد ساز نخچیر کرد • کمر بست و
ترکش پر از تیر کرد **توش** زور وقوت معناسنه در بیت
بزین اندر از زخم بیهوش کشت • ز اسب اندر افتاد وبی توش
کشت ولها پس پشت او اشکش نیز هوش • که با رای ودل
بود وبا تاو وتوش • بصیرت معناسنه ده کلور بیت
پراکنده شد دانش وتوش مرد • بجنبد اندر آمد سر وکوش خر
ولها تو خود زین میندیش وبازا بهوش • چه کفت آن خردمند
بسیار توش

مع الغین

تیغ اوج معناسنه واردر ترکی قلیجدر کرک بر یوزلو اولسون کرک
ایکی یوزلو اوله وتری طاغ دپه سیدر بیت بیفتاد بیژن جدا
کشت از وی • سر تیغ با تیغ بنهاد روی • وتری روشنالق
وشعاع معناسنه در بیت چو مهر آورد سوی خاور کریغ •

هم از باختر بر زند باز تیغ — **مع الفاء**

توف ضم تا ایله بیغودرکه طاغده وحمامده اولور صدا
معناسنه توفیدن مصدریدر **بیت** ز زخم تبرزین
وزخم یلان • زکه توف باز آمدی در زمان **مع القاف**

تتق ایکی تا ضمی ایله پرده وستر معناسنه در **بیت**
برآمد چو زرین سپر از فتق • ز انجم بیفشاند گردون تتق

مع الکاف

تارک باشک دپه سی میان سر معناسنه در اصلده کاف
تصغیر ایچوندر **بیت** شمار از بیایی شکستن چه باک •
کر او ریخت بر تارک خویش خاک **ترک** ضم تا ایله توران
زمین اهلنه اطلاق اولنور **مع الکاف الفارسی**

ترک فتح تا ایله تولغه درکه خود و مغفر دخی دینور اما
کاف عربیله مشهوردر **بیت** مرا تخت زین باشد
وتاج ترک • قبا جوشن و دل نهاده بمرک **وله**
بدان ای برادر که تن مرگ راست • سر ناموران زیر ترک آست
تک اسم مصدردر سکرتمک و دویدن معناسنه تکیدن
مصدردر بو دخی کاف عربی ایله مشهوردر **بیت**
همی رفت پیش اندرون چار سک • سکانی که گیرند آهو
بتک • وقعر و دیب معناسنه ده کلور **تکرک**
کاف اول دخی فارسیدر طولو معناسنه درکه
کوکدن یاغر **بیت** همی تیر بارید همچون تکرک • بر ان
اسپ گرگ بر خود و ترک **ترنکا ترنک** پی در پی یانکه
کرپشتنک و امثالنک چکرمسی و آوازیدر **ترنک**

علی وزن خدنگ اوتمک و چکرمک معناسنه اسم صوتدر
بیت بمغز اندر افتد ترنکا ترنک • هوا پر شد از ناله
بوق و زنک **تنک** بش معناسی وار در بری ضیق و طار
معناسنه و بری یوکک برطرفیکه ترکیده دنک دینور
و بری آنک و فا ترک قولانی معناسنه در **بیت** ز زین
کیانی چو بکشاد تنک • ببالین نهاد آن چناغ خدنک
و بری توران زمینده برشهردرکه کوزللری نهایت حسنده در
ترکان تنکی اکا منسوبدر و بری طاغ دره سی معناسنه در
بو بیتده معنی اخیر مراد در **بیت** فسیله چو آمد بتنکی
فراز • بخوردند و سیراب گشتند باز **مع اللام**

تنبل فتح تا و سکون نون و ضم با عربیله مکر و حیله
معناسنه در **بیت** بد و گفت شاه آفریدگو توئی •
که ویران کنی تنبل جادوئی **وله** نداند جز از تنبل
جادوئی • فریب بداندیشی و بدخوئی **تال و مال**
تار و مار معناسنه در لام رادن بدلدر و مال اتباعدر
بیت همه دشت تن بود بی دست و یال • شد
از پی شبانی رمه تال و مال **تل** لفظ عربیدر دپه
معناسنه درکه فارسیده توده دینور **بیت** تلی بود
بر گوشه ره بلند • بر افراز تل شد یل هوشمند •

مع المیم

تهم فتح تا و سکون ها ایله کوده دار بویلی بوصلی
معناسنه رستم القابندندر **بیت** یکی آفرین کرد
سام دلیر • که تهما هزاران سال دیر • و فتح ها دخی

لغتدر بیت کنون بهمن آمد زنزد تهم • مگر بند ما
بگسلاند زهم تیزدم آه معناسنه درکه عربیده تنفس
الصعداء دینور بیت بسی یاد کرد از نیا زاد شیم •
هم از لور برزدیکی تیزدم تخم ضمتیله معروف ونسل
وذریت معناسنه ده کلور بیت کسانی که دارند تو
از تخم گور • که برخیره کردند این آب شور •

مع النون

تهمتن صفت ایله موصوفدن مرکبدر تهم شرح اولندی
رستم القابندندر بیت تهمتن بپوشید ببر بیان •
نشست از بر اژدهای دمان • و اسفندیاره دخی
اطلاق اولنمشدر بیت چو اسفندیار آن یل تهمتن •
خداوند فرهنگ و با سهم تن تازیان تازیدن دان
صفت مشبهه در یارک وسکرک معناسنه در بیت
شود تازیان تا بمرز ختن • نماند که ترکان شوند انجمن •
وجمع تازی دخی تازی عرب درکه مقابل عجم در بیت
مران خانه را داشتندی چنان • که عرمکه را این زمان
تازیان وله چو شد کار گیتی براه راستی • بدید آمد
از تازیان کاستی تبرزین ایر بالته سیدر بیت
زبس چاک چاک تبرزین و خود • روانها همی داد جا
درود وله ززخم تبرزین وآواز زنگ • همی موج
خون خاست از جای جنگ تافتن وتابیدن اوچ
معناسی وار در برّی بوکمک وبورمق معناسنه
عربیده فتل وبرم معناسنه بیت با موختن ازشتن

وتافتن • بباراند رون پود را بافتن • اگمک و
اکلمک آنک لوازمندندر بعضی بوکا معانی اصلیه سندن
عد ایلدی • ثانی اینلامق وضیا ویرمک ولمعان معناسنه در
ثالث قزمق وحرارت آلمق معناسنه در تفته بو نون
مأخوذدر قزمق معناسنه مجازا اسرع معناسنه کلور
نته که ذکر اولندی تابیدن طاقت کتورمک معناسنه ده
کلور تاختن آت سورمک وچاپمق معناسنه در بیت
چگوئی بهانه که تاختن • وزین گونه رنگ و فسون ساختن •
وغارت وشبیخون اتمک معناسنه ده کلور ایکیسنک
مستقبلنده خا زایه تبدیل اولنور بیت بدان سان
شب تیره بی ساختن • نیاید زترکان یکی تاختن •
ترکان جمع ترک در توران زمین اهلنه اطلاق اولنور
بیت چو بشنید سالار ترکان پشنگ • چنان خواست
کاید با یران بجنگ توختن قزنمق واکتساب معناسنه در
بیت ندانی همی جز بد آموختن • بر اینکار زینکی بدان
توختن • وآوده مک وادا ایلمک معناسنه ده کلور
اتماینه مخصوصدر ایکیسنک مستقبلنده خا زایه تبدیل
اولنور بیت شب وروز کارش بدی سوختن •
همان دام بادافرهی توختن ترسخوان بلخدن روین دز
شهرینه اولان یدی منزلدر انلره اسفندیار تلقی هفتخوان ده
شرح اولنور بیت دگر گفت گوارد زترسخوان • سپه
بر دو شد بره هفتخوان تکین بهادر وشجاع معناسنه در
تک لفظنه منسوبدر تک میدانده کر وفر وحمله معناسنه در

بیت بعزمود با چنین رزم آزمای • رود با تکینان لشکر
زجای ولم وزانجا دلاور بها لموت شتافت • بکشت ایل تکینان
کسی را که یافت • تبک تکین سلطان محمودک پدریدر ترکیب توصیفی در
جنکده خفت ونشاط ایله حمله وکر وفر ایدن بهادر معناسنه در
تکین بر پادشاه و بر پهلوان دخی اسمیدر توران ما وراء النهر
چین وماچینه دک اولان ولایتدر که تور ابن فریدون حصه سیدر
نته که تورده شرح اولندی خسرو پرویزک دخی قزی اسمیدر
شیرویه دن صکره نسل سلطنتدن کمسه قالمغله اول قزی پادشاه
ایتدیلر بر ییل ایله در شاهی پادشاه اولدی حضرت رسالت
پناه صلی الله علیه وسلم بونک عصرنده جنته انتقال ایتدیلر

تلیمان علی وزن ریمان بر مبارز تورانیدر

مع الواو

تاو طاقت معناسنه در اصلی تاب در تزاو زاء فارسی
ایله دا نا دا فراسیابدر کیو آنی آتندی کمند ایله طوتوب
برادری بهرام انتقامی ایله قتل ایلدی ایکی نک مثالی بو بیتده در
بیت چنین کفت کین هدیه انرا که تاو • بود در تنش
روز جنک تزاو و تغنو تورک در غضبده تو یوزینه دیکور
بیت تغنو باد بس این کزیده جهان • بتر ز اشکار ام اورا
نهان تذرو سوکلون دیدکلری بر قوشدر دراج کبی بیت
تذروان بچنکال بازاندرون • چکان از هوا بر سمن برک خون
تنندو او رمجک و عنکبوت معناسنه در تنیدن دن مأخوذ در
تنیدن او رمک معناسنه در عنکبوت فعلیدر بیت
تنکاف و پنهان در وکشته تا • تنندو شده بر در تن پرده دار
تیو طاقت در تاب معناسنه بیت بدل لشکر نماند از غم عشق تیو

بیلک

بیلک ره زهر دو بر آمد غریو تبنکو فتح تا و باء و سکون نون و ضم
کاف فارسی ایله صندوق معناسنه در بیت تبنکوی پر زر
بر اسپ نهاد • بسی چیز دیکر بشهزاده داد • حجنو و سپید
در نبیل حجام و عطار طبله سی معناسنه ده کلور •

مع الهاء

تاسه الم و اندوه معناسنه در که بشره وجه اندان
منکدر اوله بیت اکر تاسه هستم ترا زین سخن •
نه سر هست پیدا ترا و نه بن تازانه قمچیدر که تازیانه
دخی دینور بیت غم این دریغ و تازانه بر داشتم •
بتوران ذکر خوار بکذاشتم تبیره طبل و کوس و نقاره
معناسنه در بیت تبیره بر آمد ز هر دو سرای • جهان
پر شد از ناله کوس و نای تخمه ضم تا ایله نسل و ذریت
معناسنه در بیت هشیوار و از تخمه کیوکان • که از
درد و سختی نکردد نژکان تروند فتح تا و ضم را ایله
صرب و دشوار یولدر که انشی دیوقشی و طاشی
چوق اوله بیت بیابان و دشت و تروند برید • بسی
رنج بر تن از ان ره کشید تمیشه فتح تا و کسر میم مشدده
ایله شهر آمله قریب بر بیشه نارون در فریدونک انده
بر سرایی وار ایدی بیشه نارون دخی دینور نته کیم ذکر اولندی
بیت ز آمل کذر سوی تمیشه کرد • نشست اندران
نامور بیشه کرد

مع الیاء

تاری مظلم و تاریک در آخرندن کاف محذوفدر بیت
هم ریک و کز بود و چوب بیده • جهان چون سیه دیک

تاری شده قسی فتح تا وکسر سین اوقلی کرپه در بیت
نبارم بر او کردن نیرو لیسی ۰ شدن جنک جستن به نیش تسی ۰
شین معجمه ایله ده لغتدر که اسدی بیورر بیت تو این رو
سوی پارسی چون کشی ۰ یکی تشنکه خوانند و دیکر تشی ۰
کرپه نک فارسی ده چوق اسمی وار در تری چیز ودر
وتری جبز ضم جیم وبا وزای عربیات ایله وتری جبر ودر
ایکی رای مهمله ایله وکلاهما علی وزن قرمز وتری ججز در
کسر جیم وسکون زای فارسیین ایله وتری خار پشت در
وتری خار انداز در وتری ژوژه در زای فارسیین ایله
وتری زاوزاد در علی وزن سمنشا وایکی رای مهمله ایله
وتری شنکه در وتری زکاشه در زای معجمه ایله وتری
ریکاشه در رای مهمله ایله وتری روباه ترکی در توزی
توز فتح تا وسکون واو ایله شیراز ده بر شهر در اصلده
تشدید واو مفتوحه ایله در توج معربیدر ویا نسبت ایچوندر
بیت بکیتی ندارم کسی هم نبرده ۰ ز رومی وتوزی وآزاد
ورده ۰ آول شهرده ایو وانجه ولطیف کتان بزی اولور کو
جامه تابستانیدر وآیو ایر دخی اولور بیت بپوشید
جاماسب توزی قبای ۰ فرود آمد از کوه بی رهنمای ۰
سپاهش همه تیغ هندی بدست ۰ زره سغدی زین توزی
نشست ۰ توزی ضم تا ایله اوکوز توختن فعل مستقبل
مخاطب اولور جمع ایدرسن وادا ایدرسن دیمکدر اکبسی
بو بیت شاکر بخاریده مذکوردر بیت زنشره کنج خواسته
توزی ۰ بل کران وام سائلان توزی ۰

باب الجیم

باب الجیم مع الالف

جوبا طالب معناسنه در وبر پهلوان مازندرانی در رستم آنی
قتل ایلدی

مع البار

جاماسب بای فارسی ایله ده مضبوطدر علم حکمت ونجومده
بر مشهور حکیم در کشتاسب بن لهراسب وزیری در وجاماسب
نامه آنک تألیفی در بیت بخواندش کرانمایه جاماسب را ۰
کجا رهنمون بود کشتاسب را جلب لفظ عربیدر غوغا
وشماطه معناسنه وهر نسنه آوازینه وصوته اطلاق
اولنور بیت همی لشکر آمد سه روز وسه شب ۰ جهانی
پر آشوب وجنک وجلب ۰ براندند یک نیمه رفته ز شب ۰
نه بانک تبیره نه بوق وجلب ۰ وفا رسیده روسپی عورت
وقحبه معناسنه در نته که شمس فخری بیورر بیت
کسی که یکسر هوا ز هواش برکردد ۰ بعقین که مادر او
زانیه است وزنش جلب

مع التاء

جبخشت فتح جیم وسکون بای عربی وکسر خا ایله بر دع
دریاسیدر که افراسیاب هوم زاهد دلالتی ایله
طوتیلوب قتل اولندی بیت بجنبید وز وخویشتن را
کشید ۰ بدریای جبخشت شد ناپدید

مع الدال

جغد ضم جیم ایله اوکی قوشیدر کوندز کزلنور کیجه
ظاهر اولور شوم در وبایقوشه مشابهدر بیت بمو بد
چنین کفت دهقان سغد ۰ که بر ناید از خانه باز جغد ۰

مع الذال المعجمه

جمشید رابع سلاطین پیشدادیان بر پادشاه مشهور در

ابن اوجهان براد طهمورث ابن هوشنگ بن سیامک
ابن کیومرث در جم اسمی دشید لقبی دشید کونشدر یوزی
صبیح و نورانی اولمغله اسمی ایله ملقب اولدی بیت چو جمشید
برباد بنشست و راند • بدان سان که زو باد خود چهره ماند •
برگ الف مزید ایدوب جام شید دخی دینور بیت جهان زار و دل
بترس و امید • تو گفتی مگر زنده شد جام شید • و آنی اماله
ایدوب جیمشید دخی دینور بیت سیه گشت رخشنده روز سپید
گسستند پیوند از جیمشید • بری یوز ییل پادشاه اولدی
تکبر ایلیوب دعوی ایدوب کندویه عبادت ایتمک امر ایلدی
ضحاک اوزرینه مسلط اولوب سلطنتندن جدا دوشوب
قاچدی یوز ییل اطراف جهانی سیاحتدن صکره هلاک اولدی

مع الراء

جگر معروف مشقت و تعب معناسنه ده کلور آنده که خلاق المعانی
دیور بیت تو یی که کام دل آرزو ز فیض گفت • بخلق بی جگر
و انتظاری آید جانوسار و ما نوسار ایکیسی قاتل دارانی
ابن داراب در جویبار جوی ایله بار لفظندن مرکبدر بار بیوک
و اولو معناسنه و کنار معناسنه ده کلور پس جویبار کاه
اولو ایرمق معناسنه در و کاه ایرمق کناری معناسنه در

مع الزاء

جلوبز فتح جیم و سکون لام ایله مفسد و غماز معناسنه در

مع الشین المعجمه

جاشی انبارده صمانندن پاک اولمش غله در مع الغین المعجمه
جناغ ضم جیم ایله ایرده بر اسباب زائده درکه زینت

ایچون منقش و مرصع اولور و بر قولده فرود داغ
زین در بیت زرین کیانی چو بکشاد تنگ • ببالین نهاد
آن جناغ خدنگ • هم از تازی اسبان بزین پلنگ • گهر بافته
در جناغ خدنگ

مع الفا

جاف جاف روسپی و قحبه معناسنه در بیت ز دانا
شنیدم که پیمان شکن • ز نی جاف جافست بل کم ز زن •

مع القاف

جاثلیق لفظ عربیدر ملت نصاراده امام و پیشوا معناسنه در
بیت ز بطریق و از جاثلیقان شهر • هر آنکس که از مردمی
بود بهره • و رئیس و سردار معناسنه ده کلور بیت
نترسد ز عراده و منجنیق • نگهبان نباید و را جاثلیق •

مع اللام

جُلیل ضم جیم و فتح لام ایله پرده و آت چولیدر بیت
زهودج فرو هشت دیبا جلیل • سپاه ایستاده رده
خیل خیل • برفتند پوشیده رویان و خیل • عماریکی
درمیانش جلیل

مع المیم

جام پیاله و قدح درکه صرچه دن اولسون کرک ایاقلی
اولسون کرک اولمسون جام هلالی هلاله مشابه بر جام در بوکا
زورق و کشتی دخی دینور و جام جم جهان نما و جام جهان
بین جمک بر قدحیدر که حکما اتمش ایدی هر مملکت احوالنی
بیلمک استسه اول قدحه نظر ایدر ایدی آنده احوالنی
مشاهده ایدر ایدی داراب ابن بهمن زمانینه کلنجه سلاطین
عجم یاننده ایدی دارا که اوغلی دارا که اسکندر رومینک

باباسی قرنداشی ایدی مابینلرنده خصومت واقع اولیجق
هر بار اسکندرک احوالنی اول جامڭ معلوم ایدردی سکندرکی دخی
حکمایه امر ایلدی که اکا نظیره ایدوب بر آیینه اتدیلر احوال
عالمی آنده مشاهده ایدردی و مشایخ صوفیه یاننده جام جم
قلب عارفدر که اسرار غیبیه یه آنکله مطلع اولورلر و شعرا یاننده
جام جم قدح باده در جام پنجره لرده اولان هرچه جامه ده
اطلاق اولنور و مشهوردر و جام بر قصبه در ملا جامی
اکا منسوبدر و جام توپجی کوپ کبی بر کوسدر جنگلرده چالنور
چالجی آلتنه مهره دینور **بیت** بزد مهره بر جام بر پشت پیل
وزو بر شد آواز تا چند میل • بزد مهره بر پشت پیلان
بجام • سپه تیغ کین بر کشید از نیام **جم** خاتم ایله پادشاه آلیه
ذکر اولنسه حضرت سلیمان علیه السلام در و جام ایله ذکر
اولنسه جمشید در و اگر قیددن خالی اولورسه غیر شاهنشاه ده
سلاطیندن هر کیم اراده اولنسه جایزدر **بیت**
گرادانی از خسروان عجم • ز عهد فریدون و ضحاک و جم •
جرم کسر جیم و فتح را ایله توران زمینده بر مکاندر
کیخسرو و برادری فرود تصرفنده ایدی **بیت** زکیسو بیابان
بی آب و نم • کلات از دگر سو و راه جرم **مع الواو**
جشن دوکون ولیمه و اچمه و ضیافت و عیش و عشرت در
بیت یکی جشن کردند کز چرخ و ماه • ستاره ببارید بر جشنگاه
جهانبان القاب سلاطیندندر حافظ جهان معناسنه در
بان حافظ و ضابط معناسنه در باغبان و دیده بان و کشتیبان
و بادبان کبی **جهان پهلوان** امیر الامرا دیمکدر شرح پهلوانده

ذکر

ذکر اولندی **بیت** جهان پهلوانی برستم سپرد • همه روزگار
بهی زو شمرد **جهن** فتح جیم و سکون ها ایله افراسیابک
بک اوغلیدر **بیت** دلیری کجا جهن بد نام او • پراکنده گرد
جهان کام او

مع الهاء

جریره سپهسالار افراسیاب پیران ویسه قزیدر که سیاوشک
منکوحه سی ایدی اندن کیخسرو برادری فرود حاصل اولدی
بیت جریره زنی بود مام فرود • زکین سیاوش دلش
پر ز دود **جبیره** یر قلنوب مجموع و منضم اولمق معناسنه در
بیت بفرمود شاه تا جبیره شدند • سپاه و سپهبد پذیره
شدند

مع الیاء

جهانجوی وصف ترکیبی در طالب دنیا معناسنه سلاطین
القابندندر **بیت** دلیران همه دست کرده بکش • به پیش
جهانجوی خورشید فش

باب الجیم الفارسی

چلیپا خاچدر که نصارا ده اولور ریز بیده صلیب دینور
و آتش پرستلر یاننده اوچ کوشه لی اولور آلتوندن
یا گومشدن یا بقردن یا دمردن یا اغاچدن اولور زنار کبی
بغلرلر

مع الباء

چرب غالب و راجح معناسنه دراز ایله اولورسه
غلبه فعل و عمله اولورسه لسان ایله اولورسه فصاحت و حسن
گفتار ایله اولور **بیت** که بیدار دل بود و هشیار مغز •
زبان چرب و شایسته کار نغز • چربیدن غالب
و راجح اولمق معناسنه در نته که کمال خجندی بیورد **بیت**
بحسن از ماه می چربد و پروین • اگر باور نشد اینک تر او …

چپ بار فارسی ایله صول معناسنه در وصاغه راست
دینور بیت ستون کرد چپ وخم آورد راست • قضا از دل
چرخ چاچی بخاست

مع التاء

چست ضم جیم ایله چوک وچابک ومنضم ومتداخل معناسنه در

مع الجیم

چاچ جیم فارسی ایله ده لغتدر ترکستانده بر شهردر کمان چاچی
اکا منسوبدر بیت چنان هم همه شهرها تا بچاج • تو گفتی
عروسیست با طوق وتاج

مع الخاء

چخ بش معناسنه واردر آبرا اسم مصدردر حرکت دوریه
ورقص معناسنه زدن ایله استعمال اولنور ثانی آن هر نسنه که
حرکت دوریه سی اوله اکا چرخ دینور فلک وچقرق ودولاب
وفلکی وقویی مغاره سی کبی واکا کوره هرنه وار ایسه
اکا چرخ دینور ثالث آن قاتی یای معناسنه در قورلمدن
حلقه کبی اولمغله تشبیها چرخ دیمشلردر بیت یکی تیز پیکان
تیر خدنگ • بچرخ اندرون راندم بیدرنگ • رابع آن یاقه
وکریبان معناسنه در خامس آن خراسانده بر شهردر چخ
بچخیدن دن فعل امردر دورشمق وخرلشمق معناسنه
بیت یکی لشکرستاین چو مور وملخ • تو با پیل وپیلبانان ب
مچخ

مع الدال

چرد فتح جیم وسکون را ایله قاپو ایشکی وعتبه سی التنده
اولان یردر که ایشکه وزرنده اولور بیت ابا پیلور چند
مردان مرد • که جویند در جنگ راز برچرد

مع الذال المعجمه

چکاد طاغ باشی در بیت بیامد همی دیده با از چکاد •

ک

که آمد سپاهی بایران چو باد • تارک وباش دپه سی معناسنه ده
کلور نته که سنایی بیورر بیت شب وروز غرقه در احسان اویم •
که تا جیت زاحسان او بر چکادم • چهرزاد اسم هما بنت
بهمن بن اسفندیاردر چخید چخیدن دن فعل ماضی واسم
مصدردر دورشمق وخرلشمق معناسنه بیت یکایک
که با سام یارد چخیدن • هما زخم گرزش که خواهد کشید • چمد
چمیدن دن فعل مستقبل در صالنمق وخرام ایلمک معناسنه •
بیت چو باد سپیده دمان بر دمد • سپه جمله باید که اندر چمد
چماند مذکورک متعدیسیدر صالندرمق معناسنه بیت
پی باره کو چماند بجنگ • نماید بود روی جنگی پلنگ •

مع الراء

چار معروف وچاره دن مخففدر بیت بدو گفت پیران
که مارا بجنگ • چه چارست جز جستن نام وننگ • چیر
یکن وغالب معناسنه در اصلی چیره در

مع الزاء

چغز قورباغه معناسنه در واچلما چبان معناسنه ده کلور
خیارک کبی آنته که ملا روم بیورر بیت تا نه بشکافی
به نشتر ریش چغز • کی شود نیکو وکی گردید نغز •
چرز فتح جیم وسکون را ایله طوی قوشیدر که عربیده
حباری دینور

مع السین

چابلوس جیم عربی ایله ده لغتدر متبصبص وشیرین
زبان معناسنه بیت بروم اندرون کو شاه بد فیلقوس •
یکی شاه با دانش وچابلوس

مع الشین

چخش بویونده بادنجان دکلو وردر فتح جیم وسکون

حا ایله در کسره دخی لغتدر نته کم بو بیتده در بیت فرستاد گفت
ای یل کامران • چنجش باد بر گردن دشمنان چنکش فتح جیم و سکون
نون و کسر کاف فارسی ایله بر مبارز تورانیدر رستم
آنی قتل ایلدی

مع الغین المعجمة

چرغ فتح جیم و سکون را ایله چاقر قوشدر که عربیده صقر
دینور

مع الکاف

چاک ایکی معناسی وار در بری یرتوق معناسنه در و قفتان
و خیمه اتکنده اولان یرتیج معناسنه ده کلور و بری حکایت
صوتدر اجسام صلبه بری برینه مصادمه سندن حاصل اولور
چاک چاک اجسام صلبه بری برینه مصادمه سندن حاصل
اولان ترادف صوتدر سلاح بری برینه طوقنمسی کبی
و پاره پاره معناسنه ده کلور بیت تن از خوی آب
و دهان پر زخاک • زبان کشته از تشنکی چاک چاک •
چکاچاک بو دخی اسم صوت مذکوردر بیت چکاچاک
خنجر بکردون رسیده • ز هندوستان خون بجیحون رسیده •
چک ایکی معناسی وار در بری حجت و برات معناسنه
معرب صکدر و بری قطره و طمله معناسنه در چکیدن دن
مأخوذدر چالاک خفیف الحرکة جلد و چوک معناسنه در
بیت یکی مرد دزدار چالاک بود • زمادرزاد دشمنی
ز ضحاک بود چابک مثله چابوک دخی لغتدر نته کم اسدی
بیورر بیت چه چابوک دست است بازو سکال • که در پرده
داند نمودن خیال چکاوک فتح واو ایله طورغای قوشیدر که
عربیده قبره دینور و علم موسیقیده بر لحن و پرده در

خلق

بیت خوش آمد فرستاده را چون شنید • ز راه چکاوک
بسی میکشید چکوک فتح جیم و ضم کاف ایله مثله واوی
حذف ایدوب چُکُک دخی دینور چُربک مصغر چرب
و نمیمه و سعایت معناسنه ده کلور چریک فتح جیم و کسر
را ایله لشکر دردامداده کلن عسکر معناسنه ده کلور

مع الکاف الفارسی

چنک اوچ معناسی وار در بری یرتیجی حیوان طرناغیدر
کرک چارپا اولسون کرک قوش اولسون و یرتیجی قوشنک
منقارینه ده اطلاق اولنور مجازا انسانک پنجه سنه ده
چنک دینور بیت بیفشرد چنکش میان سخن • ز برنا بخندید
پیر کهن • و بری آلات ملاهیدن بر مشهور سازدر و بری
شل و اکری بوکری معناسنه در چنک دست و دست
فلانی چنک شد دینور چرنک ایکی کسره ایله اجسام صلبه
بری برینه ملاقاتندن حاصل اولان صوتدر کرز و چاک
صوتی کبی بیت از آن هایهوی چرنک درای • بکردار
طهمورث کره نای

مع اللام

چنکال بو دخی یرتیجی حیوان طرناغی معناسنه در کرک
قوش اولسون کرک چارپا اولسون چنکل دخی ضم کاف
ایله بو معنایه در بیت تذروان بچنکال بازان درون •
چکان از هوا بر سمن برگ خون • مجازا انسانک پنجه سنه
و قولنه ده اطلاق اولنور بیت بزخم عمود و بکوپال شان •
هم خرد شد یال و چنکال شان • ایکی معناسی دخی وار
بری موقوف اول بر معلقه کبی دمردر که اوجی سوری

داكلمش اوله عربیده اسمی كلاب در وبرى بسیسه معناسنه در
كه یاغ ایله بال یخنده ازلمش اته اتمك در بوكا چنكالى
دخی دینور چیپال هندده لاهور پادشاهیدر سهر كیم آدلو

مع المیم

چرم كون دریدر چم ایكی معناسی وار دربرى چمیدن
فعل واسم مصدر در صالنمق وخرامیدن معناسنه
وبرى معناى لفظ معناسنه درنته كه شهید بیورر بیت
دعوى كنى كه شاعر دهرم ولیك نیست • در شعر تو نه حكمت
ونه لذت ونه چم چپتین ضم جیم وكسر باء فارسى مشدد
ایله انجه چوبقدن اورلمش طبقدر بیت بكستر دكر پاس
وچپتین نهاد • بچپتین بران نان كشكین نهاد چخیدن
دورشموق وخرلشموق وارشمك وعناد اتمك معناسنه در •
بیت كه یارد چخیدن ابا آسمان • كه با آسمان بر نیاید زمان
چغان فتح جیم وغین معجمه ایله توران زمینده بر شهردر
بیت چغانی وشكنی وسقلاب وهند • كمایلى دیگری
وروحی وسند چمان چمیدندن ماخوذدر خرامان معناسنه
بیت فرنگیس نالیده بود این زمان • بلب ناچران وبتن ناچمان
چرنگیدن چرنك مصدریدر كه ذكر اولندی بیت
چرنگیدن گرزه گاو چهر • توگفتی همی كوه بارد سپهر •

مع الواو

چكاو مذكور چكاوك قوشیدر كه عربیده قبره در بیت
برآمد خروش خروس وچكاو • كبوده نشد باز پیش تذرو •
چغو سرچه وعصفوردر اصلی چغوك در بیت اگر بازى

اندر

اندر چغو كم نكرد • وگر باشه سوى بطان مپر چامه كو غزلخوان
وشعرخوان معناسنه در بیت یكی چامه گوی ویكی چنگ زن •
یكی پاى كوبد شكن بر شكن

مع الهاء

چامه شعر ونظم در بیت برزد دست وطنبور را بر گرفت •
سرایبدن چامه اندر گرفت چاه معروف وزندان معناسنه ده
كلور كه سابقده قویی مثللی چوقور یرلرده اولور ایدی
بیت بگیتی نه بینیم كم از طوس كس • كه آواز دربند و
چاه است وبس چرگه معروف خیمه در بیت زباران
وازبرف واز توسه شاه • یكی چرگه زد در میان دو راه •
چرمه پولاد دم قرآتدر كه عربیده ازرق دینور بیت
بپوشید سهراب خفتان جنگ • نشست از بر چرمه شنگ رنگ
چمنده چمیدندن اسم فاعل در رونده وخرامنده
معناسنه در بیت فرود آمدند از چمنده ستور • شكسته
دل وچشمها گشته كور • وبیك واولاق معناسنه ده
كلور بیت چمنده بر شاه برد آگهى • كه تیره شد آن روزگار
بهى چیره غالب ویكى ومستولى معناسنه در بیت
چرا بر دلت خیره شد چیره دیو • كه بردا ز دلت ترس
كیهان خدیو • یعنی نیچون شیطان قلبكه بو یله غیث مستولى
اولدى

مع الیاء

چدى فعل مستقبل مخاطبدر اصلى چیدى جمع ایلدك معناسنه
چیدن دوشورمك ودرمك معناسنه ضرورت شعر ایچون
یا حذف اولندى بیت چو از كوه خورشید سر بر زدى •
منیژه زهر درهى نان چیدى • بهار اندر از گلستان گل چنیم •

زروی زمین شاخ سنبل چنیم **چرب** طلاقت لسان و فصاحت
بیان ایله غالب اولمقدر چرب ده شرح اولندیکی **بیت** زمین را
ببوسید و چربی نمود • بران کهتری آفرین بر فزود •
چوکانی چوکان بازلغه مناسب اولان آتدر

باب الخاء مع الالف

خدا ایکی قسمدر بری اصلی خود ایله آی دن مرکبدر واجب
الوجود معناسنه در و بری صاحب و مالک معناسنه
اسم مفرددر **بیت** برون رفت مهراب کابل خدای •
سوی خانهٔ زال زابل خدای **خارا** ایکی معناسی واردر
بری سنک سخت و قاتی طاش درکه دمر تأثیری اکا آز
اوله عربیده جلمود دینور و بری معروف بر قماش در
بودخی ایکی نوعدر بری الاجه و مخططدر و خارای عتابی
دیمک ایله معروفدر و بری خارای ساده و یکرنکدر
خنیا ضم خا و سکون نون ایله سرود و طرب معناسنه درکه
عربیده تغنی دینور **خورا** لایق و درخور معناسنه در **بیت**
خور از تو نبود چنین کار بد • بود کار بد از در هیربد •

مع الباء

خوشاب سیراب و تازه و طری معناسنه در **خیزاب**
موج معناسنه در خیز ایله آبدن مرکبدر **خلاب** فتح خا
ایله باتق و چامورلی یر معناسنه در

مع التاء

خارپشت کرپی در اوزرنده اوقلری دیکنه مشابه و مغله
خارپشت دیکلدی **بیت** فتاده دران پهن دشت درشت •
سرنا تراشیده چون خارپشت **خشت** خستن دن فعل ماضی در

یارالدی

یارالدی و مجروح ایلدی معناسنه **بیت** چو آواز کاه تیز
بکشاد شست • بر رستم و رخش جنکی بخست **خشت** معروف
دیلمان نیزه و حربه معناسنه ده کلور **بیت** درخشیدن خشت
زوبین زکرد • چو آتش پس پردهٔ لاجورد • تماج آغ
خزراج و نیزه معناسنه ده کلور **بیت** ببالای سرو به بر کوه
پیل • باورد خشت افکند بر دو میل

مع الجیم

خنج فتح خا و سکون نون فائده و منفعت و ناز و طرب در
بیت مرا هرچه شهر و سپاه است و کنج • همه آن تست
و تراز دست خنج **خوچ** جیم فارسی ایله اول حریر سرخ درکه
نیزه اوزرینه بیرق اولور **بیت** سپاهی زکردان کوچ بلوچ •
سکالیده جنک و بر آورده خوچ

مع الخاء

خلخ علی وزن قرخ ترکستانده بر شهردر **بیت** سپه را
بمرکت آمد اکنون نیاز • زخلخ پراز درد شد تا طراز •

مع الدال

خرد ضم خا ایله هر نسنه نک اوفاغی و کوچکی معناسنه در
بیت چنین کفت پیران بهومان کرد • که دشمن ندارد
خردمند خرد • شیخ سعدی کلستانده بو مضمونی زالکه نسبت
ایدوب دیمشدر **بیت** دانی که چه کفت زال با رستم کرد •
دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد

مع الذال المعجمه

خاد چیلاق و زغن معناسنه در **خوید** فتح خا و کسر واو
ایله یاشل اربه درکه طوارهیه ویررلر **بیت** وزان پس
سوی روشنایی رسید • زمین پر نبان دید یکسر خوید •
جهان سربسر سبز کرده خوید • بهانکو سراپرده باید کشید •

واو رسمی ایله بید وزنی اوزره دخی لغتدر زنته که حکیم ازرقی
بیورر بیت زخوید سبز نکردد همی سرین گوزن • زلاله تیح
نکردد همی سروی غزال • حکیم انوری دخی بیورر بیت بر محیط
فلک از هاله سپر سازد ماه • بر بسیط کره از خوید زره
پوشد ملل خرّاد فتح خا و تشدید را ایله بر پهلوان ایرانیدر
زال اقرانندن که بر آتشکده بنا اتدی بیت چو برزین و
چون قارن رزم زن • چو خرّاد و گشواد لشکر شکن •
و بنا اتدیکی آتشخانه یه ده اطلاق اولنور بیت چنان
دید در خواب آتش پرست • سه آتش ببردی فروزان
بدست • چو آذرگشسب و چو خرّاد و مهر • فروزان
بکردار گردان سپهر خرداد ضم فربن قدیمده ثالث شهور
سنه در و تاریخ جلالیده ثالث شهور فصل بهاردر
بیت زخرداد کام تو ایزد دهاد • همیشه ز بخت آباد
باد • و هر ایک یوم ثالث اسمیدر بیت بروز رفت
شادان بجز داد روز • نه نیک اختر و فال گیتی فروز •
خمید خمیدن دن فعل ماضی در اکلدی و منحنی اولدی معناسنه
بیت مرا خواست کارد بخم کمند • چو دیدم خمیدم ز راه
گزند خماند خمانیدن دن فعل مستقبل در اکمک و منحنی
اتمک معناسنه انک متعدیسی در بیت خماند شمارا همی روزگار •
نماند خماننده هم پایدار خنید خنیدن دن ماضی در صدا اتمک
و ینقولمق و چکرمک معناسنه در که طاغده و صحراده و حمامده
و طاسده آواز چقرو چکر بیت همه دشت آواز شان
می خنید • همیرفت تا شهر ایران رسید • مجازاً دنیاده

مشهور

مشهور اولمق و صیت و صدا صاحبی اولمق معناسنه ده کلور
خود تولغه و دمر تاقیه در که جنکده باشده کیرلر بیت میان بسته
و نیزه و خود و ببر • همی کرد اسبش بر آمد بابر مع الراء
خواربار آزق یوکیدر که قوت و مأکل ایچون اوله خوار
خوردن دن مأخوذدر بیت اکر مصر باید اکنون برگ راست •
شود خوار بار همه زود کاست خشین سار مارتی دیدکلری قوشدر که
دکزده چوق اولور بیت پیاده همی شد ز بهر شکار •
خشین سار دید اندر آن رود بار • خشین بوز رنکلو
معناسنه در که عربیده اغبر دینور بیت باز خشین کبود رنک
طوغاندر غایت ایله صیاددر و مقبولدر شمس فخری بیورر
بیت بعهد او نکشد رنک باز شیر ژیان • بدور او نبرد کبک
جور باز خشین خاور مغرب معناسنه در بیت چو خورشید
تابان ز گنبد گذشت • ز بالا همی سوی خاور بگشت •
مشرق معناسنه ده کلور زنته که باختر ده شرح اولندی •
خوالیگر واو رسمی ایله خوان سالار معناسنه در که ترکیده
چاشنی گیر باشی دینور و عند البعض طباخ معناسنه در
بیت بفرمود خوالیگران را که خوان • بیارند و بنهند
پیش کوان • خوالی خوالیدن دن مأخوذدر خوالیدن سفره
و یمک دوشمک معناسنه در خوارخوار واو رسمی ایله
بی آرام معناسنه در بیت چنین گفت پس تا مور با تخوار •
که این کیست کاید چنین خوارخوار خزر فتح خا و زا ایله
گیلانه قریب بر ولایتدر بیت سوی باختر تا بمرز خزر •
همی گشت لهراسب را سر بسر خیرخیر خیره و طونق کوز

معناسنه در بیت یکی خیمه زد بر سر از دو دقیر • سپه را همه چشم
شد خیره خیر خُسُر ضم خا و سین ایله قاین آته و پدر زن
معناسنه در بیت بگو هر بدان روز ننک آورم • که بیش
خسر هدیه جنک آورم خواستار خواست ایله اردن مرکب
شفیع معناسنه بیت بریدند سر از تن پیلوان • نه فریادرس
بود و نه خواستار • و دلک و شفاعت معناسنه دکلو
بیت مرا دور اکنم از پدر خواستار • چو زبید بمشکوی
آن نگار خوار ذلیل معناسنه در مجازا سهل و آسان
معناسنه ده کلور بیت که گر پر بر آرد یل اسفندیار •
نیارد گذشتن بدان راه خوار خور داور سمی آفتاب ایله
معناسنه در بیت چو پیدا شد آن چادر عاج گون •
خور از بخشش دو پیکر آمد برون • و هر آیک اوزبرنجی
کونی معناسنه ده کلور نته که مسعود سعد بیورر
بیت روز خور ست ای بدو رخ همچو خور • تافت
خور از چرخ فلک باده خور خرّه اردشیر ضم خا
و تشدید را ایله اردشیر بنا اندوکی الکه و ولایتدر
بیت زیر مایه چیزی که بد دلپذیر • همی رفت تا
خرّه اردشیر خوره اردشیر مثله بیت یکی نام او
خوره اردشیر • که گردد زیادش جوان مرد پیر •
خُنیاگر سازنده و مطرب معناسنه د مع الزاء
خامیاز تثاءب واسنمک معناسنه در مع السین
خس یبان اوتی که بی منفعت اوله چور چوب معناسنه در
بیت بچشم تو اندر خس افکنده باد • نه بینی تو این

لشکر

لشکر کیقباد • مجازا ناکس و بدگوهر معناسنه ده کلور

مع الشین المعجمه

خلالوش غلغله و شماطه معناسنه در بیت خلالوش
و افغان و فریاد مرد • چو تندر بر آمد ز جای نبرد •
خدیش ضم خا و کسر دال ایله کدبانو یعنی قادین و صاحبه
معناسنه در بیت چه خوش گفت آن مرد با آن خدیش •
مکن بد بکس گر نخواهی بخویش مع الفاء
خَف یانمش بز درکه قاو دیرنیه استعمال اولنور مع القاف
خفچاق کسر خا و جیم فارسی ایله توران زمین ده بر بیابانکه
ساکنی ترکلر دراندة اولان ترکلره دخی خفچاق دینور
بیت چنین تا بخفچاق یاسه براند • فرود آمد آنجا و
چندی بماند

مع الکاف

خاشاک سوپرندی و چور چوب معناسنه در بیت
مرا چون بدرگاه دادی پناه • چو خاشاک و خاکم مسکین
براه خایسک کسر یا و سکون سین ایله چکوک و مطرقه
معناسنه در بیت بپولاد خایسک آهنگران • فروبرده
مسمارهای گران خدوک ضم ایله طیره و خشمناک معناسنه در
بیت بهر کار چون در روی هوش دار • خدوکی مکن
پند را گوش دار • ترکیده هدوک معناسنه ده کلور که
برکسه بولداشی اوشندرسه بکا هدوک و برمه دینورکه
عنصری بیورر بیت هرکه بر درکه ملوک بود • از چنین کار
با خدوک بود خُتُک ضمتین ایله ایکی معناسی واردر
بری بختلو معناسنه که عربده طوبی له دینور بیت

خنك آنكسى كو بود بادشا • كنى را داردلى پارسا •
وبرى معتدل ولطيف وطرى معناسنه در بيت همى رانند
تا جهان شد خنك بجست ازكوه بادى سبك •

مع الكاف الفارسى

خدنك قايين آغاجيدر اندن اوق ايدوب تير خدنك دينور
بيت برآورده آن تيرهاى خدنك • كرفته كمان بهر جنكى
كاه اولور يالكز خدنك دخى دينور بيت خدنكى كه پيكان او
ده ستيره • ز تركش برآورد كرد دلير • وآندن ايردخى
دوزب زين خدنك دينور بيت زاسبان تازى بزين خدنك •
زبركستوانهاى وخفتان جنك خرچنك ينكج معناسنه در
ومنازل شمس وقمردن برمنزلدر عربيده ايكينه دخى
سرطان دينور بيت چو سر برزد از برج خرچنك شيد •
جهان كشت چون روى رومى سپيد خنك كسر خا وسكون
نون ايله قرآتدركه بياضنه برز سواد مختلط اوله عربيده
اشهب دينور بيت بنارك زپولاد سبزش كلاه • فرس خنك
وبركستوانش سياه • نقره خنك بياض قرآتدركه هيچ
سوادى اولميه عربيده اشهب قرطاسى دينور نقره كومش در
وقرطاس كاغددر سلمان بيورر بيت نقره خنك صبح را
در تاخت سلطان ختن • ساقيا كلكون كميتت را بميدان
درفكن • سبز خنك طورنه قرى ديدكلرى آتدركه سوادى
بياضنه غالب اوله عربيده احم دينور فتح همزه وحاء مهمله
وتشديد ميم ايله انورى بيورر بيت هم سبز خنك چرخ كمين
باركير اوست • هم دستكاه بحر كمين دستكاه اوست •

خنك

خنك زيور پول پول بياض وسواد نقطه‌لرى اولان آتدر
عربيده انمش وابلق دينور مسعود سعد بيورر بيت
بازيور كردان كارزارى • باعر كب تازى خنك زيور • خنك
آته مخصوص دكلدر مطلق ابيض معناسنه ده استعمال اولنور
نته كه شاعر بيورر بيت قوس قزح كشت كمان وار كوز •
از دو طرف خنك پى وسرخ توز • خنك بت بر صنم اسميدر كه
باميان طاغلرينك برينده اولور سرخ بت دخى بر صنم
آدينده اولور باميان بر ولايتدر غزنه ايله بلخ مابينده ايله
اولور آنساب سمعانيده بويله مذكوردر كه باميان بلده بين
بلخ وغزنه بها قلعة حصينة والقصبة صغيرة واما المملكة
فواسعة جدا وبها بيت ذاهب فى الهواء باساطين مرفوع
منقوش فيه كل طير وخلق على وجه الارض يتشابه الدعار
وفيه صنمان عظيمان نقرا فى الجبل من اسفله الى اعلاه
احدهما يسمى سرخ بت والآخر خنك بت قيل ليس فى الدنيا
مثلهما سيف الدين اسفرنكى بيورر بيت مردم نادان
اكر حاكم داناستى • شحنهٔ يونان بدى خنك بت باميان •

مع اللام

خچال فتح خا وجيم فارسى ايله كوكجه قرغه در خوهل
ضم خا وفتح ها ايله كج واكرى معناسنه در خطال
فتح ايله اوكوز دريسى نك طولوسى آلتون معناسنه در

مع الميم

خام فتح خا ايله بشارت معناسنه در بيت يكى نامه
فرمود نزد يك سام • سر سر درود ونويد وخرام •

آسد دخی بویور بیت سپهدار ازان گفتها گشت رام •
زپیغامبر بالوید و خرام خرام کسر خا ایله ایکی معناسی وار در
بری خرامیلکدن فعل امر و اسم مصدر در و بری گوزل و خوش
صوت معناسنه در خم فتح خا ایله خمیدندن مأخوذ در
اکلمک معناسنه بش معناسی وار در بری بو کلمه معناسنه در
بیت همه بند و پیچ و همه تاب و خم • خم و پیچ وی عنبرین بیش
و کم • ثانی کمر و طاق معناسنه در بیت درود جهان آفرین
بر تو باد • خم چرخ گردون زمین تو باد • ثالث ایوان صفه
معناسنه در کمر ایوان ایله اولمغله ایوانه خم اطلاقی مجاز در
بیت هزاران بد و اندران طاق و خم • هزاران نگار اندران
بیش و کم • عنصری دخی بو معناده سویلمشدر بیت سپه
پهلوان بود با شاه جم • بخم اندران شاد و خرم بهم • رابع
کمند حلقه سیدر که بوغازه کچر بو معناده تشدید میم جائز در
بیت مرا خواست کارد بخم کمند • چو دیدم خمیدم زراه
گزند وله کمندی بتقراک بر شست خم • خم اندر خم و روی
کرده دژم • شست بونده عدد در التمس معناسنه خامس
یای قولیدر که کرش بند اولدوغی یردن اشاغیدر
یای انحناسی طرفیندن قرشو بقر شو طوغری گورینور
بیت چو چپ راست کرد و بخم کرد راست • خروش از خم
چرخ چاچی بخاست خُم ضم خا ایله کوپ و قوتوجه کوپ که
دوزلین کوس در بیت بفرمود تا بر درش کاودم •
زدند و بستند بر پیل خم • قوتوجه اولمغله ر و بینه خم دخی
دینور ان شاء الله تعالی محلنده ذکر اولنور خیم بش معناسی

وار در بری سجیت و طبیعت معناسنه در تعریبی بو لفظ ایله
واقع اولمشدر بیت دگر خوی بد آنکه خوانیم خیم • که با او ندارد
دل از دیو بیم • ثانی زخم و جراحت معناسنه در بیت بزد دست
بر خیم و بکست بند • همه بند و پا بند یکسو فکند • ثالث گوز
چپاغی معناسنه در نته که منجیک بویور بیت دو جوی روان
در دامنش زظلم • دو خرمن زده بر دو چشمش زخیم • رابع
بغرسق و شکنبه قازندوسی در نته که شمس فخری بویور بیت
خصمش ار که خورد عجب نبود • که سکا زا کلیچه باشد خیم
خامس اسکی پنبه دن طوقنمش جوال معناسنه در خام
اوچ معناسی وار در بری بشمامش ضد پخته در مجازا فرد
بی تجربه معناسنه کلور ثانی دباغت اولنمامش گون در ثالث
کمند معناسنه در بیت بهر سو که خام اندر انداختی • زمین از دلیران
بپرداختی • اصلده دباغت اولنمامش گوندر کمندی اندان
ایدرلر نته که بو بیتده اصل اوزره کلمشدر بیت همیخواست
کان خام خم کمند • به نیروز هم بگسلانیدش بند • شیخ نظامی
دخی بویور بیت دیو بند دبخم خام کمند • گرزه ساید بزیر تیم
سمند خلم ضم خا ایله کسری دخی مرویدر سموک در که بوردندن
اقر عبیده مخاط دینور

مع النون

خان پادشاه سمرقند و پادشاه چین و پادشاه ترکستانلر
هر کیم اولورسه ده اولو بک و پاشا معناسنه ده کلور و خانه
او معناسنه ده کلور بیت که آیل بشادی سوی خان مرو •
چو خورشید روشن کنه جان مرو • سه روز اندرین خان مرو
شاد باش • می نوش خور و زغم آزاد باش • و کاروانسرای

و منازل غربا معناسنه ده کلور **خون** معروف و باقن قرابت
و خصملق معناسنه ده کلور القرابة لحم و دم مضمونینه رعایت ایده
و ترکیده دخی دم ایله قان قرابت معناسنه ده کلور **بیت**

تو با او چو پیوسته خون شوی   ازین مایه هردم بافزون شوی
بدو گفت زین ترا مهر خون   بجنبید و شد مر مرا رهنمون
بخون نیز پیوستگی ساختیم   دل از کار ایران بپرداختیم
نهانش ببین آشکارا کنون   چنین دان و ایمن مشو زو بجون
سپهبد سیاوش را خواند و گفت   که خون وی و مهر شوان نهفت
بدین داستان زد یکی رهنمون   که مهری فزون نیست از مهر خون

خون اسیاوشان عقاقیردندر دم الاخوین معناسنه ابتدا منشأیی افراسیاب ناحق و غدر ایله قتل ایدوب قانی یره دوکیجک یردن دم الاخوین پیدا اولدیغی دیو بیان ایلمشدر **بیت**

بساعت گیاهی برآمد ز خون   بدانجا که آن طشت شد سرنگون
گیا را دهم من کنونت نشان   که خوانی همی خون اسیاوشان
بسی فائده خلق را هست ازوی   که هست آن گیا اصلش از خون اوی

خفتان بر نوع پنبه دار قفتاندر که جنکده زره اوستنه کیرلر قزاکند دخی دینور **بیت** زره بود و خفتان و ببر بیان
ز کلک و ز پیکان نبودش زیان   جهانجوی در زیر پولاد بود
بخفتانش بر تیر چون باد بود • **خاستن** قالقمق و قیام معناسنه در
مستقبلنده سین زایه تبدیل اولنور **بیت** دو صد مرد نیوا ز میانشان بخاست • بفرمود شاه که بر دست آست

خواستن واو رسمی ایله استمک و طلب معناسنه در و سؤال و جر معناسنه ده کلور مستقبلنده سین هایه تبدیل اولنور

مع الواو

خو فتح خا ایله اوچ معناسی واردر بری حشیش اوتیدر که عربیده لبلاب دینور و بری بیابان اوتیدر که اکین ارالرنده یا باغچه ده کندنن بتر قوت بولمسون دیو قوپروب بیانه آترلر **بیت** گرایدون که رستم بود پیش رو • نماند برین بوم و بر خار و خو • کنون رزم ارجاسب را نو کنم • بطبع روان باغ را خو کنم • بگیتی صد آتشکده نو کنم • جهان از ستمکاره بی خو کنم • و بری قره چاو معناسنه در که بنالر انجدن چتوب اوزرنده چتوب بنا ایدرلر • نته که شمس فخری بیورر **بیت** هر که تطیین کند اساس علوت • چرخ باید که باشد او را خو • **ختو** فتح خا و ضم تا ایله متغیر و معترف معناسنه در **بیت** بهستیش باید که ختو شوی • ز گفتار و پیکار یکسو شوی • تو ختو شو آزا که هست و یکیست • روان خرد را جز این راه نیست • **خشنو** ضم خا و سکون شین معجمه ایله راضی و موافق معناسنه خوشنوددن مخففدر **بیت** خردمند مردم بیکسو شوند • دو لشکر بدین گونه خشنو شوند • **خام گاو** صغرک دباغت دن رسیده اولنان قرباجدر که انکله ضرب اولنور **بیت** همی کوفت بر گفت او خام گاو • چنین تا نماندش تن هیچ تاو • بیارند و بر گفت او خام گاو • ز نان تا نماندش نیرو و تاو • **خدیو** کسر خا ایله و قیل بالفتح خداوند یعنی مالک و افندی و پادشاه و وزیر معناسنه در **بیت** بکار آوران دانش گشت خدیو • بداد است و منکر بفرمان دیو • **خسرو** ایکی پادشاهک ایسمیدر

بری طبقهٔ ثالثه‌دن که ملوک اشکانیاندر خسرو ابن بلاس
بن فیروز ابن هرفر ابن بلاس ابن بهرام بن شاپور بن
اشک ابن اشکان ابن دارادر کیمی ایل پادشاه اولدی
و بری طبقهٔ رابعه‌دن که ساسانیاندر خسرو پرویز دیمکله
مشهوردر احوالی پرویزده شرح اولندی **خیو** فتح خا و ضم
یاء حطی ایله خدو دخی لغتدر توکرک معناسنه در که
عربیده بصاق دینور **خبزدو** فتح خا و با و سکون زاء معجمه
و ضم دال ایله جعل بوجکیدر لیپی بودر **بیت** آن زن و ریش
بین که پر از بلغم و خیوست • همچون خبزدوی که شود زیر پای
پخچ **خنو** فتح خا و ضم تاء قرشت ایله بر حیواندر که بوینوزی
النفس اشیادندر انجوق سلاطین ده بولنور خاصیتی زهر
تأثیر اتمز و زهر اکا قریب اولسه اوزرنده عرق ظاهر اولور
شوح اولنیه ایجی طاس کبی در اچنده نقوش غریبه و تصاویر
عجیبه واردر آدل حیوانی تعیینده درت قول واردر بری
چینده بر صغردر و راجح و مشهور بو قولدر ثانی ایلاندر که
بیک یلدن صکره بوینوزی اولور ثالث کرکدن در رابع
چین صحراسنده بر قوشدر غایت ایله بیوکدر **بیت** چهل
تنگ بار از ملمع ختو • زکوهر ده افسر زکنج بهو مع البار
خاشه خاشاک معناسنه در **بیت** نه گویا زبان و نه جویا خرده
زهر خاشهٔ خویشتن پرورد **خنجه** ضم خا و سکون نون و جیم
عربیله وقت انزالده اولان آوازدر کرک ارککدن کرک دیشیدن
بعض اول حالده لذتنه تحمل ایده میوب چاغرر **بیت**
بوقت جماعش یکی خنجه خاست • تو کویی که کاوی بغرید راست

خشیده

خشیده خشیدن‌دن اسم مفعولدر مشهور و معروف معناسنه در
خشیدن اصلده ینقولمق و صدا ایلمک معناسنه در که فعل
ماضی ده شرح اولندی **بیت** یکی شادمانی بدراندر جهان • خشیده
میان کهان و مهان • خشیده زنی نیز برخاستست • از آن
انجمن مرترا خواستست **خنیره** فتح خا و کسر نون ایله [illegible]
مجموع و منضم اولمق معناسنه در جیم و با ایله ده مضبوطدر
نته که ذکر اولندی **خیره** اویوشمش ال و آیق و قاشنمتی
کوز و طونوق معناسنه در **بیت** کجا بسته بد گیو و گودرز
و طوس • شده خیره از غم دو چشم کیوس • و لجوج و معاند
معناسنه ده کلور **بیت** همه پیش من بوی بوی آمدند •
جهان خیره و جنگجوی آمدند • و بیهوده و عبث معناسنه ده
کلور **بیت** نه بینی زکردان جز کریز • مکن خیره با چرخ
کردان ستیز • و یورغون و فرومانده معناسنه ده کلور
بیت چو جمشید بر باد بنشست و راند • بدان سال کز نو باد
خیره بماند **خواسته** خواستن‌دن اسم مفعولدر طلب معناسنه
و مال معناسنه ده کلور کرک متاع کرک نقد اوله **بیت**
دلی کز خرد کردد آراسته • یکی گنج باشد پر از خواسته •
خودکامه کندی مرادی اوزره اولان معجب و مغرور معناسنه در
بیت نویسید بهر کشوری نامهٔ • بهر شهریاری و خودکامهٔ
خله فتح خا ایله درت معناسی واردر بری کمی کوریکی
و مردی اغاجیدر که کمی یرده اوتوردقده انکله دوز [illegible]
یوروردلر **بیت** سر بادبان تیر برکاشتی • خله پیش
ملاح بکذاشتی • و بری مفاصلده و اعضاده اولان

صاپخیدرکه وجعدن ضرلر واغر آنته که مسعود سعد بویورر
بیت روبها تابان زخشم اندامها پیچان زبعضی • کوبیا
دارند باد لقوه ودرد خله • وآنری هراوجی سوککر وتیز نسنه دیر
که انکله دوزنبیلور اکنه وچوالدز ودرفش کبی آنته که میر خسرو
بویورر بیت آدمیا زاسخنی بس نبوده کاو بود کش خلکه
در پس بوده • وآنری صاپخو مغناسنه اسم مصدردر آنته که
ینه میر خسرو بویورر بیت چو رخش سنان برهافراخته •
خله در دل انجم انداخته • بو معانی خلیدندن ماخوذدر
صاپجمق واکنه باترمق وچوالدز ایله دورتمک اوشلکلی
مغناسنه در وفعل لازم دخی کلور ملتاز آرروم بویورر بیت
کر منافق خوانیش این نام دون • همچو کژدم میخلد
در اندرون وخله ضم خا ایله فتحی دخی حرویدر تشدید لام
دخی لغتدر بونکده دخی درت مغناسی واردر آنری غلغله
واصوات بمعنی وهذیان مغناسنه در بیت برآردیکی باد
بی زلزله • زکیتی برآید خروش وخله • وآنری خالی وبوش
مغناسنه در بیت چو شیر اندر آمد میان رمه • همه رزمکه
شد زمردم خله • بو بیتده قافیه ده نظر واردر وآنری
تنک وکم شده مغناسنه در آنته که عنصری بویورر بیت
اورا اوراد رانایه کرده • مهرا ورا زدل خله کرده •
وآنری سومک مغناسنه درکه بو روندن چقرع بد لحاظ
دینور آنته که عسجدی بویورر بیت چو آمد از نبرد ول
بدان مانند سرخوش • که از بینی سقلابی فرود آید همی خلّه •
خوشه صلعم د باشو درو منازل فلکدن بر منزلدر اکینده

عبیده سنبله دینور بیت بکشت اندرین نیز گردان سپهر •
چو خورشید از خوشه بنمود چهر خوارمایه کم قدر وبی بها معناسنه در
بیت بجاماسب گفت آنکهی شهریار • که این روز را خوارمایه مدار
اکر صد شود کشته یا صد هزار • تن خویشتن را خوارمایه مدار •
دو شاه دو کشور چنین کینه دار • برفتند با خوارمایه سوار •
خسته ایکی مغناسی واردر آنری خستن دن اسم مفعولدر
مجروح مغناسنه مریض وبیماره خسته دیدکلری مجاز در وآنری
جکردک مغناسنه درکه فواکه ده اولور آنته که میر خسرو بویورر
بیت لب رطب خوانی وانکه خسته از دندان کنی • خسته
از دندان من بکن کر رطب میخوانیش
مع الیاء
خستکی جراحت ویاره مغناسنه در بیت همه داغ کرته
بدریده چاک • همه خستکیهاش بربست پاک خسروانی نفیس و
پادشاهانه دیمکدر بو نسبت شی مفتخر وامر معتبر ده استعمال
اولنور کیانی وپهلوانی دخی بو ایله در بیت جی خسروانی بجام
بلور کساربنده را داد با فرو زور خوی فتح خا اشمام ضمه
ایله بدندن خارج اولان عرق در بیت از ایشان روان گشته
خوی چون دو رود •
خی
کسر خا ایله فربه وتولم مغناسنه در اصلی خیک در بیت
بتادی در آن شهر از فرخی • همه مست گشته ولیکن زخی •

باب الدال مع الالف

دارا تاسع ملوک کیانیاندر ابن بهمن ابن اسفندیاردر
اون درت ییل پادشاه اولدی اسکندر جنکنده قتل اولندی
قصه سی مشهوردر وداشتن دن صیغهٔ مبالغه طویجی

و حفظ ایدیجی معناسنده کلور   مع الباء
داراب دارای مذکورک پدریدر و والده‌سی همای بنت بهمندر
کندی پدرندن دارابه حامل ایکن بهمن هلاک اولدقده همای
پدری وصیتی ایله پادشاه اولدی وضع حمل ایدیجک حب سلطنت
کندینه غالب اولوب اوغلنی بر صندوقه قویوب دریایه
براقدی برکارزر صو کنارنده ایکن اول صندوقی کوروب اچندن
اوغلانی آلدی صوده بولمغله اسمنی داراب قودی حد
بلوغه کلدکده اول کارزرک صنعتنه سرفرو ایتمیوب سلاح
ادمانه مشغول اولدی والده‌سی همای بر عسکرکه روم جنکنه
کوندرمش ایدی داراب انلره منضم اولدی بعد الرجوع اول
عسکرک سرداری دارابک دارابک مشاهده اتدوکی
بهادرلغنی همایه تقریر اتدکده احوالنی تفحص ایدوب اوغلی
اولدوغنی محقق بلدکدن صکره سلطنتی اکا تفویض ایلدی
جمله سلاطین جهان اکا رام اولدی فیلقوس رومی قرین
آشوب کننده دلهان اولمغله بنه پدرینه ارسال ایلدی
اول قز دارابدن حامل ایکن وضع حملدن صکره فیلقوس
اوغلمدر دیدی داراب اون ایکی ییل پادشاه اولدقدن صکره
دارانام اوغلنی ولی عهد ایلدی   مع التاء
دخت دختر معناسنه در بیت گزیده دلم دخت مهراب را •
ببارم ز دیده بمهر آب را • دشت معروف و ترکستانده بر
ولایتدر و تبریز ایله اردبیل ما بیننده بر شهردر و اصفهانده
بر قریه‌در و شیرازده بر موضعدر که دشت ارزن ایله
مشهوردر دست معروف و آلت معناسنه و فکر در بری ترقات

ایله

اسباب و ملبوس ثیاب معناسنه در که غیبده حله و
بذله دینور بیت یکی دست جامه بپوشید و رفت • بدان سان که
کفتی که جانش بکفت • زکسر دیها شتروار شست • زر زربفت
پوشیده نیز هم ز دست • ثانی کره و مره و یول معناسنه در
بیت چو میدان بسر آید بتابید رکو • بدیشان سپارید یک دست
کوی • یک اسب بکوشیم دست پسین • که داند که دیدار
باشد جز این • ثالث بر دفعه اویون و لعب معناسنه در
قمار بازلر یانده معروفدر نته که سنایی بیورر بیت
در باختن قمار باد دست • در اول دست کن دغا بلی •
شیخ نظامی دخی بیورر بیت دلا چند ازین بازی انکیختن •
بهر دست رنکی بر آمیختن • دست خطر رهنی چوق ولان
لعبدر که مخاطره‌سی اوله دست خون قتل ایله اولانی دیر
نته که خاقانی بیورر بیت در فره زمانه فتادی بدست خون •
واماکی کعبتین که حریفیست بس دغا • رابع طرف و جانب
معناسنه در بیت ز یکدست رستم بر آمد ز دشت •
ز کرد سواران هوا تیره کشت • ز دست دکر کیو کودرز و
طوس • به پیش سپاه اندرون پیل و کوس • دمادم بر آمد
ز قلب سپاه • ز یک دست دشمن ز یک دست شاه • خامس
صدر و پیشکاه مجلس معناسنه در بیت نشسته است بر دست
دستان سام • کمر بسته بر درکهش خاص و عام • سادس
جنس و نوع معناسنه در نته که شیخ نظامی بیورر بیت
شه از قصه آرزوهای خویش • سخنها ز هر دستی آورد
پیش • خواجه حافظ دخی بیورر بیت کر تو زین دست مرا

بی سر و سامان داری مرا به سحر زلف مشوش دارم •
ساقیا ار باده ازین دست بجام اندازد • عارفانرا همه در شرب
مدام اندازد • بو معنی از کلمه سیله مقید اولمغله حذفی جایز در
نته کم شعرای بو در بیت ازین مهپاره عابد فریبی • ملائک
صورتی طاوس زیبی • سلمان ساوجی دخی بو در بیت
قضا تا مهد اطفال فلک را میدهد جنبش • نخوابانید ازین سان
ماهی درین گهواره مینا • همدست هم جنس و هم نوع
معناسنه در نته کم سنایی بو در بیت یارنا جنس تخم خواب
آمد • یار همدست یار آب آمد • جنسیت ده موافقت
اولمغله همدست موافق معناسنده کلور نته کم خلاق
المعانی بو در بیت بهر چه این کرد در خاطر قضا همدست
شد با او • بهر چه آن کرد اندیشه قدر همداستان آمد •
خواجه حافظ دخی بو در بیت که دهد دست این غرض
یارب که همدستان شوند • خاطر مجموع ما زلف پریشان شما •
دست عربیده لو تیب ایله آلت معناسنه وارد در بری صحرا
و دشت در ثانی لباس و ثیاب در ثالث کاغد ورق در
رابع صدر مجلس در و خامس مسند ایچون بودرت معنی
مذکور در خامس حیله و مکر در سادس اویناموق و
لعب در حریری مقامهء ثالث و عشرینده درت معناسین
جمع ایدوب دیمشدر که ثم قال انشدتک الله الست
الذی اعاره الدست فعلت لا والذی اجلسک فی هذا
الدست ما انا بصاحب ذلک الدست بل انت الذی
تم علیه الدست اول لباس در و ثانی صدر و مجلس در

و ثالث حیله در و رابع لعب در غالب اولانه تم له
الدست و مغلوب اولانه تم علیه الدست دینور دستت
قازان و تبحره معناسنه کلدوکی مولد در معرب دکلدر
نته کم سلیمان بن عبد الحق قط ایله ملقب اولان بر اهل
دیوانی هجو ایدوب بویله دیمشدر شعر ما نال قط الدست
من فعله • غیر سخام الوجه و التسخط • ولی عن الدست
علی رغمه • وانقلب الدست علی القط • دستنانخ
انجق صدر دیوان معناسنه در و دست اول و ثالث
توریه طریقی ایله ینه صدر دیوان معناسنه در •

مع الجیم

دم آهنج صولیجی و افورجی و متنفس معناسنه در بیت
بد و گفت کای بد تن بی بها • ببین آن دم آهنج نر اژدها •
آهنجیدن مد همزه ایله کشیدن و چکمک معناسنه در

مع الخاء

درواخ فتح دال و سکون را ایله ایکی معناسی وار در
بری اول خسته در که هر کون صحته توجهی زیاده اوله
و بری درشتی و غلظت و شدت معناسنه در دوخ
ضم دال ایله دخ دخی حذف واو ایله لغتدر بر او تدر که
اندن حصیر ایدرلر

مع الدال

دار و برد گر و فر معناسنه در دار اصلده طوت معناسنه
و برد فتح با ایله اسم فعل امردر صاول و اوزاغ اول
معناسنه حکام فرشوسنده عظمت ایچون بو الفاظی
دیمکله کلمهء واحده حکمنده اولوب شکوه و عظمت معناسنه
اولدی بیت بپوشید رستم سلیح نبرد • بیاورد که رفت با دار و برد

دند فتح دال ایله ابله وبی باک وخودکام مغاسنه در بیت
بخواند آنکهی نزکر دنذرا • زهمسایکان تا ببی چندرا درخورد
لایق وسزاوار مغاسنه اسمدر مصدری درخوردن در بیت
بیارا اگرچه چو او مرد نیست • بجای سیاوش درخور نیست
دستبرد قهر وقوت وغلبه مغاسنه در دست ایله بردن
وگیدر برد اسم مصدردر بیت بدین شاخ ویال وبدین
دستبرد • زتخمی بود تا مهردار گرد دیرند کسر دال ایله
دهر وروزکار مغاسنه در بیت بدیرند هر یک زما باج
وساو • نوازند ما را به پیکار ناو دانشومند دانشمند
واهل معرفت مغاسنه در بیت بود دانشومند واهل
پهلوان • نه بیند کسی سیر ازینسان جوان دستان زند پدر رستم
اسپهبدز اسمی بالکز دستان ورزند بزرگ مغاسنه وصفیدر
دستان اصلده حیله ومکر مغاسنه در بیت نهادم ترا
نام دستان زند • که با تو پدر کرد دستان وبند •

مع الذال المعجمة

داشاد عطا واحسان مغاسنه در بیت بفرمود داشاد
دادن بدوی • بکفتش کز زنهار ایدر میوی دمید دمیدن
ماضیدر او فورمک وپل اسمک مغاسنه در بیت
سیاوش بدشت اندرون گورد دید • چو باد از میان سپه
بر دمید • وتنفس وصولومق مغاسنه ده کلور تجاوزا
ششمک وقبرمق مغاسنه ده کلور بیت چو رستم
پیام سپهبد شنید • چو دریای آتش زکین بر دمید •
واضطراب وچالقنمق مغاسنه ده کلور بیت چو دریا

جوشان زمین بر دمید • چنان شد که کس روی هامون
ندید • وصباح اغرمق ویردن اوت بتمک مغاسنه ده
کلور درود تحیت ودعا مغاسنه در بیت اگر میگذر
بایدت زاب رود • فرستاد باید زکشتی درود •
وانبیاده صلاة وسلام مغاسنه در وبا ایله مرکب
اولوب بدرود اولور سه شرحی ذکر اولندی درودن
لفظندن ماضی دخی کلور دروده اغاج یونمق وکسن
بچمک مغاسنه ده کلور واسم مصدر دخی کلور نیچین
مغاسنه بیت کاجل تیغ الماس آورده بود • درود ترا
داس آورده بود داد آفرید فتح موسیقیده برپرده
وشعبه در بیت سرودی باواز چون برکشید • که اکنون
خوانی تو داد آفرید درآباد ضم دال ایله کیخسرو بنا ایلدیکی
برکنج در بیت چو بکشاد کنج درآباد را • وصی کرد کودرز
کشوادرا

مع الراء

دستوار ال دکنکیدر که قوجه لر الده طوتوب یورر
بیت که پیش تو دستان سام سوار • بیامد چنین
خوار با دستوار درودگر ضم دال ایله نجار وخراط
مغاسنه در اصلی درودگر در درود اسم مصدردر
یونمق مغاسنه بیت بفرمود تا درگران آورند •
سزاوار چوب گران آورند دهار طاغ مغاره سی
مغاسنه در نته که اسدی بیوررر بیت کهی پر دهار
وشکسته دره • دهارش پر از کان زر یکسره دستور
دست ایله وردن مکبدر بش مغاسی وار دری

قدرت و قوت صاحبی دیمک در گنجور و مزدور گبی مرکبدر
بو معناده سکون تا و فتح واو لغتدر بیت به بنگاه دستان
شوم دستور • شوم رسته زین خستگیها مگر • ثانی قانون
و رسم معناسنه در نته که ملا هاتفی بیورر بیت چنین است
دستور این زال پیر • که زهرت دهد چون چشاند شیر •
ثالث وزیر معناسنه در و زیرلره اجراء قوانین و تمشیت
احکام قدرت قاهره لری اولمغله اطلاق اولنمشدر بیت
بگیتی مرا خود یکی پور بود • که هم پور و هم پاک دستور بود
رابع نمونه و اورنک معناسنه در و دستور العمل دیدکلری
بو معنایه در نته که خلاق المعانی بیورر بیت ای خداوندی
کز فکر تو دستور کنند • نقشبندان طراز از فلک صورت
باف • خامس اذن و اجازت معناسنه در نته که میر خسرو
بیورر بیت بصد نومیدی از خود دوریم داد •
بر آهنگ سفر دستوریم داد • معرب الجمع قوانین مملکته
مشتمل اولان دفتردر نته که قاموسده مذکوردر الدستور
بالضم النسخة المعمولة للجماعات یقع منها تحریرها و اصله
فارسی انتهی فارسیده بو معنی موجود اولدوغندن مطلع
اولمدم احتمالدر که تعریب اولندقده بو معنایه وضع
اولنمش اوله زیرا تعریبده نقل معنای اصلی شرط دکلدر
جایزدر که قبل التعریب بر معناسی اوله و بعده معنای
آخره وضع اولنه نته که محلنده مبین در وضم داله
اولدوغنک وجهی بودر که فعلول فتح فا ایله لغت
عربده موجود دکلدر تعریب اتدکلرینی اغلب اوزانلرینه

موافق ایدرلر دنبر علی وزن عنبر هندستانده بر شهردر
بیت هم کابل و دنبر و مای و هند • روان همچنین تا بدریای
سند دار ستون و درک اولان اغاجدر کرک سقف درکی
اولسون نته که بو بیتده در بیت دوم دانش از آسمان بلند •
که بر پای چون نیست بی دار و بند • ثالث کرک سیاست اغاجی اولسون
نته که بو بیتده در بیت کشان بیژن گیو را زیر دار • بیر دنه
بسته سوی چاهسار • و داشتن دن فعل امر دخی کلور
معناسنه معنای اول دخی بوندن ماخوذدر جنکده بری
برینی تنشیط و الهاب ایچون استعمال الفاظدندر بو بیتده
اول الفاظدن درت مذکوردر بیت برآموده و دار و گیر
و بکش • نه با اسب تاب و نه با مرد هش • یعنی ویر و طوت
و صغله و قتل ایله اصواتی بلند اولدی دمدار ضم ایله دم
آردن مرکبدر عسکرک صو کیدرکه عربیده ساقه دینور
بیت چو دمدار بر داشتی پیش رو • بمنزل رسیدی
هم نو بنو دوپیکر منازل فلکدن برج جوزادر بیت
چو پیدا شد از چادر عاج گون • خور از بخش دو پیکر
آمد برون دیور کسر دال ایله بودخی خزاین کیخسرودن
بر ایسیدر بیت درگنج کش نام او دیو رست • پر از عنبر
و گوهر و زیور رست دبیر کاتب و نویسنده معناسنه در
بیت دبیر خردمند بنوشت خوب • بدید آورید
اندر و زشت و خوب دمور فتح دال ایله بر مبارزدر تورانیدر
بیت وزان سو بپیچید سوی دمور • گرفتش برو گردن او
بزور • اصل لغتده آواز آهسته و نرم معناسنه در •

دمار فتح دال ایله نفس معناسنه در دمار ازو برآورد
هلاک ایتمکدن کنایه در بیت تو ترسانی از رستم نامدار •
نخستین من ازوی برآرم دمار • اصلی دم ایله آردن مرکبدر
دم نفس و مجموعی دخی نفس معناسنه در نته که گفتار و
دیدار و پرستار و خواستار و رفتار بو منوال اوزره در
دادار حاکم عادل معناسنه داد ایله آردن مرکبدر بیت
نخست آفرین کرد بر دادار پاک • کزو دیست نیرو و هم زو هلاک
داور مثلا اصلی داد آور در تخفیف اولنمشدر بیت
تهمتن سوی آسمان کرد روی • همی گفت کای داور راستگوی •
دستگیر ال طوتیجی معین و مساعد معناسنه در الی طوتلمش
اسیر معناسنه ده گلور بیت همه پیش من دستگیر آورید
نباید که خسته به تیر آورید دیدار دید ایله آردن مرکبدر
دید اسم مصدر در دیدن معناسنه نته که نظامی بیورر بیت
نامی بخته بینی اندر جام • دید باید هزار غوره خام •
مجموعی دخی دیدن معناسنه گلور نته که پرستار و خواستار
بویله در بیت اگر هست خود جای گفتار نیست • ولیکن
شنیدن چو گفتار نیست • گورنمک و ظهور معناسنه ده گلور
بیت گر از تو بدیدار ناید گناه • بماند بتو تاج و تخت و کلاه •
در یوسف زلیخا دو چشم از زمین سوی دیوار کرد •
زلیخا ز دیوار دیدار کرد • یوز آلت ظهور اولمغله
یوزه ده دیدار دینور نته که سعدی بیورر بیت دیدار
می نمایی و پرهیز میکنی • بازار خویش و آتش ما تیز میکنی •
و ملاقات و گورشمک معناسنه ده گلور بیت یک امشب

بکوشیم

بکوشیم دست پسین • که داند که دیوار باشد جز این •
دامیار دام ایله آردن مرکبدر الف ممدوده یایه
قلب اولندی صیاد معناسنه در دستیار معاون و
مساعد معناسنه در دیبادر ایکی دال فتحی ایله هر آیک
سکزنجی گونی اسمیدر دی بمهر فتح دال ایله هر آیک
اون بشنجی گونی اسمیدر

مع الزاء

دز کسر دال ایله قلعه در دزدار قلعه حافظی در بیت
به پیرامن دز کسی راه نیست • وگر هست از ما کس آگاه
نیست دژ فتح دال ایله کسر ایله ده مرویدر و زاء
فارسیدر خشم در و تند مزاج و سوداوی طبیعتلی و صغیدر
ضم ایله اولورسه بز معناسنه در که غ بیده غده دینور
درز فتح دال و سکون را ایله بو معناسنه در گرگ
بزده گرگ اغاجده گرگ کلته سرده درز که خیاط
معناسنه در بو کا منسوبدر بیت همه درزها در گرفته
بعبیر • بر آلوده برقیر مشک و عبیر • یارق و شکاف
معناسنه ده گلور نته که سنایی بیورر بیت کمر گیر
خیره لرز بود • کیسه کس فراخ درز بود دیریاز
بطئ الحرکه معناسنه در یازان شاء الله تعالی محلنده
شرح اولنور بیت اگر چند باشد شب دیریاز • برو
تیرگی هم نماند دراز • زمان گذشته و قدیم الایام معناسنه ده
گلور بیت که هم خویش بود و ندا از دیریاز • که داماد او
بدگو سرافراز دهاز فتح ایله و زاء عربی و فارسی ایله ده
مرویدر بانگ و نعره معناسنه در

مع السین

داس اوراق معناسنه در که غربیده منجل دینور بیت
بود کاجل تیغ الماس آورده بود • درود زاد اهل پرورده
و آرپه ولبغدای قلیجی معناسنه ده کلور نته که خلاق المعانی
بیورر بیت داش خوشه همه مسمار شود بر دهنش • گر زند
پیش تو تیر فلکش از منطق کلاه • دآم شکار و دهره معناسنه ده
کلور دبوس فتح دال وضم با ایله گرز و چوماق معناسنه در
بیت زیاد دبوس تو کوه بلند • شود خاک لعل اثر افشان
سمند • منوچهری دخی بو معناده سویلمشدر بیت
پهوان زند بر مهره شیران دبوس شست من • چون زند
برگرده گردان عمود کاوسار • بعضی اسافل شخص معناسنده
کلور چوب نظامی نک بو بیتنی ایراد ایلمشدر بیت گرد او
کشته کردمی افشاند • که دم و گه دبوس می جنباند •
دیس کسر ایله حرف تشبیه در مشبه به آخرینه لاحق اولور
بیت یکی خانه آراست فرخار دیس • درو شد ز لیلی کل اندام کیس • دس فتح دال وحذف یا ایله دخی بو معناده در
نته که عنصری بیورر بیت ندید و نه بیند ترا هیچکس • که رزم مثل و که بزم دس
مع الشین المعجمه
درفش اوچ معناسی وارد ر برنجی بیز در که بشمقجی نک
و سراجک آلتی در نته که میر خسرو بیورر بیت به پشتش
خار جوی نیم نیمی • خلیده چون درفشی در ادیمی • ثانی
درفشیدن امر واسم مصدر در درفشیدن یلدرمق و
درخشیدن در نته که نظامی بیورر بیت درفشیدن تیغ
آیینه تاب • زده خنده بر چشمه آفتاب • ثالث

٦١

علم و سنجاق قدر معنای ثانی دن مأخوذ در کلام آنی دن وجهی
ظاهر اولور بیت یکی بر نهاده زبیروزه تخت • درفشی
درفشان بسان درخت • سرش ماه زرین و توغش بنفش •
بزر بافته پرنیانی درفش • آصلده درفش فریدون علمیدر
درفش کاویانی دیمکله مشهور در بعده هر علمه اطلاق اولندی
اصلی بودر که ضحاک هر امور نده ایلای باشی شکلنده بر عارضه
ظهور ایدوب کمال وجعندن راحت و حضوری اولمیوب
وجعی الجق مغز آدم ایله ساکن اولمغین هر کون ایکی نفس
قتل ایدردی اتفاقا کاوه نام آهنکرک براوغلی بو خصوص
ایچون قتل ایلدکده کاوه نک علم نجوم و وقوع و خوصده
مهارتی اولوب ضحاکک هلاکنه رصد اوزره اولوب
ظفر و قهره مناسب ساعتده وقوع وضع ایدوب
ایشنه مشغول ایکن اوکنه طوتدوغی سختیانه نقش ایتدردی
طالعنده منتج اولان خلعته سردار اولوب مذکور سختیانی
بر نیزه به بند ایدوب علم ایدندی و خلقی یاننه جمع ایدوب
فریدونه معاونت ایدوب ضحاکه بولوب هلاک ایلدی
فریدون پادشاه اولوب اول علمی فال طوتوب جواهر
ایله ترصیع و تزیین ایلدی هر بار دشمنه عزیمت ایتدکجه
اوکنده کوتورب و فتحلر برکاتی ایله منصور و مظفر
اولوردی اندن صکره هر کلن پادشاه اول علمه تعظیم ایدوب
انواع جواهر ایله مزین ایدردی یزدجرد زماننه کلنجه کر
آخر ملوک فرس در حددن زیاده جواهر ایله موشح و مرصع
ایکن وقعه قادسیه ده مسلمانلره نصیب اولدی و کاویانی کی

الف و نونک تأکید نسبت ایچوندر خسروانی و کیانی گبی
دستکش بش معناسنه وارد در بری هر نسنه که ال ایله استعمالی
ملایم و آلتی اولسون گرک آلات اولسون نته که بو بیتده در بیت
چو بیدار شد رستم از خواب خویش • بر آشفت بر باره دستکش
گرک بایی اولسون که کباده دینور نته که سلمان بیورر بیت
طفل بخت تست پر تابی که چرخ کوژ پشت • چون کمان دستکش
در قبضهٔ فرمان تست • یا گر دستکش دخی دینور نته که
سلمان بیورر بیت پیش زور بازویت قوس فلک شد دستکش •
زیر پای همتت مال جهان شد پایمال • گرک غیر مذکور اولسون
نته که شاعر بیورر بیت دستکش جفا مکن آب رخم که فیض او •
بی مدد سر شکها در عدان نمیکند • ثانی اعمالی یدن کمسنه
معناسنه در که عربیده قائد الاعمی دینور نته که شاعر بیورر
بیت فرقست میان آنکه از روی یقین • با دیدهٔ بینا رود
اندر ره دین • با آنکه دو چشم بید ستکشی • هر سوی همی رود
بظن و تخمین • ثالث فرنج معناسنه در که عربیده کدالید
دینور نته که نظامی بیورر بیت دستخوش کس نیم از بهر گنج
دستکشی میخورم از دست رنج ولـه پا بکه عشق نه ما
کرده ایم • دستکش عشق نه ما خورده ایم • دست رنج
صنعت و حرفت معناسنه در که اندن کدیمین حاصل اولور
نته که سعدی بیورر بیت بیاموز فرزند را دست رنج
وگر دست داری چو قارون بگنج • رابع گدا و دیلنجی معناسنه در
که احسانه ال اوزادر خامس اسیر معناسنه در که الکی
باغلنور دستخوش عنبر ولادن کبی الده اوینادیغی ملایم

نسنه در که مجازاً ملعبه و مسخره اولان کمسنه یه اطلاق اولنور
نته که بیت نظامی ده ذکر اولندی دخش فتح دال و سکون
خا ایله ابتدا و آغاز معناسنه در درخش شمشک و برق
معناسنه در و درخشیدن دن فعل امر دخی کلور دورباش
چاوش معناسنه در که حکام قرشوسنده حلقه بولنفلی دیو
اوزاغ ایدر مجازاً النده اولان نیزه یه و اغاجه دخی
اطلاق اولنور طرفنده سنانی وار در آه معناسنه کلدیکی
بوکا تشبیه طریقی ایله در
مع الغین المعجمه
داغ طواره و غیریسنه نشان ایچون اولان یا قید مجازاً
حرقت و الم معناسنه ده کلور بیت ز چنگال شیران دشت
غرم • در یده بر و دل پر از داغ و گرم • داغ اصلده مطلقا
نشان و علامت معناسنه در نته که نظامی بیورر بیت صید چنان
خورد که داغش نماند • روغنی از بهر چراغش نماند دغ
فتح ایله او تسز و اکن سز معناسنه در تشبیهاً باشنده
قل بتمین کمسنه یه دخی دغ و دغسر دینور مع الفاء
درخف قنفذ و زنی اوزره زنبور سیاه معناسنه در
مع القاف
دبق کسر دال ایله لفظ عربیدر ترکیده اوکسه دیدکلری
یلمشک نسنه در که انکله قوش طوتیلور بیت سر پنک
تابوت کردند خشک • بدبق و بموم و بقیر و بمشک
سرش را بدبق و بمشک و کلاب • بشوییدتن را بکافور
ناب
مع الکاف
دهاک ضحاک اسمیدر ده ایله اژدها اک دن مرکبدر نته که

شرحنده ذکر اولندی دک فتح ایله ایز طوتمق یر معناسنه‌در

مع الکاف الفارسی

دژهوخت گنگ فتح وکسر دال وسکون زاء فارسی
وفتح کاف فارسی ایله قدس شریف اسمیدر بیت
کنون سلم جویای جنگ آمدست • که یارش ز دژهوخت گنگ
آمدست دژآهنگ بدآهنک وبدخوی معناسنه‌در
بیت دژآهنگ وخودرای خواندی مرا • بگویی که گفته
این سخن مرترا • اصلی بد قصد در انسانه مخصوص دکلدر
نته که عنصری بیورر بیت بیک خدنک دژآهنگ جنگ
دلاهنک • تو بر پلنگ تیغ وبر نهنک دریابار دودآهنک
مطبخده وکلخنده توتون چقاجق یول معناسنه‌در

مع اللام

دوال قایش معناسنه‌در که انده قوشق ایدرلر بیت
بگیریم هر دو دوال کمر • بگردیم جنگی دو پرخاشخر •
آنده کمند دخی ایدرلر کمندده دخی اطلاق اولنور بیت
ز فتراک بگشاد پیچان کمند • همیخواست کارد میانش
ببند • بزرک اندر افتاد خم دوال • سپهبد ز رستم بزد دو
یال • وآنده کوس چالجق آلت دخی اولور نته که نظامی
بیورر بیت آنکه امروز بعد چندین سال • هم بر کوس او زنند
دوال • وآنده اوزنکی قایشی دخی اولور دوال‌باز
قایشبازلر دیدکلری مخلوقدر که آدملری صیقدر دوال‌باز
کردن کوترم وبحرکت ایتمک معناسنه‌در نته که مهرغیتر و بیورر
بیت شه عنان را بدو رها کرده • بادراز و دوال پا کرده

دوالک

دوالک تصغیریله بر قایش درکه آنکله قار اوینرلر •

مع المیم

دام ایکی معناسی وار در بیری طوزاق معناسنه اسم عامدر
کرک آغ اوله که انکله بالق ایله قوش صید اولنور
کرک بر نیجی قوش وبر نیجی چارپا انکله صید اولنور بیت
بدام آیدش ناسکالیده میش • پلنک از پس پشت وصیاد
پیش • کرک صچن وامثالی طوتجی آلت اوله وبری
بر نیجی اولیاغ چارپا در چقال وتلکی کبی بیت دد ودام
ومرغ هوا را تمام • نینداخت جز حرص خوردن بدام •
دیهیم تاج پادشاهیدر اصلی داهیم در بیت چو دیهیم
شاهی بسر برنهاد • سراسر جهان را همه داد داد دژخیم
دژ ایله خیمدن مرکبدر دژ یرامز وپلیت معناسنه‌در
وخیم طبیعت معناسنه‌در نته که ذکر اولندی مجموعی بدخوی
وبدطبع معناسنه‌در بیت کجا جای دیو است دژخیم بود •
کز آنجا که پیل را بیم بود • اکثر جلاد وخونیلره اطلاق
اولنور بیت بدژخیم فرمود تا تیغ تیز • بگیرد کند نعش را
ریز ریز • چنین گفت دژخیم نر اژدها • که از چنگ مرگ
کس نیابد رها دژم کسر دال وفتح زاء فارسی ایله محزون
واندوهناک معناسنه‌در بیت زنا آمده کار دل را بغم
سز دیگر ندارد نباشی دژم • همی رفت باد و تهمتن بهم •
بدان تا بره بر نباشد دژم • محزون صولمش کبی اولغله
مخمور کوزه دژم دخی دینور بیت دو یاقوت خندان
دو نرگس دژم • ستون دو ابرو چو سیمین قلم • مخزون

صولشن کبی اولمغله مخمور کوزه دژم دخی دینور پریشان و
آشفته حاله اولمغه و بکلویه و قورقنج و مهوله دخی دژم دینور
بیت دلیران ایرانی و زال و تهم • بکردند حمله چو شیر دژم
همی ز آسمان کرکس اندر رشید • ز دریا نهنک دژم بر کشید
دم فتح ایله نفس معناسنه وار در بری ماده حیات اولان
تنفس در بیت چو کرکین شنید این سخن شد دژم • رخش
کشت زرد و فرو برد دم • ثانی آب ریو دم صو درکه
بر تنفس ایله ایچلن صو مقداریدر • ثالث او فورمک معناسنه
اسم مصدر در بیت بغرید از دلهای دژم • همی آتش
افروخت کویی بدم • ثالث دم حی و قوه یمجی کوروکیدر که
عربیده منفخ دینور • رابع صباح اغرمی معناسنه اسم
مصدر در سپیده دم کبی انفلاج صبح تنه که ظهیر فاریابی
بو در بیت سپیده دم که شدم محرم سرای سرور • شنیدم
آیت توبوا الی الله از لب حور • تو معانی اربعه دمیدن دن
مأخوذ در مصدر ماضی ده شرح اولندی • خامس هر نسنه نک کناری
و اغزی معناسنه در قلیچ و بچق اغزینه دم تیغ و دم کارد
دینور ایکی اغزلو قلیچه تیغ دو دم دینور • معراضک اغزینه
دم کاز دینور و پیکانک و سنانک یوفقه کنارینه دم پیکان
و دم سنان دینور و کلخن اغزینه دم تون دینور و علی هذا القیاس
داستان افسانه و مثل و حکایت کذشتکان معناسنه در •
دستان رستمک پدری اسمیدر بیت بد و کفت نشنیدی آن داستان
که دستان زدست از کر باستان • دستانک اصل معناسی
مکر و حیله در آنه دن متولد اولدقده کیبی و حاجبی و باشی

تویی بیاض اولمغله پدری سام بو بنم اوغلم دکلدر دیو
مکر و حیله ایدوب کوه البرزده براقدی سیمرغ آنی
بسلیوب تربیت ایلدی بعده واقعه سنده کوردی که کندیسنه
دیرلر محبوبک غلاملی یرده صانع دروب سیمرغ عندن
آلدی تنه که بو بنده سیمرغ لسانندن دستانه خطاب
واقعدر بیت نهادم ترا نام دستان زند • که با تو پدر کرد
دستان و بند • دستان سرود و تغنی معناسنه ده کلور
عندلیبه هزار دستان دیدکلری بوندندر تا خود ذر تنه که
بو زنی بو در بیت بفضل و عدل معروفی را نه جمله کرد در عالم
زنند از فضل و عدل تو به بستان بلبلان دستان • دستان
جمع دست دخی کلور تنه که سعدی بو در بیت دستان که تو
داری ای پری روی • بس دل ببری بمکر و دستان
و سحر قنده در موضع اسمیدر دان دانستن دن فعل امر
و اسم فاعلدر سخندان کبی و ظرف مکان دخی قلمدان کبی
مظروفه ظرف خاص اولور که انکچون معد و مهیا اوله
ستان دخی اکرچه ظرف مکاندر اما ظرف عامدر مظروفه
اختصاصی یوقدر دانه و حبه معناسنه ده کلور تنه که
سوزنی بو در بیت دانست و دام خال و زنخ و زلف
آن صنم • خرسال و ماه بسته بدان دان و دام دل
دستارخوان بزدن اولان سفره و پیشکیردر نوالیدن •
و زله معناسنه ده کلور بیت بمن داد زنیکونه دستارخوان
که ارض جهان آفرین را بخوان • دنان صیغه مبالغه در دنیدن دن
مشتقدر دنیدن بالغه سو نمک و کبر ایلمک خیلا معناسنه

وناز ایله صالنی صالنی یوریمک خرامیدن معناسنه در
بیت بیامد سوی میمنه بارمان • سپاهی زترکان
دنان ودلیران دهقان دهخان معربیدر ده ایله خاندن
مرکبدر رئیس قلالکی وشیخ البلد معناسنه در بیت
ز دهقان پر مایه کس اندید • که شایسته آفرینگان بدید •
درفشان درفشیدندن مبالغه اسم فاعلدر درخشان
معناسنه بیت یکی برنهاده زپیروزه تخت • درفشی
درفشان بسان درخت دمان دمیدندن مبالغه اسم فاعلدر
صولیجی و افورجی معناسنه در اکثر مهیب حیوانانده
استعمال اولنور مصدر باضیده شرح اولندی بیت •
چو پیران بیامد بر دمان • سخن گفت با درد دل یکزمان
دین کسر ایله هر آیک یکرمیجی کوننه در بیت بماه تا بماند
مه فوردین • که بغزاید اندر جهان مهر دین   مع الواو
دغو فتح دال وضم غین معجمه ایله توران زمین حدود
برصحرا اسمیدر ریبد قربنده طوس ایله گیواندن شکاره
وارد قده کرشیوز اقرباسندن برباکره قز بولوب
کیکاوسه کتوردیلر سیاوش اندن حاصل اولدی
بیت بیاری همه جنگجو آمدند • چو نزدیک دشت
دغو آمدند دیو شیطان و ابلیس و عفریت معناسنه
کلور بیت چرا بر دلت خیره شد چیره دیو • که بر دار دلت
ز ترس کیهان خدیو   مع الهاء
داه ایکی معناسی وارد ربری عشره واون معناسنه در
اصل بود حذف الف ایلدیلر بعده بیت ابرداه

دد و همت شد گتخدا • گرفتند هر یک سزاوار جای •
ثانی کنیز و جاریه معناسنه در نته که سنایی بیورر بیت
شاهزاده بوی چو داه زمال • داه زاده شوی چو بدنشد
لئالی دژآگاه فتح وکسر دال ایله دژ ایله آگاهدن مرکبدر
خشمکین ومهیب واورکش معناسنه در آدمه ویرتجی
حیوانه صفتدر بیت سوار جهان نیو وار دلیر • چو پیل
دژآگاه و درنده شیر • به پیش اندر آمد نبرده زریر •
چو ببر دژآگاه و غرنده شیر دشنه فتح ایله خنجر در بیت
هر آنکه که تشنه شدی تو بخون • بیالودی آن دشنه ابگون
درونه فتح دال وضم را ایله حلاج یایی در بیت •
کمان توکردد درونه بدست • زبیم فراز خیم جادو پرست
درون معناسنه ده کلور نته که میرخسرو بیورر بیت
چون غمزده را در تحیر نالان • از خوردن غم درونه شد پر •
دیزه کسر ایله یاغز آته اطلاق اولنور معربی دیزج در
نته که قاموسده بیورمشدر که الدیزج من الخیل معرب دیزه
بالکسر و لماء عربوه فتحوه لکن نه لون ایله متصف اولدوغنه
تعرض ایتمدی چارپردی شرح شافیه ده اول باب ادغامده
دیمشدر که اتحاد الادغم هو الذی یسمیه العجم دیزه و ذلک
اذا لم تصدق خضرته و لا زرقته فکانهما لونان
قد امتزجا دیز ایله ها نسبت اختصاصیه دن مرکبدر
دیز یاغز دیدکلری رنک در دیزه بولونه منسوب اولان
نسنه در کرک آت اولسون نته که بوبیتده در بیت
بوز مود تا بر نهادند زین • بران دیزه پیلتن رزم کین

کرک قاپزا اولسون تتمه که شاعر بیورر بیت قطار اشتر دیزه
صندوقی کر بارش طشت و طشتخان بود و تبسی • کرک
قورت اولسون تتمه که بو بیتده در بیت درفشی کجا پیکرش
دیزه کرک • نشان سپهدار کیو سترک دمنده دمیدندن
اسم فاعلدر دمان معناسنه بیت بزال آکهی شد که رستم
چه کرد • زبیل دمنده بر آورد کرد • مضطرب و متحرک
معناسنه ده کلور بیت چو کوه دمنده مر او را بدید •
بکردار کوهی بر او دوید دِهادِه کسر دالیله جنکده
ایکی طرفدن اقدام والتهاب حرب معناسنه در معنای
لغظ ویره ویره دیمکدر ایکی فعل امردن الف ایله مرکبدر
بیت دهاده بر آمد ز قلب سپاه • ز یکدست دشمن
ز یکدست شاه دمه ایکی معناسی وار در بری دپیدر که
قار ایله صوق هوادن عبارتدر معربی دَمَق در بیت
که کرک اندر آمد میان رمه • سک و مرد را دید روز دمه
ثانی کورکه درکه دم جبیده و فو بجبیده اولور منفخ
معناسنه تتمه که میر خسرو بیورر بیت لنقدرا سکه در عیار
آورده • دمه و کوره را بکار آورد درمنه کسر دال
و فتح را و سکون میم ایله یوشن اوتیدر که عربیده شیح
دینور فتح دال و سکون را و فتح میم ایله ده لغتدر بیت
بکردیم تاراج کنج و بنه • بایران نه هشتیم جز درمنه •
دشمه علی وزن چشمه بر پهلوان ایرانیدر دده ریتجی
جانوردر سبع معناسنه و ریتجی اولمیانه دام دینور
بیت شبی تیره کون ماه پنهان شده • بخواب اندرو

مرغ و دام و دده دوده ایکی معناسی وار در بری
پسر مهتر و فرزند و عشیره و قوم در که ترکیده بوی فی دینور
کوچک قبیله در بیت زبهر یکی باز کم بوده را • ببنداختیم
میهن و دوده را • دودمان قبیله و صوی در معنای دیکری
میر خسرو بو بیتده ظاهر در بیت شکی نیست کان زاده
باشد تمام • که آبای خود را کنند زنده نام • نه دوده
که دودی بود تیره داغ • که در دودمانها برنیاید چراغ
ثانی ایس معناسنه در که سیاهی مرکب آندندر دود
لفظنه منسوبدر تتمه که میر خسرو بیورر بیت دید از قلم
جراحت انکیز • در دوده هر رشته آتش تیز دیده دیدندن
مأخوذ اسم مفعولدر کورلمش معناسنه و ماضیدر کورمش
معناسنه و کوز ده بیک معناسنه ده کلور که عربیده
ناظر و انسان دینور و کوز اطلاقی مجازدر تتمه که
میر خسرو بیورر بیت شبی همچون سواد دیده پر نور •
هوا عنبر فشان چون طرهٔ حور • و بیک معناسنه اولدوغی
بو بیتده ظاهر در بیت چنان می دلم را پسندیده • که کویی
بچشم اندرم دیده • مجازا دیده بان معناسنه ده کلور
تتمه که عربیده عین دخی بویله در بیت عو دیده بشنید
کودرز و کفت • که جز خاک تیره نداریم جفت ولو
عو دیده بشنید دستان سام • بعزمود بر چرمه کردن لکام
دیده کاه دیده بانلر اولدوغی یردر که اندن نظر ایدر
بیت چو بر خاست از دشت کرد سپاه • کسی آمد بر رستم
از دیده کاه ولو از آن دیده که دیده بکشاد لب •

كه اين دشت پر خار و تاريك شب دانش پژوه معرفت
اندوز معناسنه پژوهيدندن مأخوذدر تفحص و تفتيش
معناسنه بيت بدو گفت كار شاه دانش پژوه • چو خورشيد
تابان ميان گروه دستگاه معروف و آل آلت قدرت
و محل مكنت اولمغله قدرت و امكانه دستگاه دينلدى
بيت اگر گشت گردد مراد دستگاه • بگو بنام جهاندار شاه •
و محل شغل و تصرفه دخى اطلاق اولنور كارخانه معناسنه
عوام آنى تحريف ايدوب دركاه ديرلر آنكه نظامى
بيورر بيت كيست درين دستگه دير پاى • كو لمن الملك
زند جز خداى • آنورى دخى بيورر بيت با صطناع بيارآست
دستگاه وجود • باستناد بيفزود پايگاه صدور •
دايه معروفدر كه تركيده طايه ديرلر و آنا بكى و لالا
و مربى معناسنه ده گلور بيت سياوش جهاندار
پرمايه بود • ورا رستم زابلى دايه بود وله ترا پرورنده
يكى دايه ام • همت دايه هم نيك سرمايه ام ديه
قريه و كوى معناسنه در بيت هميگرديد بر گرد كارش
قريه • چو ره را رها كرد و آمد بديه • تاء ى حذف
ايدوب ده دخى ديرلر و بو مشهوردر بيت يكى نامور
زان پسنديده ده • گذر كرد بر وى كه او بود مه دخمه
فتح دال ايله ميت تربه سيدر كه غارده اوله ياطاغلرده
خانه گبى بنا اوله بيت خبر شد كه سام نريمان بمرد • همى دخمه
سازد و زان گرد وله يكى دخمه از بهر او ساختند •
همه فرش ديبا در انداختند وله يكى دخمه پرداخت شاه

جهان

جهان • نهادند ويرا در آن دخمه دان وله يكى تخت فرمود
بس شاهوار • نهادند بر گور اسفنديار • ببستند آنكه
در دخمه گاه • بيوماز از نامبردار شاه • بوندن معلوم
اولدى كه دخمه انجق ميت وضع اولنديغى سردابدر
و دخمه دان و دخمه گاه اول خانه گبى بنادر و آداة الفضلاده
بو وجهله مذكوردر دخمه جايگاهى كه چهار گوشه كافته باشند
و زبر او پوششى داشته و نردبان درو نهاده و هر
آدمى كه بميرد تابوت كرده درو نهند و آن گنبد كه بر سر گور
بنا كنند و سردابه و كتب تواريخده مسطوردر كه سلاطين
و اكابر فرس جاهليه تربه لرى كه كوه اصطخرده و اطرافنده
ايدى اوچ قسم اوزره در برى ذكر اولنان در و برى طاغ
اتكنده قويوب اوزرنده طاشلر جمع ايدوب تل گبى
ايدرلر ايدى و برى كوپ ايچنده قويوب يرالتنده دفن
ايدرلر ايدى دهره ايكى يوزلو قليجدر كه ايكى طرفى دخى
قاطعدر و سنان گبى اوجى سورى در تركيده اگاچ دنيور
و گيلانده ساطوره بگزر بر حربه در كه دسته سى وار ايدر
سعدى بيورر بيت ترا گر نه زر دانش بهره بودى • كجا در دل
ز دهرت دهره بودى • و تعلبند سمتراشى و اوراج وانغج
بودامق آلتى معناسنه ده گلور نظامى بيورر بيت
تبر برنا روان گشاخ ميزد • بدهره سروبن را شاخ ميزد
و خنجر و دشنه معناسنه ده گلور خاقانى بيورر بيت
دهر اچه كشى دهره بخون ريختن مزه • خود ريخته گردد
تو مكش دهره و مشتاب دسته قدرت معناسنه وارددر

بری دمور معناسنه درکه عربیده حُزمه و ربطه دینور وکاغد
دسته سی یکرمی درت یاپراقدر ثانی هر نسنه نک طوتجق
یر یدر طوتولمق بچاغی و چوالک قولپی و گوشه سی کبی که
هر بر نسنه خصوص ایله اولور دستهٔ مشک و دستهٔ
چوال و صابون معناسنه دخی دستهٔ تبر و دستهٔ کارد
کبی ثالث یاری و معاونت معناسنه درنته که شاه ناصر خسرو
بیورر بیت بستهٔ هوا مباش اگر خواهی • تا دیو قرا نکند
بسته • چون از فساد بازگشتی دست • آنکه کند صلاح ترا
دسته • رابع گستاخ و بی باک معناسنه در نته که رودکی
بیورر بیت نیست از غم عجب که گستاخم • که تو کردی
در اول دسته • سلمان دخی بیورر بیت بنفشه دسته از آن
میشود بمجلس باغ • که در بهار بخود میرود فرو غمگین •
ضم دال ایله اولورسه سنگ و طاش معناسنه در
بش معناسی وار در بری کوه درکه عربیده قُلّه دینور
ثانیا پنچورک ایدر ثانی ارضه درکه کاغدی و اغاجی افساد
ایدر ثالث ارقه قشاغی سیدر رابع سولک درکه
عربیده عَلَق دینور صوده اولور خامس بر کیاه در

مع الیاء

دری ایکی معناسی وار در بری لغات فرسک بش لغاتندن
بر لغت فصیحه درنته که پهلو شعر حنده ذکر اولندی بیت
زبان اندر آرم بشعر دری • چو گشت این گزین داستان
اسپری • ثانی اصلده نسبت ایچوندر و تو نسبتده بش
قول وار در بری قاپو معناسنه اولان دره منسوبدر زیرا

ابن

ابن اسفندیار درکاهنه اطراف عالمدن هر جنسدن مخلوق
کلوب بری برینک لسانی بلمک ایله بهمن علما و دانشمندلره
امر ایلدی که بر لسان وضع ایده لر که درکاهنده انکله تکلم
ایده لر بر لسانی وضع ایدوب درینه نسبت ایدوب
زبان دری دیدیلر صکره حکم ایلدی که جمیع ممالکده انکله تکلم
ایده لر خلقه بو لغت مقبول و مطبوع کلوب مرور ایام
ایله پاکیزه و منقح اولدی • ثانی بو لغت نفس لغت فارسیه در
بهرام بن یزدجرد درینه منسوبدر پادشاه اولدقده حکم
ایلدی که کنده درنده زبان فارسیدن غیری اولمیه و احکام
و فرامین و مکاتیب جمله سی فارسی اوله تیمش بیله دک نهایت
سلطنتی ایدی بو امردن رجوع ایتمیوب درکاهنه منسوب
اولندی • ثالث شیرازده بر ناحیهٔ مخصوصه وار در اکا در
دینورا اهلی فصیح اولمغله انلره نسبت اولنوب زبان
دری دینلدی • رابع بعضی دیمشدر که لسان فارسینک
فصیحنه دری دینور نته که حدیث شریفده مذکوردر •
لسان اهل الجنة العربية والفارسية الدرية یعنی
فارسینک دریسی و عربینک تازیسی فصیح اولمق ملاحظه
اولنور دیمشدر رخنی اولمیه که بو حدیثک اصلی یوقدر
حفاظ حدیث یاننده موضوع اولدوغی معروفدر •
خامس ولایت بجمره بریر وار در که اهلی لغت عربیه تکلم
ایدرلر دری اول جماعتک اسمیدر رخنی اولمیه که بو قول
ما قبلی ایله درجهٔ اعتباردن ساقط ورددن مستغنی در
معنای ثانی دره معناسنه اولان درلفظنه منسوبدر کیک دری

بوقبیلدندر ایکی طاغک ارالغنه قار رسیده دره دینور
هار نسبت اختصاصیه ایله نته که حافظ بیورر بیت سیه کرشمه
چشمش بر آهو بره • بر آورده کیکان خون از دره •
آصلده درِ ظرفیت ایله هارِ مذکوردن مرکبدر یالکز دره
دینور نته که خلاق المعانی بیورر بیت چون نافهٔ مشک نارسیده
لاله همه کوه و دز کرفته دیوپای اوریجک و عنکبوت معناسنه در
بیت پناهی درو اهرمن کرده جای • نشنیده درو خانه دیوپای •
دیبهٔ خسروی کسرها ایله خسرو پرویزک خزاین ثمانیه سندن
بر ایسیدر بیت دکر آنکه نامش اکر بشنوی • بخوانی ورا
دیبهٔ خسروی دغوی ذکر اولنان دغودر که توراندە حد دینده
بر صحرادر بیت بنخجیر شیران بدشت دغوی • همانا بازو یوزان
نخجیر جوی درفشی مشهور و رسوا معناسنه درفشه منسوبدر
بیت زبان برکشاید برخ جهان • درفشی شوم من
بهرین در جهان وله بکفتار کر شیوه زید نهان • درفشی بکن
خویش را در جهان درای درت معناسی وار دربری
دم جنک چکجی و مطرقه سی معناسنه در بیت ازان
روی آهنکران پشت پای • بپوشند هنکام زخم درای •
ثانیسی درآمدن دن فعل امردر ایچرو کیر دیمکدر نته که انوری
بیورر بیت اثر خیر انیر دین خدا • مرحبا مرحبا درآی درآی
ثالث چاک معناسنه در که عربیده جرس و ناقوس دینور
بیت ازان های و هوی و چونک درای • بکردار طهمورث
کره نای • آصلده درآییدن دن ماخوذدر درآییدن فتح
دال ایله کسری دخی مرویدر چاک اوتمک و امثالی

وقابه چاغرمق معناسنه در نته که نظامی بیورر بیت
درآییده هر سو درای شتر • ز بانک تهی مغز را کرده پر •
رابع درآییدن دن فعل امر و اسم فاعلدر درآیید سویلمک
و کفتن معناسنه در لکن انجلین سویلمک که لقلقهٔ کلام
و بی فائده ولا طائل اوله معنای ناشیدن مستعاردر نته که
اوحدی جام جمده بیورر بیت فقرا اکر خورد نشست و کاینکی
هرزه چند بر درایید • مدرای سویلمه و دیمه معناسنه در
نته که انوری بیورر بیت کر ز خاصیت دهد از خاص تو بیهوده
مکو • ور ز توزیع ز توزیع تو یابد مدرای • یافه درای هرزه
کوی و بی معنی سویلیجی معناسنه در نته که خلاق المعانی
بیورر بیت ز بس که می بکداز دو تنم ز غصه و رنج • بجان
رسیدم ازین شاعران هرزه درای • میر خسرو دهلی بیورر بیت
خسروا از ایوان تو برکشت روز • تا کیت این هرزه درایی
هنوز داوری جنک و خصومت معناسنه در بیت دل از داوریها
بپرداختند • بآیین یکی جشن نو ساختند وله اکر تو بدین
کفت من بنکری • دو لشکر را سایه از داوری • آصلده
داوری اول قضیه معناسنه در که حاکم متخاصمین بینده
حکم و فصل ایدر آخرنده کی یا نسبت ایچوندر نته که حافظ
بیورر بیت لاله ساغر کیر و نرکس مست و بر ما نام فسق •
داوری دارم خداوندا اکر داور کنم • اول قضیه منشأ
جنک و خصومت اولمغله اطلاق المسبب علی السبب
قبیلندن جنک و خصومته اطلاق اولنیدی و مطلق قضیه

واو معناسنه ده کلور ننه که نظامی بیورر بیت دروغی
نکویم درین داوری . بحجت زنم لاف نام آوری وله
بخندید دانا کزین داوری . به از چون منی را بدست آوری .

باب الرآء مع الالف

روستا کور وده معناسنه در رستن دن مأخوذدر اکین
واوت بتمک معناسنه در اکین اعتباری ایله کویه اطلاق
اولنمشدر بیت نیامد ز کشتنش جز رنج بهر . یکی روستا دید
نزدیک شهر . وآو حذف اولنوب رستا دخی دینور ننه که
ملای روم بیورر بیت هر که در رستا بود روزی و شام .
تا بماهی عقل او نبود تمام

مع الباء

رکیب رکاب واوزنکی در لفظ عربیدر اماله اولنمشدر
بیت نکه کرد رستم بران سرفراز . بدان شاخ و یال و
رکیب دراز . ولغت فرسده رکاب پیالهٔ دراز و دهشت
پهلودر خاقانی بیورر بیت خورده اندازی رکابی چند
واسباب صلاح . بر سر این توسن مطلق عنان افشانده اند .

مع التاء

رست ضم را ایله اوچ معناسی واردر بری رستن دن
فعل ماضی در اکن واوت بتمک معناسنه در بیت
چنین کفت کینت سرکین نخست . پراکنده تخم بر خاک
و رست . ثانی آنارله و مزرعه معناسنه در معنای اولدن
مأخوذدر بیت بشوراز نماند بر و بوم و رست . کلاه
مز اندازه کیرد نخست وله زناکس نماند برین بوم رست .

زنیکی بباید ترا دست شست . ثالث قوی و محکم معناسنه در
ننه که نظامی بیورر بیت کرده بچنان مروتی جست . کان
خانهٔ ریک بوم را رست . آو حذف دخی جایزدر جمده بیورر بیت
تا یقینش بود درست شود . بریاضت امین ورست شود .
و فتح را ایله قورتلمق و خلاص اولمق معناسنه فعل ماضی در
وصف معناسنه ده کلور ننه که شمس فخری بیورر بیت
همیشه تا که باشد سرو و سوسن . ببستان بر کشیده هریکی رست .

مع الحاء المهمله

رمیح اصلی رماح جمع رمحدر نیزه معناسنه لفظ عربیدر
اماله اولنمشدر بیت بفرمود شاه جهان تا سلیح . بیارند
تیغ و سنان و رمیح . سلیح دخی عربیدر اصلی سلاح در اماله
اولنمشدر

مع الخاء المعجمه

راخ غم واندوه معناسنه در بیت دو کوششن بخنجر
چو سوراخ کرد . دل من ز نوران پراز راخ کرد .

مع الدال

ره آورد یول ارمغانیدر بیت بهشتم ره آورد پیش
آوریده . همه هدیهای نکو چون سزیده ره نورد سرعت
ایله یول طی ایدیجی معناسنه در نوردیلمک طی اتمک
و دورمک معناسنه در بیت چرانندهٔ کرکس اندر نبرد .
چمانندهٔ چرمه ره نورد

مع الذال المعجمه

راود فتح وا وایله اول یر درکه چایر و چمنی وافر و صولری
اوله بیت فسیله براود همیداشتی . شب و روز در دشت
بکذاشتی رد دانا و خردمند و حکیم معناسنه در بیت

چو اوراد و آزاد و خامش نبود • ز شاهان کسی چون سیاوش
نبود ولد یکی دشت بینی همه سبز و زرد • کزو شاد گردد
دل راد مرد • و سخی و جوانمرد معناسنه ده کلور بیت
خنک آنکسی کو بود پادشاه • کفی راد دارد دلی پارسا ورد
همیشه بزی شاد و یزدان پرست • برادی برین بوم گسترده دست
ربید فتح را و سکون یا و فتح با ایله توران زمینده بر مکاندر
آنده اکثر تورانیان قتل اولندیلر بیت چو گودرز نزدیک
ربید رسید • سر از لشکر همی برگزید رود درت معناسی
واردر بری چای و آقر صو معناسنه در بیت چنان
بد که یکروز کاز برفت • ز خانه سوی رود تا زند تفنت
جوی ایله رودک فرقی بودر که جوی ارماغه دیرلر
رود اچنده جاری اولان صودر نته که اسدی بر اژدها
وصفنده بیورر بیت ز دنبال او دشت هر جای جوی •
بهر جوی در رودی از زهر اوی • ذکر حال و اراده محل
ایله یا بر عکس که مجاز مرسل قبیلندندر بربر بنک
مقامنده دخی استعمال اولنور • ثانی هر سازک تلیدر
نته که انوری بیورر بیت یارب آن زود بربطش بگسل •
تا ببستنش روزکار شود • تا مگر بی سماع آن غزلان
باده چند مان بکار شود • مجازاً هر تلی اولان سازه
اطلاق اولنور بیت سور طالقان آمد و مرو رود
جهان پر شد از ناله نای و رود • آسدی دخی بیورر
بیت سپهبد چو آمد هم آنجا فرود • شد از رزم زی
بزم و شادی و رود • ثالث ابن و فرزند معناسنه در

نته که حافظ بیورر بیت خواهی که برنخیزدت از دیده رود
خون • دل در وفای صحبت رود کسان مبند • رابع ابنه
صو ایله یوکی و بلکی یولنمش قوزی و قوش معناسنه در
رود آور سلندر و سیل کتوردوکی کوپک و چور چوب در
نته که رشید وطواط بیورر بیت رویم ز غمت چو دشت
رود آور شد • فرکان ز خون از بهر شک رود آور شد • مانند تو
فرزند نیامد بجهان • تا مادر روزکار رود آور شد رد
فتح ایله حکیم و فیلسوف معناسنه در جاماسب صفتنده
بیورر بیت سر موبدان بود و شاه ردان • چراغ بزرگان
و اسپهبدان • اولو و خردمند و دانا معناسنه ده کلور
بیت سپه طوس رد راده و بازگرد • نبی مرد پرخاش
و ننگ و نبرد

مع الراء

رودبار رود ایله باردن مرکبدر بار بیوک و اولو معناسنه در
و کنار معناسنه ده کلور ثانیاً رودبار کاه اولو چای
معناسنه در نته که بو بیتده در بیت پیاده همی شد
ز بهر شکار • نشیمن سار دید اندر آن رودبار • وگاه
چای کناری معناسنه در و بر شهر اسمیدر بیت بپوزش
بیامد بر شهریار • چو آمد بنزدیکی رودبار رامشگر
کسر میم ایله مطرب و سازنده معناسنه در بیت
جهانی بآذین بیاراستند • می و رود و رامشگران
خواستند

مع الزاء

روئین دز توران زمینده ارجاسب تختگاهی در
اسفندیاره که هفتخوان یولندن واروب فتح ایلدی

بیت رز و بین دز اکنون جهاندیده پیر • نگر تا چه گوید
تو رز و یاد گیر رز اوزم اغاجیدرکه عربیده کرم دینور
والکرم شجرة العنب آب رز آندن استقطار اولنان
صودر آنکله دمر صوارلر غایت ایله قوی اولور بیت
کمان را بزه کرد آن تیر گز • که پیکانش را داده بود آب رز •
بیت بزه کن کمان را و این چوب گز • بدین گونه پرورده آب رز •
تاک ایله رزک فرقی بودرکه تاک اوزم اغاجینک
شاخلریدرکه اوزم اوزرنده بتر بو ایله شاخلری اولان
اغاجنه ترکیده آصمه دینور رز اوزم اغاجیدر کرک
آصمه اولسون کرک اولمسون تاک آصمه اولانه مخصوصدر
پس رز تاکدن اعمدر تاکدن دکل کسوب بزه کوب
تاک رز دینور نته که شمس فخری بیورر بیت بنام خسرو
اگر تاک رز نشاند مرد • بجای خوشه همه لعل آورد وازیج
بوتنده وازیج دکلده اوزم بتن یردر رز باغ معناسنده
کلور نته که نظامی بیورر بیت چو سیب رخ نهم بر دست
شاهان • سه بار زر برد سیب صفاهان • و رزیدن
فعل امر دخی کلور رزیدن بویامق و رنک کردن معناسنده ١
رنک رز بویاجی معناسنه درکه عربیده صباغ دینور
نته که رشید وطواط بیورر بیت بدو داد جامه کرای
رنک رز • تو این را برنگ رخ می برز ریو تیز کیکاوس
برادر غلیدر پیران ویسه برادرلری قتل ایلدی اسمی بانکز
ریو در تیز وصفیدر بیت به پیش سپه کشته شد ریو تیز
که کاوس را بد چو جان عزیز ریو کسر را وآخری زا

فارسی ایله مراد و آرزو معناسنه در بیت ترا ز تیر آشتی که
کشته شوم • درین آرزو من بسر میدوم مع السین
رس ضم را ایله حریص واکول و کلوبنده معناسنه در
بیت میلغنج والفقده خود بجوز • کلوا از رسی ات
بجالی مبره • آیونتکور دخی بو معناده بیورر بیت
رسی بود کوینده سالار شان • همه سال چشمش بچیز کسان
انوری دخی بو معناده بیورر بیت هر دری نیستم چو گربه
رس • شاید ار نیستم چو سگ ساجور • ساجور ایت
بوینینه بغلدقلری اغاج پاره سیدرکه ترکیده کسمک دینور
و کلوبند زنان معناسنه ده کلور و مطلقا کلوبند
معناسنه ده کلور نته که شمس فخری بیورر بیت ازموی
زنخ د شمس شه را فلک آرد • هنگام خفته کردن و آختنش
رس روس فریاد و فغان معناسنه در بیت چو برخوانم
نامه برآورد روس • برآورد چون رعد غرنده کوس •
تلکی و روباه معناسنه ده کلور و جهت شمالده بر مشهور
ولایتدر روسی اکا منسوبدر نته که انوری بیورر بیت
ای لاف ابی که نیست بکار • راست چون پیر کافر روسیست •

مع الشين

رخش بش معناسنه وارد ربی متغیر و زبون معناسنه در
بیت بخشای بر غم تو ار داد بخش • که از خون گشت
رخساره رخش دل یار انیان رنگله بخش کرد • نشستن تن
خویش ارخش کرد • ثانی رستمک مشهور آتیدر بیت
بگفت و فرود آمد از پشت رخش • رخ دیو از بیم او گشته رخش •

اصلده رخش بغلو کلکون آت معناسنه در رستمک آتی
بولونُ ایله متصف ایدی غلبهٔ استعمال ایله علم اولدی
و ثانیاً عند البعض بوز آت معناسنه در و بعض بوز و چیل
آت معناسنه در دیمشدر و عند البعض آخر آلاجه بغلو
بوز آتدر ثالثاً قوس قُزح معناسنه در که ترکیده
الکم صاغمل دینور نته که فرالاوی بیورر بیت میغ چون زرکی
آشفته تیر اندازست برق تیرش بود و رخش کمانش باشد
رابعاً پرتو و عکس و شعله معناسنه در نته که عنصری بیورر
بیت چو خون دشمن او شد بجز منوّر آب فکند تیغ
یمانیش رخش در عناب شمس فخری دخی بیورر بیت
روی مرّیخ زرد گردد اگر افکند بر سپهر تیغ تو رخش
خامساً اول صقل درکه نصفی اغرمش اوله و بیاضی
سیاه ایچنده لمعان اوله و عند البعض یلدرم و صاعقه
معناسنه ده کلور و لغت شاهدیده زبان پهلوی ده
کونش معناسنه ذکر اولندی هیچ برکتابده بو معنایه
اولدوغنه مطّلع اولمدم بو جمله معانی رخشیدن دن
مأخوذدر رخشیدن درخشیدن دن مخففدر رامش
کسر میم ایله شادی و طرب و سرود معناسنه در بیت
سخن چون برابر شود با خرد روان سراینده رامش برد
ولهٔ ترا با هنر گوهرست و خرد روانت همی از تو رامش
برد ولهٔ پرستنده کان ایستاده بپای ابا بربط
و چنگ رامش سرای ارش فتح ایله اوچ معناسی وار
برّی قولاچ معناسنه که عربیده باع دینور ارش دن

مخففدر بیت ز صدر رش فزونست بالای او همان سی و پنج
پهنای او ثانیاً اول یردرکه چوق اتشی یوقتشی اوله بیت
براهی که بدکنده و رش دراز لبند باسپه در نشیب و
فراز ثالثاً هرآیک اون سکزنجی کوندر بیت یکی گفت
با یار خود روز رش می ارغوانی بیار و بکش و بو معناده
رشن آخری نون ایله ده لغتدر نته که مسعود سعد بیورر
بیت روز رشن است ای نگار دلربای شاد بنشین و
بجام می گرای ریش مجروح و یاره لو معناسنه در بیت
کسی کو خرد را ندارد زبیش دلش گردد از کردهٔ خویش ریش
ریش جرح و یاره و چبان معناسنه ده کلور نته که سعدی
ایکیسن بو بیتده جمع اتمشدر بیت حذر کن ز دود درونهای
ریش که ریش درون عاقبت سر کند مع الغین
راغ طاغ اتکی داغ کوه معناسنه در بیت طلایه ندارند
شمع و چراغ نه بر طرف کوه و نه بر روی راغ ریغ
کسر ایله کینه و حقد معناسنه در بیت جهان دیده گردم
به برنده تیغ چه دارد از خود بدل شاه ریغ

مع الکاف

ریدک فتح را ایله گنج و تازه خدمتکار معناسنه در
بیت پرستنده با ریدک پهلوان سخن گفت و بگشاد
شیرین زبان ردک حذف یا ایله ده لغتدر نته که بو بیتده در
بیت نه ماه سیاه نه ماه فلک که این چون غلام است
وآن چون ردک مع الکاف الفارسی
رنگ اول ایکی معناسی وار در برّی مکر و حیله معناسنه در

بيت من اورا چگویم چه رنگ آورم • که تا دست وی
زیر سنگ آورم • ثانی حیات و زندگی معناسنه در بیت
فرومانده از اسبان و مردان جنگ • یکی را نبد هوش یا توش
و رنگ • ثالث بز کوهی و گاو دشتی و آهو و بوکا گوره
بیابان حیوانی معناسنه در نته که نظامی بیورر بیت به نقاشی
نوک تیر خدنگ • تهی کرده صحرای چین را ز رنگ • رابع
نتاج اچون ولوری سن المغیجون بسلنش دوه و شتر معناسنه در
نته که فرخی بیورر بیت کاروانی بسیار کم داده جمله بارکش •
کاروانی دیگرم بخشید بختی جمله رنگ • بیسراک کنج دوه که
ایکی اوچ یاشنده اوله و عند البعض اول دوه در که
آنه سی ناقهٔ عربی و پدری ایکی اورکچلو اوله ترکیده بابه
دوه و بسرک دخی دینور بسراک حذف یا ایله ده
لغتدر نته که شرف یافقی بیورر بیت بود بسراک فلک
مست و سر عربده داشت • دادش ایزد بکف کافی تو رای
مهار • و بختی اول دوه در که بخت بنده و بختیه منسوبدر
اوله بخت نصره منسوبدر خامس فائده و خوش حالی
معناسنه در نته که عنصری بیورر بیت بهیچ ره نزود تا در ان
نه بینی سود • بهیچکس نزوی تا در ان نه بینی رنگ •
سادس خجالت و شرمندکی معناسنه در نته که رضی
الدین نیشابوری بیورر بیت در ثنای منت از ان زرنگ •
کز تو بوی کرم همی آید • سابع لون و بویه معناسنه در
نته که نظامی بیورر بیت هفت رنگست زیر هفت اورنگ
نیست بالاتر از سیاهی رنگ • ثامن درلو درلو نوع معناسنه در

تاسع

تاسع خیانت معناسنه در عاشر حصه و نصیب معناسنه در
حادی عشر روش و سیرت معناسنه در ثانی عشر احوال
و شاشه معناسنه در نته که ابو العباس بیورر بیت
نه فروغش بسبب تار شده نقش نگین • ز هر کنگره بر خواند
مرا و را رنکا

مع اللام

رنجل فتح را و جیم عربی و سکون نون ایله طعام معناسنه در
اصلی رنجال در بیت زمین کرم و ترمست و روش هوا •
بدین رنجلی نیست رفتن روا

مع المیم

رام ایکی معناسی وار در بری یواشی و مطیع معناسنه در
بیت برین گونه خواهد گذشتن سپهر • نخواهد شدن رام
بر ما بمهر • ثانی هر ایکی یکرمی برجی کونیدر مسعود سعد بویورر
بیت رام روزست و بخت و دولت رام • ای دلارام
خیز و درده جام رستم ابن دستان ابن سام بن
نریمان در کیقباد عنصرندن کیخسروک آخر مدتنه دک جهان
پهلوانی و امیر الامرا ایدی زابلستان و نیمروز انک تصرفنده
ایدی و الی الآن اولادی و ذریتی تصرفنده در عجم
پادشاهنه توابع درانلره ملک تعبیر اولنور رستم سکز
یوز یلیه قریب یاشادی نته که بو بیتده رستم لسانندن
اسفندیاره خطابده واقعدر بیت ز هفتصد همانا
فزونست سال • که تا من جدا گشتم از پشت زال •
زیاده دار ایله رستم دخی لغتدر نته که بو بیتده واقعدر
بیت بتوران بیامد خود و روستم • و زیشان
بماند بجا رستم • ثانی ایله دخی رستهم لغتدر نته که بو بیتده

مذكور در بيت بپوسيد رستهم تخت از شگفت • جهان آفرين را
ستايش گرفت رهام گودرز اوغلى وكيو برادريدر بيت
به پيچيد چو رهام گودرز بود • كه با باره‌ها او نبرد آزموده •
رزم معركه و جنك اولدوغى يه در جنك و صواش معناسنه‌ده
كلور ريم جراحتك و يارەنك چركيدر و دم بوقه
معناسنه ده كلور

مع النون

روبين توجدن اولادلنسه درويران ويسه اوغليدر كه
بيژن آنى هلاك ايلدى روزبان نهارگاه درگاه پادشاهيده
نوبت ايله ملازمت و مواظبت ايدن كمسه در كرك قاپوجى
قسمندن اوله تنه كه بو بيتده در بيت بفرمود تا روزبانان
در • برفتند با تيغ وكيلى سپر • گرك چاوش نوعندن اوله
تنه كه بو بيتده در بيت چو آن روزبانان لشكر زدو •
بديدند زخم سرافراز توز • گرك جلاد مقوله‌سى اوله
تنه كه بو بيتده در بيت بجوارى زار روزبانان شاه •
سرو رخ برهنه برندش براه رشتن كسر را ايله اكرمك
معناسنه دركه عربيده غزل ديرلر مستقبلنده شين
سينه تبديل اولنور بيت بپا موغنتان رشتن و
تافتن • بتاراندرك و پود را بافتن • رستن دخى
سين مهمله ايله بو معنايه درتنه كه لطيفى بيورر بيت
چون زيارش جدا بماند گريست • دو گريسه گرفت و
بنشم بريست • صچمق و تغوط معناسنه ده كلور غير
ماضيده سين حذف اولنور تنه كه اوحدى جام جمده بيورر
بيت ريستن كيردت زخوردن زشت • بدرت

بايد آمدن ز بهشت روبين تن لقب اسفنديار درتنه كه
شرح اولنديكى ريمن كسر را و فتح ميم ايله مكار و حيله معناسنه‌ده در
بيت كه آن ترك بد پيشه و ريمن است • كه هم بد نژاد است
وهم دشمن ست رازبان ارباب حاجاتك مصالحنى پادشاهه
عرض ايدن كمسه در بيت بگفتند با رازبانان راز خويش • نمودند
انجام و آغاز خويش روان ايكى معناسى وار در برى
رفتن دن صيغه مبالغه در كيدیجى معناسنه آب روان كبى
رفتن ده جواز معناسى اولمغله مجازاً جائز معناسنه‌ده
كلور نون حذف اولنوب روا دخى ديرلر • ثانى
روح مجرد معناسنه دركه انسانه مخصوصدر و حكما
نفس ناطقه دير ابن سينا رساله معراجيه‌ده ديمشدر كه
روانرا اطلاق اولنسه مراد نفس ناطقه در و جانرا اطلاق
اولنسه مراد روح حيوانيدر و روان بر جسم لطيفدر كه
اجسام محسوسه ايله منشا بكدر مبادى عاليه‌يه اتصالى
وجان كبى فنا بولميوب عاقبت مبدأ باقى يه معادى
و رجوعى اعتبارى ايله روان ايله تسميه اولندى و جان
روح حيوانيدر كه هر حيوانده اولور و روح حيوانى
بر بخار لطيفدر كه جسم لطيف وجسد كثيف بيننده علاقه‌در
مادام كه اول بخار لطيف وجه صلاحيت اوزره باقيدر
حيات موجوددر واكر وجه صلاحيتدن منطفى اولور
حيات زائل اولور و اول جسم لطيفه كه عربيده روح
مجرد و حكما يانده نفس ناطقه و فارسيده روان تعبير
اولنور جسد مذكوردن كه عربيده بدن و فارسيده كالبد

دینور بالضروره خارج اولور بیت سپردم ترا جان
درفشم بجاک • روا نرا ببردم بیزدان پاک ولد روانش
خرد دان وتن جای پاک • تو گویی که بهره ندارد
ز خاک ولد سواران رابیم سر از تن بتیغ • ز تنها
روان گیرد از جای گریغ ولد بکوش تو گر نام خیکنده
روانت بجان اندرون بغنود • مجازا مجاوره علاقه
جانه اطلاق اولنور نته که سعدی بیورر بیت شبانکه
کارد بر حلقش بمالید • روان گوسفند از وی بنالید
رویین ضم را و فتح یا ایله قزل بویه درکه عبیده
فوة الصبغ دینور مع الواو
ریو کیکاوس اوغلیدر که انکا ریو تیز دخی دینور
نته که ذکر اولندی بیت نگهبان ایشان همی ریو بود •
دلیر و سبکسار چون دیو بود • آصل لغتده مکر و
آل معناسنه در نته که یوسف زلیخاده بیورر بیت
نخستین کفت کاینها کار دیوست همیشه کار دیو
آن مکر و ریوست مع الهاء
رده صره وصف معناسنه در بیت رده بر کشیدند
ایرانیان • ببستند خون ریختن رامیان ولد نگه کرد
کیخسرو از پشت پیل • بدید آن سپه را رده برد و میل •
رسته فتح را ایله مثله بیت ابا ترکش و تیر و تیغ و
سپر • دو رسته پیاده پس نیزه ور رخته بیمار و مریض
معناسنه در بیت ز کار بزرگان چو پرداخته شد •
شهنشاه ازان رنجها رخته شد ولد ز زادن چو مادر

پرداخته شد • روانش ازان دیو زد رخته شد رمه
سوری معناسنه درکه عبیده قطیع دینور مجازا آدم
سورسنه ده که گروه در رمه دینور بیت گر این خوار شد
رنو بپذیرم همه • ز تخم کرد آزاد شاه رمه رودابه
بار فارسی ایله کابل پادشاهی مهراب قزیدر که زاله
عاشق اولوب نکاح ایله آلدی رستم اندن متولد اولدی
بیت چو رودابه این از پدر بشنوید • دلش گشت پر خون
و رخ شنبلید • و تا عربیله رود و جوی معناسنه در
نته که سنایی بیورر بیت ز آنکه داریم غم روداب منم
و یک خر و دو سه همراه مع الیاء
روهنی روهن بر خاص پولاد در ایو قلیجلر اندن ایدرلر
و بوکا پولاد هندی دینور بیت سه مغفر ز در چون مه
از روهنی • بزرده پرند اور روهنی رشتی ضم را ایله
خراب ایلمک و افساد معناسنه در بیت کسی را نماند که
رشتی کند • وگر با تو تندی و درشتی کند • آخر ندکی یا مصدر در
درشت قلقشق دیوار درکه کهنه لکدن دوشمک اوزره اوله
نته که فرالاوی بیورر بیت چون نباشد بنای خانه درست
بکمانم که زیر رشت آید رهی بنده و چاکر و خدمتکار
معناسنه در بیت که تو شهریاری و ما چون رهی •
بر آن دل نهاده که فرمان دهی روزی معروف و عسکره
ویریلن وظیفه و علوفه عربیده ارزاق الجند دینور
بیت در گنج بگشاد و روزی بداد • بسی از روان
کردیاده علوفه عسکره توزیع ایدنه روزی ده دینور

بیت بعزمود ازان پس برون زن دمان • که گویند نام کهان
و مهان روسی روس ولایتنه منسوب و بر پهلوان
تورانیدر باب الزاء مع الالف
زیبا بزکلو و یراشقلو معناسنه در مع الباء
زرسب اوج کمسه اسمیدر برّی لنسل فریدون ذی بر پهلوانیدر
بیت هر آنکس که بد از نژاد زرسب • پذیره شدن را
برانگیخت اسب • و برّی طوس نودرک اوغلیدر بیت
زرسب سپهبد نگهدار شاه • که بردی بهرکار تیمار شاه •
که تاج کیان بود و فرزند طوس • خداوند شمشیر و کوپال
و کوس • و برّی کیخسرونک خزینه داریدر بیت چو گنجور
گنجور آمد زرسب • ببخشید گنجی بر آذرگشسب زهاب
فتح ایله زه ایله آب دیمکدر چشمه معناسنه درکه
یردن یاطاشدن صو قاینوب چقر و اول دریک صودر که
یوزکج دبنه ایرشمیه بیت بنزدیک رودی که سنگش
کشتن • زهابی بدید اندرو سهمکن • خلاق المعانی
دخی بویورر بیت زهاب دیدهٔ من ابر را مباد حلال •
اگر ز اشک من این ماجرا براند باز • زه زهیدام
واسم مصدردر زهیدن چشمه دن صو صزمقدر که عزیده
نبع دینور ملای روم بویورر بیت قوتت از قوت
حق میزهد • نز عروقی که ز حرارت میجهد • زه مثالی
ان شاء الله تعالی محلنده کلور زهش دخی اصلده اسم
مصدردر چشمه معناسنه ده کلور زهک شمس فخری بویورر
بیت شاخسار عدل را عون تو باره • جویبار بذل را

کلکت

کلکت رهش • و آسدنیک بو بیتنده جماعده انزال معناسنه
اسم مصدردر واقعدر بیت هنر شاه همین ست کاندر گهر •
بگاه زهش مردم آرند بر زیب بزک و زینت در
مع التاء
زردهشت پیشوای آتش پرستاندر که رها وضعی جاریدر
بیت اگر شاه یابی و گر زردهشت • نهالی ز خاکست
و بالین زخشت ولـه بجز زرف چیزی ندارد بهشت •
بس است این که گوید منم زردهشت • زردشت خدف ها
ایله ده لغتدر نتکه شمس فخری بویورر بیت ابو اسحق آن
شاهی که رستم • برآرد پیش او از خوف انگشت • ببین
تا چون تواند در ملک او کرد • حدیث مذهب برزین
و زردشت • دائی تایه ابدال ایدوب زرتشت ده
لغتدر نتکه میر خسرو بویورر بیت ز زرتشتیان کس نماند
آشکار • مگر در بیابان و در کوهسار • زرادشت زیاده
الف ایله ده لغتدر نتکه لطیفی بویورر بیت بهل آیین
برزین و زرادشت • بشرع احمد مختار ده پشت • بونده
دخی زراتشت لغتدر • و آسدی روایتنده اسم اصلی ایستمانور
نتکه بو بیتده بویورر بیت پیمبر براهیم بد از نام • که بدنام
زردشت ایستمان • اول دین باطل و آیین عاطل ده
نیجه کتاب تألیفی وار در بری استادر و ذکر اولندی
و برّی زند در انشاء الله محلنده ذکر اولنور نسک
کسر نون و سکون سین مهمله ایله زندک جزئیدر سور
قرآنیه اجزاء و هر بیشه نسک دینور خسروانی بویورر

بيت چه مايه زاهد و پرهيزكار و صومعگى • كه نسك خوان
شده در عشقش و ايادهگوى • تنسك ترجمه و جمك و عدس
معناسنده كلور نته كه منجيك بيورر بيت اگر نور سنگ خارا
آهن برون كشد • نسكى ز كف تو نتواند برون كشيد •
وبرى ايارده در زندك مجموعى تفسيرندن عبارتدر
هر نسك تفسيرينه خرده ديرلر كه سوره تفسيرى مقامنده در
دقيقى بيورر بيت ببينم آخر روزى بكام دل خود را • گهى
ايارده خوانم شهاگهى خرده • وبرى پازند در بو دخى
تفسير زنددر اصلده زند حضرت ابراهيم عليه السلام نازل
اولان صحف عشرهنك اسميدر و پازند صحيفهٔ اخيره
اسميدر حكم و نصايحه مشتملدر نته كه لبيبى بيورر بيت
حرفى كه نخستين بود از نامهٔ پازند • آنست كه با مردم
نااهل مپيوند • زردشت تأليف اتدوكى كتابلرى
بو اسامى ايله تسميه ايدوب حضرت ابراهيم عليه السلام
نازل اولان صحف بونلردر ديو تلبيس لك ايله ادعا
ايدر ايدى و اصلى مجهولدر و بر قول ايله فلسطيندندر كه
شام ايله مصر اورتهسنده بر شهردر و حالا رمله
ديمك ايله معروفدر حضرت ارميا پيغمبرك بعض تلامذهسنه
خدمت ايدر ايدى خيانت ايدوب اوزرينه كذب اتمك
ايله بددعا ايدوب برص اوزرينه ظاهر اولدى اذربايجانه
واروب آنده دين مجوسى اختراع ايلدى و اول دورده
علوم رياضيات و احكام نجوم و طب و اخبار قرون
ماضيه و كتب انبيا درج ايلدى لغت سماويه در

بوكا مخاطب اولدم ديو زعم ايلدى هيچ كمسه معناسنى
فهم اتمامك ايله شرح ايلدى بعده هنده و چين ولايتنه
و تركستانه واروب دينى عرض ايلدى قبول اتميوب
ولايتدن اخراج اتديلر فرغانهيه وارد قده پادشاهى
آنى قتل اتمك استدكده قاچدى گشتاسب بن لهراسبه
بلخه كلدى بر مدت حبس اتدكدن صكره احضار ايدوب
قواعد دين مجوسى اكا شرح ايدنجك قبول ايدوب خلقى
اتباعنه اجرا ايلدى و تأليف اتدوكى كتابلرى اون ايكى بيك
بيشل اوكوز دريسنه يازوب آلتون ايله نقش ايدوب
اصطخرده وضع ايلدى و اما مجوس زعم ايدر كه اصلى
آذربايجاندر گشتاسب اوزرينه كندى ابواتندن نزول
ايدوب الندهٔ آتشدن بر پوالق وار ايكن هر كيم طوتسه
الى يانمزدى گشتاسب نبوتنه تصديق ايدوب آتشكدهلر
بنا ايلمشدر بونده كلام ارباب لغت مضطربدر تحقيقى بحر
الغرائبده شمس فخرى به تابع اولوب ديمشدر كه زردشت
حضرت ابراهيم عليه السلام ملتندن بر اولو امام اسميدر
خفى اولميه كه بو خود مقتداى آتش پرستاندر نته كه
حضرت ابراهيمك عليه السلام ملتنده امام اولور و عيسى
وقائع لغتنده مسطوردر كه زردشت لسانى سريانيده
حضرت ابراهيم اسميدر بو دخى مشكل و ناموجه نبودر
و مولانا محمد كشميرى ديمشدر كه زردشت نسل منوچهردن
بر كمسنه در نبوت ادعا ايلدى و شاگرد افلاطون حكيمدر
و افلاطون شاگرد فيثاغورثدر اكتساب علمدن صكره

حدود سيلانده بر كوهده رياضت ايله مشغول اولوب
آنده بر مدت منزوى اولدقده زند و پازند كتابلرى
تأليف ايلدى سلطنت كشتاسبلكده اوتوز ييل مروردن صكره
طاغدن اينرى بر دراعهٔ سفيد كيوب رداى آتشينى
اوموزينه قويوب كشتاسبه كلوب ادعاى نبوت ايلدى
آندن معجزه طلب اتدكده آتش بكا تأثير ايلمز ديو جواب
ويردكده دفع الم ناره متعلق ادهان اتمك ايله ارينمش
باقر اوزرينه دوكديلر اصلا متألم اولمدى كشتاسب
نبوتنه تصديق ايدوب خلقى دين مجوسه دعوت ايتدى
و ميرزا ابراهيم ابن شاه حسين اصفهانينك جمع اتدوكى
لغتده ديمشدر كه زردشت آذربايجانيدر و اسم
اصليسى ابراهيم در بلخه واروب كشتاسبى دين مجوسه
دعوت ايلدكى النده آتشى طوتوب يا قاموس ايله اكا
تصديق ايدوب خلقى دينينه جبر ايلدى بو اقوالك هيچ
بريسنده شفاء عليل يوقدر ملا حسين واعظ جواهر
التفسيرده خاطرده اولان شبهه يى ازاله ايدوب
بيان وافى و توضيح شافى ايدوب ديمشدر كه جماعت
مجوس دين حضرت ابراهيم عليه السلامه اتباعى ادعا
ايدرلر و آتشه عبادت اتدكلرى ذاتنه دكلدر بلكه آنى
قبله بلوب وسيلهٔ تقرب آفريدكار عد ايدرلر بعده
مختلفلرين بو وجهله بيان ايلدى كه اصول مذاهبلرى سكزدر
برى كيومرثيه دركه كيومرث يانلرنده ابن آدمدر و
بعضيسنك يانندة حضرت آدمدر فرقهٔ ثانيه زروانيه دركه

اصحاب روان كبير در فرقهٔ ثالثه زردشتيه در اصحابى
زردشت حكيم در آنى حضرت ابراهيم عليه السلامدن افضل كوره
پيغمبر اعتقاد ايدرلر فرقهٔ رابعه ثنويه دركه قدم نور
و ظلمته ذاهب اولمشلردر فرقهٔ خامسه فرقهٔ مانيه در كه نقاش در
كه نصارانك و مجوسك مذهبندن بر مذهب اختراع ايلدى
سادسه مزدكيه دركه تابع مزدك اولمشلردر قباد پدر نوشيروان
عصرنده ظهور ايدوب آنى اتباعى ايله هلاك ايلدى سابعه
فرقهٔ ديصانيه دركه اصليين قديمدن تكلم ايدوب يزدان
و اهرمنه قائل اولمشلردر ثامنه فرقهٔ مرقونيه دركه يزدانى
اختيار ايله فاعل خير و اهرمنى اضطرار ايله فاعل شر
اعتقاد ايدرلر بو سكز فرقه دن آلتى فرقه هر بريسى اون
فرقه يه منشعب اولوب و ايكى فرقه هر بريسى بش فرقه يه
منقسم اولدى مجموع مذاهب مجوس يتمش مذاهب اولمشدر
زفت ضم زا ايله بخيل و ممسك معناسنه در بيت
تو با كنج و دينار جفتى مكن • ز بهر سلاح ايچ زفتى مكن دله
بر تشنكى آمد تا واز كفت • كه ار بد نژاد فرومايه زفت •
و فتح زا ايله قابه و كوده دار معناسنه دركه ملاى روم
بيورر بيت خشمكين شد با مكس خرس و برفت • بر كرفت
از كوه سنكى سخت زفت • و كسر ايله عبيدر قير معناسنه
مرادفدر

مع الجيم

زيج جيم عربى و فارسى ايله مرويدر عربيده ايكى معنى ايله مستعملدر
بر كتاب علم سير كواكبدر كه تقويم اندن استخراج اولنور •
بيت ستاره شمر پيش دو شهريار • پر انديشه و زيج بر كنار

ثالثی بنا ایچی معناسنه در که مطر دخی دینور معنای اول
زه دن مؤبد ر کرش معناسنه و معنای ثانیده اصمعی عربی
یا مؤب اولدوغنده متردد در فارسیده دخی ایکی معناسی
وار در بری راه تنفس معناسنه در و بری هزل و لطیفه معناسنه در
نته که سوزنی بیدر بیت بیتی دو سه شنار تو خواهم بنظم کرد •
وانکه فوروم بر زه زیج و مسخره

مع الدال

زند اوچ معناسی وار در بری زردشت مذکورک بر کتابیدر
اصلده حضرت ابراهیم علیه السلام نازل اولان صحف عشره
اسیدر تلبیس ایله بو اسمله مسمی ایلمشدر بیت یکی جادو آمد
بدین کستری • با یوان بدعوی پیغمبری • همیکوید از آسمان آمدم
زنند خدای جهان آمدم • خداوند را دیدم اندر بهشت •
مر این زند واستا همه او نوشت • ثانی بیوک وایری معناسنه در
دستان زنده اولان زند بو معنایه در آسدی دخی بیورر
بیت دو بازو بزنجیر ها کرده بند • بهم بسته بر یال پیلان
زند • ثالث بر پهلوان تورانی اسمیدر انکا زنده دخی
دینور بیت بنا یسته کاری بگو رفت زند • کوی دید برسان
سرو بلند

مع الذال المعجمه

زامیاد هر آیک یکرمی سکزنجی کوننه دیرلر مسعود سعد بیورر
بیت چون روز زامیاد نیاز زمی تو باد • زیرا که خوشتر
آیدی روز زامیاد زشت یاد غیبت و ذکر قبیح معناسنه در
بیت کند هر که او هست از دیو زاد • بنزدیک رستم چرا
زشت یاد

مع الراء

زاستر اول طرفده دیمکدر ازان سوز تحقیقی در بیت

یکی

یکی جمله سازیم چون شیر زه • بشونند از بن کوه مکر زاستر •
شمس فخری دخی بیورر بیت بنشست آفتاب بپهلوی تو قدر
چرخش بدید و گفت که از جیره زاستر زریر بو قافیه علمیدر
و ر صای او تند ر بیت بپوشید روی هوا را بتیر • رخ شید
تابان شده چون زریر • و لهراسب اوغلی گشتاسب برادریدر
بیت دو فرزند بودش بکردار دو ماه • سزاوار تخت و نگین
و کلاه • یکی نام گشتاسب دیگر زریر • که زیر آوریدی سر نره شیر •
زوار فتح زا ایله زندانده محبوس اولنلرک خدمتکاریدر
بیت سوی خانه رفتند زان جا هسار • بیک دست رستم
بدیگر زوار زفر فتح زا و فا ایله چکه در که دیشی او زرینه
بتر بیت سه دیگر زدم بر میان زفرش • بر آمد همی جوش
خون از جگرش • سکون فا ایله ده کلمشدر نته که بو بیتده در
بیت سوی زفر کردم فرآن نیز رام • بدان تا بدوزم
زبانش بکام زنهار و زینهار درت معناسی وار در بری
امان و پیمان معناسنه در بیت به بهرام گفت ار دهی زینهار •
بگویم بتو هر چه پرسی ز کار • ز نهار خوار پیمان شکن معناسنه در
کانه پیمانی اکل و بلع ایدر نته که نظامی بیورر بیت ولیکن
بود صحبت زینهاری نکر دند از وفا زنهار خواری • ثانی
عوزه و عصمت و حفظ معناسنه در نته که عهد نامه کیکاوس ده
بیورر بیت بزنهار در دست رستم نهاد • چنان خط و
سوگند و آن رسم و داد • بزنهار شد لشکر ما همه • هر اسان
شد از بی شبانی رمه • ثالث تأکید ایچون البته معناسنه در
نته که حافظ بیورر بیت دل خراب میکند دلدار را آگه کنید •

زینهار ای دوستان جان من و جان شما • رابع تحذیر ایچون
کلور بترس معناسنه نته که سعدی بیورر بیت زینهار از قرین بد
زینهار • وقنا ربنا عذاب النار زر معروف و قوجه و پیر معناسنه ده
کلور بیت بهار آمد و تیرماه ای پسر • چرا گاه برنا شود گاه زر •
زال زر پدر رستم لقبی در بیت مراهست جای دگر آبخور •
نیم من بدیدار چون زال زر • زال ایله زر مرکب توصیفی
هر برسی قوجه و پیر معناسنه در لکن زال اسم مرتبسنده
اولمغله زر ایله وصف اولندی یالکز دستانه زال دینور
و زال زر دخی دینور اما یالکز زر اطلاقی مسموع دکلدر

مع الغین المعجمه

زاغ ایکی معناسی وار در بری قرغه و غراب در بیت
سیاه و شب تیره بر دشت و راغ • یکی فرش گسترده
از پر زاغ • ثانی گوشهٔ کمان معناسنه در که کرشی کچاجک
یر در بیت بیامد هماناگه چنگش چو باد • دو زاغ کمان را
بزه بر نهاد زیغ کسر ایله حصیر و بوریا معناسنه در بیت
برو زیغ باف گزین کار و کرد • نه مرد شمشیر و روز نبرد

مع الفاء

زوف گشتاسب روم ده قتل ایتدکی اژدها واقع اولدوغی
معناسی بلنمز بیت همی پیل را در کشیدی بدم • دل اندر خرم
از یاد او شد دژم • بدریا سپر اندر افکند زوف • ز دریا بر افکندی
از زنگ نوف

مع القاف

زورق کوچکلی و بیوکلی صندل یدر لفظ عربیدر بیت
سپه بود سرتا سر رودبار • بیاورد کشتی و زورق هزار •

مع الکاف الفارسی

زرنگ ضم زا و فتح را ایله آت سورسی در بیت هی تازکال
بیامد زرنگ • فسیله همی تاخت از رنگ رنگ • و فتحتین ایله
درت معناسی وار در بری بر درخت کوهیدر که اودنی
اولور نته که شاعر دیمشدر بیت چنان بکریم اکر یار داد من
ندهد • که خاره خون شود اندر شخ و زرنگ زکال •
آغاجی غایت صلابت ایله اولمغله آندن اوق و ایبر یاپارلر
نته که منوچهر بیورر بیت آفرین زان مرکب شبدیز رنگ
رخش رنگو • آنکه روز جنک بر پشتش نهد زین زرنگ
ثانی جدید و یکی معناسنه در نته که ابو المؤید بیورر
بیت عید شد دیگر که آن دلدار شنگ • بهر گشتن جامها
پوشد زرنگ • ثالث دوزخ و جهنم معناسنه در رابع
شهر سیستان اسمیدر زرنگ التی معناسی وار در بری
جرس معناسنه که طوار بوینینه آصیلور بیت خروشیدن
زنگ و هندی درا • بچرخ اندر آورد ماه کم گر درا • و بیک
دفکند ردیزنده چکرانغی معناسنه ده کلور نته که فیضی بیورر
بیت آن شهنشاهی که از آواز زنگ پیک او • مضطرب گردند
شاهان تا چه فرمان میرسد • و آوفوغ چکراغی بیده اطلاق
اولنور که قوش ایاغنده بغلنور عرب بیده بوکا جلجل دینور
نته که حکیم شفایی بیورر بیت وا بوده است زین پیش
ای عزیزان • دگر چون جوجه باز تیز چنگی • بهر صیدی که
می افکندم اورا • همیدیدم شتابی نی درنگی • کنون
آن باز پرنده است و ماندست • بدستم تسمه و جفته زنگی

زکال کومره دیرلر بیده دینور مختصر

جوجه باز بچه سی طوغاندر

تا آنی طایفهٔ سودا اندر موی زنج در بیت زهر سو چو روی
جهان تنک شد ٭ بزنهار زد شه زنک شد ٭ اقلیملرینه ده اطلاق
اولنور نته که شمس فخری بیور ربیت خدایکان سلاطین که صیت
معدلتش ٭ کرفت روم و خراسان و هند و خلخ و زنک ٭
زنکبار دخی اقلیملری اسمیدر بار کنار و حد معناسنه در نته که
جویبار رودبار بارده ذکر اولندی تا آث معناس معناسنه در که
دمرده و صوده اولور نته که سعدی بیورر بیت آهنی را که
موریانه بخورد ٭ نتوان برد از و بصیقل زنک ٭ موریانج
دمر قوردیدر که دمرک ماده سن چورک دافنا ایدر
مورچانه دخی دینور نته که ینه سعدی بیورر بیت بس که
دنیا را کمر بستم چو مور دانه کش ٭ مدتی چون مورچانه روی
در آهن کشتم ٭ پاسه زنکار دخی دینور کفتار و رفتار کبی
مرکبدر نته که شاه طاهر بیورر بیت کجاست ساقی سیمین
بدن که بر داید ٭ بصیقل می از آیینهٔ دلم زنکار ٭ ترکیده
جنکار دیدکلری بو یه و لونه دخی اطلاق اولنور نته که
حسین ثنایی بیورر بیت بدور صیقلی رای عالم آرایش ٭
بخاصیت نتوان یافت زنک بر زنکال ٭ رابع شعاع ماه
و آفتاب معناسنه در نته که عماره بیورر بیت خوشه چون
عقد در و برک چو زر ٭ باده همچون عقیق و آب چو زنکه ٭
خامس دایره و دف پولریدر سادس کوز چیانغی در که
عربیده غمص دینور
مع اللام
زال رستم پدرینک لقبی در اصلده قوجه و پیر معناسنه در
وجه تلقیب دستان ترجمه‌سنده ذکر اولندی سعدی بیورر بیت

چه خوش کفت زالی بفرزند خویش ٭ چو دیدش پلنک افکن
و پیلتن زابل ضم و فتح با ایله و زاول بایرینه واو ایله ده
لغتدر رستم قبیله سیدر رود کایت نیمروزه دخی اطلاق
اولنور آصلده سنده بر شهر اسمیدر نیمروز توابعندندر
بیت بردن رفت مهراب کابل خدای ٭ سوی خانهٔ زال
زابل خدای زنده پیل فتح زا ایله بیوک و کوده دار فیل
معناسنه در بیت همیرفت شاه از بر زنده پیل ٭ یکی
تخت فیروزه بر سان نیل
مع المیم
زادشم جد افراسیابدر دادشم دال ایله ده لغتدر
بیت همی کوید از اسب و کنج و درم ٭ که بنهاد تور از پی
زادشم رزم فتح ایله کارزیجونده ایران زمین بر حدنده
بر شهردر بیت بکویش که کیخسرو آمد برزم ٭ کر بادی بخست
از براو درزم ٭ ثالث رود رزم جیحونه در بیت همه دشت کیتی
که رود رزم است ٭ نه رزم کو پیلتن رستم است ٭
زنده رزم فتح زا ایله بر پهلوان تورانیدر یالکز زند
و زنده دخی دینور رزم پدری اسمیدر بیت بدان جایکه
خشک شد زنده رزم ٭ سرآمد برو روز پیکار و رزم ٭
زادبوم مکان تولد و مسقط راس معناسنه در
زاد اسم مصدر در تولد معناسنه و بوم مکان
معناسنه در بیت چنین کفت میرو کر این زادبوم ٭
جهان آفرین تا پی افکند روم زخم ضرب و زدن معناسنه
اسم مصدر در یاره و جراحت معناسنه کلدوکی عرفا لغو بدر
بیت سر ماه باید که از کرهٔ نای ٭ خروش آید و زخم

ح اتقانموں بسط مجهول
عمد ورزم له

هندو درای وله چنین گفت پس شاه توران بدوی ٭
که یاران گزینیم در زخم گوی زمزم آتش پرستلرک زمزمه سنیدر که
طعام یدکده و زند اوقودقده نغمه لر یدرلر که مکررلنده و
بوغازلرنده برنوع زدید صوتدر انجق آنلر فهم ایدرلر
نه تحریک شفه و نه تحریک لسان ایدرلر بیت ابا باز برگرد کار
جهان ٭ بزمزم کنیم آفرین نهان وله بسی زر برآتش برافشاندند
بزمزم همی آفرین خواندند

مع النون

زرانغن قومسال اولان یردر بیت زمین زرانغن بسختی
چو سنگ ٭ نه آرام شیر و نه جای پلنگ ٭ آصلی زرانگنک در
کاف فارسی ایله نته که عسجدی بیورر بیت زمین زرانغنک
وراه درازش ٭ همه سنگلاخ و همه شوره یکسر زلیفن
علی وزن کشیدن تهدید معناسنه اسم مصدردر بیت
زلیفن شنیدم زتو چند بار ٭ ندارم سر جنگ با شهریار ٭
زوبین ضم زا و کسر با فارسی ایله نیزه و حربه درخت
آنک یلمانیدر بیت سپر برگرفتند زوبین وران ٭
بکشتند با خشتهای گران ٭ و بر پهلوان توران اسمی در ٭
زابلستان مملکت زابل درکه ولایت رستم در بیت
چنان دان که زابلستان خان تست ٭ سپه بر سپه زیر فرمان تست ٭

مع الواو

زرساو اکه اغزندن دوشن آلتون اوفاغیدر و آشلنمه ک
آلتون معناسنه ده کلور که عبیده تبر دینور ماوراء النهر
نخشب شهرینه قریب بر زمین وار درکه آنده تبر اولور
بیت بپایان شب چون بخواند چکاو ٭ زمین زرد گون

کردد

کردد از زرساو زو زاب وختی دینور عاشر سلاطین
پیشدادیاندر ابن طهماسب بن منوچهردر بر روایتده
بش ییل و بر روایتده اون بش ییل و بر روایتده اوتوز
ییل پادشاه اولدی افراسیاب نوذر ابن منوچهری
قتل ایدوب مملکت ایرانه مستولی اولوب قتل و غارت
عام ایلدی جمله عمارتلری یقوب کاریزلری طولدروب
انجلری کسوب ایران زمینی زیر و زبر اتدکده زال
افراسیابی ایراندن دفع ایدوب زوی پادشاه
ایلدی زو دخی یدی ییل خراج زمینی آلمیوب ولایتی
معمور ایلدی و سلاطین قدیمدن باقی قلان خرابین کر
افراسیابه اکا ظفر بولمامشدی کندینه و عساکرینه
صرف ایلدی بیت بروز همایون زو نیکبخت ٭ بیامد
برآمد برافراز تخت

مع الهاء

زیرگاه گاه تختندر نته که ازشار اتنه لنج کلور زیرگاه
کرسی و اسکملی معناسنه در بیت سپاه انجمن شد بایوان
شاه ٭ نهادند زرین یکی زیرگاه ٭ چو دارا برآن کرسی زر
نشست ٭ برفتند گردان خسرو پرست وله جهاندار
کیخسرو از تخت و گاه ٭ نشست از بر زیرگه با سپاه ٭
زواره فتح زا ایله رستمک برادریدر بیت نشست
از بر رخش و برداشت راه ٭ زواره نگهبان رخش
و کلاه زنده فتح زا ایله بوک و جسیم معناسنه در کسر زا ایله
دری و حی معناسنه در زره زرنج و درعدر و چین
ایله دار الملک افراسیاب اولان بهشت گنگ بینندره

بر عظیم چاید ربیت بیا مرچنین تا آب زره • میان سوده
از رنج و بند و کره • و قاتل سیاوش اولان کروی بدر بر
بیت کروی زره را کره تا کره • بعز مود تا بر کشید نذ زره •
زه کسر ایله ذرت مغاسی وارد در ثانی کلمه تحسین در
زهی معناسنه بیت قضا کفت کیر و قدر کفت ده • فلک
کفت احسنت و مه کفت زه • ثانی یای کریشی معناسنه در
ثالث شربت و قیطان معناسنه در • و قایش دیگر جلادلر
بر آدمک صرتندن چکرلر بیت ز پشت سپهبد زهی بر کشید
چنان کاستخوان وی آمد پدید • رابع یاقه معناسنه در
تو مغا ایله مولی زیوح در • والزیوح ما احاط بعنق القمیص
سنائی بیورر بیت بر زه دلوح سوز نیست عرا • بیش از این
نیست چیزی از دنیا • انوری دخی بیورر بیت ای
خداوندی که هرگز خدمتت سر در کشد • از زه جیبش
فلک در گردنش افکند فی • و فتح زا ایله ایکی معناسی
وار در بری زهیدن لفظندن اسم مصدر در زهیدن
چشمه دن صو قایناق و چقمق در صو صزمق و ترشح
معناسنه در نته که مسعود سعد بیورر بیت سبک خشک شد
چشمه چشم من • مگر آب این چشمه را زه نبود • ثانی
نطفه در که انه رحمنه دوشر نسل و ذریت اولور سنائی
بیورر بیت فحلیست دیده او که جفت دیده گردد
اندر مشیمه دل احسنت و زه کند زه • دردزه طوغور
رحمی در عربیده طلق و مخاض دینور نته که ملا رومی
بیورر بیت دردزه گر رنج آبستان بود • بر جنین

اشکستن

اشکستن زندان بود • حامله گریان ز زه کای المناص
وان جنین خندان که پیش آمد خلاص • زهدان نطفه
اولدوغی مکاندر که ترکیده مذره و عربیده رحم دینور
رحمک ایکی اسم بسیطی دخی وار در بری بوکان فتح
با و کاف عربین ایله و یا حطی ایله دخی مرویدر
نته که شمس فخری بیورر بیت زنان حامله را بیم بد که
پیش از وقت • ز مهر او بدر آیند اجنه از بوکان •
و بری عیشا در کسر عین مهمله و شین معجمه ایله نته که
خاقانی بیورر بیت بیا که مریم از تزویج یوسف •
بدور عیسی از پیوند عیشا • زه و زاد مجموعی دول
و دوش معناسنه در که عربیده نسل و ذریت در
واوی حذف ایدوب زهزاد دخی دینور فارسیده
بر معنایه دلالت ایدن اسمین مترادفینی ترکیب ایدوب
بنا اول معنایه استعمال ایتدکلری نظایری چوقدر بیورر
کبی زهازه کسر زا ایله تحسینا بعد تحسین دیمکدر
بیت بشادی یکی انجمن بر شکفت • شهنشاه ایران
زهازه گرفت زنگه بر مبارز در پری شاوران در بیت
د زینسان فراوان پیاده ببرد • بره زنگه شاوران را
سپرد

مع الیاء

زهی ارض در که مقابل آسماندر بیت زمانی همیدا شت
تا شد غمی • ز تنکی بزد خویشتن را بزمی • زم برودت
و صوقلق معناسنه در و تا رخفیفه حرف نسبتدر
اگرچه یا عربیده دخی نسبت ایچوندر اما مشدد در نته

طبیعتی بارد اولدوغندن اوتری زنجی دینلدی اکثر
زمین در نور نون تأکید نسبت ایچوندر الحاقی و حوقی
سماعه موقوفدر زمستان دخی بوندن مرکبدر **زی**
زیستن دن فعل امردر زیستن یاشامق معناسنه‌در
غیر ماضی‌ده سبب حذف اولنور و آسوی و جانب معناسنه‌ده
اسم جامد کلور **بیت** چو این گفته شد رفت زی جامه خواب
دلی پر زکین و سری پر شتاب **زینهاری** اهل ذمه
و جزیه دهنده معناسنه در زینهار بونده حوزه و عصمت
معناسنه در **بیت** کرانمایگان زینهاری شدند • از اوج بزرگی
بخواری شدند **باب الزاء الفارسی مع الدال**
ژغند علی وزن سمند یرتیجی جانورلرک حالت غضبده
اولان مهول آوازیدر و کوکرمش و غضبناک معناسنه‌ده
کلور **بیت** بغرید بروی چو شیر ژغند • چنین را از جنگ
سرخاب چند **مع الذال المعجمه**
ژکید فعل ماضیدر ژکیدن مصدریدر غیظ ایلمک
و المندن کندی کندینه سویلمک و سوفرلمق معناسنه‌در
بیت بگفت این و تیغ از میان برکشید • ز خون سیاوش
فراوان ژکید **مع الراء**
ژغار غین معجمه ایله نعره و شماطه معناسنه‌در **بیت**
سپهدار توران ز بانگ و ژغار • برتسید چون سخت شد
کارزار **مع الزاء الفارسی**
ژاژ درشت معناسنه واردر آنی کنکر دیدکلری دکنی
چوق بر اوتدر کراندن تره دوغ ایدرلر و دوده آیینه

یه **بیت** دران مرز بینی درختان ناژ • زمینش همه
لاله زار بست و ژاژ • ثانی ینه پلید و مردار معناسنه در **بیت**
ملای رومی بیورر **بیت** شهوتی است او و بس شهوت
پرست • زاژ شراب زهرناک ژاژ مست • ثالث عبث
و بیهوده معناسنه در کرک سوزده اولسون نته‌کیم ملای
رومی بیورر **بیت** می نداند خلق اسرار مرا • ژاژ میدانند
گفتار مرا • کرک غیر پسنده اولسون نته‌کیم ملای رومی بیورر
بیت خادع دردند درمانهای ژاژ • رهزنند و زر
ستانان رسم باز • رابع پاک اولمش غرمز معناسنه‌در
بونده اولی راء مهمله ایله‌ده مرویدر نته‌کیم لبیبی بیورر
بیت پای او افراشته اینجا چنان • تو ز کوان بر ژاژ بلما
افراشتی • بو معناده جاش مشهوردر جیم عربی ایله‌ده و فای
ایله نته‌کیم سوزنی بیورر **بیت** هر که تخم کین نشه کارد
چو وقت جاش گشت • جاش بر دارنده را دست اجل
کیتال باد • ژاژخای هرزه‌گوی معناسنه‌در ژاژخای ناخوذدر
ژاژ خاییدن چینمک و مضغ معناسنه‌در ژاژخاش
انک اسم مصدریدر اصلی ژاژخایشدر رودکی بیورر **بیت**
نشست و سخن راهی ژاژخاش زد • ز آب دهن کوه بالاش
زد • ژاژخاییدن بودخی اول معنایه‌در ژاژخایسته ماضی و اسم مفعولدر
نته‌کیم شاه ناصر خسرو بیورر **بیت** برخوان ژاژخای منه
هرگز • این خوب قول پخته ناخایسته • ژاژخاییدن خاییدن
صکه بای عربیه ایله بودخی اول معنایه‌در نته‌کیم شمس فخری
بیورر **بیت** ازان کردست محنت تیز دندان • که خلق

دشمنانت را نجاید • ژاژخاییدن هذیان وبیمعنی سویلمک
معناسنه در نته که انوری بیورر بیت انوری لاف مزن قاعده
بسیار منه • بالغی طفل نه جای بین ژاژ مخای • معنای
حقیقی سی ژاژ معناسنه موقوفدر مع السین
ژکس فتح زا و کاف ایله معاذ الله وحاشا معناسنه در
مع القاف
ژرف درنک وعمیق معناسنه در بیت چنین تا بنزدیکی
ژرف سرود • رسیدند با جوشن وتیغ وخود • مجازا
فکرده تعمق معناسنه ده کلور بیت همه رازها بر تو باید
گشاد • بژرفی ببین تا چه آیدت یاد مع النون
ژکان ژکیدن دن صیغهٔ مبالغه در غضبناک ومرلنجی
وسوقرنجی معناسنه در بیت برفتند از ایران ژکان
ودژم • دهن پر زباد وروان پر زخم ژیان خشم آلود
وتند معناسنه در بیت بینداخت وافکندش اندر میان
برانگیخت از جای پیل ژیان • فیله وشیره اختصاصی یوقدر
نته کردیمشدر بیت درین بیشه زین بیش مگذار گام •
که هر ژیان دارد اندر کنام وله مرا گر بخواهی ز شاه
جهان • چو غرم ژیان با نوآیم دمان وله بند شیر درنده را
خوابگاه • نه گور ژیان یافت بر دشت راه •
مع الهاء
ژنده فتح زا ایله خرقه ومرقعه درکه پاره پاره یمه لی اوله
ژاله درت معناسی وار در تکرکی طولو درکه کوکدن یاغر
بیت بدید آمدی منجنیق از برش • چو ژاله همی کوفتی

برسرش بیت همه شار شان زاری وناله گشت •
بچشم اندرون آب چون ژاله گشت • ثانی قراغو معناسنه در که
عربیده جلید دینور ثالث شبنم وقطره وطمله معناسنه در
کرک کوکدن یاغشلو نته که حافظ بیورر بیت باد بهار
میوزد از بوستان شاه • وز ژاله باده در قدح لاله
میرود • ترک کوز یاشی اولسلو نته که سلمان بیورر بیت
سهی سرو از دو نرگس ژاله انگیخت • گلاب چند بر برگ
سمن ریخت • رابع طوملم درکه اوفوروب انکله صوفده
بوزارلر نته که شمس فخری بیورر بیت تا غلامان او ثناو
کنند • پیکر آسمان شود ژاله مع الیاء
ژی فتح ایله کول معناسنه درکه عربیده غدیر دینور
وجوی خرد بیت بسی ژی درلر مرغزار وشکار • بجای سود
دراه سبزه زار باب السین مع الالف
ستا ستودن دن فعل امر در اوکمک ومدح معناسنه
بیت زنا زا ستایی سکا زا ستا • که یک سگ به از صد
زن پارسا • آسم مصدر ردخی کلور نته که شاه ناصر خسرو
بیورر بیت بر حمد وستا مباش فتنه • بر شحنه ستان
سخن بشناهین • وسه ایله نادن مرکب اوج تلکوساز
معناسنه ده کلور نته که نظامی بیورر بیت ستا زن
برآورده بانک سرود • سرودی نوآیین از صد درود
سارا محض وخالص معناسنه در بیت کنم تازه آیین
ضحاک را • بمشک سارا کنم خاک را • ملا جامی فرهی
بیورر بیت چه حاصل زانکه دانی کیمیا را • مس خود را

نکرده زرسارا سزا جزا و مکافات معناسنه در سزاوار
جزایه لایق دیمکدر و آرلایق و مناسب و متعدد معناسنه در
بیت بیاورد طوس آن کیانی درفش • ابا کوس و پیلان
و زرینه کفش • بنزد فریبرز کاوس و گفت • که آمد سزا را
سزاوار جفت ولـه سه پوشیده روی و سه دیهیم جوی
سزارا سزاوار بی گفتگوی سکوبا فتح سین وضم کاف
عربیله ملت نصارا ده بر مشهور راهبدر دیر بانیسیدر
بیت دلارای رومی بهداند رکو • سکوبای راهب ورا
رهنمون سوفرا ضم سین وفتح فا ایله وزیر کیقباد بن
فیروزدر و بزرجمهر پدریدر بیت قباد اندر ایران شده
کتخدا • همیداند کار جهانک سوفرا
مع الباء
سیب معروف واوریجی وطوقندریجی معناسنه ده
کلور بیت چنانست کیهان آسیب سیب • پس هر فرازی
نهاده نشیب سپیجاب فتح سین وکسر بای فارسی
وجیم عربیله ترکستانده بر خرم و دلکشا شهردر بیت
بخارا و سغد و سمرقند و چاج • سپیجاب و آن کشور
و تخت و تاج سهراب توران زمین ده حاصل اولان
رستمک اوغلیدر بر سبیل شکار شهر سمنکانه واردقده
حاکمی نک قزینی آلدرانده حاصل اولدی حد بلوغده صکره
عسکر افراسیاب ایله جنک کیکاوسه کلدکده رستم
آنی بلمکله هلاک ایلدی والده سی قانی دعواسنه کلدکده
خاطرینی خوش ایلدی فرامرز دخی اندن حاصل اولدی
سرخاب درت معناسی واردر بری انقدر دیدکلری

قوش در بیت بغزید بر وی چو شیر ژند • سخن راند چنک
سرخاب چند • ثانی کلکونه درکه قاریلر یوزلرینه سورلر
ترکیده قزلجه و فکرد دیو رتنه که خاقانی بیورر بیت سرخاب
رخ فلک ده ازمی • کو آبله از رخان فروریخت •
ثالث تبریزده بر مشهور طاغدر تربه اهل اسلام
و مرقد اولیای کرامدر رابع آب سرخ معناسنه در
کمال خجندی لغز طریقیله بیورر بیت تبریز مرا بجای
جان خواهد بود • پیوسته مرا ورد زبان خواهد بود •
تا در نکشم آب چرند وگجیل • سرخاب زچشم من روان
خواهد بود
مع التاء
سخت معروف وسختن دن فعل ماضی درسختی طرتمق
وطرتلمق معناسنه متعدی ولازم کلور بیت یکی تیر
بزد بر درخت • که درجنک او ترمعی نسخت • تیغ اول
یار رکنک اتسکی درخنه اوردقده پنجه سنده بر مرغ
و زنجه طار یمدی وساخت مختفی دخی کلور نته که سعدی
بیورر بیت آنکه خط آفرید وروزی سخت • یا فضیلت
همی دهد یا بخت سَفت فتح سین ایله محکم و استوار
معناسنه در بیت نکه کرد رستم بدان سرفراز • بدین
چنک سفت و رکاب دراز سُفت ضم ایله اوموز معناسنه در
کره عربیده کتف دینور بیت که او را زگیتی کسی نیست جفت •
به تیر و کمان و بر و یال و سُفت ولـه بزد بر سر سُفت
آن مرد شیر • فرو ماند از کار دست دلیر • چنان کشت
جدا کشت بازو ز دوش • همی خست اسب و همی زد خروش

وتغفتن دن فعل ماضی دخی کلور دلک دلمک معناسنه
سُنبیلر دخی دینور نظامی بیورر بیت تیری ازجعبه سُفته پیکان
جُست • درزه آورد ودرکشید درست • سُفته بر سُفت
کور وشیر نشست • سُفت وز هردو سفت بیرون جُست
وآبری ودرشت معناسنه ده کلور که غبیده جشن دینور
سپین دُخت ضم دال ایله رستمک والده سی والکده سیدر
والی کابل منکوحه سیدر بیت چنین کفت کامد ز کابل
پیام • پیمبر زنی بود سپین دخت نام

مع الجیم

سپنج مدت قلیل معناسنه دنیا وصغیده رسا ایله پنج دن
دکبد ز رکیده استعلا مدت مقامنده اوج درت کون
دیدکلری کبی بیت چه بندی دل اندر سرای سپنج • چه نازی
بتاج وچه نازی بکنج ولا که بنسند از ما بدر دا دکر •
سپنجست کیتی وما برکذر • وعاریته دخی اطلاق اولنور
صاحبنه رجوع ایدوب مدتی قلیل اولمق اعتباریله
بیت بخواهم کر باشد ابوم وکنج • زمان وزمین از تو
دارم سپنج • ومهمانه دخی اطلاق اولنور بونک دخی
رحیلی مصمم اولوب مدت اقامتی قلیل اولمق اعتباریله
بیت کرامشب درین خانه باشم سپنج • نباشد کسی را
زمن هیچ رنج ساج بر بلند اغاج در وبعضی اردج در دیمشلر
بیت کوی چون درختی بران تخت عاج • بدیدار ماه وبالا
چو ساج • ومشهور آبنوس اغاجیدر بیت نشسته سپهدار
بر تخت عاج • نهاده بر عاج کرسی ز ساج

مع الخاء

سنخ فتح سین وکسر نا ایله طوغری ومستقیم معناسنه در

بیت خم آورد نوک سنان سنیخ • سراپرده برکند
هفتاد میخ سنکلاخ طاشلو یر در بیت شکفت آیدم زین
جهان فراخ • چکونه کزید او یکی سنکلاخ سبالخ فتح سین
وبا وحطی وکسر لام ایله اکسری ایله دم پاره کرید که
حصارا یخندن طشره یه اتارلر قنبره دیمک ایله حالا معروفدر
بیت چو با جیش هوتا بر آویخنند • سبالخ بمیدان درون
ریختند

مع الدال

سترد ماضی دستردن مصدر در حک وازاله وپاک
ایلمک معناسنه در بیت بهوما چنین کفت سهراب کرد •
که اندیشه از دل بباید سترد ولا فرود آمد وبر کرفتش
زخاک • بیفشاند از وخاک وبسترد پاک ولا تن خویش
بسترد وزین برنهاد • زیزدان نیکی دهش کرد یاد ولا
بفرمود تا روی شان زخاک خشک • ستردند وبر رو پراکنده
مشک • وتراش اتمک معناسنه ده کلور نته که عبد الرزاق
محمد بیورر بیت زلفی که هی نهاد سر در قدمش • بستردکر
بُد جان دلم هیچ وخمش • انکس که نهاد استره بر فرق
سرش • چون استره سر اندر شکمش سند ولایت
مشهوردر وحرام زاده معناسنه ده کلور بیت
فرستاد وکفت ای خردمند هند • فرستاده کازا مکن
نام سند • بو معنایه سندره دخی دینور فتح سین دخی
لغتدر ابو الفرج روفی بیورر بیت ای کوه کش شنکه
کر کور شدی • از غول وغنی واز عمل دور شدی • هرکوفته
مار وسوده پر مور شدی • رو کور طلب که از در کور شدی

سپرد ضمتین ایله ماضی واسم مصدردر سپردن مصدردر
طابشورمق وتسلیم معناسنه در اباغ ایله بصمق معناسنه ده
کلور آکرک عوض اولسه که قطع راهدن کنایه در بیت بسی
بی پدر کرد فرزند خود • بسی کوه ورود وبیابان سپرد •
وله چرا باشتاب آمدی گفت شاه • چگونه سپردی چنین زود
راه • آکرک غبار ارض اوله چغنمق گبی بیت خورشید وبرجست
لرزان زجای • بدرید وبسپرد محضر بپای **سالخوز** جوق
یشامش پیر وفرتوت در بیت چگونه نوای خواجه سالخورده
چشیده بکیتی بسی گرم وسرد **سپند** معروف یوزرلک درو
برکوه اسپید در بیت بخون زبان میاز ابینده • بروتازیان
تابکوه سپند **سیاوش کرد** کسر کاف عربیله سیاوش بنا
اتدوکی شهردر بیت همی رفت سوی سیاوخش کرد • بماه
سپندار در روز ارد **سغد** ضم سین ایله سمرقند قربنده
بر فرح بخش ونشاط انگیز شهردر بیت زمین تالب رود
جیحون مراست • بسغد یم واین پادشاهی جداست **سمند**
قولا آتدر که فوبروغی وبلیسی سیاه وسایر کوده سی صاری
اوله بیت نشست ازبراسب تازی سمند • چو دردرزین برخشنده
کوهی بلند **ستاوند** ضم سین وفتح واو ایله ستونلو وزینه
بنا اولنان خانه یه تابستاندر بعضی صفه بلند وبعضی
رواق ایله تفسیر اتمشدر بیت ستاوند ایوان گیخسروی •
نگاریده چون خانه مانوی • آصلی ستون آوند درلغتی
اوستنه معلق وآصلمش دیمکدر واوی حذف ایدوب
ستاوند دخی دینورنته که طیان دمشدر بیت جهان

جای بقا نیست تا سانی بگذاره • بایوان چه بری رنج وبکاخ
وستاوند
مع الذال المعجمه
ساد ساده وبی نقش معناسنه در تجوز ایدوب هموار وبرابر
معناسنه ده اطلاق اولنور بیت درختان که کشته نداریم باد •
بباغ اندران وجمله گشتند ساد **سیه رود** توران زمینده بر
چاید ربیت مبادا این بروبوم ارا درود • کلات وسیه رود
باکاسه رود **سپهبد** مذکوراولان اسپهبد درکه صاحب
سپاه وسرلشکر معناسنه در بیت زمهراب کرد آدریده
پیام • بنزد سپهبد جهانگیر سام • ومعجم البلدانده بجنجع
طبرستان پادشاهینه اطلاق اولنور مذکوردر وعلامه
نجاتی شرح تاریخ عتبی ده دیمشدر که سپهبد ملوک دیلمه
مخصوصدر نته که ملوک رومه قیصر وملوک فرسه کسری وملوک
عجمه شاه وحاکم غرشه شار وملوک ترکه خان وخاقان
وملوک هنده رای وملوک چینه فغفور مخصوصدر **سپید**
معروف وبرقلعه در بیت دژی بدکه بد نام آن در سپید •
که ایرانیان رابدان شد امید **سپندارمذ** فرس قدیمده
آخر شهور سنه در واصطلاح جلالیده آخر شهور فصل
شتاد ریالکز سپندار دخی دینور بیت سپندارمذ
پاسبان تو باد • خرد جای روشن روان تو باد •
مع الراء
سار ایکی معناسی وار دربری راس معناسنه چاهسار
وکوهسار وسنگسار گبی بیت کشان بیژن گیو را زیر دار •
ببردند بسته سوی چاهسار • وآداة الفضلاده ومجمع اللغه ده

وآلغت مرزا ابراهیمده که مؤلفلری صحیح عجمدن در نکسارده
وامثلهٔ مذکوره ده سار مکان ومحل معناسنه در دیمشلر
وآسار وسکسارده سار مانند ومثل معناسنه ثبت ایتمشلر
ثانی بر کوچک سیاه قوشدرکه ترکیده صغرجق وعربیده زرزور
دیغور وچکرکه قوشندنی بر نوعدر چکرکه نک طاعوننی
آنکله اولور وصوتنی چهار تار سازه تشبیه ایدرلر بر خوش
لغزسی وار در خاقانینک بیورر **بیت** بسار بنا خسار زنگی
چارپاره زن • خنده زنان چو زنگیان ابر زرو زرگری
شانی تکلو دخی بیورر **بیت** ورنه غم واندیشه که در گشت
مکافات • طاعون ملخ تعبیه در چنگل سار ست • آکاف تصغیر ایله
سارک دخی دیغور نته که شمس فخری بیورر **بیت** چو مرد فاضل
بی سیم وزر گرسنه شود • چه بانک لکلک بشنیش چه
نغمهٔ سارک • آستی معجم ایله ده مروید روآساری یا ایله
دخی لغتدر انشاء الله محلنده ذکر اولنور **سالار**
اولو وبزرک وهر قبیله نک رئیسی وسیدی وسردار لشکر
معناسنه در **بیت** بد وکفت سالار وبهتر تویی • سیاوش
ردرا برادر تویی **سالار بار** قاپوجی باشی معناسنه در
بار اذن ودستور معناسنه در **بیت** بسالار بار آن زمان
کفت شاه • که بنشین به بر در بارگاه • کسی را دهد بار
در پیش من • زبیگانکان مردم وخویش من • بوکا میر بار
دخی دیغور نته که خاقانی مدح نبویده بیورر **بیت** اول
بده میر بار یزدان • وآخر شده بر دو کون سلطان **ستبر**
قالن وضخم معناسنه در **بیت** چو جندی بر آمد برین

سالیان • ببد سرو بالا ستبر تن میان **ستیر** فتح سین
وکسر تا وقرشت ایله الی بچوق درهمدر وبر قولده بر
بطماندر قرق بر حصه در **بیت** زهی بر کمانش بدا چرم
شیر • یکی تیر پیکان او ده ستیر • وآلغت خراسانده تا
حذف اولنوب سیر دخی دیغور نته که انوری بو قطعه‌ده
بیورر **قطعه** ای از برادر پدر افزون دوبار صد • وز تیر
آسمان بنازی چهار کم • بفرست خورد وزادهٔ نحل دو
وسه سیر • باچنبر مصحف وپنجی برو بهم • باد احروف
نام تو چندانی بکام تو • کاید برون زصوت لب دو دو بیست
دم • مصراع اولده منادر عمودر زیرا برادر پدر
عم در وحرف رای یوز در ومصراع ثانیدن مراد عطارد در
زیرا تیر آسمانک عربیده عطارددر ودرت ناقص اولیجق کع
حرف دالدر عطارد قالور وخورد وزادهٔ نحلدن مراد
عسل در زیرا نحل دنی هم متولد اولور وهم اکا قوت
وماکل در وچنبر مصحف خنبر در حرف هاکه بش در
آخرینه لاحق اولیجق خنبره اولور که قوانوز در وصوت
لب دو دو بیست صور در زیرا حرف تاکه درت یوز در ساقط
اولیجق صور قالور یعنی صور اسرافیل دنی دم حقیقته باقی
اول **ستور** مرکوب وملغه صلاحیتی اولان چارپا در آت
وقاتر ودوه واشک کبی **بیت** چو او را ببینی میانز ابیند
ابا او بیا بر ستور نونده • وآبو بیتده مطلق حیوان وجانور
معناسنه در **بیت** همی بچه را باز داند ستور • چه در آب
ماهی چه در دشت گور **سر** رأس وباش وهر نسنه نک

طرف اعلاسنه سر و طرف اسفلنه پای دینور قجار زامیلیا
و غیریلر اوزرینه باش و سردار اولنه اطلاق اولنور بیت
می آورد و رامشگران بخواند • و زیران نبرده سران بخوانند
شُهر ضم سین ایله رنج بوزه سیدر بیت چو می نیست
پر کن ز شُهر جام را • خوریم و که دانند سر انجام را سپهر
معروف و سپردن دن فعل امر در ماضی ده شرح اولندی
بیت برین پند من باش و مگذر ازین • بجز زره راست
مسپر زمین سنار فتح سین و نون ایله دریاده صیغ
یر درکه گمی اوره رنده اولتور بیت چنانم ز اندیشه
بی غمگسار • که فرهاد بود مانده اندر سنار سینجر فتح سین
و یا رحطی و سکون نون و ضم جیم ایله آتش پاره لردر
بیت سینجر چو باران زرین چکان • روان ابر بارنده
بر آسمان سُهر صغر و بقر معناسنه در بیت چو بر شاه تازی
بگسترد مهر • بیاورد فربه یکی ماده سهر سپندار مذکور
اسفندیار مذدر بیت همی رفت سوی سیاوخش کرد •
بماه سپندار در روز ارد سوسمار کلر درکه عربیده ضب
دینور عوزنلر سمز اولمغیجون یرلر بیت دران کر گرفتار
گردی هزار • بنه خورد نیشان بجز سوسمار • پاکز
سوسن دخی دینور نته که رودکی بیورر بیت سوسن پرورده
همی بکداخته • نیک در مانغ زنانرا ساخته سوکوار
یاصلو و مصیبت زده معناسنه در سوک ماتم و مصیبته دیر
بیت بد و گفت بیران که ای شهریار • چه بودت که
گشتی چنین سوکوار سور دوکون و عیش و عشرت کبی بیو

عُرس دینور بیت اگر سور و شادی کند دشمنان • نی
ز بیم و زر تست تا دانی آن • سوری نشاط و شادمانی
معناسنه در نته که کمال اسمعیل بیورر بیت لعلست
می سوری و ساغر کانست • جسمست پیاله و شرابش
جانست • گل سوری که گلاب گلیدر بو کا منسوبدر
گل هندنده عیش و عشرت اولمغله اکا نسبت اولندی
سلمان ساوجی بیورر بیت ز بار دل صنوبر خم گرفته •
گل سوری ز غم ماتم گرفته • چارشنبه سوری که آخر اربعاء
شهر صفردر بو کا منسوبدر اول کونده که یوم نحس در
نشاط بخش و فرح انگیز یرلرده عیش و نوش المغله
اکا نسبت اولندی و مؤید الفضلاده سوری مانند
پیکان بر گل لعل رنگ در میر خسرو بیورر بیت معرکه روی
که زجان شسته امید • گلشن سوری بود و برگ بید •
سپار کسر سین و بای فارسی ایله اوچ معناسی واردر
بری صپان دمریدر که آنکله یر سوکیلور عربیده
محراث دینور بیت چو این راه دشوار وای کوهسار
بزیر پی اسب من شد سپار • ثانی اوزوم صقاجوقلریدر
کرک لیقی گنه کبی اولسون که ایچنده اوزومی قویوب
ایاغ ایله باصرلر نته که لطیفی بیورر بیت کجا یکدانه
پرورد دیرینه • که زیر پا نکرد اندر سپاری • کرک
منگنه کبی نسنه ایچنده صقیله که اکا چرخشت دینور
نته که شمس فخری بیورر بیت پر است ساغر لاله زباده
صهبا • ندیده رنج قرابه نخورده زخم سپار • ثالث

آلات خانه متاع البيت معناسنه درکه آتنه که فرغی بیورر
بيت بهانه جوید و برمال خویش و نعمت خویش • گزین مرا
چه ذخیره و زان مرا چه سپار سوفار اوق کوندیرکه
کریشه کیر و اکنه دلکی معناسنه ده کلور آتنه که سوزنی
بیورر بيت فرسوزنیم شعرمن اندر بر آن شعر • ماند
بیکی سوزن سوفار شکسته سکسار حریص و طالب دنیا
و بر ولایت اسمیدر

مع الزاء

ستیز ستیزیدن امر و اسم مصدر در لج و عناد معناسنه
بيت ولیکن ستودان مرا از گریز • به آید چو گیرم
بکار ستیز سکز فتح و کسر سین و سکون کاف فارسی
ایله ولایت سجستاندر معربی سجزدر بيت همانا سکزی
آن رستم شیردل • که از تیغ او گشت گردان خجل •

مع السین

سپاس منت معناسنه در بيت سپاسی نهادی
ازین بر سرم • که تا زنده ام حق این نسپرم • و شکر
و امتنان معناسنه ده کلور بيت زکردار هرکس که
دارم سپاس • بگویم بیزدان نیکی شناس • و لطف
و احسان معناسنه ده کلور آتنه که ابو شکور بیورر بيت
ازان پس که بد کرد بگذاشتم • برو بر سپاسی
بنگماشتم سرپاس گرز معناسنه درکه باش سمتینه طوقنلو
عدو حمله‌سی انکله دفع اولنور اصلده وصف ترکیبیدر
آ پاس حفظ ایدیجی معناسنه بيت دل سرکشان پر ز وسواس
بود • همه گوش بربانگ سرپاس بود سندروس

صندلوس

صندلوس دیدکلری صمغ درکه کهربا یه بکزر بيت
زمغفر هوا گشت چون سندروس • زمین سر بسر
تیره چون آبنوس سپس صکره و بعد معناسنه اکثر
سین اول حذف اولنوب پس دینور بيت چنین گفت
شبرنگ بهزاد را • که فرمان مبر زین سپس باد را •
سیس کسر سین و فتح یا ایله سیستان ولایتی در
بيت نه بینی زمین سیس جز بخواب • سپارم
سپاهت با فراسیاب سرخس خراسانده بر شهردر
اصلده خسیس ایدی معناسنه در ضحاک ظلمندن
پردن پره گریزان اولان فقرا اول شهره بیابانی ایکن
واصل اولدقده خبر قتل ضحاک ایشتدکلرنده اول یری
بنا ایدوب سرخس ایله تسمیه اتدیلر یعنی شهر گدایان
و خسیسان کذا فی عجایب المخلوقات الفارسیه •

مع الشین المعجمه

سروش فرشته معناسنه درکه جبرئیل اوله گرک
غیره بيت بفرمان یزدان خجسته سروش • مرا روی
بنمود در خواب دوش سکالش فتح سین و کاف
عربیله سکالیدندن اسم مصدر در تفکر و اندیشه کردن
معناسنه بيت همی گفت راز نیست این را بزیر •
سکالش همیکرد با خویش دیر • و گفتن و سویلمک
معناسنه ده کلور بيت گر ایدون که مر بد سکالم بدوی
زگیتی بر آید یکی گفتگوی • نظامی دخی بیورر بيت
بلبل کر سخن سکال باشد • بی گل همه سال لال باشد •

وتصالح وطلق اتمک معناسنه ده کلور و بو معنی مشهوردر
و عناد و مخالفت معناسنه ده کلور نته که سعدی بیورر
بیت اکر افتد بزرگ سیمتن کاره • چه باک از زر بریزم
من بخروار • وکر روزی سکالد زورمندی • نبندیشم
ازان زور ازکزندی سیاوش بروا ویله وایکی واو
ایله ده لغتدر کیکاوسک اوغلیدر والده سی کرشیوز
نسلندندر طوس ایله کیو شکاره واردقده آنی کوروب
کیکاوسه کتوردیلر سیاوش اندن حاصل اولدی
اوکی آنه سی سودابه کندینه عاشق اولوب جمله
کندینه رام اولمیجق آتشه یاقمق استدی سیاوش
خبردار اولوب افراسیابه قاچدی اکا اغزاز و
اکرام ایدوب فرنکیس نام قزینی اکا ویردی اندن
کیخسرو حامل ایکن برادری کرشیوز اغواسیله
قتل اولندی ایرانه بو خبر کلدکده رستم اتابکی
اولمغله اوکی آنه سن قتل ایدوب توران زمینه
عساکر بیشمار ایله واردی افراسیاب سطوتنه
تاب کتورمیوب قاچدی ایرانیلر بیک فرسخ یره دک
اردینه واروب قتل عام ایدوب جمله ولایتی
خراب اتدیلر سیاوخش فتح واو ایله سیاوش ملفظده
لغتدر بیت جهاندار نامش سیاوخش کرد •
بر وچرخ کردنده را بخش کرد سیاه پوش معروف
وچاوش معناسنه ده کلور قدیمده لون سیاه
مهیب ومقبول ثیابلری سیاه ایدی بیت

۱۰ اذیلر

بنزدیک شیروی شد دادخواه • که او بد سیه پوش درکاه
شاه

مع الغین المعجمه

ستیغ غا ایله ده لغتدر نته که ذکر اولندی طوغری و مستقیم معناسنه در
بیت یکی بود مردانه باکرز و تیغ • همه کار و کفتار رو
کردش ستیغ • و طاغ باشی معناسنه ده کلور نته که
منوچهری بیورر بیت تو کفتی کر ستیغ کوه سیلی •
فرود آرد همی احجار صدمن

مع الفاء

سقف ضمتین ایله لفظاری مفتح سیدر لفظ عربیدر
بیت سقف کفت کین نیست کار کران • که پیش از تو
بودند چندی سران

مع الکاف الفارسی

سوک ماتم و مصیبت معناسنه در بیت بسوک سیاوش
سیه پوشد آب • کند چرخ نفرین بر افراسیاب •
سنبله قلجنی و صاقلی کوسه معناسنه ده کلور سترک
بزرک و عظیم و قوی معناسنه در بیت بیاران چنین
کفت کای زخم کرک • نبد جز بشمشیر مرد سترک • ولجوج
و معاند معناسنه ده کلور بیت ستوده بود نزد خرد
و بزرک • که آزاده مردی نباشد سترک • و تنها متلون معناسنه ده
کلور که کمسه یه رام اولمیه صعب المراس اوله بیت
ازو شاد شد شهریار بزرک • چنین کفت کای نامدار
بزرک سنک معروف مجازا رزانت و وقار معناسنه ده
کلور بیت همی از شتابش بر آید درنک • که پیروز
باشد خداوند سنک سیرنک کسر سین ایله سیمرغ
قوشیدرکه عربیده عنقا دینور بیت ازان جایکه باز

کشتی

نمود • کر زمویک دریای سیر نک بود • خیالی دخی
بیور ربیت جز خیالی ندیدم از رخ تو • جز حکایت نیدیدم
از سیر نک

مع المیم

سام جد رستم در فریدونک عصرنده جهان پهلوانی ایدی
مدار ملکی و عماد دولتی ایدی ولایت نیمروز و زابلستانی
و جمله هندوستانی اقطاعی ایدی سام آت رخشی در
بیت ز اسبان تازی پلنکینه زین • برین و ستانیدمش
نشانده نکین • حذف تا ایله سام دخی دینور بیت
نکو رنک اسبانی با سیم و زر • که با سام بها در نشانده کهر
سلم فریدونک بیوک اوغلیدر که فراتون اقصای مغرب
زمیننک حصه سی ایدی سهم خوف و قورقو معناسنه در
سهمناک بوندن مرکبدر بیت بکویم بکا فد دل خاره سنک
بدرد از این سهم چرم پلنک سیام ماوراء النهرده نخشب
شهرینه قریب بر طاغدر مقنع خراسانی سحر ایله آنده
اولان چاهدن آی کوستردی مشهور ماه آسمانک غایب اولدقده
درت شهره پرتو صالردی بیت نه ماه سیام و نه ماه فلک
که این چون غلامست وآن چون ردک • بعده نقل
طریقی ایله ماه سیام اول آیه اسمی اولدی نته کم بو بیتده در
بیت سوی مه سیام رفت کود زر کرد • سپه را بپور
برادر سپرد • مجاوره علاقه سیله نخشبه دخی نسبت
اولنور نته کم ملا جامی بیور ربیت سه روز آن ماه در چه
بود تا شب • چو ماه نخشب اندر چاه نخشب • گاه
اولنور ایکیسنه ده نسبت اولنور نته کم شمس فخری بیور

بیت کر مقنع بر آورید مهی • از چه نخشب و زکوه سیام
بنماید ز رای روشن تو • در دمی صد هزار بدر تمام •
بو کا ماه سیام و ماه کاشغر و ماه کش و ماه نخشب
و ماه مزور و ماه مقنع دینور و مقنع صیغهٔ مفعول
اوزره اسمی عطا خراسانده مرو شهرندن در خلافت
مهدی عباسیده ماوراء النهرده نواحی سغد و
ایلاقده ظهور ایدوب اعتقادی حلول و تناسخ
اولمغله ادعای الوهیت ایلدی علم سحر و نیرنجاتده
مهارتی اولمغله قومی آکا اتباع ایدوب عبادت ایلدیلر
و اعلاء کلمه سنه جانلرین فدا اتدیلر اول درت ییل
بو منوال اوزره شوکتی کوندن کونه متزاید اولدی
سنه ستین و مائتین ده مهدی عباسی ازاله سنه
عزیمت ایدوب نیجه مدت محاربه دن صکره مغلوب
اولدوغی محقق ایدیجک قطرانی قاینددوب کندینی
ایچنه القا ایدوب یخنده اریدی و بر اثری قالمدی
چهرهٔ ناپاکی غایت ایله قبیح و یک چشم اولمغله قناع
ایله ستر ایدر ایدی ولهذا مقنع ایله تسمیه اولندی
سپهرم کسر سین و فتح بای فارسی ایله بر پهلوانک
تورانی در بیت سپهرم بد و بارمان پیشرو •
خبر شد بدیشان ز سالارنو سم ضم سین و تشدید میم
ایله تخفیفی دخی جایزدر آتک و قاترک داشکک
طرناغیدر که عربیده حافر دینور بیت ز سم ستوران
دران پهن دشت • زمین شش شد و آسمان کشت هشت

مع النون

ساربان شتربان معناسنه در بیت زدی شاد دل
بایکی کاروانلر ٭ بدانسان که نشناسد ساربان ٭
سامان صلاح وانتظام وعقل وسرحد معناسنه در
و نسل بهرام چوبین دن برگمنه اسمید راولادندن
طوقز نگسنه خلفاء بنی عباس عصرنده ماوراء النهرده
پادشاه اولدیلر سامانیان دیمک ایله مشهور در مشلری
سلطنت ایتردن سلطان محمود سبکتکین غزنوییه منتقل اولدی و
ستودان آتش پرست گورخانه سیدر بیت ز بهر ستودان
کاخی بلند ٭ بکردند بالای اوده کمند سان رسم وقانون
وطرز واسلوب معناسنه ده گلور بیت بر انسان که
رستم همی نام برد ٭ ز خویشان نزدیک صد بر شمرد ٭
وله ندارد جهان بریکی سان شکیب ٭ فرازست
پیش از پس هر نشیب ٭ و اداة تشبیه دخی گلور
نته که دقیقی بیورر بیت خورشید تیغ تیز ترا آب میدهد ٭
مریخ نوک نیزهٔ تو سانلر همیکند ساسان ابن بهمن
ابن اسفندیار در بهمن کندی قزین نکاح ایدوب سلطنته
ولی عهد ایتدکده ساسانلر عار وناموسندن وهمشیره سی
سیاستی خوفندن قاچوب بر بولک درویشلر ایله
سیاحت اختیار ایلدی سالیان جمع سال در خلاف قیاس اوزره
بیت چنین تا برآمد بر و سالیان ٭ همی تافت از شاه فرکیان ٭
سمنگان توران زمین ده بر شهر در رستم حاکمی نک
قزینی نکاح ایله الوب سهراب اندن حاصل اولدی اول

شهر

شهر حالا رام هرمز دیمک ایله مشهور در بیت غمی گشت
چون بارگی را نیافت ٭ سراسیمه سوی سمنگان شتافت ٭
سوزیان کسر زا ایله ایکی معناسی وار در بری سرمایه
وسود ومنفعت معناسنه در بیت که بردند تاراج
از ایرانیان ٭ دهد بارها جملگی سوزیان ولو چنین کار
نامد بکو در زیان ٭ از ان کرکه چهران بی سوزیان ٭ ثانی
راز ومافی الضمیر معناسنه در که عبد الرزاق محمد بیورر
بیت بدان جهت که منم محرم سخن بجهان ٭ نهفته نیست
زمن هیچ سوزیان سخن ٭ اوغلی کمال اسمعیل دخی بیورر
بیت قلم دو زبانست وکاغذ دورو ٭ نباشند محرم
درین سوزیان سخن فتح سین طرتمق ودوزن ایلمک
معناسنه در بیت هم گنج ارجاسب درباز کرد ٭ بقعبان
درم سختن آغاز کرد سرغین ضم ایله بوینوزدن اولوز
بر نوع صورناد که جنکده استعمال اولنور بیت برآمد
خروشیدن کره نای ٭ دم نای سرغین وهندی درای ٭
سرایدن اوج معناسی وار در بری تغنی واراسمق
معناسنه گرک آدمده گرک قوشده اولسون بیت
همانگاه طنبور بر برگرفت ٭ سرایدن از کام دل
در گرفت ٭ ثانی گفتن وسویلمک معناسنه در بیت
چو مهتر سراید سخن سخته به ٭ زگفتار بدکام پردخته به ٭
ثالث اشتمک وشنودن معناسنه بو معنی شهنامه ده
چوقدر بیت تهمتن بدو گفت من بنده ام ٭ سخن هرچه
گویی سراینده ام ٭ سراینده باشید وبسیار هوش ٭

بکفتار او بر نهاده دو کوش سپردن ضمتین ایله طپشرمق
و تسلیم ایلمک در و ایاغ ایله بصمق معناسنده کلور
صیغهٔ ماضیده شرح اولندی سکالیدن سکالشدن شرح
اولندی ستان ستدن کلمه سندن فعل امردر آل معناسنه
و ظرف زمان ایله مکان بینده ظرف مشترک دخی
کلور تابستان و گلستان کبی و تا لغوین معناسنده
کلور که ارقه اوستنه یاتمقدر ستنه کرا نوزی بیورر بیت
از زلزلهٔ حملهٔ چنان خاک بجنبید ● کز بیم نشناسند نکونزا
وستان زاسیستان رستم زال ولایتی در عظیم اقلیمدر
حدودی خراساندن تا بامیان شهرینه در غور و لبت و زنج
اکا تابعدر بیت تو کردی و رار رستم داستان ● و کرنه
خری بود در سیستان سهمگین کسر کاف فارسی ایله
اکثر سهمکین دینور قورقنج دهشتلو معناسنه در سهم قورقودر
نته که ذکر اولندی بیت بنزدیک رود کر سنکش کشن ●
زهای بدید اندرو سهمکین سرین ضم سین ایله صغری
و کفل درکه ترکیده اوجه دینور بیت یکی خشت زد
بر سرین قباد ● که بند کمرگاه او برگشاد سیجیدن
عزم و شروع ایلمک معناسنه در بسیج بوندن
ماخوذدر و شرح اولندی بیت ازان ره بیامد سوی خانه
رفت ● ره سیستان را بسیجید تفت مع الواو
ساو خراج در و باز باج در بیت کنون ساو بفرست
و باژ گران ● کودکان از آن مرز چندی سراست ● ساوا که
اغزنده ساقط اولان برادده معناسنده کلور لطیفی

بیورر

بیورر بیت کرم کر بکیری از جهان ساو ● با خود نبری
زنتوهٔ ساو ● و ساویدن دن فعل امر و اسم مصدر دخی
کلور ساویدن و ساییدن اکه سورمک و درپلمک و ازمک
و سحق ایلمک معناسنه ده کلور سرو ضمتین ایله بوینوز
معناسنه در بیت ببستان کوزنان بسر بر سروی ● همه رزم
شیران کنند آرزوی

مع الهاء

سنجه بر دیو مازندرانی در بیت ز دیوان که پیش اندری
سنجه بود ● که جانش در دلش زین سخن رنجه بود ● و برشته
طوتمق ایچون اولان آلت در سنجیدن دن ماخوذدر
سنجیدن طرتمق و وزن ایلمک معناسنه در بیت خرد کو
و جان آگاهی سنجد او ● در اندیشهٔ سنجه کی کنجد او ستوه
یورغون و عاجز معناسنه در بیت بجستن گرفتیم همه
دشت و کوه ● که از تاختن شد نوندم ستوه ستنه
ضمتین ایله ستوه دن مخففدر بیت سه دیگر سخن
راندی از هفتخوان ● که کفتی ستنه آمدم اندران ستنبه
کسر سین و فتح تا و سکون نون ایله قوی و شدید البطش
معناسنه در بیت ز ایرانیان بد تهم کینه خواه ● دلیر
و ستنبه بهر رزمگاه ● آصل معناسی کابوس معناسنه در
که اویقوده آدمه باصر آنی فارسیده دیو که مردم را
در خواب فروگیرد ایله تعبیر اتمشلر در تیر خسرو بیورر
بیت حوری بستنبه داد نتوانی ● لولو بوحل نهاد نتوان
سرخه ضم ایله افراسیابک برادری در رستم
آنی جنکده اسیر ایدوب افراسیاب سیاوشی بوغلدوغی

کبی آنی بوغلدی بیت زکشته آوران شرزه را یکتنی
خواند • ز رستم سخنها فراوان براند سپدکوه توران زمینده بر
برکوه در کیخسرو برادری فرود اولدوغی قلعه که اسمی کلات در
اوستنده ایدی بیت همه پاک سوی سپدکوه برد • ببند
اندران کوه و دور از انبوه برد سپه معروف و برآت اسپهبد
بیت سپهبد سپه را بمالید موی • پر و یال ببسود
و بسترد روی سوخته معروف و خسرو پرویزک خزاین ثمانیه سندن بری
بر سپیدر بیت دگر گنج کش خواندی سوخته • که ازان گنج بد
کشور افروخته • فاو معناسنه ده کلور که یانمش بردن
اوله تعدی بیورر بیت فتاد آتش صبح در سوخته •
بیکدم جهانی شد افروخته سالخورده چوق یشامش
پیر و فرتوت معناسنه در کاینه کثرت سنین آنی اکل
ایلمش بیت درختان بسیار و آب روان • همی سر
دل سالخورده جوان سخته طرتلمش و موزون معناسنه
اسم مفعولدر ماضی و مصدری شرح اولندی بیت
چو مهتر سرآید سخن سخته به • ز گفتار بدکام پردخته به •
سده فتح سین ایله مجوسده ر عید در وسط شهور
شتا اولان بهمن ماهنک اونجی کوننده اولور بیت
یکی جشن کرد آن شب و باده خورد • سده نام آن جشن
فرخنده کرد ولد بیارایدآن فال و جشن سده •
همین فر و برز و هم آتشکده ولد بسانی سده آتشی
برفروخت • بر و خار و خاشاک چندی بسوخت •
سدق معربیدر صدق صاد ایله غلطدر سد ایله ها

تخصیصیه

٩٧

تخصیصیه دن مرکبدر سدیوز در حالا صاد ایله یازیلور
وجه تسمیه بودر که کیومرثک یوز اولادی اولدقده ذکوری
اناثنه تزویج ایدوب اول کونده نیران کثیره اوجاق
اولدی مجوس اول کونی عید اتخاذ ایلدی سپیده
سپید ایله های تخصیصیه دن مرکبدر فجر درکه ترکیده طاک
دینور بیت سپیده چو از کوه سر بر دمید • شد از دامن
تیره شب ناپدید • و اسفیداج معناسنه ده کلور و آندن
معربدر نته که میر خسرو بیورر بیت بس عمر و سال که فتنه جوی
شدند • از سپیده سیاه رنگ شدند • و بیاض معناسنه
کلور بر پرده که مقابلی ایله ذکر اولنه کوزک بیاضنه
سپیدهٔ چشم و سوادینه سیاه دینور و بیضه نک بیاضنه
سپیده و صاروسنه زرده دینور نته که سلمان طلوع
صبحده بیورر بیت گرفت آفاق را یکسر سپیده •
عیان شد زردهٔ خور در سپیده ساوه معروف و کاموس
کشانی افراسیابک بر پهلوانی اسمیدر رستم آنی قتل
ایلدی سودابه پادشاه یمن قزیدر که کیکاوس منکوحه سیدر
سیاوشه عاشق اولدی سیاوش اکا رام اولمیوب
خوفندن افراسیابه کتدی ستاره معروف علم و سنجاق
معناسنه ده کلور بیت بسر بر بدر بر همی راه جست •
ستاره همی داغ ماه جست • و سه ایله تاره دن مرکب
اول ساز معناسنه ده کلور که اوچ تللی اوله نته که
خاقانی بیورر بیت که ولادتش ارواح خوانده سوره
سوره • ستاره بست ستاره سماع کرد سما • اکثر ستا

دینور که نظامی بیورر بیت ستاره زن برآورده بانک
سرود ۰ سرودی نو آیین سزا زصد درود ۰ و تزدک یدی
اویونندن دخی بر اویون دربابا فغانی بیورر بیت
دو اسبه رخ بهم آورده بر بساط غرور ۰ ستاره بازی
گردون مگر نمیداند ۰ تزدک یدی اویونی سلمانک بو شعرنده
مجموعدر بیت فارد زعقل بانده خصمی گر کم زیادی ۰
در معرضت ستاره مقید بششدر ست ۰ کوراه خانه
و حکایت ملکی طویل ۰ با آنکه ده هزار کشش چون تو
چاکر ست ۰ منصوبه حیل نتوان باخت باکسی ۰ با آنکه
کعبتین سپهر تو منخرست ۰ اول فارد که حالا فرید دینور
ثانی زیاد ثالث ستاره رابع خانه گیر خامس طویل که
حالا طولی دینور سادس ده هزار سابع منصوبه
و کعبتین ایکی زار درکه تخته او زرینه آتلر سنگ خاره
بر آلتون اکنه درکه زکیده اکا صنجق دینور قاپیلر
آنی لچکیا او زرینه زینتا الجون صنجرلر بیت دو رخ
بسنگ خاره آراسته ۰ دو پستان چو دو نار بیراسته ۰
و قاپیلرک بش برموج بر قشاغی سپیدر انکله باش
قاپیلر ننه که کمال اسمعیل بیورر بیت دختران خاطرم را
در تماشاگاه عرض ۰ جز زپنج انگشت غم بر فرق سر
سنگ خاره نیست سوسه بر قورت درکه بغدادلی چوپرک
ایدر بیت نیاید بکار غزاین ساز جنگ ۰ کجا سوسه
سنجد بچنگ پلنگ سکالیده فعلی ماضیدر فکر ایلمش
معناسنه درسکالش ده شرح اولندی بیت سپاهی

زکردان کوچ و بلوچ ۰ سکالیده جنگ و برآورده خروج ۰
ساره سین معجمه ایله ده لغتدر پرچار شعندرکه زنان هند
براوجنی بلده بغلیوب و براوجنی باشلرینه براغورلر
بیت زهر ساره هندوی برگرفت ۰ برهنه سر و دست
بر سر گرفت سُفته سفتن دن اسم مفعولدر دلنمش معناسنه
سفته گوش حلقه بگوش معناسنه عبد العبیدر نظامی بیورر
بیت سفته گوشی چو دُر ناسفته ۰ در فروشی بهای
جان گفته ۰ فیضی دخی بیورر بیت باغ از نفسش زگلوی تو
دُر باسخنش زسفته گوشان ۰ بتس معناسی دخی وار
بری گوپه حلقه سپیدرکه قولاغه کچر هر نه دن اولورسه
ثانی اوجی سوکر و کسکین پیکان معناسنه ده کلور نته
نظامی بیورر بیت تیر از جعبه سفته پیکان جست ۰
دُرزه آورد و درکشید درست ۰ سُفتنه رسفت گور
و شیر نشست ۰ سُفت واز هر دو سفت بیرون جست ۰
ثالث اوموز معناسنه درکه عربیده کتف دینور نته
دخی لغتدر ننه که نظامی بیورر بیت سفته فارغ ازگرپوه
گوش ۰ کردنی ایمن ازکناره گوش ۰ رابع بریدان
بریده ارسال اولنان نسنه درکه بضاعت اوله
ننه که خاقانی بیورر بیت باد از سر پیکانت سفته دل
بدخواهان ۰ وزنام نکو سفته دربار تو عالم را ۰ شمس فخری
دخی بیورر بیت زمردم دایما سوی سماوات ۰ دعای دولت و دل
سفته باشد ۰ کرک هدیه اولسون ننه که انوری بیورر بیت
ولیکن چو او بر سر گنج باشد ۰ چنین سفتها خوار و آسان

نماید وله درخشم تو غورهای رحمت • در زخم تو
سفتهای مرهم • خامس سخن نو وطرفه سوزدرکه
تازه اختراع اولنمش اوله آنده که انوری بویورر بیت
از عقتهاش بکید ورستم آه • سفته شده درجهان جیفه •

مع الياء

ساری آمل شهرینه قریب بر شهردر بیت بغم مود شان
تا بساری برند • بغل وبمسمار وخواری برند • چو گردان
سوی کینه بشتافتند • بساری سران آگهی یافتند •
صغرجوق قوشی معناسنه ده کلور ها سزدخی لغتدر
یا سبز سار دخی لغتدر آنده که ذکر اولندی خاقانی بویورر
بیت سار کفتا که هست سرو زغن پای لنک •
لاله ازو به که کرد دست بدست انقلاب سهی دیگر
طوغری ومستقیم معناسنه در وسرو سهی اول سرو دیگر
ایکی مستقیم شاخی اوله وسرو آزاد اول سرو دیگر
بر شاخ بلند اوله وسرو ناز اول سرو درکه داللری
هر طرفه مائل اوله

باب الشين المعجمة مع الالف

شغا فتح شين وغين ایله شکا کاف ایله ده لغتدر
قوبور وتیردان در بیت بیفکند رستم شغا وکمان •
فرو ماند خیره ازیشان کیاه

مع الباء

شاداب صویه قانمش تازه وتر معناسنه بیت
همانا برآمد یکی باد سخت • که بشکست شاداب شاخ
درخت وله توکفتی همه دشت سهراب بود •
بسان یکی سبز شاداب بود شبدسب شبدا ایله اسب دان

مرکبدر رشید کونشدر اسب ایله ترکیب ولیجوق الف ساقط
اولدی بر قاچ کمسه ایسمیدر جمله دن گشتاسب اوغلی در
بیت پس آزاده شیدسب فرزند شاه • بکینش کند تیز
اسب سیاه شبب قمچی نک آته چالدقاری لقمه سیدر
بیت خداوند خانه ببو بید سخت • بیا و بخت آن شیب
شاه از درخت • سلاطین واکابر رشته سنی جواهر ایله
طوقورلر آنده که بو بیتده واقعدر بیت یکی شوشه زر بسیم
اندرست • دو شیبش زخوشاب واز کوهرست • شیبه
فتح شین ایله مستعملدر وامثال مولدین ده عاقبنی
الدهر بشیبین وابن الوردیک طریق توریه ایله بیورمشدر
شعر فمن کان مردود البعیب فقد • ردتنی الغید بعیبین •
الرأس واللحیة شابا معا • عاقبنی الدهر بشیبین •
آنش معناسنه ده کلور شیب دن مخففدر کسره مجهوله ایله

مع التاء

شست بش معناسی واردر آلتمش دیمک ورشتین معناسنه
صاد ایله غلط مشهور قبیلندندر بیت کمندی بینداخت بر شست
خم • خم اندر خم وروی کرده دژم • ثانی اوق کزلدکده بالی
بر معدن اوق ایله کریشه ملامس اولان یردر بیت چو وا ز
کمان تیز بکشاد شست • بر رستم ورخش جنگی بخست •
ثالث بالوق اولته سیدر اکری باشلی دمردر سوزنی بویورر
بیت جهانا بکام ومرادش زماه تا ماهی • بکام جا ببیدا و
چو ان بکام ماهی شست • زلف دلبر بوکا تشبیه اولنور شست
خم زلف معناسنه دکلدر آنده که تو هم اولندی سوزنی بیورر

بيت زشست زلف كمان ابروان و تير قدان • نماند
بهره وحظ ونصيب تير مرا • رابع نشتر فصاد معناسنه در
نته كه شمس فخری بيورر بيت چو فصاد لال رك جان حسود دشمن
فلك بگشاد ازان زهراب خورشست • خامس نشست دل
مختصر در اوتورمق معناسنه اكثر كسر شين ايله در نته كه مير خسرو
بيورر بيت گرچه پدر بر سر تختش كشيد • شست و فرود
آمد و پيشش دويد شكفت كسر شين وكاف عربيله اسم
مصدر در عجب معناسنه كاف فارسی ايله مرويدر بيت
زاگر فريد نباشد شگفت • مرا از خود اندازه بايد گرفت
شكفتن كسر شين ايله مصدر ديدر عجبلمق معناسنه مستقبلنده
فا بايه تبديل اولنوب ما قبلنه بر يا زياده ايدرلر شكيبد
وشكيبنده دينور شكفتن ضمتين ايله آچلمق وتفتح معناسنه در
شكوفه بوندن مأخوذدر مستقبلنده بروا و فريد ايدوب
شكوفد وشكوفنده دينور شكفيدن دخی بو معنايه در
نته كه اسدی بيورر بيت چون اين آگهی نزد بابش رسيد
گل شادی اندر دلش بشكفيد • شكيفتن دخی بو معنايه
نته كه سنايی بيورر بيت هيچ عقلش به زيركی نفريفت
هيچ جانی بصبر از و نشكيفت شبشت فتح شين وكسر
بای عربيله چركين وكريه اللقا معناسنه در بيت
زمادر بزادی بديدار زشت • بگردار ناخوش بماندی
شبشت

مع الجيم

شكنج بوكلم وقورم معناسنه در مار شرخ معناسنه ده
كلور نته كه ازرقی بيورر بيت هلاك دشمن اودرازهند

واز بلغار • شكنج واقعی رويد بجای رمح وخدنگ •
خيارك علته معناسنه ده كلور فاما سكنج فتح سين مهمله
وضم كاف عربيله دهان معناسنه در سعديك بو بيتنده
واقع اولوب تحريف اولنمغله بو محلده ضبط اولندی
بيت تشنه را دل نخواهد آب زلال • كوزه بگذشته بر دهان
شكنج

مع الخاء

شاخ معروف مجازا قول وبازو معناسنه ده كلور بيت
نگه كرد رستم بدان سرفراز • بدان شاخ ويال وركيب
دراز • وآوزون پياله معناسنه ده كلور نته كه منصور
شيرازی بيورر بيت فتاده در سرش از باده شبينه
خمار • بعزم عيش صبوحی نهاده بر كف شاخ • ويرتق
وچاك معناسنه ده كلور نته كه ملا روم بيورر بيت
كان زمين وآسمانش بس فراخ • كرد از تنگی دلم را شاخ
شاخ شخ فتح ايله بايرد ركه سخت اوله واكين واو
دانيح آنده بتميه بيت هم ريگ تفتست باخاك وشخ •
بر و نگذرد مرغ و مار وملخ • تشديد خا ايله ده كلور
بيت كنندش بخنجر سر از تن جدا • بشخی كه هرگز
نرويد گيا • طاغ دپه سی معناسنه ده كلور نته كه سوزنی
بيورر بيت زآسمان بزمين غم نخانه تو رسد • چو سيل
وسنگ كه آيد به پستی از سر شخ شوخ كير لود ريم بيده
ذو وسخ دينور بيت بدان جامه شوخ نزديك تخت •
بيفتاد وگفتار شه نيكبخت • مشهور و متعارف كير
ودكنس معناسنه در نته كه مير خسرو بيورر بيت

اکر شوخ بر جامهٔ غر بود ٭ چه باشد دلم از طمع مست پاک ٭
مجازاً بی شرم و بی حیا معناسنه ده کلور بیت جهانجوی
کفتش که ای شوخ ری ٭ زمن هرچه بینی تو فردا بکوی ٭
شکوخ دوشکول و فلک زده معناسنه در بیت بد رفت دین
پرشاو دشکوخ ٭ بسر بر همیزد سنان و کلوخ ٭ شکوخیدن
مأخوذ در شکوخیدن سورچمک و لغزیدن معناسنه در که
شمس فخری بیور بیت ظلم از نهیب شاه جهان سخت میدود ٭
کاندر عدم نهاد شکوخیده از کلوخ

مع الدال

شادورد شایورد یاء حطی ایله و شاه ورد ها ایله ده
لغتدر دوشمه در کلیم و قالی کبی بیت جهاندار بر شادوردی
بزرگ ٭ نشسته همی پیکرش میش و کرک ٭ و خسرو پرویزک
خزاین ثمانیه سندن بر خزینه اسمیدر بیت دکر آنکه بد شادورد
بزرگ ٭ که خوانی نامش کوانی سترک ٭ آر آغل معناسنه ده
کلور که عربیده هاله دینور نته که لبیبی بیور بیت دل کشت
از علامت خطت امیدوار ٭ چون برزکر که میشود از شادورد
شاد ٭ پرویز مشرقی دخی بیور بیت بخط و آن لب دندانش
بنکر ٭ که همواره مرادارند در تاب ٭ یکی همچون پرن در اوج
خورشید ٭ یکی چون شایورد از دور مهتاب ٭

مع الذال المعجمه

شنبذ شنبه معناسنه لغتدر بیت همان روزهٔ پاک شنبذی ٭
زهر بد پرستیدن ایزدی ٭ شاید شایستن دن فعل مستقبلدر
یراشور و لایق اولور معناسنه و مقام قلتده احتمال
واردیجک یرده که عربیده قد یکون صیغه سی ایله اولور

مجازاً استعمال اولنور نته که سعدی بیور بیت هر بیشه
کمان مبر که خالیست ٭ شاید که پلنک خفته باشد ٭
شغاد کنیزدن و جاریه دن رستم برادریدر که رستمی
چاه ایچنده هلاک ایلدی شنبلید بر خوش رایحه لی صاری
کل در بیت بدادش سه جام دمادم نبید ٭ رخش کشت
همچون کل شنبلید شید کسر ایله آفتاب و کونش در بیت
بپوشید روی هوا را به تیر ٭ رخ شید تابان شده چون
زریر

مع الراء

شاکار اجرتسز ایش در که حکاکمک اوله آصلی شاه کار در
بیت کناهی ندارم بهانه نهی ٭ چو شاکرد شاکار چندیم
دهی ٭ شبکیر صباح و بامداد معناسنه در بیت بشبکیر
چون بردمید آفتاب ٭ سر نامداران در آمد ز خواب ٭
شیار کسر ایله اکین ایچون یری دمر ایله سوکمک و دوشمکدر
بیت چو این راه دشوار و این کوهسار ٭ بزیر پی اسب
می شد شیار ٭ تو بیتده سین مهمله و باء فارسی ایله ده
مرویدر نته که ذکر اولندی شذیار فتح شین و سکون ذال
معجمتین و یاء حطی ایله سوکلمش یردر و تخم ایچنده
صاچلمش اوله و شنکار نون و کاف ایله ده لغتدر
و شدکار دخی لغتدر شمس فخری بیور بیت زمین خاطر
کردم شیار و تخم ثنات ٭ در او فکندم تا خود چه آید
از شدکار ٭ شذیاریدن اوکوز ایله یری سوکمک در
شیارک مثله شیبور کسر شین و ضم باء عربیه ایله بر نوع
جنک بوریسی در بیت ببستند بر پیل روئینه خم ٭

دمیدند شبور بابکا ودم شاپور اصلی شاه پور در
شهزاده معناسنه برقاچ پادشاه اسمیدر بری اشکانیاندن
شاپور ابن اشکان ابن دارا دربرادری اشک دخی کهو
آلتی ییل پادشاه اولدی رومیلر ایله جنک ایدوب اسکندر
آلدوغی خزاینی واموالی جمله سن کیرو آلدی وبری ساسانیاندن
شاپور ابن اردشیر بابکاندر اوتوز ییل پادشاه اولدی
وبری شاپور ذوالاکتاف بن هرمز بن نرسی در اوچنجی
ساسانیاندر اعراب بادیه نشین لره غضب ایدوب
پادشاهلرین هلاک ایلدی وقنده بر اعرابی کورسه قوللرین
برندن چیقروب صالیویردی انکچون ذوالاکتاف ایله
مشهور اولدی یتمش ییل پادشاه اولدی وبری شاپور بن
شاپور ذوالاکتافدر بش ییل پادشاه اولدی
شمر فتحتین ایله حوض وکول درکه عربیده برکه وغدیر
دینور بیت رهی پر زغولان تهی از شمر • درو ریک
وازوی نیابی کذر شهریور فرس قدیمده سادس شهور
سنه در وتاریخ جلالیده آخر شهور صیفدر بیت
وشهریورت باد پیروزکر • بنام بزرکی وفر وهنر •
وهر آیک دردنجی کوننه در بیت بشهریور بهمن ازباد ده
جهاندار دارابرا بار داد • حذف واو ایله شهریر
دخی لغتدر نته که شرف الدین شیرازی بیورر بیت بشهریر
سهیل آمد بدیدار • هی تابنده همچون جبهه یار • معنی
تاریخ منته مثال لسببی بیورر بیت چو در روز شهریر آمد بشهر
نشاد همه شهر را داد بهر • شترواردوه بوکیدر اصلی شتربادر

ازبری

١٠٢

بیت زرین وسیمین شتر وارسی • طبقها وازجام
پارسی

مع الزاء

شیز کسر ایله آبنوس در بیت ز دیبا وخز چار صد تخت
نیز • همه تختها کرده از چوب شیز • وآنده اولان باده
اطلاق اولنور بیت چو با تیغ نزدیک شد ریو تیز •
بزه بر نهاد خماینده شیز • زبالا خدنکی بزد بر سرش •
کر بردوخت بر تارک ومغفرش شبدیز قره یاغز
آتدر بیت من ورستم واسب شبدیز وتیغ • نیارد
بروسایه کسترد میغ • وشیرین آتی اسمیدر که خسرو پرویزه
باغشلدی نظامی بیورر بیت چو پرویز این سخن بشنید
وشد تیز • بجست ازجای وشد بر پشت شبدیز • وعلم
موسیقیده بر پرده ولحن در باربد اختراعی نظامی
بیورر بیت هرآن شب کو کرفتی راه شبدیز • شدندی
جمله آفاق شبخیز • وبر شهر اسمیدر مجیر بیلقانی بیورر
بیت از در شبدیز تا بحد بخارا • ازبس خون عدو نکار
کرفته

مع السین

شماس لفظ عربیدر ملت نصارا ده معتم و مؤذن
پایه سنده در وآداة الفضلاده شماس واضعدن
آفتاب پرستانه در بیت پرستار دبافر وبرزکیان •
بزنار شماس بسته میان

مع الشین المعجمه

شاه رش بیوک ارشون دیمکدر شاه بزرک معناسنه
یاخود پادشاه معناسنه در وتریش ارش ذمخففدر
ارشون وذراع معناسنه وعند بعض ایکی ارشون

معناسنه در بیت زبن تا سر تیغ بالای او • چو صد
شاه رش بود پهنای او شماساش بر مبارز تورانی در
قارن آنی هلاک ایلدی شیدوش کسر ایله بر سپهسالار
ایرانی در بیت و راگرد شیدوش دارد بپای •
که کوهی اندر آرد زجای

مع العین

شراع سایبان و چادر معناسنه در اصلی عربیدر یلکنی
معناسنه در بیت شراعی بزد زود و بنهاد تخت •
بدان تخت شد هر که بد نیکبخت

مع الغین المعجمه

شغ ضم ایله صغر بوینوزیدر بیت شغ گاو و دنبال
کرگ بدست • بکوپال سر هر دو را کرد پست •

مع الفاء

شَنْدَف فتح شین و سکون نون و فتح دال ایله
طبل و دهل معناسنه در بیت بتیره بزد شندف
و نای روئینه • سوی جنک دشمن نهادند پی
شنگرف زنجفر دیدکلری بویه در بیت چو تاریک شد چشمهاشان
زگرد • بپارید شنگرف بر لاجورد

مع الکاف

شولک ضم شین و فتح لام ایله قره بوز آت در بیت
بزیر اندرونش یکی شولکی • که پاید چنین از هزاران یکی
وله بیفتاد از شولک خوب رنگ • برفت و ببرد اینت
هنکام جنک

مع الکاف الفارسی

شباهنک ایرته یلدزی کاروانقران معناسنه که عربیده
طارق دینور حقیقتده بر یلدزدر که عربیده شعری دینور
بیت چو یک نیمه از تیره شب درگذشت • شباهنک

بر چرخ گردان بگشت • کیجه وقتی و شبانگاه معناسنده
کلور نته که نظامی بیورر بیت شباهنک چون بر زد از کوه
دود • بر آهنک شب مرغ دستان نمود شرنک زهر و حنظل در
بیت نه نامست او را نه نیز ست ننک • مرا انگبین داد
و بود آن شرنک شنک مطبوع و شیرین حرکات محبوبدر
بیت تو ای شنک و بالا و پنهات خوب • درو کوچه
ها میا و مروب • آصل معناسی حرامی و راهزن و طرار
معناسنه در عنصری بیورر بیت چه زنی طعنه که با جیزان
جیز نوبهم • که تو ای جیز و تو ای مسخره و باشنکان •
و آداة الفضلاده سرداغاجی و مکابره معناسنده
مذکوردر و تحفة الاجابده تخم الجوان اولاق خیار معناسنده
مذکوردر و لغت و فائیده خرطوم فیل معناسنده
مذکوردر

مع اللام

شِل کسر ایله بر نوع هندی حربه و نیزه در بیت
همان تخت زرین و زرین سپر • همان خود و خفتان و شل
و تبر

مع المیم

شام اخشام و مغرب وقتی در بیت یکی مرغ دارد
پریشان بکنام • نشیمن ببام این بود آن بشام •
شجام فتح شین و جیم عربیله سرمای سخت معناسنه در
بیت سپاهی که نوروز گرد آورید • شجامش بکیوم
فرو خوابنید

مع النون

شارستان شهرستان معناسنه در بیت بر آرم یکی شارستان
فراخ • فراوان بدو اندر ایوان و کاخ • و قلعه و قبه معناسنده

کلور بیت از بنسان یکی نثار سان ساختم • سرش را
به پروین بر افراختم شین کسر ایله پیشسی در که دودکی کبی
بر نسنه در او شاقلر قوللنور عظیم شماطه سی وار در دنلو
دوکو معناسنه ده کلور که چوبانلر و غیرلر قوللنور بیت
بزرگانی که از کوه قاف آمدند • ابا نیزه و شین ولاف آمدند
یعنی یوز اقلغی ایله کلوب عظمت و طمطراق و لاف و کذاف
ایله دشمنلرینه زدن و صقلوق ویره رک کلدیلر و نشستن دن
فعل امر دخی کلور ما ورا النهر لغتیدر نته که ملای روم بیورر
بیت کویدار بنده برو بر صدر شین • من بکیرم کفش چون
بنده کهین وله تا جوی در یاد خشکی میرود • او بمهر خانه نشینی
میدود • نشسته نشسته معناسنه در نته ملای روم بیورر بیت
پیر و طفلان نشسته پیشش بهر کد • تا بسعد و نحس او واقی
کند شافیدن سورچمک و لغزیدن معناسنه در بیت
بر آشفت بر خویشتن چون پلنک • ز شافیدن پای مردش
تنک شیبان کسر شین و بای عربیله بر هم زده و پریشان
معناسنه در بیت همیرفت شیبان دل و خشک لب • چو
از خنجر روز بکریخت شب • تشیبید مصدریدر بر هم زدن
و پریشان و بیحضور اولمق معناسنه در خاقانی بیورر
بیت روح القدس بشیبد اکر بکر همتش • پرده درین سراچه
اسنا برافکند شمن فتحتین ایله بت پرست معناسنه در
بیت خم آورده از بار شاخ سمن • صنم کشته با لیزد بکلبن
شمن شبستان معروف و حرم معناسنه ده کلور که جماعت
نساندن عبارتدر بیت اکر من شوم در شبستان او • ز سردابه

یابم بسی کفتکو وله شبستان همه پیش سردابه باز •
دویدند و بردند یک نماز وله که اندر شبستان شاه
جهانها • نباشد شکفت ار شود ناکهانها • و حرمسرای معناسنه ده
کلور بیت کجات آن شبستان پر ماه روی • جدا ابد جدا از تکی
شاه جوی شرمکن شرمسار معناسنه آصلی شرمکین در
بیت چنان شرمکن نزد شاه آمدند • جکر خسته و با کناه
آمدند شکردن کسر شین و فتح کاف عربیله شکار ایلمک
معناسنه در بیت جهانا ندانم چرا پروری • که پرورده
خویش را بشکری شکوهیدن قورقمق و هیبت آلمق معناسنه در
شکوه مهابت و عظمت معناسنه در بیت نباید شکوهید
از ایشان بجنک • نباید کشیدن زبیکار چنک • حذف واو دخی
لغتدر نته که ملای روم بیورر بیت شحنه از موم اکر کوهری
نهد • پهلوانان ز ازان دل بشکهد شکفیدن کل و چیچک
آچلمق در اصلی شکوفیدن در شکفت ده شرح اولندی
بیت چو کل چهره سام یل بشکفید • چو بر پیل نر بچه
شیر دید شایستن یراشمق معناسنه در که عربیده
لیاقت دینور مستقبلاتنده سین داله تبدیل اولنور
شایدن مثله بیت بخوبی سزا رسه فرزندمن • چنانکه
چون بشاید پیوندمن • شنایی دخی بیورر بیت
چون ازین هردو فارغ آیی تو • آنکهی خیر را بشایی تو
شایان صیغه مبالغه در لایق و یقیشق معناسنه در
نته که میر خسرو بیورر بیت جلوه ده بچشم دانایان • که دل
و دیده را بود شایان وله بد شوارست یار شایان بوده •

باسانیت خود فراوان بود شَکَن فتح شین وسکون
کاف عربیله توران زمین ده برولایتدر بیت
چغانی وشکنی وسقلاب وهند • کابلی وبحری ورومی
وسند شِکَن کسر سین وفتح کاف ایله شکست وبوزغونلق
معناسنه اسم مصدر در بیت کشانی چو کاموس
شمشیر زن • که چشمش ندیدست هرگز شکن • وبوکلم
وقورم معناسنده کلور شکنج دخی دینور سرود
ولحن ونغمه معناسنده کلور نته کم اسدی بیورر
بیت زشادی همی درکف رود زن • شکافه شکافنده
گشت از شکن • شکافه ساز زخمه سپید رگه بیده
مضراب دینور شایگان کاف فارسی ایله سخره واجرتسز
ایش در بیت اگر راستکار کنی درجهان • مفرمای درویش را
شایکان • آصلی شاه کانه درکان برنوع اداتدر نسبتدر
خدایگان کبی خدایگان گنج شایکان خسرو پرویزک گنجیدر
کذا فی اداة الفضلا ومطلقا گنج فراوان معناسنده
استعمال اولنور ظهیر فاریابی بیورر بیت سپهر قدرا ابت
خودی باید • بقدر جود تو در گنج شایکان گوهر ومطلقا
فراوان وبی نهایت معناسنده کلور گرک گنج اولسون
گرک غیریسی اولسون نته کم ابو الفرج رونی بیورر بیت
این گرانمایه شایکان که سپرد • بتو اقبال مقتدای جهان
وفتی قافیه ده قافیه شایکان بر معیوب قافیه در
عامه علما یاننده جمعه دلالت ایدن الف ونون ایله
قافیه دریاران و دوستان کبی که امثالی بسیار وفراوان در

دلمی

وشمس قیس یاننده اول قافیه درکه حرف رویسی اصلی
اولمیه خواه مکرر اوله خواه اولمیه ومحققین یاننده
مطلع ایطادن عبارتدر نته که محلنده مبین در قافلینی
بیورر بیت بیت فرومایه آن منزحف • قافیه هرزه
آن شایگان • رشیدی دخی بیورر بیت ابیات پر صنایع
دوشیزه منست • بی شایکان ولیک به از گنج شایکان
شوریدن درت معناسی واردر برنجی تهییج شر ایلمک
معناسنه در بیت اگر ما نشوریم بهتر شود • کزین
شورش آشوب لشکر بود • اصل معناسی قرشدرمق
وتحریک معناسنه در نته که سنایی بیورر بیت یکی توده
وحشتم از برای خشک • اگر مغز کنده نخواهی مشورم •
سلحشور سلاح قرشدریجی دیمکدر قرشدرمق بوننده
قوللنلمقدن کنایتدر نته کم سعدی بیورر بیت چه خوش گفت
آن تهی دست سلحشور • جو زر بهتر از پنجاه من زور
اوچنجی ارشمک واولاشمق معناسنه در بیت بدو گفت
رستم که مندیش ازین • که با ما نشورد کس اندر زمین
دردنجی چلقمق وبولاندرمق ومکدر اتمک معناسنه در
نته کم میر خسرو بیورر بیت بشوریدن آمد همه آب شور •
تهی شد زپهلوی بیننده زور • ملا روم دخی بیورر
بیت بر مشوران تا شود این آب صاف • واندرو بین
ماه واختر در طواف • شور بخت مکدر الحال وبدبخت معناسنه
بوندن نا خوذدر شیخ سعدی بیورر بیت شور بختان با رزو خواهند •
مقبلانرا زوال نعمت وجاه • بولنمق ومکدر اولمق

معناسنه ده متعدی ولازم کلور مجازا برهمزده ومکدر
اولمق معناسنه ده کلور نته که نظامی بیورر بیت
بشورید شاهنشه از گفت او • زبیداد برخاسته جفت او
ملالی رومک بو بیتده شور ماتم کدورتی معناسنه اسم مصدردر
بیت خلق چندانکه جمع شد بر گور او • موکنان جامه دران
در شور او • وعشقدن برهمزده ومضطرب اولانه شوریده
دیدکلری بوندن مأخوذدر سنایی بیورر بیت ای تو چو پری
دفمن ز عشق تو • خود را لقبی نهاده شوریده • وآیغ شماطه
وآواز موحش معناسنه در نته که نظامی بیورر بیت
ز شوریدن ناله کرده نای • برافتاد تب لرزه بر دست
وپای شان جمع ضمیر غائب در آنلر معناسنه بیت ببینیم
تا چیست آغاز شان • برهنه شود یکمان راز شان •
کوچ بالی شهد معناسنه ده کلور حقیقتده قرص عسل
اسمیدر که اری چنده بال ایدر نته که لطیفی بیورر بیت
لب شکر مذاق وانکبین شانی • مکرر خوانمش از انکبین شانی
خاقانی دخی بیورر بیت ز بدگر نیکویی ناید تو عذرش
ز آفرینش نه • که معذورست مار ار نیست چون نحل عسل شانش
وبلکو وفسانه معناسنه ده کلور سین مهمله ایله ده مروی
نته که ذکر اولندی وشانیدن دخی فعل امر واسم فاعل دخی
کلور شانیدن طرامق معناسنه در
مع الواو
شیو انش در ضد فراز اصلی شیب در بیت چو رفتم
بفرمان کیهان خدیو • سوی کوه البرز ازان صعب شیو
مع الهاء

شاره

شاره سین مهمله ده مرویدر نته که ذکر اولندی وعلامه
نجاتی شرح تاریخ عتبی ده دیمشدر که شاره اهل هندک
بر نوع ثیابیدر که اکا شال دینور بیت یکی شاره سربند
پیش آوریده • شده تار و پود اندرو ناپدید شیر
شاه دخی مخففدر ومقام تعزیزده تفنو معناسنه ده کلور بیت
همی گفت شه بر منوچهر من • برین دوستی کردن مهر من • شاه
پادشاه وداماد معناسنه ده کلور نته که شمس فخری بیورر
بیت مملکت را شرف وقدر همین بس باشد • خسرو صفدر
آفاق ممالک را شاه • شادمانست بدو جاه ممالک زانکه
که بود شاد بدو جاه وسپاه از شاه شیرویه خسرو پرویز
اوغلیدر پدرینی قتل اندکدن صکره آلتی آی پادشاه اولدی
وموت عمری یکرمی ایکی ییل در شوشه درت معناسی واردر
بری آلتون وکومش سبیکه سیدر نته که تعریف تازیانه ده
بیورر بیت یکی شوشه زر بسیم اندرست • دو شیلش خوشاب
واز گوهرست • وبری نسنه که آتشکده اوله آکا ده اطلاق
اولنور دولکرلر بوکلن یره بیتیجه چوبیچ وضع اندکلرینه ده
شوشه دینور اکثر تاوانه اولور حالا شیشه ایله مقوددر
کمال اسمعیل بیورر بیت چرخ را بر درت بهیچ نیاز • همچو
شوشه بر آستان بستند • وکومرک اوزونلرینه ده شوشه
دینور نته که نظامی بیورر بیت شوشهای زکال مشکین رنگ •
کرد آتش چو کرد آینه زنگ • ثالثی شهدا قبری اوزره نصب
اولنان علامتدر نظامی بیورر بیت چون شوشه تربت بدر
دید • الماس شکسته در جگر دید • ثالث پسته ویغن ودنان

نسنه درکرک بغداد کرک خاک اوله خواجوی کرمانی بیورر بیت
وصد لاله از شوشهٔ خاک من • کیا رویدا از کوشهٔ خاک من •
رابع هر شنه نک ریزه سنیدر نظامی بیورر بیت سوسن از بهر
تاج نرکس مست • شوشهٔ زر نهاده بر کف دست • شفشه
تا ایله ده لغتدر نته کیم مسعود سعد بیورر بیت کشتند رویم
همرنک برک رز بخزان • چو شفشهٔ زرم اندر بلا بپیچانند •
سعدی دخی بیورر بیت ندارم دست خویش از دامنش
باز • وکر کیرد مرا چون شفشه در کاز شبه شب ایله تا بر
نسبت اختصاصیه دن ترکیبدر اوج معناسی وارد ربری
قره بونجوق در معربی سبج در وفی الصحاح السبج الخرز
الاسود معرب شبه بیت شبی چون شبه روی شسته بقیر •
نه بهرام پیدا نه کیوان نه تیر • ثانیسی کجه لک معناسنه در لکن
عدد ایله استعمال اولنور یک شبه دو شبه کبی علامه بیورر
بیت مجردی بحقیقت عظیم سلطنت است • زهی شنوتن آزاد
خویش بنده مساز • برای یک شبه ذوقی که خاک بر سر او •
اسیر زن نتوان شد بسالهای دراز ثالثی بردکنلو انجدر
اوج ارشون مقداری اولور قیتی یرلرده بتر مرسین یا پراغی
کبی یا پراغی اولور صاری یه مائل قرلجه چچکی اولور و تخمی تخمندر
تخمنه بکزر و لغت عربیده شبه صاری بقره دیرکه برنج دینور
وفی الصحاح الشبه ضرب من النحاس نته کیم لطیفی بیورر
بیت کسی را بمعنی بود مرتبه • چو زر معتبر نباشد شبه
شیده • شید ایله ها پراختصاصیه دن ترکیبدر افراسیاب
برادری اسمی پشنک در نته کیم ذکر اولندی و آت معناسنه ده

کلور و چه شبه یالونده کونشه حسن صورت ایله مشابهتدر
یا حکنده و سرعت سیرده در بیت نشست از بر شیدهٔ
راه جوی • بنزدیک کودرز بنهاد روی • کلوشاهه کیکاوس
منکوحه سی سودابه شهریدر بیت یکی شهر بد شاه را شاد
نام • همی از در جشن و سور و خرام شخوده طریق ایله
یوزی مجروح معناسنه در شخودن مصدردر بیت همی کشت
غلطان بخاک اندرا • شخوده رخان و برهنه سرا • مجاز
مطلق مجروح معناسنه ده کلور بیت دلی کوز گذرد برادر
شخود • علاج پزشکان ندارد ثمر سود شانه طراق در
شانیدن دن تاخوذ اسم آلتدر و طوار قشاغیسی معناسنه ده
کلور نته کیم ملا رومی بیورر بیت کفت بستانش شانه پشت خر
بخار • کفت لا حول ای پدر شرمی بدار • و دیبا معناسنه ده
کلور که آنکله غله صاورلر تورتدن تاعدا ایکی معناسی
دخی وارد بری بال قرصی معناسنه در خاقانی بیورر
بیت زانکه چون نحل این بنا را خود مهندس بود شان •
آب چون آیینه شانه انکبین کشت از صفا • ثانیسی یغرین
کورکی معناسنه در نته کیم انوری بیورر بیت زیر طوق
تو کردن شب و روز • لوح داغ تو شانه دود و دام •
ملا رومی دخی بیورر بیت کفت بر چه موضعت صورت کنم
کفت بر شانه که هم زخم آن رقم • تورک ترکلری و امثاللری
قویون و کچی نک یغرینی کورکنه نظر ایدوب آندن اوغنی
احوالنی استخراج ایدرلر عربیده بو معرفته علم الاکتاف
دینور خاقانی بیورر بیت در شانهٔ کوسفند کردون •

مز حکم به از زمان ببنیم • میر خسرو دخی بیورر بیت بمجنت
شانه را از کوشت خالی کن که تا بینی • یکی آیینهٔ غیب
وشنوی مجنون وحیرانش • نه از بر نکمترست انسان وعاقل
کمتر از افغان • ببین در شانه بر تا چه می بینند افغانش
افغان بونده هنده قریب بر قوم در آنکره اتخوانلری دخی
دینور اول ولایتک قویون کوچی یورکلر یدر رقتی شانه
مهارتلری وار در علامهٔ شیرازی کلیات ابن سینا شرحنده
دیمشدر که علم اکتافده ماهر اولانلر کمسه شانه سنده
آتیه احوالنی استنباط ایدر اول سنه وجود کتمیدر
قتلغمیدر کثرت جنک وجدالمی وار میدر یوقمیدر احوال
ملوک ووزرا واکابر نه منوال اوزره اوله فلریی
تعیین ایدرلکن بر قاچ شرطی واردر بری مسئول له
ومسئول عنه نیتی ایله بر قویون ذبح اتمکدر وبری اول
قویون مسئول له مالندن اولمقدر وبری اول ذبح
ازدیاد ماهده اولمقدر وبری ذابح ومسئول طاهر
اولوب لباسلری پاک اولمقدر وبری کورکه کورکیجی
ودم وصل اولمامقدر وبری اول کورک یره زمینی
صکره الهٔ آلمقدر وبری اول کورک ارقه سی کونشه و
وسطنده زیاده سی اولانلری یوز نظر ایده نک یوزنه
مقابل اولمقدر بوندن صکره کورکده نقش اولان
رقوم واشکال ودوائر ونقطه تدقیق نظر ایدوب
امارات وعلامات ایله احوال مذکوره استخراج اولنور
ومحل استخراج اولان خطوطه آیینه وآیینه کاه دینور

بونا

نته که خاقانی بیورر بیت در شانهٔ دست ظفر آیینهٔ غیبی
هم آیینه هم صیقل شمشیر قضایی • تیغ ممدوحه خطاب
ایدوب دیر که آیینهٔ شانه ده اسرار غیبیه واحوال
مستوره نمایان اولدوغی کبی سنده دخی اسرار غیبیه
اولان فتوح ونصرت مندرجدر دخی سن آیینهٔ قضاسن
که قضا سنده نمایان اولور وکندینی سنده کورر تیغ
قضانک صیقلی سنسن یعنی آنک منقش ومبین معناسی
اولمشسن قضایه بر شنه مانع اولمامغله تیغ اطلاق
اولنمشدر نته که تیغ زه یه اوغراسه البته نفوذ اولور
اکابر نسنه حاصل اولمز کذا فی شرح دیوانه شایسته
یارار ویراشیق ولایق وزیبا معناسنه شایستن دن
نا خوذدر بیت که فرزند شایسته آمد پدید • زمهر زنان
دل بباید برید • وتجار اصطلاحنده چوق قماش ومتاع
نمونه سیدر که مشتری یه کوسترمکه لایق اوله نته که عرفی
شیرازی بیورر بیت شایسته بدست آرکه بینند درین شهر
شایستکی جنس چه بسیار وچه کم را

مع الیاء

شیرویه بر مبارز ایرانیدر وخسرو پرویز اوغلیدر شیروئه
دخی دینور نته که دکر اولنکی

باب الصاد

اکرچه بو حرف بو لسانده یوقدر اما السنهٔ اخری دن
بر قاچ کلمه دخیل یا غلط مشهور قبیلندن اولمغله ذکر
اولنور

مع الباء

صرلاب میزان شمس معناسنه در اصطرلابدن مختصردر
بیت همی باز جستند راز سپهر بصرلاب تا بر که کردد

بمهر

صُلاب تشدید ایله ده دینور نته کم اسدی بو بیتده
بگفت این و صُلاب برداشته • بره دیده بنهاد دیده
بکماشته • اصطرلاب اصطر ایله لابدن مرکبدر امیر خسرو سکندرنامه ده
معنالرین تحریر ایدوب دیمشدر نظم چو هر کس مثالی ز هر فن
بساخت • ارسطو ز دانا اصطرلاب ساخت • بیونانی اصطر
ترازو بوده که در سکهٔ عدل سازاو بود • و گر معنیم باز
پرسی زلاب • بود هم بگفتار روم آفتاب •
چو این نامها شد بپیوند راست • بترکیب موزون اصطرلاب
خاست • پس آنکو مراد صطرلاب جست • ترازوی
خورشید باشد درست • دگر کار دانان بدین داوری •
دو گونه نمودند نام آوری • یکی گفت لاب ست نام حکیم •
که او ساخت این پیکر مستقیم • اگرچه بر اسکندر انداختند •
ولی پیش از اسکندرش ساختند • دگر گفت لاب کسی
این نور بود • ارسطو فرزانه را پور بود • دگر گفت
دیدم بتاریخ عام • که شد پور آدریس را لاب نام • ازان
بهره کو داشت اندر سپهر • برآراست زینسان ترازوی مهر

مع الراء

صطخر باب همزه ده ذکر اولنان اصطخر در بیت یکی
کاخ کشواد بُد در صطخر • که آزادگان را ابد بود فخر •

باب الضاد

بو حرف دخی بو لساننده موجود اولمیان حروفدندر •

مع الکاف

ضحاک خامس سلاطین پیشدادیاندر سیامک ابن کیومرث

نسلنده

نسلندندر و بر روایتده خواهرزادهٔ جمشیددر اصلی
ده آک در تعریبیله ضحاک اولمشدر که صدر کتابده شرح
اولنمشدر و نظام التواریخده شداد ابن عاد برادرزاده‌سیدر
دیو بچه‌دن اولدیغنی ذاهب اولمشدر بیک ییل پادشاه
غایت ایله ظالم و ستمکار در شیطانک علیه الخزی والنکال
ایکی اوموزینی بوس اتمک ایله هر برنده ایلان باشی
شکلنده برر شی پیدا اولدی زار و نزار اولوب مغز آدمیدن
غیری تسکین ویرر شی بولنمامغله هر کون ایکی کمسه قتل
ایدوب انلرک مغزلریله و بر روایتده مرض سرطاندن
پیدا اولدی خلق اندن متنفر و متضجر اولمش ایکن بو سببدن
انکا اژدهاک دنلدی آخر الامر کاوه نام بر آهنکر صفاهانی
اوغلنی بو ظالمک الندن هلاک ایلدکده اوغلی قانی ایله
او زرینه خروج ایدوب خاطر پریشان و رمیده اولنلری
یانینه جمع ایدوب ضحاکی قدس شریفده طوتوب هلاک
ایلدی و فریدونی پادشاه ایلدی

باب الطاء

بو حرف دخی موجود اولمیان حروفدندر

مع الباء

طهماسب اصلی تهماسب در تهم کوده دار معناسنه در
حرف زاء معجمه ده مذکور اولان زو پدریدر

مع الثاء

طهمورث ثالث سلاطین پیشدادیاندر ابن انوجهان
ابن هوشنک ابن سیامک ابن کیومرث در اوتوز
ییل پادشاه اولدی اسلحه انک عصرنده استعمال اولندی
دین خصوصنده برکمسه یه تعرض اتمزدی دیرلر که هر کس
استدوکی دینی اختیار ایلسون شیطانی رام ایدوب

اوزرینه سوار اولدی بو سببدن انکا طهمورث دیوبند
دینور

مع الدال

طلخند بر پادشاه هند در دشمنندن شکست بولیجق المندن
فیل اوزرنده اولاً تختنده جان تسلیم ایتدی والده سی
واله وشیدا اولوب هیچ بر نسنه ایله متسلی اولمیجق حکماء
سنددن بر حکیم شطرنجی اختراع ایدوب لعبی ایلمکله متسلی
اولور ایدی بیت همیکرد ما در ببازی نگاه ٭ پر از خون دل
از درد طلخند شاه طورد فتح طا وضم واو ایله بر مبارز
تورانی در بیت سوی میسره شیر جنکی طورد ٭ ابا کار
دیده سواران کرد

مع الزاء المعجمه

طراز حدود چینده بر شهر در کوزللری غایتله صاحب
حسن در بیت سپه را بجز که آمد اکنون نیاز ٭
ز خلخ پر از درد شد تا طراز ٭ و نقش و زینت معناسنه ده
کلور طرازیدن دن مأخوذ در بیت از آن بیشه ناکام
باز آمدند ٭ پر از نیل و تن خون طراز آمدند ٭
طرازیدن اکثه ایله تطریز و نقش ایلمک و بزه مک و تزویج
اتمک معناسنه در سعدی بویورر بیت چو بطرازی پلاس
الکسون نگردد ٭ چو بنوازی خر افلاطون نگردد ٭ الکسون
سیاه اطلس در مهیب ولمعغله سلاطین واکابر ملبوسیدر
طرازک التی معناسی دخی وار در بری مصدر مذکورن امر
واسم فاعل در مطرز و محسن معناسنه در نته که کمال
اسمعیل بویورر بیت فلک زشرم سر تیر بر نهد هرگه ٭
که نوک خامهٔ بنده شود مدیح طراز ٭ ثانی علم جامه و

سنجاف معناسنه در اوایل اسلامده سنجاف طشره دن
اطراف قباده اولور ایدی سعدی بویورر بیت طراز آستین
وطاج دستار ٭ رها کن این همه علمی بدست آر ٭
ملا جامی دخی بویورر بیت یکی گفتا همانا سحرسازی ٭
ز سحرش بسته بر دامن طرازی ٭ الفی حذف ایدوب
طرز دخی ضرورت شعرده دینور نته که لطیفی بویورر
بیت جامهٔ عمر تو بدست دوام ٭ از جلال ابد طرز داد
ثالث دیبا و جامهٔ گرانبها معناسنه در نته که منوچهری
تعریف قلمده بویورر بیت بر کشد تار طراز عنبرین
از کام خویش ٭ چون بر آرد عنکبوت از کام خود
تار طراز ٭ رابع جامهٔ مذکورک کارگاهی و کارخانه سیدر
نته که قطامی طلوع آفتابده بویورر بیت گشاد از گنج
در هر گنج رازی ٭ ز دیبا گشت هر کوهی طرازی ٭
خامس طرز و نمط و اسلوب معناسنه در نته که
منوچهری بویورر بیت قیمت یکتا طرازش از طراز قدر او
بود ٭ در جهان هرگز شنیدستی طرازی زین طراز ٭
سادس بعض لغت خراسانده مقسم آب معناسنه در

مع السین

طوس ابن نوذر ابن منوچهر ابن میشخور ابن فریدون در
کیکاوس و کیخسرو عصرنده بر سپهسالار ایدی پدری
نوذر بر ییل پادشاه ایران اولدی افراسیاب
ایله چوق محاربه ایتدی آخر الامر افراسیاب آنی
اسیر ایدوب هلاک ایلدی و خراسانده بر مشهور شهردر

فردوسی آندن در طاقدیس طاق صفه و مصندره
معناسنه در وتدیس مانند و شبه معناسنه در طاقدیس
حضرت سلیمان علیه السلامک صفه سیدر و مطلقا ایوان
شاهی معناسنه ده کلور و خسرو پرویزک تختی اول کلد
طاقدیس ایله وصف اولندی نته کم نظامی بیورر بیت
بکرد اکرد تخت طاقدیسش • زلک پادشاهان خاک لیسش

مع الفاء

طرائف لفظ عربیدر جمع طریف در طرفه معناسنه
اجناس بی همتا و نایابه اطلاق اولنور بیت پذیرفت
هر چیز کاورده بود • طرایف بدو و بدره و برده بود

مع القاف

طاق تک ضد جفت و طاق ایوان معناسنه در نته کم
انوری بیورر بیت تا زمانها همچو روز و شب باشد • تا عدد
همچو جفت باشد و طاق • روز و شب جفت گیر یا باشد
در چنین باغ و کاخ و طارم طاق • و طاقچه و دلکسز
پنجره معناسنده کلور نته کم انوری بیورر بیت دیدم از
پر نور و بینش • شیشهٔ نیمه بر کنارهٔ طاق مع الکاف
طورک فتح طا و ضم وا ایله بر سپهسالار توراندر بیت
سپاهی بسوی جایگاه بزرگ • فرستاد سالار ایشان طورک
ضحاکک دخی بر سپهسالاریدر نته کم اسدی بیورر بیت
شد آن لشکر کش پیش طورک • روان چون ز ره میش
از پیش کرک

مع المیم

طبل در زیر کلیم ضرب مثالدندر مخفی ایش ایشلمکدن

کنایه

کنایه در بیت نباید کر از ما غمی شد به بیم • همی طبل سازد
بزیر کلیم • ابو الفرج رونی دخی بیورر بیت کوس شاه
از فراز پیل زده • نه چو طبل عدوش زیر کلیم • انوری
دخی بیورر بیت کوس تو بر فلک رسیده و باز • طبل خصمت
بمانده زیر کلیم • کمال اسمعیل دخی بیورر بیت
صیت و صدااش مشرق و مغرب فرو گرفت • دست
نبوت تو چو زد طبل در کلیم • عربیده دخی بو مثل مستعملدر
ثعالبی جمع ایتدکی امثالده دیمشدر که ومن امثال
البغداديين فلان يضرب الطبل تحت الكساء يقال
ذلك في الرجل يبرق ويرعد ثم لا يخرج ولا يبرز
الى خصمه او يخفي ما يدعي • علامه زمخشری دخی اساسده
بیورمشدر في المجاز فلان يضرب الطبل تحت الكساء
يقال ذلك للمرائي • ملای روم بیورر بیت نخواهم زد دگر
از خوف و بیم • اینچنین طبل هوا زیر کلیم • طارم
فتح و ضم را ایله ترکیده تحریف ایدوب درم اوی
دیدکلری کچه او در که یوروکلر و صحرانشین قوللنور
او باغ طرزنده اولور و شهنشین و قبه و امثالنه
دخی اطلاق اولنور بو معناده عربیده طارمه دینور
تشبیها فلکه طارم دینور و قامشدن و سازدن چاتلان
اوه دخی اطلاق اولنور و آوازم اصمسی آلتنده
اولان اصالق معناسنده کلور مع النون
طالقان خراسانده بر شهردر بلخ ایله مرو مابیننده
بیت سوی طالقان آمد و مرو رود • جهان پر شد

از ناله رنای ورود ۰ و قزوین ایله ابهر ارسنده بر قصبه در
صاحب ابن عباد وزیر مشهورک مولدیدر **طبرخون**
ایکی معناسی وار در برنجی قزل سکوت درکه سرخ بید
و بید طبری دخی دینور تبرزده تحریف ایدوب طبرقون
دینور شمس فخری بویورر **بیت** در زمین عدو ز خنجر او ۰
هرچه روید شجر طبرخون است ۰ شهنامه ده چوق یرده
مجاز مرسل طریقیله قزل و سرخ معناسنه در نته که
بو بیتده در **بیت** هوا غیره گشت از فروغ درفش ۰
طبرخون و شبگون و زرد و بنفش ۰ ثانی بر نوع آلت
شکاردر مذکور انجدان اوج دکنک بردم حلقه ایله
بند اولنوب قوش سورینه آتیلور اول انجدان
اولمغله اسمی ایله مسمی اولدی نظامی بویورر **بیت**
طبرزد دهم چون شوم تلخ ریز ۰ طبرخون زنم چون
کنم غمزه تیز ۰ طبرزد ایو و قوی شکر درکه بالته ایله
اوفانور **طیسقون** فتح طا و ضم قاف ایله ایران
زمین ده بر شهر درکه قدیمده تختگاه ایدی **بیت**
نشسته شبی شاه در طیسقون ۰ خردمند موبد به پیش
اندرون

مع الیاء

طلایه قراول وجرخجی معناسنه در **بیت** طلایه ثبت نیزه
بهرام بود ۰ کمندش سرپیل را رام بود ۰ وجاسوس معناسنه ده
کلور **بیت** بسیجیده بنشست خنجرنجنگ ۰ طلایه فرستاد بر سوی
گنگ **باب العین** بو دخی فارسیده اولمین
حروفدندر **مع الالف** **عنقا** بیده سیمرغ

قوشی

قوشی معناسنه در وفا رسیده بر ساز اسمیدر نته که
مسعود سعد بویورر **بیت** به پروزی و بهروزی نشین
می خور بکام دل ۰ بلحن چنگ و طنبور و رباب و
ربط و عنقا

مع الباء

عُتّاب ضم عین و تشدید تا ایله اول کمسنه اسمیدر که
خارادن بر نوع قماشی اختراع ایتمشدر انکا نسبت اولنور
عتابی دینور تخفیف ایله ده کلمشدر نته که عبد الرزاق
محمد بویورر **بیت** گر بدیباهای رنگین آدمی گردد کسی ۰
پس در اطلس چیست کرک و در عتابی سوسمار ۰

مع الراء

عمار فتح عین ایله اول کمسنه اسمیدر که عماری انکا منسوبدر
عماری محمد کبی یوقاریسی سوبیدر الایلرده و دوکونلرده
و حالا عاشورا یومنده زربفت و دیبالر ایله قاپلیوب
گزدوررلر عمار حذف یای نسبت ایله ده کلور نته که
بو بیتده واقعدر **بیت** همه جامه و گوهر شاهوار ۰
همه تازی اسبان بزرین عمار

مع السین

عُروس ایکی خزینه اسمیدر بری کیخسرو خزینه سیدر که
کیکاوس آنی طوسده جمع ایتمش ایدی کیخسرو حال
وفاتنده گودرزه سپارش ایتدی که بونی زال و رستمه
و گیوه ویره **بیت** دگر گنج کش خواندندی عروس ۰
که آگند کاوس در شهر طوس ۰ بگودرز فرمود کازا
ببخش ۰ بزال و بگیو و خداوند رخش ۰ و بری خسرو
پرویزک خزینه سیدر **بیت** نخستین بنیاد

گنج عروس ز چین و زیر طاس و از روم و روس •
و آداة الفضلاده عروس کعبه یولنده بر بیابانکه امیددر
اکا وادی عروس دینور مذکور در کاف ایله عروسک
مجمع الفرسده منجنیق کوچک معناسنه مذکور در نظامی
بیورر بیت بر قلعهٔ آن عروس طناز • غضبان فلک عروسک
انداز وله عروسک زنانی چو شیران شموس • خجل گشته
زان قلعهٔ چو آن عروس • بعض کتبده منجنیق طاشی
معناسنه ذکر اولنوب بو بیت اخیر ایله استشهاد اولندی
صباح طاشی معناسنه ده کلور دیوب ملا جامی نک
بو بیتی ایراد اولندی بیت در زانکه سوی از خ فلاخن •
بر برج فلک عروسک افکن • عروس در پرده لعلگون •
بر کل در آمدی بیورر بیت دره در دره زان کل لعلگون
که خوانی عروسش بپرده درون

مع الواو

عو شماطه و غوغا و کثرت اصوات در بیت زکیتی
بر آمد ز هر جای عو • جهان را کهن شد سر از شاه نو •
عیو زیاده یا ایله ده لغتدر نته که اسدی بیورر بیت
از ایرانیان رفت بر چرخ عیو • ز کردار آن نو سپهدار نو
ایکیسنده غین معجمه دخی مرویدر

مع الهاء

عراده فتح عین و تشدید را ایله کوچک منجنیقدر لغت
عربیدر قاموسده دیمشدر که العراده بتشدید الراء
شئ اصغر من المنجنیق بیت بدیوار عراده بر پای کرده •
ببرج اندرون رزم را جای کرده • بر آورد بیدار دل جاثلیق
بر آن باره عراده و منجنیق عشوه فریب ولطایف الحیل

معناسنه در و شیوه و طریقه معناسنه ده کلور نظامی
بیورر بیت بدین عشوه داد اندیشه را شکیب • یکی پر دلبری
یکی پر فریب • آنوری دخی بیورر بیت در بحر علم کشتی
نطق تو میرود • بی بادبان عشوه و بی لنگر حیل •
عکه تشدید کاف ایله صعصعان قوشیدر که عربیده عقعق
دینور

مع الیاء

عماری لفظ عربیدر محمل شریف گبی بر هودجدر عمار
لفظنده شرح اولنمشدر بیت بر زده عماری بدریا جکیل •
برفتند با خواسته خیل خیل

باب الغین المعجمة مع الباء

غاب لفظ عربیدر بیشه دار و رلنما معناسنه بیت
سری پر زباد و دلی پر شتاب • خروشان و جوشان چو شیر ژیان
غاب • وفا رسیده ایکی معناسی واردر بری سخن یاوه
و سقط و بیهوده و لاطائل و بری فضلهٔ طعام و سفره
تو کندوکی معنای اول بوندن مأخوذ در نته که شمس
فخری بیورر بیت هر آن سخن که نه در مدح پادشاه بود •
بود بنزد بزرگان روزکار چو غاب • یقین که تا شنید
سرمایهٔ غذای وجود • ز خوان نعمت و احسان او نثاره
غاب

مع الجیم

غمج فتح غین و میم ایله بر طعام در که اجزاسی طار و
دات و یا غدر و انسز دخی اولور بیت و اغمج
از تو بیختی ببریپ • زهی شد خریده زن روسپی •

مع الدال

غد فتح غین و سکون دال ایله خانه تابستانیدر بیت

ب نوازه کاشانه وخوان غرده • بدو اندرون شادی
ونوش نخورد غند ضم غین وسکون نونیله مجموع ودلمش
معناسنه در بیت پیاده زکفش بانوند کند • کزنیان همیشه
نباشند غند
مع الذال المعجمة
غنود غنودندن ماضی واسم مصدردر اویومق ونوم
معناسنه در بیت چنین گفت کامشب نباید غنود •
هم شب همی تیغ باید بسود • غنودیدن دخی لغتدر نته که
انوری بیور ربیت بر خاک درت ملک توگوییکه زآرام
طفلیست در آغوش رقیبی غنویده غرید ضم غین وتشدید
را ایله غریدن دن ماضی درخشم ایله چاغرمق وآواز
ایلمک معناسنه در بیت بیامد بغرید چون پیل مست
کمندی بباز وکمانی بدست • غرید تخفیف را ایله اول
قزدرکه توجه بباکره در دیو ویرلیه قاری حقهنده نته که
شمس فخری بیور ربیت دختر افکارم در مدح شاه •
هست عذرا نیست بی شبهت غرید غوشاد جایگاه
کوسفندر وکاد معناسنه در
مع الراء
غنجار فتح غین وسکون نون وجیم عربیله کلگونه دکر
قاریلر یوزلرینه سوررلر بیت فراوان زرویش زغنجار
رنگ • سرود همیگفت برنار وچنک • تا ایله غنجاره
دخی دینور نته که کسائی بیور ربیت لاله بغنجاره سرخ
کرده همه روی • ازحسد خوید برکشید سر از خوید •
غنجال لام ایله ا ومغنایه دکلدر اکشی یمش ومیوه ،
ترش معناسنه در نته که شمس فخری بیور ربیت اگر صبا

سخن لطف او کند در باغ • نبات مصر شود بر درختها
غنجال غور ضم ایله ماوراء النهرده بر ولایتدر بیت •
بنه برنهاد وسپه برنشاند • بغور اندر آمد دو هفته بماند
غر فتح ایله فاحشه عورتدر غرزاد قحبه اوغلیدر حیز اوغلانه
دخی دینور نته که لطیفی بیور ربیت بهر مجلسی کونت ای
زشت غر • چو دباغ خانه شده با دغر • وضم غین ایله
دبه طشق معناسنه در نته که رودکی بیور ربیت بپیسی
وکنده دهان وگر بپای • خایکان غر هر یک چون درای
مع الزاء
غز ضم ایله ماوراء النهرده بیوک ترکلردن بر قومدر
اکثری قاطع الطریق در سنجر عصرنده ظهور ایدوب
کندیسی مقهور اتدیلر بیت الا تا زغز گشت پرداخته
شد آن پادشاهی همه ساخته
مع السین
غس فتحتین ایله خشم ویاوزلق معناسنه در نته که رودکی
بیور ربیت گر نه بدبختی مرا که فکند • بیکی جاف جاف زود
غرس
مع الشین المعجمة
غاش مخلص وهوادار معناسنه در
مع الفاء
غف فتح ایله قوزجق صاچ وموی مجعد معناسنه در
مع القاف
غیداق فتح ایله دشت قبچاقده بر موضعدر آنده قتی
اوق اولور سنگ خارایه طوقنسه تأثیر ایدر خاقانی بیور ربیت بیک گشاد زشست تو تیر غیداقی • شود چو پاسخ کهسار
باز تا غیداق
مع الكاف

غالوک هر نسنه که طوپ گبی یومری و مدور اوله کرک خمیر و اکه اولسون کرک اغز تفنکی یوالغی اولسون •
غساک فتح غین و سین مهمله و معجمه ایله بوی بدو مردار معناسنه در غوک ضم ایله قورباغه و ضفدع معناسنه در

مع الکاف الفارسی

غاوشنگ سکون واو و فتح شین ایله اوکندره درکه اوکوز اوزرلیور چفت سوررلیور لکن غدنگ علی وزن خدنگ ایله وبدشکل و بی اندام معناسنه در غونگ علی وزن خدنگ اغلر لکن بوغازده انجق معناسنه در غننگ فتح غین و سکون نون ایله عصار شکیدر که برادرلری اغاجده ایری طاش باغلیور آنکله یاغ چیقررلر کاف حذف ایدوب غن دخی دیرلر نته که رودکی بیورر بیت هر کلی پژمرده میکردد ز دهر • مرگ بفشارد همه در زیر غن

مع اللام

غول عربیده بر دیو درکه هر شکلده تشکل ایدر و فارسیده صغر و قویون اغلی در شمس فخری بیورر بیت گاه چون غول در بیابان ها • گاه چون گوسفند در بن غول

مع المیم

غلام ارکک قول در دیشی قوله کنیز دینور و ایکیسنه بنده اطلاق اولنور و عربیده اوغلان معناسنه در کرک قول اولسون کرک حر الاصل بیت غلام و کنیزک ببر هم دو دست • بگویش که با تو مرا جنگ نیست غرم ضم ایله ایکی معناسی واردر بری میش دشتی و بز کوهی درکه ترکیده یبان قوچی دینور بیت بیفکند نیزه بیازید چنگ • چو در کوه بر غرم یازد پلنگ • ثانی خشم و غضب معناسنه در بونده فتح را جایزدر

ایکی لغت بو بیت لطیفده موجوددر بیت بیلکی غرم اگر روم بجزم • آدمی شو تواری پلنگ غرم • تو معنی غرمیدن اسم مصدر در غرمیده خشمناک معناسنه در نته که لطیفی بیورر بیت نفس تو اژدهاست غرمیده • نیک و بد هر چه یافته چیده • غرمان بنه بوندن صیغه مبالغه در خشمناک معناسنه غژم زاء فارسی ایله ده خشم و کینه معناسنه در و آدوزم دانه سنک قابوغی معناسنه دیه کلور که شیره ایله چکردک ایچنده اولور شمس فخری ایکیسنی نظم ایدوب دیمشدر که بیت هیچ دانی که چیست زاده تاک • مایه بی رهی و موجب غژم • همچو خورشید در بلورین جام • چون سهیل یمانی اندر غژم

مع النون

غرنبیدن ضم غین و را و سکون نون ایله خروشیدن و کوک کورلمک معناسنه در بیت غرنبیدن ابر در کوه و دشت • ز تندر بلند تر ز هر سو گذشت • غرنبه بوندن اسم مصدر در غضب ایله هیقرمق معناسنه را یی حذف ایدوب غنبه دخی درلر نته که لبیبی بیورر بیت دو چیزش برکن و دو بشکن • میندیش ز غلغل و ز غنبه • غلبه بو معناده دکلدر بلکه صغصغن قوشیدر که عربیده عقعق دینور نته که شمس فخری بیورر بیت که آید در ظلال دولت او • همای آسا شود مسعود غلبه غضبان عربیده خشمناک و فارسیده منجنیق طاشنده مستعملدر نظامی بیورر بیت عراده و منجنیق و غضبان • بر بام فلک

نهاد نتوان غلتان غلتیدندن صیغهٔ مبالغه‌در
غلتیدن یوارلنمق و تکرلنمک معناسنه‌در غلطیدن
غلط مشهوردر بیت که پیش جوانی مردی ز افراز
غلتان شد از بیم تیر • غارتیدن دخی غلتیدن معناسنه‌در
نته‌کم شهاب الدین ورکانی بیورر بیت چگونه مدح تو
گویم به نیم جانی که او • بدست عشق گرفتار و غارتیده
بوده • رآی خوف ایدوب غاتیدن دخی دینور نته‌که
ثنائی دیمشدر بیت بتیغ غمزه‌ات چوگان تدبیر •
بجز غاتیدن گوی سرم نیست • غاآلیدن دخی بو معناده
کلور غژیدن ماضی‌ده شرح اولندی و مهیب جانور
اوفورمسی معناسنه‌ده کلور بیت بغژیدن اژدهای
دژم • همی آتش افروخت گفتی بدم
مع الواو
غرد علی وزن سرو ایچی بوش قامشدر بیت یکی مرد شد
چو زیک ازاده سرو • برش کوه سیم و میانش چو
غژو غریو فریاد و افغان معناسنه‌در بیت غریو
از بزرگان مجلس بخاست • که گوی چنین شوخ چشم
از کجاست • غریویدن ماضیدر فریاد و افغان
اتمک معناسنه نته‌که نظامی بیورر بیت غریویدن کوس
کردون شکاف • زمین را برافگند پیچش بناف •
غریوان بودخی صیغهٔ مبالغه‌در نته‌که یوسف زلیخاده
بیورر بیت سراسر غریوان و دیده پر آب • نگفتید
کای داد فرمای باب غو و غیو اکیسی فریاد معناسنه‌در
عین مهمله ایله‌ده مرویدر نته‌که شرح اولندی مع الهاء

غازه

غازه زاء عجمیه ایله گلگونه درکه قاریلر یوزلرینه سوررلر
بیت دو رخ را ز غازه چو گل کرده بود • بچشم تهمتن
چو دختر نمود غرچه فتح غین ایله غر مصغریدر مخنث
و بی‌حمیت معناسنه‌در بیت زهی غرچه و ابله و دیو رنگ •
درینجا بگو چون توان کرد جنگ • آبله و نادان معناسنه‌ده
مذکوردر نته‌که سنائی بیورر بیت درگذر زین سرای غرچه
فریب • برگذر زین رباط مردم خوار غتفره دخی
بو معناده‌در ضم غین و سکون تا و فتح فا و راء مهمله
ایله نته‌که ورکانی بیورر بیت خدایگان معظم اتابک اعظم •
که عقل کل بر ذهن تو هست غتفره • عبد الرزاق محمود
دخی بیورر بیت فلکا غتفره ام یافته • که بکیل بدادی
خشمغم غژنده خشم ایله کورلیجی معناسنه‌در مصدری
و ماضیسی شرح اولندی بیت غرد شاه و جوشان و بنزه •
تو گفتی که غرنده پیلست مست
مع الیاء
غرچکی مخنثلک و ابلهلک معناسنه‌در بیت بنه رفت
سامش به بی‌چکی • ز نادانی و دیوی و غرچکی •

باب الفاء
مع الالف

فرا فعل و مصدر اولنده تحسین ایچون کلور یوقرو
معناسنه‌ده کلور اصلی فراز درنته‌که سعدی بیورر بیت
بکفتم فراتر مجالم نماند • بماندم که نیروی بالم نماند •

مع الباء

فرب فتح فا و راء مهمله ایله بیابان خوارزمده بر عظیم
چای در بیت رسیده ز ایران بریک فرب • سه جنگ

گرانکرده شد دریست فرسب فتح فا و را و سکون سین
ایله انگدن بیوک درکه که سقفده و غیریسنده وضع ایدرلر
بیت سروهاش چون آبنوسی فرسب • چو چشم او د
بکذرد بر دوسب فریب بازی ولعب معناسنه در بیت
برو بر چو برگشت چندی سپهر • برافکند سیمرغ بر زال مهر
که میکرد با بچکانش فریب • نمی بود سیمرغ را از وی شکیب •
آصلده فریبیدن دن اسم مصدردر فریبیدن الدامق و خداع
معناسنه در بونده تعارض واقع اولمشدر که بازی فریب
معناسنه گلور فریب دخی بازی معناسنه گلور مع التاء
فرتوت بونامق و چوق یشامش قوجه معناسنه در بیت
تویی پیر فرتوت گشته بسال • ز ایزد بیندیش در وقت کال
فروخت فروختن دن ماضیدر فروختن صاتمق و بیع معناسنه در
مستقبلاتنده خا شینه تبدیل اولنور وافروختن دن
مختصر دخی گلور آفروختن اشتعال والتهاب معناسنه در
مستقبلاتنده خا زایه تبدیل اولنور بیت ز پیکان تیر
آتشی بر فروخت • بکوه اندر افکند و هیزم بسوخت •
وله چو از چرخ بفروخت گردنده شید • جوانان بیدار دل
برامید

مع الجیم

فرخنج فتح خا و سکون نون ایله بهره و نصیب معناسنه در

مع الخاء

فلخ فتح فا و لام ایله آغاز و ابتدا معناسنه در •

مع الدال

فرزد ضم فا و را و سکون زا ایله روضه معناسنه در که

صولو یرده و چمن درکه دایما تر و تازه اولوب صولمیه
بیت فزونتر ز گیسوت تر او فرزده • برخسارت لاله اندر
فرزد فرغند علی وزن فرزند متعفن و گندیده معناسنه در
بیت ز گشته جهان گشته فرغند وار • بجای دگر خیمه زد شهریار •

مع الذال المعجمة

فرود معروف کیخسرونک آنه دن اوکی برادریدر توران
زمینده سیاوش پیرانک قزندن که سپهسالار افراسیاب ایدی
حاصل اولمشدر کیخسرو طوس نوذری سپهسالار ایدوب افراسیاب
اوزرینه ارسال ایتدکده فرودک قلعه سنه که توران زمینده
ایدی اوغرادقده مابینلرنده محاربه واقع اولوب کیخسرونک
قرنداشی اولدوغنی بلمیوب قتل ایتدیلر بیت جریره زنی بود
نام فرود • ز کین سیاوش دلش پر ز دود فنود ضم فا
و نون ایله فنودن دن اسم مصدردر اوج معناسی واردر
بر آسایش و آرام ایلمک معناسنه در بیت فنودم نشست
آرسته کامرانا • غنود از تو دانم که باشم در امان • ثانی غنوده و
آلدنموق معناسنه در نته که کسایی بودر بیت و فاش عارتی
عیب و عار او فانی • بعیب و عاری چیز بر چرا فنوم •
فنو فتحتین ایله مغرور معناسنه در نته که شمس فخری بودر بیت
مملکت را بتیغ کرد پاک • از حسود و مخالفان فنو • ثالث
گفتارده یا رفتارده بر لحظه توقف معناسنه در نته که
لطیفی بودر بیت من همچو زلف زار و نزارم که دوش وی •
میکرد ناله بر سر شاخ و همی فنود مع الراء
فر تخفیف و تشدید را ایله رونق و زینت معناسنه در

بیت زمین کوه تا کوه پر پر بود ٭ ز پرش همه دشت
پر فر بود ٭ و تاب و طاقت معناسنه ده کلور بیت بر آن
تیغها زد بر و پای در پر ٭ نماند ایچ سیمرغ را زور و فر ٭ و ابهت
و فضل معناسنه ده کلور فره دخی دینور نته که کلور ٭
بیت سیاوش که از فر یزدان پاک ٭ چنین باره را بر کشید
از مغاک فرخار ترکستانده خطا ایله کاشغر ما بینده بر شهردر
حسن ایله مشهوردر بیت بفرخار در ماه رویان بسی ٭
چنان شهر و مردم نه بیند کسی ٭ و بدخشانده طالقان
یوقاروسنده بر موضع اسمیدر و ختلانده ینه بر موضع
اسمیدر و بر مشهور بتخانه در بیت یکی خانه آراست
فرخار دیس ٭ در و دشت بستاد گل اندام کیس فور
هند پادشاهلرندن بر پادشاه اسمیدر سکندر آنی قتل
ایلدی بیت چو یاور نبودش ز نزدیک و دور ٭ یکی
نامه بنوشت نزدیک فور فغفور پادشاه چینه اطلاق
اولنور و اسکندر زماننده بر پادشاه اسمیدر که حدودی
دجله دن تا چینه دک جمله ملوک اکا اطاعت ایدردی
الیمش ایکی ییل پادشاه اولدی اشکان نسلندندر
و اشکان یافث ابن نوح علیه السلام نسلندندر کذا
فی اداة الفضلا فگار کسر فا و کاف فارسی ایله کثرت
عملدن حاصل اولان جراحتدر یاغر کبی بیت ببر چون
گرفتش یل نامدار ٭ به نشکنج اندام او شد فگار ٭
فسر افسردن مخففدر بیت سر کش بدان مشکسار فسر
فروزنده جبهت چو شمس و قمر مع الزاء المعجمة

فریبرز ضم با ایله کیکاوس اوغلیدر بیت فریبرز
کاوس را تخت زر ٭ فرستاد و دینار و چندی گهر
فراز مجتمع معناسنه در بیت فسیله چو آمد بتنگی فراز
بخوردند سیراب و گشتند باز ٭ و یوقرو معناسنه ده کلور
افراختن دن مأخوذدر بیت تو گویی کسی آب آرد فراز
نشانی بر این آتش از فراز ٭ فراز اول مجتمع معناسنه در
فرامرز فتح میم و سکون را ایله رستمک اوغلیدر بیت
فرامرز رستم که بد پیش رو ٭ نگهبان هر مرز و سالار نو فیروز
اصلی با ء فارسی ایله پیروزدر مظفر و غالب معناسنه
و ملوک فرسک طبقهء ثالثه سندن که اشکانیاندر بر پادشاه
اسمیدر فیروز ابن هرمز ابن بلاش ابن بهرام ابن شاپور
ابن اشک ابن اشکان ابن دارادر اون ییل پادشاه
اولدی و طبقهء رابعه سندن که ساسانیاندر بر پادشاه اسمیدر
فیروز ابن یزدگرد ابن بهرام گوردر اون ییل پادشاه
اولدی

مع السین

فرنگیس فتح فا و راء مهمله و سکون نون ایله افراسیاب
سیاوشه نکاح اتدیکی قزیدر که کیخسرو اندن متولد اولدی
فسوس افسوس دخی لغتدر نته که ذکر اولندی آنک معناسی
واردر بری تشنیع و طنز و استهزا و استخفاف معناسنه در
بیت چو بشنید پاسخ چنین داد طوس ٭ که بر ما نه خوبست
کردن فسوس ٭ ثانیی عبث و بیهوده معناسنه در بیت
بدانگه سپهدار دیوانه طوس ٭ که اید نبودیم ما بر فسوس ٭
ثالث هزل و خوراطه معناسنه در نته که ملا جامی بیورر

بیت مشو افسوس پیشه با خردان • ورنه فر ز برکیت
برود • رابع کلمهٔ تأسف در حیف و دریغ معناسنه در
نته که انوری بیورر بیت آه افسوستان نباید از آنک • ملک
در دست منتی افسوسیست • آفسوسی معنار اوله منسوب مسخره
وقشم معناسنه در خامس اصحاب کهف زمانده اولان
دقیانوس پادشاهک شهریدر سنائی بیورر بیت حال اصحاب
کهف و دقیانوس • قصهٔ بخشلوس و شهر فسوس • بخشلوس
بر پادشاهک اسمیدر نظامی دخی بیورر بیت طبال نفیر آهنین
کوس • رهبان کلیسیای افسوس • سادس ممنوع و غیر
مباح معناسنه در نته که ملای روم بیت نان جو خود نه حرامست
و فسوس • نفس را در پیش نه نان سپوس مع الشین المعجمة
فش اداة تشبیه در مشبه به آخرینه لاحق اولور بیت
چنین گفت رستم که ای شیرفش • درا پرورانید باید بکش •
وآت یلیسی معناسنه ده کلور آصلی پیش در بای فارسی
ایله وفشیدن دن امر و وصف دخی کلور فشیدن کشیدن
ویدمک معناسنه در بیت هر آنکس که هستید فرهنگ فش •
که باشد ورا مایه صد بارکش • به پنجاه آب و خورش
برنهید • دگر آلت پرورش برنهید مع الکاف
فتراک فتح ایله ترکی درکه ایر آرد نده تصمه در کمند و
شکار و هکبه آنکه باغلنور بیت میار ازکین برادر ببند •
ز فتراک بکشای پیچان کمند فرهنگ کاف فارسی ایله در
فرایله هنک دن مرکبدر معرفت و دانش معناسنه در بیت
بیاموخت فرهنگ و شد پرمنش • برآمد ز آزار و سرزنش

فرهنج جیم عربیله ده لغتدر نته که شمس فخری بیورر بیت
جمال دنیی و دین آنکه دارد • عطا و فضل و عدل و رای
فرهنج

مع اللام

فتال کسر فا و تا ایله فتالیدن دن امر و اسم مصدر در رشته
قوپروب برقمق و کیرو دونمک و کسمک و اوزلک معناسنه در
بو بیتده فتال فتالان معناسنه در سکالان ضمیمه سیله حالیه در
نته که نظامی برنده حالیه در بیت برفتند گردان بالوان زال •
نشستند هر دو سکالان فتال • و تاء حطی ایله فیال لغت
پهلویده اول و ابتدا معناسنه در نته که ابوشکور بیورر بیت
پس این داستان کش بگفت از فیال • ابر سیصد و سی و سه
بود سال

مع المیم

فام گونه و رنگ معناسنه در دین و بورج معناسنه ده کلور
تونک اصلی وام در نته که سوزنی بیورر بیت شعر خود را
چو کوکب شعری • جای بر چرخ نیلفام کنم • سخن از کس
بعاریت نبرم • که هم از طبع خویش فام کنم فرجام
عاقبت و انجام معناسنه در بیت بگوشیم و فرجام
کار آن بود • که فرمان و رای جهانبان بود • و فائده
و غایت معناسنه ده کلور نته که سعدی بیورر بیت
این دو چیزم بر گناه انگیختند • بخت بی فرجام و عقل
ناتمام فرزام فتح فا و سکون را و زاء عربیله لایق و
سزاوار معناسنه در نته که دقیقی بیورر بیت مکن ای روی
نکو رنجی با عاشق خویش • که نکو روی بی رنجی نبود
فرزاما

مع النون

فراورن ایکی راء مهمله ایله خرده یلدزلر درکه آسمانده
طارطغان کورینورلر برینک اردنجه سیرایدرلر بیت
ستاره شمر چون فراورن بتافت • دوید وبنزد
فریدون شتافت • وتهمتنه کر بر بری اردنجه صلاح
یوزندن یوریسه اکا فراورن وعکسنه فریدون وفرقدو
دینور حلیمی بویله دیوب دقیقی نک بو بیتنی ایراد ایلمشدر
بیت حسودت در بدا ز بهرام فیروز • نظر زی تو
زبرجیس وفراوان فغستان ضم وفتح فا ایله فغ ایله
ستاندن مرکبدر فغ محبوب ودلبر معناسنه در
وستان محل ومکاندر پادشاهلرک حرم خاصنه اطلاق
اولنورکه پری رو مستثنا محبوبه یریدر مجازا زوجه
ومنکوحه یه اطلاق اولنور بیت فرستش بسوی شبستان کل
خویش • سوی خواهران وفغستان خویش وله فغستان
چو آمد بمشکوی شاه • یکی تاج بر سر چو مشک سیاه •
اصلده فغ بت وصنم معناسنه در وفغستان بتخانه در
نته که عنصری بیورر بیت گفتم فغان کنم ز تو ای بت هزار بار
گفتا که از فغان بود اندر جهان فغان • وبغداد اصلی
فغداد در عطیة الصنم معناسنه نته که اصمعیدن
بو تعبیر منقولدر معرب اولیجق فا بایه تبدیل اولندی
وبعض اصمعی یه رد ایدوب دیمشلردر که فرس قدیم
جمله سی آتش پرست ایدیلر ما بینلرنده عبادة صنم معهود
دکلدر بلکه اصلی باغ داد در صکره داد شهرنده اختلاف
اولندی بعض عطیة معناسنه در دیدی وبعضی اسم

دیدی مجازا مخدوم ومعظم وقلبده وقتی اولانه فغ
دینورلر پادشاه ومحبوب گبی نته که صنم بود جمله مستعملدر
فغفور بوندن مرکبدر اصلی فغ پور شاهزاده معناسنه
معرب اولیجق باء فارسی فا یه تبدیل اولندی پادشاه
منکوحه سنه فغستان اطلاقی بوندن ظاهر اولدی فشردن
طوکمق ویخ بستن معناسنه در بیت چو این روزگار
خوشی بگذرد • چو پولاد در زمین بفشرد فشردن
وفشاردن صقمق در عربیده عصر دینور بیت بیفشرد
چنگش میان سخن • ز بر نا بخندید مرد کهن • پای فشردن
ایاق صقوب ثابت قدم اولمقدر کمال اسمعیل بیورر
بیت پای بفشارم ودر عشق تو ننمایم پشت •
شمع دار ار بودم آتش سوزان بر سر • آنوری دخی
بیورر بیت هر کجا صولتت فشرده قدم • زور بازوی
آسمان شده زور • پای داشتن دخی بو معنایه در نته که
کمال اسمعیل بیورر بیت سهلست پایداری تو در مقام
وصل • چون دستبرد هجر ببینی مدار پای فسون
رقیه معناسنه درکه ترکیده اوسون دینور حیله دن
بر نوع اولمغله حیله یه ده اطلاق اولنور بیت چگونه
بهانه که تا ختن • وز نیکو نه رنگ وفسون ساختن •
فسونگر رقیه خوان معناسنه در نته که نظامی بیورر بیت
سپند از پی شد افروخته • که آفت بآتش شود سوخته •
فسونگر دگرگونه گفتست راز • که چون با سپند آتش آید
فراز • رسد بر فلک دود مشکین سپند • فلک خود زره

بازدارد کرند فریدون افریدون دخی لغتدر نته کر
شرح اولنندی فرودین فتح فا وسکون واو وکسر دال
ایله آدل ماه سنه در و تاریخ جلالیده فصل بهار
ماه اولیدر بیت مه فرودین و سر سال بود • لب رود
لشکر کزال بود • آصلی فروردین در را حذف اولنمشدر
نته کم شمس فخری بیور بیت همیشه تاکه زلشرین وکل بود
زینت • چمن بموسم اردی بهشت وفروردین • کاه
اولورکه رای اول حذف اولنوب فوردین ضم فا ایله
دینور بیت بماند تا بماند مه فوردین • که بنزاید اندر جهان
هوردین فلاخن فتح فا وخا ایله صپان درکه آنکله
طاش آتیلور بیت بسنک فلاخن دو آهو کرفت •
فرو ماند فرخ ازو در شکفت • بلخم دخی فتح با وعبله
وسکون لام ایله بو معنایه در نته که شاعر دیمشدر
بیت کله باتان او نهند از قدر • مهر و مه را چو سنک
در بلخم • اما فلخم وفلخمه فا ایله حلاج چلکی معناسنه در
نته که لطیفی بیورر بیت چون درونه کنم ترا نالان •
کر چو فلخم ترا زنم حمدان • حکاک دخی بیورر بیت
کر تو خواهی که بفلخند ترا پنبه همی • من بیایم که یکی فلخمه
دارم کاری • فلخیدن وفلخودن وفلخمیدن وفرخمیدن
وفخمیدن پنبه آتمقدر وپنبه دن چکردکی آیرلمقدر فلماسنک
دخی فتح فا ایله سپان معناسنه در نته که اوحدی جام
بیورر بیت باصف ذو الفقار در صف جنک • بجه ازد
کلوخ فلماسنک • میم حذف اولنوب فلاسنک دخی

دیبوز

دینور وقبان طاشنه دخی اطلاق اولنور ملای روم
بیورر بیت معنی اندر شعر جز با جبط نیست • چون
فلاسنکست اندر ضبط نیست
مع الیاء
فرستاده معروف رسوله داولاغه دخی اطلاق اولنور
بیت فرستاده نزد سیاوش رسید • چو آن نامه
شاه ایران بدید فرسته کسر تین ایله بو دخی اول معنایه در
بیت بدل کفت کاری نو آمد بشاه • که کیوست از ایران
فرسته براه فریه فتح فا وکسر را ایله لعنت ونفرین
معناسنه در بیت همیکرد بر کرد کارش فریه • چو ره را
رها کرد و آمد بدریه • مشهور ومتعارف سکون را وفتح
یا ایله در نته که معزی بیورر بیت بهره تو آفرین
باشد زسعد ومشتری • قسم خصم ار بخش کیوان فریه و
نفرین بود • شاه ناصر خسرو دخی بیورر بیت دزدی
طلا آز ببردت زراه • فریه بران خاطر طرار کن •
فیله علی وزن وسیله کله وسوری معناسنه در
بیت بزمود تا هر چه بودش کله • اهو نان وباز کوسفندان
یله • فسیله بنواند آرند نیز • کانغ ایچ بر کوه ودشت
چیز • فا حذف اولنوب سیله دخی دینور اکثر فسیله
آت سورسنده وسیله آهو سورسنده استعمال
اولنور فرخی بیورر بیت بباغ اندر کنون مردم نبرد
مجلس از مجلس • براغ اندر کنون آهو نبرد سیله از سیله
شمس فخری دخی بیورر بیت برده زانعام شیخ ابو اسحق
هم فسیله هزار وهم سیله فرزانه حکیم وفیلسوف یعنی

عارف ذوفنون معناسنه در بیت فرستاد شاه لشکری
کش بپیش • چه بیگانه فرزانگان وچه خویش • تسلیح دخی
بیورر بیت عشقبازی نه کار فرزانه‌ایست • عقل در راه عشق
دیوانه‌ایست • فرزانگان ایله هاء تخفیفیه‌دن مرکبدر فرزانگان حکمت
وفلسفه در نته که بهرامی بیورر بیت مخالفان تو بی فره‌اند
وبی فرهنگ • موافقان تو بافره‌اند وبافرزانگ فغواره
فتح ایله اول متحیر درکه ساکت قالمه اندن حرکت وآواز
کلمه‌یه سدردن یا خجلتدن یا ضجرتدن اوله فتح ایله واره‌دان
مرکبدر معنای ترکیبیسی بت کبی دیمکدر فغ فعستانده
شرح اولندی بیت از آن تلخ پیغام کامد براه • چو فغواره
کشته دهان بسته شاه • آبو شکور دخی بیورر بیت فغفور
بودم وفغ پیش من • فغ رفت من بماندم فغواره •
فیدافه فتح ایله بر عورتدر که پادشاه بردع ایدی
سکندر ایله محاربه ایدوب آخر الامر مغلوب اولدی
آدی قاف ایله ده مرویدر بوکا نوشابه دخی دینور
فره فتح فا وهاء ملفوظه ایله ایکی لغتی واردر بری
تشدید را ایله وبری کسر راء خفیفه ایله اوچ معنا ایله
مستعملدر بری افزونی معناسنه درکه عربیده فضل و
زیادتدن عبارتدر کرک امور معنویه‌ده اولسون رتبه
وشوکت وشان وجلال کبی نته که بو بیتده بیورر بیت
نگارنده چرخ گردنده اوست • فزاینده فره بنده اوست •
کرک امور حسیه‌ده اولسون نته که ملای روم بیورر بیت
در بگو بیدم نخواهم این فره • گر بگیرد هر که را خواهی بره

بیت تلخ وتیز ومالش بسیار ده • تا شود پاک ولطیف و
بافره • فرهمند فاضل وکامل معناسنه اوچ لغتی واردر
بری کسر را ایله نته که لطیفی بیورر بیت هر آنکه هست
دانا وفرهمند • نگردد فتنهٔ این دیو دربند • وبری
سکون را وفتح ها ایله نته که ینه لطیفی بیورر بیت فرهمندان
عالم معنی • نکنند التفات بر دینی • شاه ناصر خسرو
دخی بیورر بیت فرهمند را بدل درنگاده • سود کی دارد
شخص فرهمند • وبری تشدید راء مفتوحه ایله نته که لطیفی
بیورر بیت فر دانش یاب ودانشمند باش • داده
دادار را خرسند باش • ثالثی افزون وزاید معناسنه‌در
بودخی کرک امور معنویه‌ده اولسون افضل واحسن
معناسنه نته که ملای روم بیورر بیت در زغیرت صورت
نبود فره • صورتی کان از تو زاید در توبه • میر خسرو
دخی بیورر بیت زافسر شاهان کله او فره • بر کلهش بادِ
هوا الله کره • کرک امور حسیه‌ده اولسون کثیر وبسیار
معناسنه نته که سنایی بیورر بیت دیو در مشک او دمیده
فره • او زخود سوی خود شده فربه • ولبعضهم گر زانکه
دهد خدا ایمن مال وفره • بگشاییم ازین کار فروبسته گره •
بونک آخرینه یاء مصدریه لحوق اولوب فرهی دینور
شان وشوکت معناسنه بیت چو آمد بکاوس شاه آگهی
که آمد سیاوخش با فرهی • وله حسن ونضارت معناسنه
بیت گر چیست آن ده دو درخت سهی • که تازه است
وشاداب وبافرهی • تعریف عقل‌ده دخی بیورر بیت

از و شادمانی و زو فرهیست • وزو هم فرولی و زو هم کمیست •
ثالث آسایش و ذوق و سرور معناسنه در نته که ملای روم
بیورر بیت دیده گر نبود ز وصلش در فره • آنچنان دیده
سپید و کور به • و آفریده فره فتح فا و کسر را ایله حاذق معناسنه‌در
فروهیخته اصلی آهیخته در آهیختن دن مأخوذ در سلاحی
غلافندن چیقروب حواله اتمک و قصد اتمک در آهختن
اولنوب آهختن دخی دینور نته که ذکر اولندی بیت
فروهیخته گشته هر دو سپاه • بگرز گران هر دو آن کینه خواه •

مع الیاء

فرهنگی خواجه و معلم الاطفال معناسنه در فرهنگ ادب
و دانش در و یا نسبت ایچوندر بیت بفرهنگیان دادم
از نخست • چو آموختم زند و استا درست فرهی
فتح فا و تشدید راء مفتوحه ایله فره کلمه سنده شرح اولندی
باب القاف بو حرف دخی فارسیده موجود
اولمین حروفدندر مجموعی بو بیتده مذکوردر بیت
یوق سکز حرف اهل فرسک دللرنده بی خلاف • ثا و حا و صاد
و ضاد و طا و ظا و عین و قاف

مع الالف

قسطا کسر قاف ایله ابن لوقا ایکیسی حکماء یونان دندر

مع الباء

قاب آشق در کعب لفظندن تعجیم اولنمشدر بوکا غوزانه
دخی دینور نته که میلی بیورر بیت بدو زانو دخی گر بنشیند •
همچو غوزانه ایست کوزده چک

مع الجیم

قنوج فتح قاف و تشدید نون ایله هندستانده دار الملک

اولان

اولان شهر ایدی

مع الدال

قزاکند قزکژدن معربدر و آگند حشو معناسنه در بر نوع
قفتاندر ایچی خام ابریشم و پنبه ایله طولو جنکده زره
اوستنه گیررلر بوکا خفتان و کیجاغنو و کژاغنو و کژاگند
دخی دینور بیت قزاکند ببرید و درع و برش • بجنبید آمد
همانکه سرشتی قباد کیکاوس پدریدر اکثر کیقباد دینور
نته که کلور بیت یکی خشت زد بر سرش قباد • که نبودکم گاه او
برکت داد • و ملوک ساسانیه دن پدر نوشیروان قباد بن فیروز در

مع الراء

قار بیده زفت معناسنه در قیر دخی دینور و ترکیده
برف معناسنه در ایکیسی دخی فارسیده مستعملدر بیت
نشان سیاوش پدیدار بود • چو بر گلستان نقطه قار بود
معنای اولده اثیر اخسیکتی بیورر بیت چون گشت بر کتف
شب ردای قار • شد غرق در غلاله زر فرق کوهسار •
و معنای ثانیده انوری بیورر بیت چشم این دائم سفید
از اشک حسرت همچو قار • روی او دائم سیاه از خاک
محنت همچو قیر

مع الزاء

قفیز بر پیمانه در که انکله غله اولچرلر کفیزدن معربدر
بر آمد قفیز عمر تمام اولمقدن کنایه در نته که ذکر اولندی
قفیز را تمام کرد عمرینی آخر ایتدی دیمکدر بیت همانا که
یزدان بها بر قفیز • تمامی نکردست این وعده نیز •

مع السین

قبوس ایر قاشیدر قربوس دن تعجیم اولنمشدر فتح قاف

ورا ایله بیت کنون تو بنیک چو به تیر گزین • نهادی همی سر
بقلبوس زین قرطاس لفظ عربیدر کاغد و اودک نشانی
و طبله سی معناسنه در بیت به تیری که پیکانش الماس بود
زره پیش او همچو قرطاس بود مع النون
قراخان افراسیابک بیوک اوغلیدر بیت قراخان که
او بود مهتر پسر • بفرمود تا رفت پیش پدر • و آهنگر
پادشاهیدر که اسکندره معاصر ایدی قارن فتح راایله
کاوه آهنگرک اوغلیدر که پدری ایله ضحاکه خروج ایدوب
انکا سپهسالار اولدی بیت سپهدار چون قارن کینه دار
سوارانرا جنگی چو سیصد هزار قلون بر پهلوانک توراندر
بیت بفرمود تا نزد او شد قلون • ز ترکان دلیری
کوی پر فنون مع الهاء
قیدافه بر عورتدر که پادشاه بردع ایکن اولی فایلده
مرویدر نته که ذکر اولندی مع الیاء
قلوی فتح قاف و ضم لام ایله قاتل سیاوش در لوکا
کروی دخی دینور نته که کلور بیت ستمکاره بی دین
چوبان قلوی • همانا از انسان بر د کلوی • و توراندر
زمین ده بر طانع در بیت شبانان کوه قلور انجوانند
ازان شاهزاده سخنها براند باب الکاف العجمی مع الالف
کوشا ضم ایله کوشنده و جهد ایدیجی معناسنه در کوشیدن
مصدریدر بیت بهر کار کوشا باید شدن • بدانش
نیوشا باید شدن کجا معروف و شهنامه ده اداة ربط
معناسنه چوق موجود در بیت سیاوش بگفت آن کجا

رفته بود • و زان در که سودا به آشفته بود کما ضم کاف
و میم ایله توراندر زمین ده بر شهردر بیت چغانی و شکنی
و سقلاب و هند • کمایی و بحری و رومی و سند •
کالا متاع و قماش معناسنه در که نقد مقابلیدر بیت
سواران ایران همی تاختند • بکالا گرفتن بپرداختند •
ملای روم دخی بیورر بیت پیش عز افلاس او ثابت
شدست • نقد و کالا نیستش چیزی بدست • آخریا آیله
دخی متاع و قماش در مد همزه و سکون خا و کسر را ایله آخر
قصر همزه دخی لغتدر نته که کمال اسمعیل بیورر بیت
چون میدهی مرا تو عطاها به گزین • جز به گزین چه
آرمت آخر ز اخریان کیمیا علم اکسیر و صنعت ذهب
علمیدر ماده جواهر خسیسه او لمغله بطریق الکستعاره
ردائت اصل معناسنه کلور بیت نبیره که جنک آورد
با نیا • هم از ابلهی باشد و کیمیا • بو کلمه لغت یونانیدر
اول لغتده زر کلک ایله ممزوج حیله معناسنه در
بیت که کین پدر باز جست از نیا • بشمشیر و هم چاره
و کیمیا • کینه و غل و غش معناسنه ده کلور بیت
که او کینه جوید همی از نیا • ترا کینه زیبا تر و کیمیا •
وله که ضحاک مهراب را بد نیا • دل شاه ازینان
پر از کیمیا • و خاصه و منفعت معناسنه ده کلور
نته که میرخسرو بیورر بیت بروز زمین هرچه سنک
و کیاست • جداگانه در هر یکی کیمیاست • ملای روم
دخی بیورر بیت صد هزاران کیمیا حق آفرید • کیمیایی

همچو صبر آدم ندید **کدخدا** صاحب خانه معناسنه در

کدخدانک محتندده شرح اولنور **بیت** چنان بدکه روزی زن پاکرا

سخن گفت هرگونه باکدخدا • کنایه طریقیله متزوج و متأهله

کدخدا دینور **بیت** که امیدی یوقدر پیرانه سرکه قدامید

دوتا شده • ازچار خانکی دو سه جا کدخدا شده •

و متصرف و مدبر معناسنه ده کلور عوام تحریف ایدوب

کاهیه دیرلر **بیت** قباد اندر ایران شده کدخدا •

همیر اندکار جهانک سو فرا • کتخدا تا ایله ده رسمی مرویدر

مع الباء

کشتاسب ضم کاف وسکون تین ایله رابع سلاطین

کیانیاندر ابن لهراسب ابن اروند ابن کی پشین ابن

کیقباددر زردشت حکیم انک عصرنده ادعای نبوت

ایلمشدر که شرح اولندی یوز یکرمی بیل پادشاه اولدی

بیت وراگفت گشتاسب کای شهریار • منم بردرت

بر یکی پیشکار

مع التاء

کاست کاستن دن ماضی واسم مصدر در کاستن

اکسلمک معناسنه در کاست اکسک معناسنه ده کلور

بیت شمارا سخن کاست بایدهمی • زه خویشتن

خواست بایدهمی • کم ایله فرقی بودر که کم ابتدا ناقص

اولاندر کاست فعل فاعل ایله ناقص اولانه دینور

وبری برینک مقامنده استعمال اولنور **کبست** فتح کاف

و باء عربیله غایت ایله آجی براوتدر و عند البعض

حنظل درکه ترکیده ابوجهل قرپوزی دینور **بیت**

چرا کشت باید درختی بدست • که بارش بود زهر و بیخش

کبست **کشت** کسر ایله اکن و زرع در **بیت** درختان بسیار

باکشت و ورز • ندیدست مردم ازانگونه مرز • فتح کاف

ایله ده لغتدر نته که بو بیتده در **بیت** که یوز نیابی دیرین

بوم وکشت • سوی مرغزاران روا زسوی دشت •

وکشتن ماضی واسم مصدر دخی کلور اکین اکمک معناسنه در

نته که کبست بیتنده در **کفت** فتح ایله کفتن دن ماضی در

کافتن دن مختصر در یرلمق و چتلامق معناسنه **بیت**

چو ترکان شنیدند کار جاسب کفت • هم پوستشان زرغم

از تن بکفت **کفت** کسر ایله یغرن داو موزدر **بیت**

نهانش بخندید و کفت از شکفت • به پیکان بدوزم فرو او را

دو کفت • ضم ایله ده لغتدر **بیت** دریغ آن بر و بازو و کفت او

نبود دستش بنور آن کسی جفت او **کلات** فتح ایله ایکی قلعه

اسمیدر بری طوس ایله ابیورد مابیننده در وبری

جیحون کنارنده در فرود که کیخسرو برادریدر جریره نام

والده سیله آنده اولوردی و آکا متصرف ایدی **بیت** کذر

برکلات ایچ کونه مکن • چو زان ره روی خام کردد سخن •

آصلده کلات یوکسک یرده اولان قلعه و کوی یدر نته که

دقیقی بیورر **بیت** تیر تو از کلات فرود آورد هزبر •

تیغ تو از فرات برآرد نهنک را **کوست** طول و جنک

نقاره سیدر کوس دخی دینور **بیت** دلبران تر سند ز آوازکوست • که دو پاره چوبست و یک پاره پوست • **زور**

ایله طوقنمق معناسنه ده کلور که عربیده صدمه دینور

تنه‌کر شعیب بیورر بیت شاکر نعمت نبودم یافتی • تا زمانه
زد مرا ناکاه کوست

مع الثاء

کیومرث اول ملوک پیشدادیاندر بونلرک اسبق ترکسه
پادشاه اولمامشدر بالاتفاق بعضی حضرت آدمدر دیمشلر
وعند البعض حضرت شیث برادریدر و بر قولده حضرت
نوح اولادندندر یعنی بیک ییل و مدت سلطنتی قرق سنه‌در
ابتدا شهر بنا ایلر بودر اصطخر و دماوند انک بناسیدر

مع الجیم

کاج ایکی معناسی وار بری تمنی الجوال کاش ولیت
معناسنه بیت همی گفت کاجی فر این انجمن • توانستمی برد
با خویشتن • و بری شاشی و احول معناسنه در تنه‌کر
ملای روم بیورر بیت بورا اکنده مغز کنده مخ • زریبنی
بینی و کویی کراخ • آخ اخی برداشتی ای کیج و کاج • تا که
کالای بدت یابد رواج • و جیم فارسی ایله ایکی معناسی
دخی وار بری سله در که عربیده لطمه دینور و بری
بر درختدر که اکا ساج دینور شمس فخری کاشی معناسنه
اولانی دخی جیم فارسی ایله طوتب بو ایکی معنی ایله
بو قطعه ده نظم ایتدی قطعه ز انتقام شیخ ابو اسحق رفت
از جهان ظلم و تعدی خورده کاج • از تف محنت دل
بدخواه او • شاخ شاخ آمد بسان شاخ کاج • شهریاری
ملک بخشی همچو او • کاج بودی در همه آفاق کاج •
کنج کوشه دیو جکدر بیت اکر تند بادی برآید ز کنج •
بخاک افکند نارسیده ترنج مع الجیم الفارسی

کوج و بلوج فتح باء فارسی و ضم لام ایله اصفهان ایله
کرمان اراسنده بر موضعدر بیت سپاهی ز کردان کوج
و بلوج • سکالیده جنگ و برآورده خوج • کوج بکوج
ایکی کاف و باء عربیه ایله بر بر نک عقبنجه کوج ایتمک و
دزدان معناسنه مرکبدر کوه سروج ایران زمینده بر
موضعدر اهلی بهادر و دلاوردر بیت همان پهلو پارس
کوچ و بلوج • ز گیلان جنگی و کوه سروج کمیج فتح کاف
و کسر میم ایله دشمن و عدو معناسنه در بیت نمانیم
کارام گیرند هیچ • سواران ما و سپاه کمیج مع الخاء
کاخ کوشک در و باغچه ده طارمه و منظره در بیت
بکاخ اندرون بزم گسترد شاه • بشادی همی خورد می کینه خواه
کرخ بغداده بر محله در معروف کرخی اکا منسوبدر بیت
ز بغداد کردان جنگ آوران • که بودند بازنکه شاد از آن
گزیده سپاهی ز کردان کرخ • بفرمود تا با کمانهای چرخ
و نجم اللغاتده کرخ بر مشهور شهر و مملکت معناسنه در که
معروف کرخی اکا منسوبدر ظن ایدرم که اصل لغتده مشغول
بره دینور که زینتلر ایله آراسته اوله تنه‌کر فرخی بیورر
بیت هر روز شادی تو و بنیاد راستی • زین باغ جنت
این و زین کاخ کرخ دار کلوخ کسک در که عربیده مدر
دینور بیت بدر رفت پرسان مرد شکوخ • بسر بر همی زد
سنان و کلوخ مع الدال
کرد و کرد فتح کاف اول و کسر کاف ثانی ایله توران زمینده
بر شهردر داماد افراسیاب ترک و سپهسالار انده ایدی و توری

بیت کروکرد بودی نشست نژاد • سوارکه بودیش پاشهر

تاو • بو شهر قاتل سیاوش اولان کرو بنا سیدر بیت بتندی

براه اندر آورد رنگو • بسوی کرد کرد جای کرنکو • میان سر خس است

و باورد وطوس • زباورد بر خاست آواز کوس کنده مند

خراب و یباب و تار و مار معناسنه در کنده کندی لفظندن

مأخوذ در قرمق و یقمق معناسنه و مند اتباع قبیلندندر

بیت وکرنه ستود بوم ماکند مند • از اسفندیار آنچ بدتر

پسند کرزاکند حرف قافده ذکر اولنان قزاکند درکه برنوع خفتاندر

قز و پنبه ایله طولو جنکده کیرلر واکه خفتان دخی دینور

کشتمند اکنجی و مزروع و اکنلی یردر بیت هم اندر زش

کشتمند و کیاست • درخت برومند و هم آسیاست •

وله بشهر کجا برکذشتی سپاه • نیازارد ی کشتمند راه

کد لغت پهلویده خانه معناسنه در علامۀ شیرازی شرح

قانونده کدخدا ترکیبنده دیمشدرکه کد بلسان البهلوی

معناه البیت و خدا معناه الرب و قد یستعملونه بمعنی

المدبر فی الامور کده دخی دینور نته که میر خسرو بیوردر

بیت چو آمد کنون ناتوانی بدید • بدیگر کده رخت

باید کشید • بونک معربی کذج در نته که قاموسده دیمشدرکه

الکذج محرکة الماوی معرب کده لکن کد بر کلمه ایله ترکیب

اولنمسه جزء اول واقع اولور کدخدا و کدبانو کبی

کدبانو اوی کوروب کوزه دن متصرفه خاتون درکه

ترکیده قادین دینور سنائی بیوردر بیت مرد و زن راکه

حرص کون و کلوست • نامشان کدخدا و کدبانوست •

کدیور دخی بو قبیلدن اولوب باغ بیدر صاحب ضیاعه

معناسنه نته که کلور کدواه دخی بو قبیلدندر اساس و تحمل

معناسنه در شمس فخری بیوردر بیت ز فرع پیش طلب

اصل کر برای بنا • درست کردن باید نخست کدواده •

کدآ دخی اکرچه کاف فارسی ایله در بو قبیلدندر اصلده

وصف ترکیبی در دلنجی معناسنه درکه قاپو قاپو کزوب

دلنور کدایه اسم مصدر در دلنجیلک معناسنه نته که

ملای روم بیوردر بیت از شما کی کدیه زر میکنم • من شمارا

کیمیا کر میکنم • وکده مرکب اولورسه جزء اخیر واقع

اولور نته که انشاء الله کلور کنو ضم کاف ایله غیر قطع

یعنی کسمز بیت تو باشاه برشو بالای کنده • زبیر اولان لشکر

مشو هیچ کنده • دخی اوجه اغاجدرکه طوتساق الینه

وایاغینه اورلیور و منتوح و مجمع معناسنه ده کلور

بیت چو کشتند هر سه برین رای کنده • سپهبد برآمد

ببالای تنده • بونده تند طاغ باشیدر کارو کرد فتح

کاف ایله کسری دخی جایزدر کردندن اسمدر فعل

و عمل معناسنه ما قبلنه اتباع قبیلندندر ایش کوج

معناسنه بیت هما یه که آموز ای از زغ نبرده • بدانی برزم

اندران و کاروکرد

مع الذال المعجمة

کیقباد اول سلاطین کیانیان در ابن زاب ابن زو

ابن طهماسب ابن منوچهر ابن میشخور ابن فریدوندر

افراسیاب ایرانه مستولی ایکن زال و رستم اعانتی

ایله کیقباد پادشاه اولوب ایرانی افراسیابدن استخلاص

ایلدیلر و رستمی امیر الامرا و جهان پهلوان ایلدی و اصفهانی
دار الملک ایلدی یوز ییل پادشاه اولدی عصرنده انبیادن
حزقیل و الیاس و الیسع و اشموئیل علیهم السلام موجود
ایدی کستواد ضم کاف ایله کودرزک پدری و کیکاوس
سپهسالارندندر بر نامدار پهلواندر بیت چو کودرز و کستوادم
بر میسره • بجیر و کرانمایکان یکسره • کالبد هر جانورک
کوده سیدر که ایچنده جان اولور قالب آنک معربیدر بیت
همی کفت زار او کرد جوان • چرا شد تهی کالبد شان زجان
کاسه رود توران زمینده بر چایدر بیت خبر شد بترکان
که ز ایران سپاه • سوی کاسه رود اند آمد براه کنابد
ضم کاف و نون و فتح با ایله توران زمینده بر موضعدر
کودرز آنده اولادی طاغنده جنک یازده رخده قومشی
ایدی بیت زکوه کنابد برون تاختند • سران سوی هامون
برافراختند کشف رود بر چایدر که آنک اطرافنده
سام زیاده براژدهانی قتل ایلدی بیت کشف رود پرخون
و زرداب شد • جهانی جای آرامش و خواب شد •

مع الراء

کدیور فتح کاف و کسر دال ایله کد ایله وردن مرکبدر
اوج معناسی واردر بری اکنجی و برزکر معناسنه بیت
کدیوران نیابی درین بوم و کشت • سوی مرغزاران رود
از سوی دشت • ثانیی دهر و روزکاردر ثالث
کتخدا و صاحب خانه در نته که شمس فخری بیورر بیت
اکر کو شدی از عدالت نبودی • دکر در کدیور نبودی کدیوز •

کردر علی وزنی جعفر دشت و داغ کوه در بیت زخون
کردر و کوه دریا شود • درازی ما همچو پهنا شود کروکر
فتح کاف و ضم را و فتح کاف فارسی ایله فاعل مطلق
و صانع حق خدای جل جلاله در بیت ندانم چه آید
برین بوم و بر • زحکم کروکر نیابد کذر • کرکر واو سز
دخی لغتدر نته که دقیقی بیورر بیت چو بیچاره کشتند
فریاد جستند • بر ایشان ببخشود دادار کرکر • اصلده
کر توان و قوت و کام معناسنه در کروکر توانکر و قوتلو
دیمکدر نته که سوزنی بیورر بیت ورا از دولت سلطان
سلطانان زیادت شد • شکوه و حشمت و دولت نعیم و ناز
و کام و کر • صاغر و اصم معناسنه ده کلور و بو معنی
مشهوردر کشیده زهار اول حیواندر که خایه سی اخراج
اولنمشدر زهار قاسقدر خایه دن کنایتدر بیت یکی
رخش بودش بکردار کرک • کشیده زهار و بلند و سترک
کاشغر سکون شین و فتح غین ایله ترکستانده بر شهردر
اهلی حسن ایله موصوفدر و آنده ایو سرو اولور
عنصری بیورر بیت ایا شکست سر زلف ترک کاشغری
شکنج تو علم پرنیان شوشتری • سرای و باغ تو آراسته
بسرو بلند • چه سرو کاشغری و چه سرو غاتغری •
غاتغر دخی بر شهردر ایو سروی اولور کیاز فتح کاف
و یاء حطی ایله اوشنک و کاهل لک معناسنه در بیت
بجان براهام ستوبی کیاز • نکر تا چه بینی نهاده بباز •
کندآور ضم کاف و سکون نون ایله دلیر و بهادر معناسنه در

بیت بکند آور جنک جوی و سپاه • ببخشید و بنشاند
او را به کاه • کندا ایله آوردمر کبود رکندا و موجه در اول
انجودر که اسیرک النه و ایاغینه قورلر ننه که نظامی بیورر
بیت چو طالع جهانکردی آرد به پیش • نشاید زدن
کند بر پای خویش • کنده دخی دینور که کمال اسمعیل بیورر
بیت چو دوک این یکی ریسمان درکلو • چو چرخ آن یکی کنده
بر دست و پا • کندا آور طوتساق کتوریجی دیمکدر کیفر
علی وزن جعفر انتقام و یرامزلق جزاسی معناسنه در
بیت بر دشمنان چون بکیفر شدی • به آیین شاهان دیکر
شدی • پشیمان و ندامت معناسنده کلور بیت که چون
بچهٔ شیر زپر دکار • چو دندان کند تیز کیفر بری ولیه
چنین داستان زد یکی پر خرد • که از خوی بد کوه کیفر بود
ایکی معناسی دخی وار در بری یوغوت ظرفیدر که بلند
دیواری واغزکی اوله ننه که فرالاوی بیورر بیت شیر عاشقته
به بستان در جفرات شدست • چشم دارد که فرو ریزد
در کیفر تو • تا نه کنکرهٔ حصار او زره بطا شد دفع
دشمن ایچون وضع اولنور کوکنار بر نوع اغاجدر
بیت بنزدیک ایشان یکی مرغزار • فراوان درو کوکنار
و چنار • و اصل افیون اولان خشخاش معناسنده
کلور منوچهر شمس فخری بیورر بیت تا کند در خواب
چشم فتنه را • تا جدار آمد بستان کوکنار کشتمر
علی وزن جعفر نیشابور قصبه‌سی اولان پشت کوه بلندی
بر کوه در کشتاسب آنده اولان آتشکده سی قوینده

بر سرو اغاجی دکدر حسنده و طول و استقامتده نظیری
یوغیدی اطرافنده کندی و اغیانی سرابلر و کوشکلر بنا
اندیلر روایت اولنور که اول سرو خلفاء عباسیتدن اولان
متوکل زماننده موجود ایدی متوکل آنک اوصافنی
استماع اتمک ایله کورمکه غایت میلی اولدی کتمک ممکن
اولمیجق عبدالله طاهره خبر ارسال ایلدیکه اول سروی
قطع ایدوب بغداده کوندره اول نواحی اهلی بو خبری
استماع اتدکلرنده اول سرو یاننه کلوب چوق کریه
و زاری و فریاد و فغان اتدیلر عبدالله طاهر اول
سروی قطع ایدوب کیچه لره صاروب بغداده ارسال
ایلدی بغداده واصل اولمزدن اول متوکل قتل اولندی
بیت یکی سرو آزاده چون بهشت • به پیش در آذر
اندر بکشت • چو بالای او کشت بسیار شاخ • پی افکند
کردش یکی خوب کاخ • همه نامداران بفرمان او • سوی
سرو کشمر نهادند رو • بهشتیش خوانند ارندانی همی •
چرا سرو کشمرش خوانی همی • چرایش نخوانی نهال بهشت •
که سرو کیانیش بکشتم بکشت • مسعود سعد دخی بیورر
بیت ای بت کشمیر و سرو کشمر • ای حور دلارام و ماه دلبر
و هندده بر مشهور شهردر اهلی اصحاب حسن و صباحتدر
کشمیر و کاشمر دخی دینور انوری بیورر بیت کنار دجله
ز ترکان سیمتن خلخ • میان رحبه ز خوبان ماه رخ کشتمر •
کارزار سکون جنک و صواش دربیت کرد کان همچو اهل
از شهریاره • چو خواهی که بر کرد از کارزار کردار

کسر ایله کرد ایله آردن مرکبدر گفتار و رفتار کبی فعل وعمل
معناسنه در مقام تشبیهده مانند معناسنه ده کلور تشبیه ایچون
اولنده اولور کردگار کسر کاف ایله وکاف ثانی فارسیدر
فعال مطلق خدای متعال وصغیدر بیت پیاده شد از اسب
ورخ بر زمین ۰ همیکرد بر کردگار آفرین کمر قوشاقدر
بیت کشادند مردان سراسر کمر ۰ بخواب وبخوردن نهادند
سر ۰ وقماعدان یوالنمش یومری قایه معناسنه ده
کلور بیت تو چون تخم ماندستی اندر کمر ۰ پر از داوری
دل پر از کینه سر

مع الزاء المعجمة

کُندِز ضم کاف وسکون نون وکسر دال ایله توران
زمین بر شهردر آصلی کهن دز در ابتدا طهمورث
ابن هوشنک بنا ایلمشدر وبعده فریدون تجدید ایتدی
وحالا اسمی پیکند در بیت نشست اندر آن مرز از آن
کرده بود ۰ که کندز فریدون برآورده بود ۰ مر کنون
نام کندز به پیکند کشت ۰ زمانه پر از بند وترفند کشت ۰
کفیز حرف فا فده ذکر اولنان قفیز درقفیز معربیدر
وفي القاموس القفيز مكيال ثمانية مكاكيل ومن
الارض قدر مائة واربعين ذراعا والمكوك كتنور
مكيال يسع صاعا ونصفا کشاورز اکنجی وبرزیکر
معناسنه در کشت ایله ورزدن مرکبدر کشت اکین در
وَرز ورزیدندن امر وصفدر مجموعی مُقدم الزراعه
دیمکدر کثرت استعمال ایله تا حذف اولنوب بر الف
زیاده اولندی بیت کشاورز با مردم پیشه ور ۰ کسی

کو بلشکر نبندد کمر کوز منحنی ارقه وبوکلمش معناسنه در بیت
بدو گفت نیرنک سازی هنوز ۰ نکردد همی پشت شوخیت کوز ۰

مع الزاء الفارسی

کاژ شاشی واحول در بیت بد وچشم کاژ وسرش بود کل ۰
بیک پای لنک وبیک دست شل کژ اکری ومعوج در کج
دخی دینور بیت مبادا که از راه کیهان خدیو ۰ دلش را
بکژی کراید دیو ۰ وخام ابریشم معناسنه ده کلور قز معربیدر

مع السین

کاس خنزیر وخوک در بیت اکر باز خربند کفت از هراس ۰
بهر نامداری یکی ماده کاس ۰ وکاشانه بر موضع اسمیدر
بیت مرا رنج پیوسته وآس آمدست ۰ مرا رای رفتن بکاس
آمدست کوس زو رایله طوقشمقدر که عربیده صدمه دینور
بیت بپرسید رستم زپرمایه طوس ۰ کرچون یافت پیل از تک
کور کوس ۰ تو کفتی زپیل ژیان یافت کوس ۰ زناکه بروی
اندر افتاد طوس ۰ ومشهور کوب کبی برطاولدر جنکده
چالنور بیت کوازه ببی با شدت بافسوس ۰ نه مرد درفشی
نه کوپال وکوس ۰ صدا وآواز معناسنه ده کلور بیت
چو برخواند نامه برآورد روس ۰ برآورد چون رعد غرنده
کوس کاموس حاکم اسفیجاب در اکا کاموس کشانی دخی
دینور افراسیابه اعانت ایچون کلدی ورستم النده هلاک
اولدی بیت برانکیخت کاموس اسب نبرد ۰ هما ورد را دید
بادار وبرد کرکس مشهور بر قوشدر عربیده نسر دینور
بیت نوستم بنزدیک شاه جهان ۰ تنت را کند کرکس اندر نهان ۰

یعنی سنی قتل ایدر جثه‌کی کرکس بیوب نابدید اولور سن
کرپاس کسر کاف وسکون رای مهمله و بای عجمی ایله
دیوان خانه معناسنه در بیت چو رستم بیامد زپرده سرای
زملقی همی بود بر در بپای • بکرپاس گفتا ای سرای امید
خنک روز کاندر تو بد جمشید کیکاوس ابن کیقباد در
و بر روایتده اوغلینک اوغلیدر و بر روایتده قرنداشی
اوغلیدر بهر حال نامدار ملوک کیانیاندر یوز اللی ییل پادشاه
اولدی قابوس کاوس معربیدر عصرنده انبیادن حضرت سلیمان
ابن داود و لقمان حکیم ایدی مازندرانده گرفتار اولوب
رستم آنی خلاص ایلدی بر دفعه دخی بربر زمین پادشاهی
آنی گرفتار ایلدی ینه رستم لشکر گوتروب روم وشام ومصر
پادشاهلری ایله جنک ایدوب انلری قتل دن صکره بربر زمینه
واردی وکیکاوسی قورتروب تختگاهنه دک گتوردی کیکاوس
دخی اکا مکافاة یوزندن همشیره سی مهنازی اکا ویروب
امیرالامرا خطابندن ترقی ایدوب پادشاهلق ایله
خطاب ایتدی کیوس فتح کاف وضم با ایله کاوس معناسنه
کیکاوس لفظندن ضرورت شعر ایچون مختصر اولدی بیت
کجا بسته بد گیو وگودرز وطوس • شده خیره از غم دو چشم
کیوس

مع الشین المعجمة

کش فتح ایله قولتق و بوش بوکر معناسنه در بیت
وزان پس یکی دست کرده بکش • بیامد بر شاه خورشید
فش • اکابر حضورنده الی قولتغه صوقمق ادب اصاغردر
بیت دلیران همه دست کرده بکش • به پیش جهانجوی خورشید

فش

فش ولد چنین گفت رستم که ای شیر فش • ترا بود راید
باید بکش • وما وراء النهرده نخشب قریب بر شهردر مقنع
خراسانی آنده بر قویده سحر ایله آی گوستردیکنه کسیامده
شرح اولندی شعرلرینه بیورر بیت سود افتاد بیچردی را
هم از خری • تا آفتاب وماه برآید زچاه کش کندروش
فتح کاف وسکون نون وفتح دال وضم رای مهمله ایله یوری
یوری وصرپ اولان یولدر بیت براهی که بد کندروش
و دراز • بشد با سپه در نشیب وفراز کیش درت
معناسی واردر بری بلگ اوق طولدیرلیان بانیدر که ترکش
دخی دینور ثانی دین و مذهب معناسنه در ثالث
سمور در که آندن کورک اولور ما وراء النهر لغتیدر ملا
هاتفی بیورر بیت بروان رفت قوت ز دست دبیر تفصیل
کیش وکتان وحریر ولد بود جامهٔ شاهی خز زره •
زره زد ز اطلس وکیش به • رابع جزیرهٔ فارسدن
بر جزیره در معنای اوله مشابه اولمغله تسمیه اولندی کذا
فی تاریخ الوصاف الشیرازی سعدی بیورر بیت یکی مرد درویش
در خاک کیش • چه خوش گفت با همسر زشت خویش •

مع الغین المعجمة

کناغ فتح کاف ونون ایله تار ابریشم وغیره که ترکیده تل
وعربیده خیط دینور بیت زسیمین تن خو چو زرین کناغ •
زتابان مه خو چو سوزان چراغ • کنار وطرف معناسنه ده کلور
غین رادن بدلدر اسدی بیورر بیت میان آبگیری پهناوراغ
شناور شده ماهی از هر کناغ

مع الفاء

کاف کافتن دن فعل امردر یرمق و شکافتن معناسنه
بیت بخنجر جگرگاه او را بکاف • هنر باید از کارکرد
نه لاف • و ثانیا یارق و شکاف معناسنه دخی اسم کلور
بیت یکی کاف بد اندر آن برز کوه • بد و سخت نزدیک
و دور از گروه کشف فتح کاف و شین ایله قاپلمباغه در
و ثانیا برچای اسمیدر که آنک کنارنده سام نریمان اژدهایی هلاک
ایلدی بیت کشف رود چون رود خوناب گشت • زمین
جای آرامش و خواب گشت کف فتح ایله کوپک در که اغزنده
و دریا یوزنده اولور بیت سپاه دو کشور کشیدند صف •
همه جنگ برلب آورده کف • آصلی کفک در آخر کاف
فارسی ایله نته که کلور و ثالثا راستوق دیدکلری سیاه نسنه
معناسنه ده کلور جماعت نسا انکله ابرولرین سیاه
ایدرلر بیت چنین اژدها کوز رود کشف • برون آمد
و گرد گیتی چو کف • و ثالثا کفیدن دن فعل امر دخی کلور کفیدن
یرمق و شکافتن و چتلامق معناسنه متعدی و لازم کلور
نته که نظامی بیورر بیت دلی کان نار شیرین کار دیده •
ز حسرت گشته چون نار کفیده • و عربیده آیه معناسنه در
و فارسیده مستعملدر کوف بیقوش انواعندن بر قوشدر
طاغلرده و اتنزیرلرده اولور ترکیده اکا آری قوشی دینور
بیت دران بارگاه شه دودمان • بسی کوف را خانه بینی دران

مع الکاف

کاک مردم چشم در که ترکیده ببک و عربیده انسان دینور •
بیت دو چشم مرا گشته کاک وار • سزاوار خوانیم هوشیدار

ایکی

ایکی معناسی دخی وار در بری بکسمات معناسنه در کعک مدوردر
ثانی مرد معناسنه در که عربیده رَجُل دینور نته که شاعر
دیمشدر بیت از جفاهای آن بت چالاک • سوخت برحال
من دل زن و کاک • ثالثا قمری دخی بیورر بیت جان خاکیان
نبود ذروه منبر آری • کاک ناپخته کجا لایق منبر گردد
رابعا کاکا لالا و مربی اطفال معناسنه در که ترکیده اتابک
دینور سنایی بیورر بیت در کنارش کن آن زلها کاکا •
تا شود راضی و مکنش جفا کرک فتح کاف و سکون را ایله
کرکدن مخففدر اندن سپر ایدرلر بیت ببفکنند تیر و کمان
برگرفت • یکی کرک درقه ابر سر گرفت وله همی تیر بارید
همچون تگرگ • بران اسپر کرک و بر خود و ترک وله
کمانهای چرخ و سپرهای کرک • همه برجها جوشن و خود
و ترک کلک برقامشدر که اندن اوق ایدرلر اندن اولان
اوقه ده کلک دینور بیت نخستین که از کلک بگشاد دست •
قراخان زبیکان تیرش نجست وله زره بود و خفتان
و ببر بیان • ز کلک و زبیکان نبودش زیان وله ازین کلک
پولاد گریان شود • همه روی قرطاس پژمان شود •
و ثانیا اولان قلم کنایه ده دخی کلک دینور و بو معنا مشهوردر
نته که انوری بیورر بیت صاحبا بنده را اجازت ده •
تا بگویم که دشمنت چون باد • میل در چشم و کلک
در ناخن • تیز در ریش و کیر در کون باد • و ثالثا عکس
آزو دیشی معناسنه ده کلور که عربیده ناب دینور
نظامی بیورر بیت بردند موکلان زراهش • از کلک

سکال

بصدر شاهش کیماک کسر ایله چین و ماچینده بر جای
اسمیدر بیت ز دریای کیماک بر بکذرم • بچین و بمکران
سپه کسترم کودک طفل و صغیر معناسنه در بیت
چو کودک لب از شیر مادر بشست • ز کهواره محمود
کوید نخست کنیزک مصغر کنیز در جاریه معناسنه حرّ
الاصله دخی اطلاق اولنور رتنه که عربیده قره جاریه دیرلر
بیت چو کاوس روی کنیزک بدید • دلش مهر و پیوند
او بر کزید کبک کلک قوشیدر فتح معربیدر بیت خوامیدن
کبک بینی بشخ • تو کویی ز دیبا فکندست نخ •

مع الکاف الفارسی

کلنک ضم کاف و فتح لام ایله طورنه قوشیدر که عربیده
کرکی دیرلر بیت چو بکذشت از آن تیره شب یکزمان
خروش کلنک آمد از آسمان کنارنک فتح کاف و نون ایله
صوباشی و اوج بکی و حافظ ثغر معناسنه در که مرزبان
دخی دیرلر بیت ازین هر دو هرکز نکشتی جدا • کنارنک
بودی و او پادشا • هر آنکس که با طوس در جنک بود
همه نامدار و کنارنک بود کفک فتح کاف و سکون فا
ایله کوپک درکه دریاده و اغزده اولور بیت هیونان
کفک افکن باد پا • بجستند بر سان آتش ز جا مع اللام

کال لوتراز بانده رفتن معناسنه در بیت تو لیلی
پیر فرتوت کشته لبان • ز ایزد بیندیش در رفت کال •
و میوه خام و بر نوع کل معناسنه ده کلور و چرک صنمی
هزیمت معناسنه ده کلور رتنه که شمس فخری بیورر بیت

بغیر کنج عدم نیستش کریزکهی • اکر ز تیزی تیغش بود عزیمت
کال • کالیدن مصدر در تحمیق و منکسر اولمق معناسنه کل
فتح ایله قلمنز باشندر اقرع معناسنه بیت بدو چشم کاژ
و سرش بود کل • بیک پای لنک و بیک دست شل •
کابل فتح با ایله قندهاره قریب بر شهردر سیستان مملکتنه
متصل در کوپال ضم کاف و بای فارسی ایله کرز و چوماق معنادر
بیت سپردیم نوبت کنون زال را • خداوند شمشیر
و کوپال را

مع المیم

کام ایکی معناسی وار در برّی مقصود و مراد در
و بری و بری حلقه یعنی اندرون دهان مردم در مجازا آغز و فم
معناسنه کلور رتنه که صفت اژدهاده بیورر بیت دو چشمش
چو دو چشمه تابان ز خون • همی آتش آمد ز کامش برون •
کهرم ضم کاف و فتح را ایله پادشاه توران زمین ارجاسب
برادریدر بیت برادر بد او را دو آهرمنان • یکی کهرم و دیگر
اندریمان • و اوغلینک دخی اسمیدر بیت چنین گفت
کهرم به پیش پدر • که ای نامور شاه خورشید فر • فتح ها
و سکون را ایله ده کلمشدر بیت سوار کرانمایه نامش کهرم
کذشته بسی بر سرش سرد و کرم کژدهم فتح کاف و سکون
زای فارسی و فتح دال و ها ایله رستم اقرانندن بر سپهسالار
ایرانیدر کستهم بن او زنده مذکورک اوغلیدر بیت
چو شست و سه از تخمه کژدهم • بزرکان و سالارشان کستهم
کنام ضم ایله این درکه وای وحوشدر بیت همه سیستان
پاک ویران کنید • کنام پلنکان و شیران کنید کم کسر ایله کر ایله

ضمیر متکلم وحده‌دن مرکبدر که مرادیمکدر بیت بدانسان
روم که تو فرمان دهی • جهانداری وفخر به پیشت رهی •

مع النون

کشکین بر نوع اتمکدر که آرپه‌دن و بغلادن و ایری طوغرودن
اولور بیت بکستر دکرباس وچتین نهاده • بچینی بران
نان کشکین نهاده کیوان سماء سابعه‌ده زحل یلدیزیدر
بیت زبهرام وناهید وکیوان وتخت • چه چاره کنم
چون مرانیست بخت کی پشین فتح بای فارسی وکسر
شین ایله کیقباد اوغلی وکیکاوس برادریدر بیت
کنون از بزرگان یکی برگزین • نگه کن پس پرده کی پشین •
کیهان فتح وکسر ایله جهان ودنیا معناسنه‌در بیت بدین دشت
بسیار شاهان بدند • همه نامداران کیهان بدند • ایکی لغتی
دخی واردر بری کهان حذف یا ایله وبری کیان
حذف ها ایله نته که کلور کشان کسر ایله توران زمین‌ده
بر ولایتدر کاموس کشانی اکا منسوبدر بیت زمین
کشانی وترکان چین • ترا باشد آن همچو ایران زمین •
کیان جمع کی در پادشاه بلند پایه معناسنه وسلاطین
فرس که فرقهٔ ثانیه‌سنه کیان وکیانیان دینور بعضیلرک اسمی
کی ایله ترکیب اولمغله مجموعی اوندر اول کیقباد ثانی
کیکاوس ثالث کیخسرو رابع کی لهراسب خامس گشتاسب
سادس بهمن سابع همای ثامن داراب تاسع دارا
عاشر اسکندر بیت زشاه کیان خواستند زینهار •
فرو ریختند آلت کارزار • کیان اوچ معنی دخی واردر

بری صحرانشین چادری در خیمهٔ عرب وخیمهٔ کرد کبی
ضم وکسر ایله وبدر آبو شکور بیورر بیت همه بازبسته بدین
آسمان • که پرورده بینی بسال کیان • ثانی روزکار وفلک
معناسنه‌در تونک اصلی کیهان در ها حذف اولنمشدر
خاقانی بیورر بیت قیدافهٔ مملکت که دهر بشن • جز رابعه
کیان ندیدست • کذا فی شرح دیوانه ثالث طبیعت وعنصر
معناسنه‌در لطیفی بیورر بیت این کیان بد کیان کز شکر نعمت
غافلند • یارب این ناز ونعیم ودولت ورفعت چراست •
کیانا زیادهٔ الف ایله‌ده لغتدر نته که خسروی بیورر بیت
همه آزادگیست همت او • قهر کردست مرکیانا را • کیا
حذف نون ایله‌ده لغتدر نته که سنایی بیورر بیت
اختران که حال گردانند • تیغ اورا اجل کیا خوانند •
کیا مرزبان معناسنه‌ده کلور که اطراف مملکتی حافظیدر
ولایتی دشمندن حفظ ایدر شمس فخری ایکی معناسینی
جمع ایدوب دیمشدر بیت شکوه تاج کیان وارث ممالک جم •
که تخت ومرزکیان را شهنشه است وکیا • جهان پناهی
وشاهی که مثل او ناید • زاقتران نجوم وزامتزاج کیا •
سمع الکیان کسر سین وفتح ایله وکسر کاف ایله‌ده مرویدر
بر کتابه سمیدر که مبادی علم طبیعیدن بر علمدر که اجسام
بسیطه‌ده طبایع احوال مشترکه‌دن بحث ایدر مؤلفی
ارسطالیس حکیم در خاقانی بیورر بیت از لغط فرگاه
بیان در صحت از سمع کیان • کنج است از سمع الکیان در جمع
دانا ریخته وله خاطرم بر سمع این سمع کیان • مشکل سمع الکیان •

خواهد كشاده • امام جواليقى شرح خطبهٔ ادب الكاتبده
ديمشدركه سمع الكيان كتاب في كتب ارسطاليس والكيان
بالسريانية الطبيعة ويدلوا بالطبيعة الشىء الذى يصرّف
هذه الاجسام ويحركها الى مواضعها كالمعنى الذى يحرك
المجسّد الى اسفل والمعنى الذى يحرك النار الى العلو
ويروى سمع الكيان على انه سمع فعل ماض والكيان
مفعول به وليس بالجيد لانه يستوى سماع الجوهر وسمع
اقرب الى سماع لانهما مصدران والسمع انما هو الصيت
وسمى بذلك لانه اول ما يسمعه المتعلمون لهذا العلم ويسمى
ايضاً السمع الطبيعى وبطليوسى شرح كتاب مذكورده
ديمشدركه سمع الكيان روايت كسر سين ايله در فتحى دخى
جايزدر سمع كسر ايله صيت وآوازه معناسنه در سمع
الكيان ذكر الكيان ديمك اولور وسمع فتح ايله مصدردر
سماع معناسنه وتبليتى وابن برى شرح كتاب مذكورده
كيان جمع كون مثل سوط وسياط يا خود كان يكون كوناً
وكياناً مثل صام يصوم صوماً وصياماً كيانى عربى
طوتوب جمع كون يا مصدر كان ديديكلر بعيددر •
كتايون فتح كاف وتاء فوقيت ايله قيصر روم قزيدر كه
كشتاسبه ويروب اندن اسفنديار وبشوتن حاصل اولدى
اسمى ناهيد وكتايون لقبى در بيت پس آن نامور دختر
قيصرا • كه ناهيد بد نام آن دخترا • كتايونش خواندى
گرانمايه شاه • دو فرزندش آمد چو خورشيد وماه •
كرالى حرف قافده ذكر اولنان قراخان كه افراسيابك

بيوك

بيوك اوغليدر كيبيدان باء عربيه كرديدن معناسنه دركه
تركيده دونمك وعربيده اعراض دينور بيت ميكبيد
وز راستى مكذريد • چو دانندتان پند خويش بشنويد •
كمان فتح ايله معروف ومنازل شمس وقمردن بر برج در
عربيده دخى قوس بويله در بيت چو خورشيد از آن
پوشش آگاه شد • ز برج كمان بر سر گاه شد كبان
فتح كاف وتشديد باء عربيه بر نوع ميزاندر قپان ايلك
معربيدر بيت همه گنج ارجاسب در باز كرد • بكبان درم
سنجش آغاز كرد • كبستون فتح فا وراء مهمله ايله بو دخى
قپان معناسنه در نته كه فرخى بيورر بيت كر تو نخواهى
بزخم تير بسنبد • چو ز قلم آهنين عمود فرستون • طا ايله
فرسطون دخى دريدر نته كه لطيفى بيورر بيت نظر شاه
فرسطون فراست سنج است • كه مقادير همه ميسود از وى
معلوم كهكشان صمان اوغريسيدركه حاجيلر يولى دخى
دينور وعربيده مجرّه دينور بيت ره كهكشان گرد لشكر
گرفت • ستاره بماند از آن در شگفت • كريمان نريمان بدريدر
رستمك جدينك جديدر بيت ببالاى سام نريمان بود •
بهر دو زور گريمان بود كون مقعد ودبر در بيت
شكسته شود چرخ وگردون نهاد • بلا از الخون ترشود كون نهاد

مع الواو

كيخسرو ثالث سلاطين كيانيان در ابن سياوش ابن كيكاوس در
والده سى فرنكيس بنت افراسيابدر دورت آى پدرى قتل
اولندقدن صكره متولد اولدى حد بلوغه واصل اولجق

کیو ابن کودرز صفاهانی توران زمینه واروب کیخسرویی
والده سیله ایران زمینه کتوردی کیکاوس اول وقتده
پیر و عاجز اولمغله سلطنتی اکا تفویض ایلدی عمیسی فریبرزی
طوس نودر ایله افراسیاب محاربه سنه ارسال ایدوب
افراسیابه مقاومت اتمامکله کندی بالذات جنکینه
واردی افراسیابی منهزم ایلدی آخر الامر افراسیابی آذربایجانده
برادری کرسیوز ایله دار فنایه ارسال ایلدی بوندن صکره
التمش ییل پادشاهلق ایلدی بعده لهراسب ابن اروندی
ولی عهد ایدوب سلطنتی اکا ویردی و بلخه واروب هلاک
اولنجه آنده اقامت ایلدی و بروایتده جمله ایرانی پهلوانلر
ایله زال و رستم و کودرز کوه کیلویه سمتنه واروب
آنده برف و دپه ایله هلاک اولدیلر کاو و بهادر و دلیر و شجاع
معناسنه در بیت تو با جنک رستم نداری توان * بمانی
تو بی نام و بی کام و کاو * و کاو یرندن فعل امر دخی
کلور کاونلر قرموق و اشمک معناسنه در نته که شمس فخری
بیورر بیت در بحر دکان جوی نه بهشت جو داد * کر بیست
باورت بر و بحر دورا بکاوکو فتح ایله بو دخی شجاع
معناسنه در کاوذن مخففدر بیت بشاه جهان برز سام
و کوان * هزار آفرین باد هم بر مهان کندرو ضم کاف
و سکون نون و دال و فتح را ایله ضحاک وزیری در
کند ایله رودن مرکبدر بیت ورا کندرو خواندندی بنام
بکندی زدی پیش بیداد کام کیهان خدیو خدایه اطلاق
اولنور رب الدنیا و مالک الملک معناسنه بیت

مع الهاء

کاوه ضحاک زماننده بر آهنکر اسمیدر ضحاک آنک ایکی اوغلنی
اوموزنده اولان مرضی ایچون قتل اتدکده اوبر اوغلی
قالان ایله او زرینه خروج ایدوب ضحاکی هلاک ایلدی
و فریدونی پادشاه اتدی درفش کاویانی اکا منسوبدر
کازه زای عربیله برکولکه لکدر که بستانجیلر و صیادلر و صحرا
نشینلر قامشدن و سازدن چترلر و اوستنی اوت ایله و علف
ایله اورترلر دفع حرارت آفتاب ایچون ایچنده اوتوررلر
بیت سپه را ز بسیاری اندازه نیست * بدین دشت یک مرد را
کازه نیست * تجارا ایچه جق یاپلمش کوتیجه اوه دخی دینور
نته که ملای روم بیورر بیت همچو درویشان حادر الکازه
نیست * کرچه از مهری ورا آوازه ایست * سوزلی دخی
بیورر بیت ار رسیده نیستی بکازه خر * تازه بوده بروی
تازه خر * و مطلق سایبان معناسنه ده کلور و صیادلر
آغجلر معناسنه ده کلور که دوزاغه قوشو دکر تا صید آتدن
اورکوب دوزاغه دوشه شمس فخری بو ایکی معنایی نظم
ایلمکدر بیت سپهر نیلکون با این همه قدر * برای شاه عادل
راست کازه * بپای خود بدام آیند نخجیر * اگر از نام او
سازند کازه کاله درت معناسی وار در بری بضاعت
و متاع معناسنه در بیت ز بیرون دز کاله بکذاشتم *
جهان در پناه تو بنداشتم * ثانی کودی شراب یعنی شراب
قباغی معناسنه در آنوری بیورر بیت کند قرابه کردون
تهی ز درد شفق * شبی که زهره بنامش نشاط کاله کند *

ثالث خام قاون و قرپوز معناسنه در شمس فخری بیورر بیت
انکه جالیز اصطناعش را • نبود مهر و مه بجز کاله • رابع
بدرک درکه قاریلر پنبه فتیله اکرلر کاله برخوشچه نه حدتنه
بلدر دیه جک یرده ضرب مثل در ملا جامی بیورر بیت
کالهٔ دجال بنه برخرش • رو به بیابان عدم ده سرش •
کنبوره علی وزن طنبوره آواز خلق و شماطه معناسنه در
بیت زکنبوره نشنید آواز کس • گر از پیش تازان وگاهی
ز پس • حیله و مکر معناسنه ده کلور حقیقتده اولدرکه بر کمسنه
برکمسنه نک درت یانئی طولانور و آنی آلدرددغی بیورر
بیت دستگاه او نداند کز چه رنگو • تنبل و کنبوره و دستان
اوی کنده فتح ایله حصار اطرافنده اولان خندقدر رود خندق
آنک معربیدر بیت بکی کنده سازیم پیش سپاه • چنان
چون بود رسم و آیین و راه ولد و نیزه ببالای کنده گرد
سپه را بگرد تن پراکنده کرد • و قرت و کرز اوغلان
معناسنه ده کلور رکن الدین بکرانی بیورر بیت اوست
قرآده هرکجا در دهر • کندهٔ خوب و قحبهٔ زیباست •
و صحراده مسافر ایچون برآسنده مهیا اولان مقام معناسنه ده
کلور کامه مقصود و آرزو معناسنه در بیت اگر زامدن
دم زنند یکزمان • برآید همه کامهٔ دشمنان کلّه کسر کاف
و تشدید لام ایله لغط عربیدر جبین لک معناسنه که عربیده
ناموسیه دخی دینور و خیمه کبی برپرده درکه ایچنده
عروس اولور بیت همه راه بی راه کله زده • زمین بزرد و بیاب
زر آزده • و قاف رسیده سقف خانه معناسنه در سعدی

بیورر بیت تو کی بشنوی نالهٔ دادخواه • بکیوان برت
کلهٔ بارگاه کرته ضم ایله قبایه مشابه بر ملبوس در ترکیده
حالا کردکی دینور انکی وکلی قصیر در نیمتنه و زبون معناسنه
قرطق معربیدر و بعض یرلرده پیراهن معناسنه در بیت
همه داغ کرته بدرید چاک • همه خشکیها تن بربست پاک •
کلبه ضم ایله حجره و اوده معناسنه در بیت بعزمود پس
تا سرای فراخ • بدیز دریکی کلبه در پیش کاخ کاکله
ضم کاف ثانی ایله تنسل تورذن بر پهلواندر بیت که آمد
بنزدیکی کاکله • ابا لشکری چون هزبر یله کبوده افراسیاب
چو با نیدر گوهه پیش و پس زین معناسنه در کرایرک
اوک قاشی و آرد قاشی در بیت میان تنک بر گوهه
زین ببست • سپه را بکلباد بردل بسوخت • و جنکده
حمله اتمک معناسنه ده کلور نته که نظامی بیورر بیت
چو در معرکه برکشم تیغ تیز • بگوهه کنم کوه را ریز ریز •
و منجنیق طاشنه دخی دینور نته که نظامی بیورر بیت
چنان زد بر و گوههٔ منجنیق • که شد کوه در خون چو دریا
غریق • و بهر نسنه یومری و سوری اولانلر معناسنه ده
کلور کرک طوارلرده اولسون نته که اسدی بیورر بیت
ابر گوههٔ پیل در قلبگاه • بلورین یکی تخت چون مهر و ماه •
محتشم دخی وصف اسپده بیورر بیت بلند گوهه و کوتاه
پشت و کوه سرین • کشیده گردن و فربه تن و میان لاغر •
کرک موجده اولسون نته که طفیلی لاجی دیمشدر بیت
صبح نوروز کز دل غمناک • موجهٔ عیش کوه زد بسماک •

کالویه سرگشته و حیران و دنک و دینک معناسنه در
بیت چو کالویه گشتند در کار شاه • گزیدند لشکر کشیدن
براه • کالوره دخی تاء فوقیت ایله اول معنایه در نته کم
شمس فخری بیورر بیت دو دستش عاقلست و پا بر جا • دشمنش
ابله است و کالوره • کالیوه دخی او معنایه در نته کم
شاعر دیمشدر بیت چون شدم نیم مست و کالیوه •
باطل آن روز پیش من حق بود • هاسز کالیو دخی
لغتدر نته کم سعدی بیورر بیت شبی مست شد آتشی
بر فروخت • نگون بخت کالیو خرمن بسوخت گروی زره
ر مبارز تورانیدر که قاتل سیاوشی در زره پدری اسمیکر
بیت یکی نامداری بجو و پر گره • برون رفت نامش گروی زره
کفته فتح کاف ایله کفتن دن اسم مفعولدر چینلامش معناسنه
بیت ز دیوان بسی شد به پیکان هلاک • بسی زهره کفته
فتاده بخاک • آصلی کافته و کافته در آسدی بیورر بیت
جهان ز آتش تیغها تافته • دل گه ز بانگ یلان کافته کده
فتح ایله خانه و منزل معناسنه در معربی کنج دینیر که
نثر خنده ذکر اولندی آنجق مرکب استعمال اولنور میکده و آتشکده
گبی کده ضم کاف ایله ایکی معناسی وار در بری دلجک
معناسنه در که لسان آلتنده اولور ثانی قاپو آردنده
کلیداو زره بر تخته پاره سیدر کلیداو زره دوشدکده
قاپو آچلمز شمس فخری بیورر بیت آنکه طفلان امل را دایه
کام و مراد • جز بتهد و شکر شکرش نگشاید کده •
کشته ایمن ساحت ملکت ز دزدان الخنانک • خانها ایمن

سنده

سنده از زحمت دزد باکده

مع الیاء

کروی قاتل سیاوس اولان مبارز تورانیدر بیت
زکر شیو ز آمد ترا این گروی • که نفرین بر او باد و بس بر گروی
کروی کسر کاف و ضم را ایله یولکرده طوار ایاغندن
اوزلنمش یالجقدر بیت چهار ست ز سنگ بالا راوی •
پر از سبزه و آب و دو راز کروی کوی شهر محله سیدر بر زن
ایله فرقی بودر که برزن محله صوقاقلریدر و کوی صوقاقلره
مشتمل محله در بیت همه برزن و کوی و بازارگاه • ببستند
آذین بشهر و براه کی معروف و پادشاه عظیم الشان معناسنه در
علو و رفعتده کیوان لفظندن مأخوذ در بیت نشست کیی
بر تو فرخنده باد • تن بد سگالان تو کنده باد • و اداة الفضیلة ده
پهلوان معناسنه ده مذکور در بیت زشاه کیان خواستند
زنهار • فرو ریختند آلت کارزار کیانی کی لفظنه زیاده
الف و نون ایله منسوب در نته که خسرو لفظنه نسبت ایچون باء
خسروانی دینور عزیز و نفیس و فاخر اشیایی پادشاهلره نسبت
ایدرلر بیت برو بر فجسته سر مهر و ماه • بسر بر نهاد آن کیانی
کلاه کشتی ضم ایله ایکی معناسی وار در بری کور زنمک
معناسنه در که عربیده مصارعت دینور آخرنده کی یا
نسبت ایچوندر کشت ضم ایله بوش بوکرد رکه عربیده خاصره
دینور کستی سین مهمله ایله ده لغتدر نته که مسعود سعد بیورر
بیت پیل زوری که چون کند کستی • پنو او پیل را دهد سستی
شیخ عطار دخی بیورر بیت مور راهش از کمر جستی گرفت •
با سلیمان لاجرم کشتی گرفت • ثانی کشیشلرک ثیابی اوزرینه

قوشاندوغی زناره مشابه ایپ در شمس فخری بیورر
بیت چو دین را زبیت فرمود رایت • همه کفار بستند
کستی • بو دخی سین مهمله ایله لغتدر و معربی کستیج در تتمه که
قاموسده دیمشدر که الکستیج بالضم خیط غلیظ یشده
الذمی فوق ثیابه دون الزنار معرب کستی انتهی شاه
ناصر خسرو بیورر بیت تو با ترسا بیک زخی سور دانا •
اگرچه تو کمر بسته و او کستی باب الکاف الفارسی مع الالف
کانا ابله واحمق در کاف عربیله ده مرویدر بیت کر بیر
فریبنده کانا بود • وکر چند پر زور ودانا بود •

مع الباء

گنج افراسیاب خسرو پرویزک خزاین ثمانیه سندن بیلنک
اسمیدر بیت دکر نامور گنج افراسیاب • که کس را نبود
آن بخشکی وآب گشسب اصلی گشتاسب در فتح کاف ایله
بر آتشکده صاحبیدر اول آتشکده یه آذرگشسب دینور
تتمه ده ذکر اولندی آخر سلاطین پیشدادیاندر ابن زو
ابن طهماسب در و عند البعض زوک قرنداشی اوغلیدر
والده سی بنت یامین ابن یعقوب علیه السلام در و رستم
زالک جد اعلاسیدر افراسیاب ایله محاربه ایدوب
قتل اولندی بر روایتده اوتوز بیل و بر روایتده آلتی
بیل پادشاه اولدی و بعض مورخین یاننده پادشاهلغی
مسلم دکلدر ولهذا شاهنامه ده ذکر اولنمدی مع التاء
کاشت کاشتن دن فعل ماضی در دوندی و چوردی
معناسنه در بیت عنانرا بپیچید و بر کاشت اسب • بیاد

بها

بکردار آذرگشسب دله همی تاخ کشتکین فراز آورم •
چنین کاشت یزدان قضا بر سرم • یعنی ایزد قضا وقدری
همچنین بر سرم کردانید گزیت ضم کاف ایله وکسر زا ایله
ذمیلردن اخذ اولنان خراج در بیت گزیتش بداد نوشاهان
همه • بشستی دل نیکخواهان همه • کسر کاف وسکون زا ایله ده
لغتدر معربی جزیه در تتمه که سعدی بیورر بیت اگر نه رایی
خلعتست زهر مار بیش باد • که هر که میخورد او گزیت مسلمانیست
گنگ دژ هوخت فتح کاف اول وسکون نون وکسر کاف ثانی
ودال وسکون زای فارسی وضم ها وسکون واو
وخاء معجمه ایله بیت المقدس شهریدر بیت بخشکی رسید
سر جنگجوی • به بیت المقدس نهادند روی • که در پهلوی
چون سخن راندندی • همی گنگ دژ هوختش خواندندی •
گنگ بهشت تورانزمین ده دار الملک افراسیابدر
بهشت گنگ دینور تتمه که ذکر اولندی گرفت گرفتندن
ماضی در معروف مواخذه و جرم معناسنه ده اسم مصدر کلور

مع الجیم

گرکانج ضم کاف وسکون را ونون ایله خوارزم اسمیدر
جرجانیه معربیدر گیج کسر کاف ایله باشی دونمش سرگشته
معناسنه در احمق معناسنه ده کلور مع الخاء
گستاخ بی تکلف بر اشبوده جرأت ایلدی جسور معناسنه در

مع الدال

گرد ضم ایله شجاع وپهلوان معناسنه در بیت همی گفت
صد مرد گرد سوار • زخویشان شاهی چنین نامدار •

گزند ضم كاف وفتح زا ايله مضرت والم معناسنه در
بيت وزانجا بيامد سوى ميرمند • همى بود ترسان ز بيم گزند •

مع الذال المعجمة

گ ريد ضم ايله گساريدن دن ماضى در نوشيدن
واچمك معناسنه در انجق باده ايله وغم ايله استعمال
اولنور بيت گهى مى گساريد كه چنگ ساختيد • تو گفتى كه نار و
نيرنگ ساختند كماند ضم ايله كمانيدن دن فعل مستقبلدر طلب
ايلمك معناسنه بيت كماند كه از تيغ او در جهان •
بلرزيد يكسر كهان ومهان كلباد ضم ايله بر پهلوان تورانيدر
بيت ميان تنگ با گوهر زين بدوخت • سپه را بكلباد
بر دل بسوخت گردباد كسر ايله قصرغه يليدر كه بو بيده
زوبعه دينور بيت در افتاد ناگه در و گردباد • بزد
گرز بر پشت او كيقباد گنبد معروف قبه دينور بيت تو در جنگ
باخ فرس رانده • همى جوز بر گنبد افشانده • شعرا
بو مضمونى آلوب تصرف ايتديلر انورى بيورر بيت خصم را
در گنبد گردان قرار • همچو بر گنبد قرار گوز باد • سعدى دخى
بيورر بيت پرتو نيكان نگيرد هر كه بنيادش بدست • تربيت
نا اهل را چون گردكان بر گنبد است • ثانى نگلو جمله دن
ايو اشتهالو ايدوب مدح رسولده صلى الله عليه وسلم ايراد
ايلديلر نته كه خطاب طريقى ايله بيورر بيت بگسلى گر رشته حفظ
از ثبوت نابتات • چرخ وانجم را مثل بر جوز و گنبد ميرود
طوار درت اياغى ايله صچرامق معناسنده كلور نته كه
مير خسرو بيورر بيت ز همت ساختن رخش فلك كام • بيك

گنبد رسيدم بر بهم بام • ملا هاتفى دخى بيورر بيت بيك گنبد
آهوى سيرت ملك • برون جست از گنبد نه فلك مع الراء
گرگسار ضم ايله بر مبارز تورانيدر اسفنديار آنى اسير
ايدوب رويين دز شهرينه هفتخوان يولندن گيتدكده آنى
دليل طوتدى واروب اول شهرى فتح ايدوب ارجاسب
شاهى قتل ايلدى وايكى همشيره لرين اسردن خلاص ايلدى
بيت بدو گفت كه گويد همى گرگسار • تن خويش را خوار مايه مدار
گبر آتش پرست در دريع وخفتان معناسنه ده كلور
بيت بكى گبر پوشيد زال دلير • بجنگ اندر آمد بكردار شير
گازر ضم زا ايله بز آغاردجيدر كه عربيده قصار دينور
بيت بدو مرد گازر لبسى برشمرد • وزان پس بفرهنگيانش
سپرد گور اوچ معنايه واردر برى قبردر ثانى بيابان اشكى در
بيت بنخجير گور و بمى دست برد • ازان گونه يكچند خورد
وشمرد • ثالث عشرت ونشاط معناسنه در گور كيا ايله
دينور نته كه رودكى بيورر بيت گورى كنيم وباده كشيم وبويم
شاد • بوسه دهيم بر دو لبان پرى نژاد گنج بار خسرو پرويزك
خزاين ثمانيه سندن برينك اسميدر بيت دگر آنكه بد نام او
گنج بار • نديده چنان ديده روزگار • وجه تسميه بودركه
بر طول فارس قرينى فوجه يه ويروب جهازينى براينك
صوغه يوكلدوب اوستنى ديبا ايله اورتدى ميدان خسرو پرويزه
كلدكده طوريكو وتزك براقدرندكلوكه اورديلر پرندن
آيرلمغى خسرو پرويز بو ليجه مشاهده ايليجك ديدى البته
بر حكمت واردر صنغرك طوردوغى يرى قازديلر دفاين

اسکندرڭ بر دفینه‌سی بولندی درلو درلو اوده‌لری وار ایدی
جمله‌سی تحف و تعاریج ایله مشحون ایدی بری کومش ایله
طولو ایدی و بری زرّین انبانلر ایله مملو ایدی و بری
قورت و قپلان و دوه و انواع وحوش و طیور تمثاللری
جمله‌سی نفیس جواهر ایله مرصع بولندی خسرو اول دفینه‌یی
آلوب اسمنی گنج بار و گنج کاو اتدیلر کذا فی عجائب المخلوقات
الفارسیة مطرب پرویز باربد اوتوز لحننڭ بر لحنك
اسمیدر که حالا بسته دینور نظامی بیورر بیت چو گنج کاو را
کردی نواسنج • برافشاندی زمین هم کاو و هم گنج •
گلشهر ضم ایله پیران سپهسالار افراسیاب منکوحه‌سیدر که
جریره نام قزی سیاوشڭ منکوحه‌سی ایدی بیت چو پیران ز نزد
سیاوش برفت • بنزدیک گلشهر تازید تفت گُسار
ضم ایله گساریدن‌دن فعل امر و وصف در نوشیدن
و ایچمك معناسنه الجوع باده ایله و غم ایله استعمال اولنور
بیت بکیتی مرا خود همینست و بس • چه انده گسار
و چه فریادرس گنجور خزینه‌دار معناسنه‌در بیت ز گنجور
خود جامهٔ نو بجست • بآب اندر آمد سر و تن بشست •

مع الزاء المعجمة

گُراز ضم ایله سکز معناسی وار در بری ارکك طوڭزدر که
آزو دیشی وار در خوك دیشی طوڭزدر که آزو دیشی یوقدر
کاس مطلقا طوڭزدر کرك ارکك کرك دیشی بیت ببر سر
چون سر پیل و مویش دراز • دهن پر ز دندانهای گراز
میر خسرو دخی بیورر بیت خوك که دندان گرازی نمود •

طعمهٔ سگ شود ز گرازی چه سود • ثانی آلات و سلاحڭ
بی باك اولان شجاع و دلاور درانڭ منقولدر بیت
شه بر برستانی بجنگ گراز • گرفتار شد با چهل رزم ساز
ثالث کیوکان اولادندن بر نامدار پهلوان در بیت
درفش گراز ست و بیکر گراز • که هر لحظه سپهر اندر آرد بگاز
رابع بر بیوك بیلدرکه ایکی طرفنده اولان دم حلقه‌لرندن
براپ چکوب هر طرفدن بر کمسه ایپی طوتوب یا کوزه
یاغلیوب آنکله یری سوکرلر خامس حرارتدن صاودران
استمه در اکثر قاریله حین ولادتده اولور سادس
اغزی طار بر یعنی بردادر که مسافرلر ایله اولور اغنیا
غلاف ایله قوللنور شمس فخری بو اوج معنایی نظم ایلمش
بیت چنان ز معدلتت راستی گرفت زمین • که بز ز گرگ
نکند بعد ازین زمین بگراز • ز تاب آتش خشمت چنان
شدست حسود • که از حرارت بیچاره شد اسیر گراز •
هر آن گراز که لب شاه بر لبش بنهد • شود زلال خضر
آب در دهان گراز • سابع خرامیدن معناسنه اسم مصدردر
و گرازیدن‌دن امر و وصفدر نته که انوری بیورر بیت
ساحت عز ترا نیست کناری بخرام • عرصهٔ عمر ترا نیست
کرانی بگراز • ثامن چوبان چوماغیدر راء مهمله ایله
واو ایله ده مرویدر شمس فخری بیورر بیت بشوی روی
عروس ظفر ز گرد فتن • بکوب تارك اعدای مملکت بگراز •
گُوز ضم ایله معروف قوزدر جوز معربیدر و کاف عربیه ایله
منحنی ارقه معناسنه‌در نته که ذکر اولندی مثالی گنبد بنفشه

وردار ایلدی ضم ایله اولدوغنه شاهد سنائی بیورر بیت
تو چو بادام و پسته رخ مغروز • کانچه کنبد نکنوارد
کوز کنک دز کسر دال ایله حدود ترکستانده سیاوشک
بنا اتدوکی شهردر بیت جهانجوی چون کنک دز را بدید •
شد از آب دیده رخش ناپدید کودرز کیکاوس سپهسالار
بر نامدار پهلواندر کشواد اوغلی و کیو پدریدر بیژنک دخی
زیاده نامدار اوغولری وار ایدی ولایت صفاهان
آنک اقطاعی ایدی بیت جهان آفرین تا جهان آفرید • سوار
چو کودرز نامد پدید • و سلاطین اشکانیه دن کودرز
ابن بلاکس ابن اشغ درکه فریبرز ابن کیکاوس نسلندندر
یهود دیلردن حضرت یحیی ابن زکریا علیهما السلام انتقامنی
آلدی او توزییل پادشاه اولدی کرکوز کاف تازی دخی
فارسیدر علی وزن هرموز بر پهلوان تورانیدر که پیران
ویسه یه امداد ایچون کلدی کاز صندی و مقراض در
و دم کسجک بر آلتدر بیت ازین پس همه کینه باز آوریم
سر بخت دشمن بکاز آوریم ولد سر دشمنت پادشاها شنیده
بکازه بریده چنان کین سران کرازه • وطوزاق قرشو
دیکلن انجار مغناسنده کلور که صید آنده اورکوب
دامه دوشر بیت در رفتن کراز سست و پیکر کرازه • کهم زمان
سپهر اندر آرد بکازه • و دندان ایله اصرمق و اکنه ایله
وچوالدز ایله صنجمق مغناسنده کلور ملای روم بیورر
بیت شیر بی دُم باشی کوزاشیر سازه • که دلمی سنستی
کرفت از زخم کاز کرشیوز افراسیاب تورانک برادریدر

سیاوشی

سیاوشک قتلنه باعث اولدی بو سبب ایله رستم و تعلقنه
صحو توکوب آخر الامر کندی و برادری افراسیاب ایله
طعمهء شمشیر اولدیلر کُرُز ضم کاف و با ایله زیرک
و عیار و طرار و مکار مغناسنده در جُرُز معربیدر بیت
بجوانی و توانا و کرز بدم • به پیری در اکنون چو باهُش
شدم کرز ارشون و ذراع مغناسنده در ایکیغولاغاجی
مغناسنده کلور رستمک اوقی که اسفندیارک کوزینه
اوروب هلاک ایتدی بوندن ایدی بیت بدین کز بود
هوش اسفندیار • تو این چوب را خوار مایه مدار •
چتال مغناسنده کلور و کزیدن دن فعل امر دخی کلور
اصرمق مغناسنه

مع السین

کیس بر عورت اسمیدر بیت یکی خانه آراست فرخار دیس
درو شد نباید کل اندام کیس کیسو و صاچ مغناسنده کلور
نتکه اسدی بیورر بیت سر کیس در پای چنبر گشاده • خم زلف
بر باد عنبر فشان کنج عروس خسرو پرویزک خزاینی بکنجینه سی
بر اسیدر بیت نخستین ز بنیاد کنج عروس • ز چین و ز بر طاس
و از روم و روس

مع الشین المعجمة

کوش ایکی مغناسی واردر بری قولاقدر مولدین دخی
استعمال ایتمشدر نتکه ابن الرومی بیورر شعر یا اصلم الکوش
تلک ضامنة • جدع الانوف وصلم الکواش • کوش داشتن
حفظ معنی ایچون اصغا ایلمک مغناسنده در بیت کنون هر چه
کفتم ترا کوش دار • سخنهای خوبم در آغوش دار ولد تو چیشی
سیاوش رد رو بهوش • نکر تا چه فرماید آن دار کوش • مجازا

مطلقا حفظ معناسنده کلور بیت دراندم کر اسب افکنی
هوش دار • سیلیع وهم آورد راکوش دار • گوش کذاری
کردن اعلام معناسنه درنته که والهی بیورر بیت بر فلک
ناله اغ دوش کذاری میکرد • چرخ را ازغم من کوش کذاری میکرد
بن گوش کسر نون ایله طاعت وانقیاد معناسنه درنته که
سعدی بیورر بیت اندر طلبت بجان بکوشم • وانگاه ضرورت
ازبن کوش • معنای ثانی هرآیک اون دردنجی کونی معناسنده در
مسعود سعد بیورر بیت گوش روز ار نکار مشکین خال •
کوش بربط بکیر ونیک بنال کش فتح ایله خوب ونغز معناسنده در
کاف عربیله دخی مرویدر بیت همانکه برآمد یکی باد خوش •
ببرد ابر وروی هوا کرد کش

مع الغین المعجمة

گریغ اصلی کریزدر غین زاردن بدلدر بیت بدل در زتو
کرکریغم بدی • بن جان ودل را دریغم بدی •

مع الفاء

گزاف ضم ایله جزاف معربیدر عبث وبیهوده معناسنده در
کرک سوز ده اولسون نته که بوبیتده در بیت بکویم خر این جواب را
ازگزاف • زبان زونبکشایم ازبهر لاف • کرک فعلده اولسون
نته که اوحدی جام جمده بیورر بیت پای رفتن نبود در دستم
در نزهم برگزاف ننشستم • وآندازه سز وتخمین سز معناسنده دخی
کلور نته که سنایی بیورر بیت روز وشب را بمسطر انصاف
نستویت داده نه بهرج وگزاف • قاسم گونابادی دخی بیورر
بیت زپرواز شاهینشان بیگزاف • نهان گشته سیمرغ
درکوه قاف • گزافه دخی لغتدر نته که نظامی بیورر بیت

باندازه باید سخن گستریدن • گزافه سخن را نباشد شنیدن •

مع الکاف

گردک کسر ایله مصغر گرد وخیمهٔ مخصوص پادشاه معناسنده
کلور نته که نظامی بیورر بیت زگردکهار دوراد وربسته •
مه وخورشید چشم ازنور بسته • درین گردک نشسته خسرو وچین
دراز گردک فتاده شور شیرین

مع الکاف الفارسی

گاورنگ سکون واو ایله فریدونک گرزیدر که آنکله ضحاکی هلاک
ایلدی بیت دمان پیش ضحاک رفتی بجنگ • زدی بر سرش
گرزهٔ گاورنگ • آول گوز صوصغری باشنی شکلنده ایدی
بیت نبه گردد آن هم بدست تو بر • بدان کین کشد گرزه
گاو سر • چهره سی دخی اول چهره ده ایدی بیت سرش را
بدین گرزهٔ گاو چهر • بکوبم نه بخشایش آرم نه مهر • آصلی
بو ایدی که فریدون طفل ایکن والده سی ضحاکک جورندن
خوف ایدوب فریدونی بربیشه ده صقلدی چوبانلر ایله ولور
آنک بر صوصغری وار ایدی که آنک سودی ایله چیغوردی
ضحاک اول گاوی هلاک ایلدی فریدون دخی اول گاوک
کلهسی شکلنده بر گرز ایلدی وآنک ایله ضحاکی هلاک ایلدی
گنک فتح کاف وسکون نون ایله تبتی معناسنه وار دربری
توران زمینده سیاوش بنا اتدوکی شهردر بیت چوبون
بکنک اندرون شد درازه • بدیدار کاوس آمد نیاز •
ثانی ترکستانده بر بتخانه اسمیدر ثالث اقصای هندده
بر شهردر خسروانی بو ایکی معنایی نظم ایلدی بیت تا چون بهار
گنک شد از نکو تو جهان • دو چشم خسروانم دو رود گنک شد •

رابع جزیره مغناسنه در عنصری بیورر بیت همانند سپاه
اندر آمد بتنک • سپه همچو دریا و دریا چو کنک • خامس
اعوجاج و خم معناسنه در تته که شمس فخری بیورر بیت
اکر جلال تو ارچرخ متکا سازد • ز بار قدر تو در خط
محور افتد کنک • مع اللام
کیل کسر ایله بر طایفهٔ معروفه در جمعی کیلاندر و لایتلرینه
دخی کیل و کیلا دینور معربی جیل و جیلاندر آتیو سپر
آنده اولور ایدی سپر کیلی دینور بیت سپرهای کیلی بپیش
اندرون • همی از جکر شان بجوشید خون • بها در و شجاع
معناسنه ده کلور بیت ورا کفت هم زور تو کیل نیست •
همانند دست تو بیل نیست ولهٔ همه پهلو پارس و کوچ
و بلوچ • ز کیلان جنکی و کوه سروج مع المیم
کاودم صغر قوی و دخی شکفنده توجدن اولان بور یدر که
عربیده بوق و نفیر دینور بیت سپیده چو زد نای رویینه
خم • خروش آمد از نالهٔ کاودم کرم ضم ایله حزن و
اندوه و انقباض قلب در بیت ز چنکال شیران دشت
غم • دریده برو دل پر از داغ و کرم ولهٔ سراسر سپه را
هم کرد کرد • بسی کرم و تیمار لشکر بخورد مع النون
کشن فتح کاف و سکون شین معجمه ایله کافی عربیده مروید
بسیار و فراوان معناسنه در بیت اکر کشن کردد دم آهنکار •
بغزو بنام جهاندار شاه • فتح شین دخی لغتدر بیت کنون
تا بیاید ز جنک پشن • از آن کشتن و رزمکاه کشن •
کسر شین دخی لغتدر بیت بنزدیکی رودکه سنکش کشن •

زهایی بدید اندر و بهمن کردون فلک و تکلی در که عربیه
دخی دینور بیت یکی نغز کردون چوبین بساخت •
بکرد اندرش تیغ و زوبین بساخت کرازان ضم ایله کرازیدن دن
صیغهٔ مبالغه در خرامان معناسنه بیت کرازان کرازان
نه آکاه ازین • که بیژن نهاد دست بر بور زین کزین
ضم ایله کزیده و منتخب معناسنه در کزیدن دن ماخوذ در
بیت سپرور پیاده ده و دو هزار • کزین کرد شاه از در
کارزار کلان جمع کل در شذوذاً الف و نون ایله جمع
اولنمشدر بیت بنالد همی بلبل از شاخ سرو • و دراج زیر کلان
باندرو کرو کان کاف تازی دخی فارسیدر طوتوق و رهین
معناسنه در بیت مرا جان و دل زیر فرمان تست • روانم
همیشه کرو کان تست • با کلر کرو دخی دینور کرو کردیدن
لغتلندن اسم مصدر در اینمق و اطمینان معناسنه
کرزان علی وزن جعفر پادشاهلرک دیبادن برنیم تاجیدر جواهر
ایله طوقنمشدر دیوانده آصیلور تخت اوزرینه اولور دفتره
احیانا باشنه کیر بیت بیاو بخت کرزن چو بنشست شاه •
به پیش ایستاده بسی دادخواه کوزن فتح کاف و واو
و سکون زای عربیله کاو کوهیدر که ترکیده صغن کیکی و غیر بیده
ایل دینور بیت نکارش یکه در کوزنان بدن • بر شیر
با کوز تنها بدن کرکان ضم ایله جمع کرک و بر مشهور شهر
جرجان معربیدر وقیل بر بیابانک اسمیدر بیت ز کرکان بیاید
سوی راه پشت • پر آژنک رخساره و دل درشت •
کرایدن کسر ایله قصد و آهنک ایلمک معناسنه در بیت

همی برگرایید سپاه ترا • همان تخت وگنج و پناه ترا •
دیچورمک و دوندرمک معناسنه ده کلور بیت عنان
برگرایید و آمد چو شیر • با ورد کرد رفت گرد دلیر • و تجربه
و امتحان ایلمک معناسنه ده کلور بیت یکی بشمشیر زد
بر دو نسیم • دو دستش ترا زو بدو گور سیم • گراییدم
هرچند جست و بسود • بیک جو زیکسو گرانتر نبود •
و صالمق و میل ایلمک معناسنه ده کلور گرویدن
کسر کاف و فتح را ایله ایناتمق و تصدیق معناسنه در بیت
تو خواهی که هر کس که این بشنود • بدین چرب گفتار تو
بگرود ولو تو از پهلوی خویش بشنیده • بگفتار ایشان
بگرویده گزاییدن فتح کاف و زا ایله ضرر ایتمک و زیان
ایرشدرمک معناسنه در بیت بهر کار رو پیشه کن راستی •
چو آهی که نکزاید ت کاستی ولو چو سودا به او را فریبنده
کرد • تو گفتی که زهر گزاینده کرد کاشتن دوندرمک
و چورمک معناسنه در بیت بجانه نهانش همید استم •
از و پشت هرگز نه بر کاشتم گسستن ضم کاف و کسر سین
ایله اوزمک و قوپرمق معناسنه در بیت پس آنگه بشتکالا
برغ فوست • که غم سرز تنشان بخواهم گسست گساریدن
ضم ایله نوش ایلمک و ایچمک معناسنه در همین شرابه ایله
و غم ایله مستعمل در آب ایله و غیری ایله مستعمل دکلدر
بیت کنون می گساریم تا نیم شب • بیاد بزرگان گشاییم
لب ولو می خسروانی بجام بلور • گسارنده را داد آن با فر
و زور گران کسر ایله بهالو و عالی معناسنه در ثقیل و آغر

معناسنه ده کلور بیت برآورد گرز گران را بگفت •
سپه ماند از و در شگفت گرگین ضم ایله رستم آتندن
بر سپهسالار ایراندر میلاد بدر اسمیدر بیت
بیا زیر گرگین میلاد دست • بدان راه رفتن میان را
ببست گل زریون ضم کاف و سکون لام ایله و تشدید
را ایله توران زمین ده بر جایی اسمیدر که کنارنده آلتون
رنگنده چیچکلر بتمک ایله بو اسم ایله مسمی اولندی بیت
درفشش گرفته بچنگ اندرون • بشد تا لب آب گل زریون •

مع الواو

گاو صغر معناسنه اسم جنسدر ارکک و دیشی یه اهلی یه
و وحشیه و صو صغرینه اطلاق اولنور تمیز و قصد اولنسه
گاو نر و گاو ماده گاو دشتی و گاو میش دینور فریدون
طفل ایکن سودی ایله پرورده اولدیغی گاو صغری
ایدی بیت یکی گاو کش نام پرمایه بود • ز گاوان ورا
برترین پایه بود • و منازل شمس دن دخی بر برج در
برج ثور معناسنه بیت چو خورشید سر بر زد از برج گاو •
ز هامون برآمد خروش چکاو • و گاو شکلنده برصراحی
معناسنه ده کلور نته که سلمان بیور بیت می اندر گاو زر
چون زهره در ثور • قدح چون انجم سیاره در دور گو
فتح ایله چوقور و مغاک معناسنه در گیو کسر ایله گودرز
صفاهانی اوغلیدر و رستمک داماد یدی و پیران آندن
حاصل اولدی مشهور دلیرانه جنگلری وار در کیخسروی بالکز
توران زمین ده والده سیله قاچوب کیکاوسه کتوردی

بیت بدو گفت کای پور گودرز گیو • که خوانند شاهان
ورا گیو نیو • ز گودرز تا بر همه مهتر ست • از ایران سپه
بر دو بهره سراست

مع الهاء

گاه درت معناسی وار در بری زمان ایله مکان اراسنده
ظرف مشترکدر ثانی تخت و مسند معناسنه در بیت بیا زرد
از بهر تو شاه را • بماند افسر و گنج و هم گاه را • ثالث
قویجیلر بوته سیدرکه ایچنده کومش و آلتون اریدوب
غل و غشندن پاک ایدرلر بیت چنانم ترا نیک اندیشه خواه
که سیم بهره بر آید ز گاه • رابع لغت دریا بارده قطب
فلک معناسنه در خاقانی بیورر بیت شمشیر اوست گاه
ظفر زان بچرخ گوید • کالا بنات نعش تو هم بستری ندارم
یعنی ممدوحک شمشیری قطب ظفردرکه فتح و نصرت
انک قلیجنه دائردر و ظفر چرخه خطاب ایدرکه بکا
مشابه و مساوی یوقدر الا سنک بنات النعشک نته که
بنات نعش قطب ایله دایردر بندخی ممدوحک شمشیرینه
دایرم گرازنده خرامنده معناسنه در گرازیدن دن
اسم فاعلدر نجتر و صالنمق معناسنه بیت گرازنده
از پیش و رهبر ز پس • جهنده رمان و گریزنده کس
گه کاهدن مخففدر بو بیتده تخت معناسنه در بیت
ز دشمن آمد بگه برنشست • یکی گرزه گاو پیکر بدست
گواژه فتح کاف و زاء فارسی ایله طعنه و استهزا
معناسنه در بیت گواژه بسی با شدت با فسوس •
نه مرد در فشی نه کوپال و کوس وله ز بام سبد گوه لغزه

بجاست

بجاست • همی مغز کیوا ز گواژه بکاست • گواژ ہامز
دخی لغتدر نته که شمس فخری بیورر بیت کند طبع او
بحر را سر زنش • زند جود او در معادن گواژ گرگینه
فتح کاف ایله اویوزلو دیمکدر گر اویوز علتی در بیت
تو ما زندری را بکس نشمری • که گرگینه سگ به ما زندری
گورابه ضم ایله چورق یردرکه ایراقدن صو کبی گورینور
سراب معناسنه بیت بگورابه اندر نهاد اند روی •
همی آمد آسیمه و پوی پوی • گوراب ہامز دخی لغتدر
نته که میر خسرو بیورر بیت فریبت کمتر از جور و ستم نیست
که چاه گور از گوراب کم نیست گله فتح کاف و تشدید
و تخفیف لام ایله سوری و قطیع معناسنه در بیت
از اسبان بهرجا که بودش یله • بطوس سپهبد سپرد
آن گله گرده گاه ضم ایله بوش بوکر تهیگاه معناسنه در
گرده بوکرک در بیت چنان زد بران گرده گاه هشتمانش •
که از خنگ جنگی برون شد سنان گردگه حذف الف ایله
اول معنایه در بیت بگردگاه بزمود تا همچنین •
ببستند برگردگه بند کین گوینده سویلیجی و خواننده
معناسنه در تجاز السع معناسنه ده گلور بیت اگر
شاه فرمان دهد بنده را • که بگشایم از بند گوینده را •
گرازه ضم ایله بر پهلوان ایرانیدر بیت ز تخم گرازه صد
و پنج گرد • نگهبان او راهم او را سپرد گرزه ضم ایله
اوج معناسی وار در بری گرز معناسنه درکه قدیمده بر
نوع سلاحدر ایری چوموق باشی آغرنسنه در بیت

همی بر خروشید چون پیل مست • یکی گرزه گاو پیکر بدست •
ثانی بیوک ایلاندرکه باشی یصیدر میر خسرو بیورر بیت
زبی صهباست آن کاسه که دارد آسمان • ترپی حلواست
آن کفچه که دارد گرزه مار • ثالث آلت رجل قضیب
معناسنه در آنته که لبیبی بیورر بیت کر سپر شدی زمن
بنا در خور شست • زیرا که ندارم ای صنم گرزه سست •
گونه ایکی معناسی واردر بری لون ورنگ در بیت
همان گونه آب را تیره دیده • پرستنده را دیدگان خیره دیده
لون وجه و بشره ده اطلاق اولنور آنته که نظامی بیورر
بیت مبادا هیچکس را دیده بر راه • که گونه زرد گردد
عمر کوتاه • ثانی هدهد قوشی معناسنه در کذا فی اداة الفضلا
گرمابه فتح ایله ایلیجه و حمام معناسنه در بیت وزانجا
ابا چاکر و یار چند • بگرمابه شد با تن دردمند کمانه
ضم ایله گمان وظن معناسنه در بیت تو دلرا بجز شاد کام
مدار • روان را ببند کمانه مدار

مع الیاء

گیای گیاه و نبت معناسنه در حذف آخر دخی جایزدر
بیت بسر شان بر اسبان جنگی بپای • چراگاه اسبان برو
بس گیای گرامی بالکسر وقیل بالضم عزیز و محترم معناسنه در
لفظ عربی دکلدر بیت کنون شاه مارا گرامی کند • بدین
خواهش امروز نامی کند کواجی ضم ایله بو دخی عزیز
و محترم معناسنه در چغتای لغتیدر بیت بدرگاه شاهت
میانجی منم • که در شهر ایرانک کواجی منم گردی ضم ایله دلیری
و شجاعتدر آخرنده کی یا مصدریه در بیت چو برگشته از و با

بشوتن بگفت • که گردی و مردی نشاید نهفت کسی
ضم ایله دفع ایدوب یوللمق و باشندن صاومق معناسنه
اسم مصدردر آخرندن لام حذف اولنمشدر بیت کسی کردتی
وخود براه ایستاد • سپاه و سپهبد بدین کار شاد گوی
طوپدر که چوگان ایله اولور بیت چو میدان سرآید نابیدروی
بدلیشان سپارید یکسر گوی

باب اللام مع الباء

لهراسب رابع سلاطین کیانیاندر ابن اروند ابن کی پشین
ابن کیقباددر کیخسروک اولادی اولمامغله سلطنتی حال
حیاتنده اکا ویردی کیقباده وارنجه بابالری نامدار و پادشاه
اولمامغله خلقه پادشاه اولمه‌سی غریب کلدی بیت همی هر کسی
در شگفتی بماند • که لهراسب را شاه بایست خواند • توزیکرمی
ییل سلطنتدن صکره حکومتی اوغلی گشتاسبه تفویض ایدوب
بلخده عبادت ایچون اقامت ایلدی پادشاه توران زمین
ارجاسب بلخه ایلغار ایدوب لهراسبی قتل ایدوب قزلرینی
اسیر ایلدی

مع التاء

لخت اوچ معناسی واردر بری بر نوع چوماقدر باشی
دمر ایله قاپلو اولوب دشلری واردر خودی و زرهی
پاره پاره ایدر ثانی پاره معناسنه در بیت بزن اندرون
گشته چون کوه سخت • سر تیغ ایشانرا کند کوه لخت •
لخته پاره لنمش معناسنه در خسروانی بیورر بیت یازنده
گر غم او زانکه درست • از تنگدلی جامه کند لخته و با
ثالث بوز واندک معناسنه در بیت دبیر خردمند را ایش
خواند • وزان چاره وجنگ لختی براند ولـه که ای

ترکیتی یکی لخت تیز • نهالنی بدار این بدخشان پشیز •
لت اصلی لخت در اوج معناسی وار در بری مذکور چوموغ
معناسنه در بیت لتی بر سر ترک زد یخچ کرد • سر و پشت
افتاد بر خاک زرد • لت خوردن کوتک یمک معناسنه
اندن ماخوذدر نته که سعدی بیورر بیت در شهوت نفس
کافر بیند • اگر عاشقی لت خور و سر مپیچ • لت زدن
اورمق و دوکمک معناسنه در نته که لطیفی بیورر بیت
لوت ناداده لتست کز منت • میزند طبع نازکت را لت •
لوت لغتده بزرک معناسنه در اکا منسوبدر یخچده لوتی عبد البطن
بیکار و قلاش و عیار و اوباشلره اطلاقی مشهوردر بسحاق
اطعمه بیورر بیت هرکه روزی بره تنها خورد • در میان لوت
خوران مرد نیست • اوحدی دخی جام جمده بیورر بیت
چون لئیمان مباش لوت پرست • کاسه از معده کرده کنجه
زدست • ثانی پاره معناسنه در لیث در قاپو قنادی
مصراعی معناسنه بوندن ماخوذدر لت لت پاره پاره دیمکدر
نته که شمس فخری بیورر بیت بجزم حزم دهد جامه کنج لنج الطلا •
نه بدره بدره دهد وقت جود بالت لت • ثالث بزر
دانه کی معناسنه در
مع الجیم
لنج فتح لام و سکون نون ایله لنجیدندن فعل امر و اسم
مصدر در و تنجتر معناسنه در اکثر بجوده اولور بیت
کنون ماهیا اندر آمد بلنج • که تا تو همی رزم جویی برنج •
لنجه دخی دینور نته که کیبی بیورر بیت آن یکی را لنجه و جفتن
وان یکی را بلنجه و رفتار • لنجیدن طشره چقمق معناسنه ده

کلور

کلور نته که طیان دیمشدر بیت کسی راکو بگیرد درد قولنج •
بکافش پشت و زو سرگین برآرد لنج • لنج ضم لام ایله
آورد معناسنه در که بر بیده شندق دینور کرک طشره
یوزی اولسون نته که شمس فخری بیورر بیت که چو تشنه برود
کرم در آب • همه در خون نهند لنج و فنج • فنج ضم فا
و را ایله اغز چوره سی معناسنه در کرک ایچ یوزی اولسون کرک
نته که سنائی بیورر بیت مرغ لنج پر از باد ازین کوربانکوی •
در خلعت تو نزد همه شکر سرائی • لبیبی دخی بیورر بیت
نه همه کار تو دانی نه همه زور تراست • لنج پرباد مکن پیش
و کتف بر مفراز • لوج ایران زمین ده بر ولایت اسمیدر
کاف و جیم فارسی ایله ده مرویدر نته که ذکر اولندی
تتاشی و احول معناسنه ده کلور نته که شمس فخری بیورر
بیت هرکه در ملک پادشاهیش نه یکتا بیند • بود از کوری
آن بدنگر لوج و بلوج • بلوج ترکدن بر قوم در قلت عقل
و حماقت ایله مشهوردر و جیم فارسی ایله چر چیلاق معناسنه در
واوی حذف ایدوب بلچ دخی دیرلر
مع الجیم الفارسی
لنج فتح لام ایله ایکی معناسی وار در بری قالک طوطقدر
دوه طوطغی کبی دیگر مکسه که غضبه کله لنج را فرو هشت
دینور بیت خروشان ز کابل همی رفت زال • فرو هشته
لنج و بر آورده یال • ثانی پاره کوشت بی استخوان
معناسنه در نظامی بیورر بیت بیاورد خوان زیرک هوشمند
بر ان لنجهای سر کوسفند • لنجه دخی دینور نته که نظامی بیورر
بیت سر و لنجشان را چو آرد ببند • چو رد چون سر و لنجه ...

کوسفند

مع الخاء

لاخ سنكلاخ و دیولاخ دیمکدر یعنی اول یرکه آنده سنك
چوق اوله و دیو چوق اوله

مع الدال

لکد فتح لام وکاف فارسی ایله دپمه معناسنه درکه ایاغ
ایله اورمقدر لج فتح لام ایله دخی بو معنایه در نتکه شمس
فخری بویورر بیت کرکینه کشند رای وی ازانجم وافلاك • برهم شکند
طارم افلاك بیکلج

مع الراء

لنکر کمی دمرید رمجازا هر نسنه نك اغرلغنه ده اطلاق اولنور
خانقاه وتکیه معناسنه ده کلور آو هلک جام جمده بویورر
بیت هر یك آوازه در فکنده بشهر • جسته از کودکان زیبا
بهر • که در لنکری کشاد اخی • انکه چون او نژاد هیچ سخی •
سفره ونعمتست وشرب وقند • سر کذشت وسماع وصحبت
و پند وله در لنکر نهاده باز فراخ • کرده ریشی درازرا
بدو شاخ • باقوردن بیوك صخره لنکر دیدکلری اکا منسوبدر
تکیه صحنی دیمکدر

مع الشین

لوش کچ دهان معناسنه در بیت زلوشین دهانش سخن
راست راز • زدشمن مرا اکهی ده نهان

مع الكاف

لاك ایکی معناسی واردر بری هندن کلور بر نوع
قزل بویه صمغدر لك دخی دینور مروکبی براونك صمغیدر
و بر قولده اول نبات اوزرینه یاغر آنکله ابریشیم وپشم
وغیره قزل بویانور وقلیج وبچاق دسته سی آنکله محکم
اولور بیت همی کفت وپیچیده بر خشك خاك • زخون بنشتی
خاك هر تنك لاك • ثانی نکنه درکه اچنده دقیق عجین اولنور

ودیباب غسل اولنور وبلچوق طاشنور استحقاق طعمه بویورر
بیت ما لستم دادند در لاك فلك • شد مکس وار سر خوانم
ملك لاك لپنت قپلو باغه در لك فتح ایله بو دخی ایکی معناسی
واردر بری احمق معناسنه در بیت چو بینی تو خسرو لشو
از سپاه • لکی راز خود دور کن زد شاه • بوننده ضم
لام دخی لغتدر نتکه شمس فخری بویورر بیت کی زبندکی ظل
حق شدی مأیوس • اکر نبودی آن کور بخت ایله ولك •
سعادت وشرف بندکی حضرت او • خنك کسی که بیابد هزار بار
یك ولك فتح با رفارسی ایله رغالوج وبی هنر لك معناسنه در
نتکه شمس فخری بویورر بیت جهانك چو خاك در لشت عرصه ملکت •
چرا نکو هد عقلش بتهمت پك ولك • لك وپك تقدیم
لام ایله ایکی معناسی واردر بری متاع البیت معناسنه در
نتکه لطیفی بویورر بیت خواهی کر برآید افتخارت • منع لك
وپك مکن زجارت • ثانی یلمك یوپرمك تك وپوی
معناسنه در نتکه رودکی بویورر بیت ارلك ار ناز خواهی
ونعمت • کرد درکاه او مکن لك وپك • عسجدی دخی بیورر بیت
عسجدی نام او تو نیز مبر • جه کنی خیره کرد او لك وپك •
ثانی لاك دن مخففدر مذکور قزل بویه معناسنه در آتشنه
عوامده ضم لام ایله مشهوردر شمس فخری بویورر بیت نهاد
تخت شهی تاج فخر بر تارك • زفر مقدم این زبده نجوم
فلك • هزار سال بماناد ظل تو که شود • بجای تو متمکن
چو پای تیغ از لك • لك کاف فارسی ایله بند ورنج
معناسنه در خاقانی بویورر بیت با نظم ونثر خاطر خاقانی •

طبع کشا جم از درلک باشد • با سنبلی که آهوی چین خاید
عطر پلنک مشک چه سک باشد **لُنبک** ضم لام و سکون نون
و فتح باء عربیله رستا اسمیدر که بهرام کور اکال برانام یهودیه
مالنی ویردی **لِنگ** کسر لام و سکون نون و کاف فارسی ایله
ساق و بالدر معناسنه در **بیت** یکی مادیان تیز بگذشت جنگ •
برش چون بر شیر و کوتاه لنگ

مع اللام

لال دلسز وابکم معناسنه در و بر نوع مشهور جوهر قیمتی
معناسنه ده کلور لعل آنک معربیدر عنصری بیورر **بیت**
دو لب چون نار کفیده دو برک سوسن سرخ • دو رخ
چون نار شکفته دو برک لاله لال

مع المیم

لمالم فتح لامین ایله مالامال معناسنه در **بیت** نه از لشکر ما
کسی کم شدست • نه این کشور از خون لمالم شدست •

مع النون

لاون فتح واو ایله توران زمینده بر مکان اسمیدر طوس نوذر
ایله افراسیاب بیننده بر عظیم جنک اولدی کودرزک اکثر
اولادی آنده قتل اولندی و اکا جنک پشن دخی دینور نته که
ذکر اولندی **بیت** بلاون مرا دیده روز جنک • بآورد با تیغ
هندی بجنک **لوسیدن** یلدفلنمق و اظهار عجز ایلمک معناسنه در
بیت بلوسید و اندر زمین اوفتاد • بدان چاپلوسی
دل کیو شاد **لکن** معروف و بر نوع شمعدان در که اسفلی توابلی
لکندر **بیت** شمن بود همراه با تهمتن • پرستار کی چند
و شمع و لکن • و منقل و آتشدان معناسنه ده کلور
نته که شمس فخری بیورر **بیت** مخالفش بشب و روز کشته

وسوزان

وسوزان • چو شمع باشد برپایش بند کشته لکن • چهار پایکی
بزنجیر حادثات کشان • همیشه سینه پر آتش بود بجای لکن •

مع الهاء

لابه یلوارمق و خضوع معناسنه لابیدن دن اسم مصدردر
بیت چو دانست رستم که لابه بکار • نیاید همی پیش
اسفندیار **لنجه** فتح لام ایله صالنمق و خرامیدن معناسنه
اسم مصدردر لنج ده شرح اولندی **بیت** بیامد بنزدیک
شه لنجه دار • دو گیسو فرو هشته کل در کنار **لتره** فتح لامی
و سکون تاء قرشت ایله پارچه و پاره معناسنه در **بیت**
بدو لتره کرد آهن زره را بتیغ • ز زخمش همی جست راه
کریغ **لانه** بوه و آشیانه معناسنه در کاهل و بیکار معناسنه ده
کلور نته که شمس فخری بیورر **بیت** سزدار نام او بننک آید •
زانکه سخت ابلهست و بس لانه

مع الیاء

لای دُردی و تفل معناسنه در و قره بالچق معناسنه ده
کلور که عربیده حمأ دینور آوج معناسی دخی وار در
برای قات معناسنه ثیابده یک لایی دو لایی دینور
کمال اسمعیل بیورر **بیت** ز آرزوی لعل تو مردم چشم •
همی بدرد بر خویش هفت لا پرده • نای واله دیدکلری انجه
و لطیف قماش معناسنه ده کلور نته که اسفرنکی بیورر **بیت**
پیراهنی که داشت ز لای شب • از انجنک حادثه کرک سحر دریده •
بو کا لاذ دخی دینور آخری ذال ایله نته که کمال اسمعیل بیورر **بیت**
تن و اندام یاسمین و سمن • بس لطیفست در غلالهٔ لاذ •
معربی دخی بولفظ ایله در نته که ابن الفارض بیورر **شعر**

ارتب لطافته على نشر الصبا ٭ وابت ترافته المتمصص لاذا
دیوار قورینه دخی لاذ دینور که عربیده بند ماک دینور
بنلاذ اساس وتمل معناسنه در فرالاوی بیورر بیت
لاذرا بر بنای محکم نه که نکهدار لاذ بنلاذ ست ٭ ثالث
لایکیدامر وصفدر لایید ایت ادرمک درمجازا مالایعنی
وهرزه سویلمک معناسنه در تاج بها بیورر بیت چند باشی
چولا بتیره هرزه لای ٭ همچو نی درپرده وآهسته لای

باب المیم مع الالف

مانا مانستن دن ماخوذدر مقام ظن وتخمین ده بکزر معناسنه که
عربیده فعل مستقبل ایله تعبیر اولنور شبه دینور همانا دخی
دینور فرق بودر که همانا تحقیقه قریبدر شمس فخری بیورر بیت
از قاف تا بقافت مامور حکم کردد ٭ ماناکه کرد دایدون
نزدیک شد همانا ٭ ماناک زیاده کاف ایله ده لغتدر نته که
خاقانی بیورر بیت رنک سیهی لاله ماناک ٭ اندر دل مشتریست
کیوان مرغوا ضم غین معجمه ایله پراغ فال در بیت دکرکونه
شد کار شاهی وتخت ٭ حرام غوا کشت بیدار بخت ٭ فال
حسن وجیده مروا دینور نته که عنصری بیورر بیت لب لعل بخت
فیروز را خنده ٭ مرا نیز مروای فرخنده ٭ ومطلق فاله
شکون دینور ضم شین وکاف فارسی ایله فال المین
معناسنده کلور که طپوکر دیوانانک آواز بدن ونرد دیدن
اخذ اولنور عربیده بوکا زجر دینور که شاپور بیورر بیت
آزرده جور روزکارم ٭ آزردن جون منی شکون نیست ٭
رباعی دل لذت می زجام خون میکیرد ٭ ناکامی خویش را

شکون

شکون میکیرد ٭ یک لحظه خلاصش ز کرفتاری نیست ٭ کردرد
کذاردش جنون میکیرد

مع الباء

مهراب پادشاه کابل درکه قزی زال منکوحه سیدر بیت
برلکو رفت مهراب کابل خدای ٭ سوی خانهٔ زال زابل خدای ٭

مع الحاء المهملة

مزیح مزاح ایله اسمی لفظ عربیدر لطیفه وخوراطه معناسنه در
بیت کشاتی بد وکفت کویت سلیح ٭ نه بینم همی جز فسوس
ومزیح

مع الخاء المعجمة

مخ ضم ایله آغاج در که سرکش طواره اورلیعه رو آشکله
یواش اولور بیت مخی بر نهاد سب سرکش نهاد ٭ جهان آفرین را
بسی کرد یاد ٭ وفتح میم ایله مخیدن دن فعل امردر یاپشمق
ودیرنمک معناسنه در نته که شاه ناصر خسرو بیورر
بیت دانش آموز وچو نادان به پس مرمخ ٭ تو چو
دانا سوی آنکه دکران بر تو مخند میخ اکسری وقازق
معناسنه در بیت ز نعل نوندان پولاد میخ ٭ زمین را
زجنبش برافتاد میخ ٭ واقچه ودرهم ودینار سکه سی
معناسنه ده کلور بیت ازان پس دکرکرد میخ درم
همان میخ دینار وهر بیش وکم

مع الدال

مردکرد کسر دال وفتح کاف فارسی ایله توزاری دیمکدر
مبارز وشجاعدن کنایه در بیت بدان دزد رویین بد
یکی مردکرد ٭ که سالار شاهان بود با دار وبرد مردمرد
ایکی میم فتحی ایله هرجانبدان ریزان وهر طرفدن آقه آقه
دیمکدر تیزل تیزل معناسنه بیت با فسون یکی طشت

پر آب کرد • فرو ریخت بر تارکش هر دو مرد مند اداة توصیفدر
اسمایه اجناسه لاحق اولور غیره ذو معناسنه در نیازمند
وحاجتمند کبی آرمند اصلی یارمند ذو اعانه معناسنه در
بیت کرا اکنون گریز دلنا بود یارمند • بگردد بها لیست
چرخ بلند • کشتمند ذو زرع وارض ذات زراعه معناسنه در
بیت هم اندر روش کشتمند و کیاست • درخت برومند
وهم آسیاست مستمند ضم میم و سکون تا ایله متاذی
و ذو شکایة معناسنه در بیت چه جویی ازین تیره خاک
نژند • که هم باز گرداندت مستمند • مُست ضم میم ایله
شکایة و ظلامه معناسنه در نته کراسدی بیورر بیت
کز و مرگ را گشت چنگال سست • شد از دست او
پیش یزدان بُست • ضرورة شعرده زیاده یا ایله مستی
دخی دینور نته که لبیبی بیورر بیت باده خور و مستی کن مستی
چکنی از غم • زیرا که بود مستی بهتر زغم مستی •

مع الذال المعجمة

مرورود خراسانده بر ارمق کنارنده بر مشهور شهردر
بیت سوی طالقان آمد و مرورود • جهانی پر شد از ناله
ناروود • و مرو شاهجان بو دخی خراسانده بر عظیم شهردر
ایکیسنک ما بیننده مسافت قرق فرسخدر لکن مرو شاهجان
اندن اعظمدر خراسانک درت کرسی شهرلری واردر بری
بلخ وبری هراة وبری نیسابور وبری مرو شاهجاندر
وبو سریر پادشاه ایکی بولنی اسکندر ذو القرنین بنا
ایلدی اوله نسبت اولیجق مروروذی و مروزی دخی دینور بزیاده

زا ایله و مرو شاهجانه نسبت اولیجق اگر منسوب اینسان
ایسه مروزی دینور و اگر غیر انسان ایسه مروزی دینور کذا
فی وفیات الاعیان لابن خلکان مرداد ضم میم ایله فرس
قدیمده خامس شهور سنه در و تاریخ جلالیده وسط شهور
صیفدر تموز معناسنه بیت ز مرداد کام تو ارزد دهاد •
همیشه تو ابخت آباد باد • و هر ایک بیدنجی یومنه دخی مرداد
دینور مسعود سعد بیورر بیت ز روز مرداد فرده داد بمان
که جهان شد بطبع باز جوان • مخید مخیدن دن فعل ماضیدر باشلنمق
و صارالمق معناسنه بیت چو شد مست ازهی سوی او دویده •
برهنه باندام او در مخید • موبد ضم میم و فتح بایه عربیله
دانشمند و عالم و فاضل معناسنه در آتشکده مجوسیده
اولور دانشمند در که مسائل مشکله یه جواب ویروب
اندن نقل و روایت اولنه مجتهد کبی بیت چه خوش گفت
آن موبد پیش رو • که هر گز نگردد کهن گشته نو •

مع الزاء

ماهار دوه یولاری مهار معناسنه بیت برفتند و بستند و قطارا
بپشت • کشیدند و ماهار اشتر بهشت مهر بش معناسی
واردر بری آفتاب معناسنه در ثانی بر آتشکده اسمیدر
بیت چو آذرگشسب و چو خراد و مهر • فروزان چو بهرام
و ناهید و مهر • ثالث شفقت و محبتدر رابع فرس
قدیمده سابع شهور سنه در و تاریخ جلالیده اول شهور
خریفدر بیت هم مهر و آذر خجسته بواد • در مهر بدی بر تو
بسته بواد • مهرجانی خریف فصلنده ملبوس اولان ثیابدر

آسمانه مهر آبانه دیر بو ایکی کلمه دن مرکبدر بری مهر درکه خورشیدک ابتدا
آییدر و بری آبان درکه خورشیدک ایکنجی آییدر و بری یاء نسبتدر
محبت معناسنه اولورسه یاء مصدریه اولور سعدی توریه
طریقیله بیوردر بیت سعد ز هزار جامه بدوزی قبا کند • یکی مهر
ار تو بلکی نیافته • سلمان دخی بیوردر بیت از مهر تو ورید
قمر مهربانی که کان جام از اشعهٔ انوار معلمست • خاتمین
هر آیک اوزن النجی بومیدر مسعود سعد بیوردر بیت روز مهر
و ماه مهر و جشن فرخ مهرکان • مهر بفزا ای نکار مهرچهر مهربان
مهرکان دخی اول یوم مذکورک اسمیدر معربی مهرجاندر
اول کونده فریدون ضحاکه ظفر بولوب کوه دماونده
حبس اتمه سی واقع اولمغین فرس جابلسنده اول کونی
و مابعدنده اولان بش کونی دخی بیرام اتدیلر التنجی
کونی رام روز دیمکله مشهوردر و عربیده مهرجان کبیر
دیرلر کذا فی کتاب التفهیم فی صناعة التنجیم لابی الریحان
البیرونی و مهر ایله کان دن مرکبدر کان نسبت معظمه افاده
ایدر برادات نسبتدر خدایکان کبی • مر حساب و شمار
معناسنه در بیت یکی هدیه آرای بسیار مر • ز دینار و اسب
و کلاه و کمر • مرغزار فتح میم و سکون غین ایله اوتلورکه
چایر و چمنی اوله لفظ عربی و فارسیدن مرکبدر مرغ عربیدر
قاموسده دیمشدرکه المرغ الروضة او الکثیرة النبات
کالمرغة بیت چو پیش آیدت کار یار توام • نگاه چرا
مرغزار توام • مغفر کسر میم ایله لفظ عربیدر تولغه آلتنده کیمی
نمد درکه باشه تولغه دن آزرده اولمسون دیو کیرلر مجاز

تولغه

تولغه و خود معناسنه ده کلور بیت پرند آور افکند اندر
بر تن • یکی مغفر خسروی بر سرش منوچهر سابع سلاطین
پیشدادیاندر بر قولده ایرج قزی اوغلیدر پدری
اسمی میشخوردر و بر قولده فریدونک اوغلینک اوغلیدر
بو قول ایله میشخور فریدونک اوغلی اولور یوز یکرمی ییل
پادشاه اولدی مزدور ضم میم ایله مزد ایله وردن مرکبدر
اجرت ایله ایشی و خدمت ایدن کمسنه در خدمتکار و
تابع کبی بیت ز تو منبل و جادوی دور گشت • روانت
بر دیو مزدور گشت

مع الزاء المعجمة

مرز فتح میم ایله سرحد مملکتدر که عربیده تخوم دینور
بیت هم کابلستان و دریای هند • بدو داد تا مرز دریای
سند • آصل معناسی تارله در اکلمش یردر بیت در جهان
بسیار با کشت و ورز • ندیدست مردم از آنکونه مرز •
و ضم میم ایله سوراخ کون معناسنه در جمله حیواناتده
استعمال اولنور آنوری بیوردر بیت ای مرز ترا دریده
مردی • زان مرد بتو رسیده دردی • ملای رومک دخی
بیوردر بیت چند کوبد زخمهای کرزشان • بر سر مرز از آنجا
و مرزشان

مع السین

مکیس مداراة و محاباة معناسنه در بیت نشانه نهادند
بر اسپریس • سیاوش نکرد ایچ با کس مکیس •

مع الشین المعجمة

منش فتح میم و کسر نون ایله علو همت و طبع معناسنه در
بیت چنین داد کردان یکی دهش • چنینست و زین

برنکرد از ملش ول بیاموخت فرهنگ وشد پرملش •
بیامد ز آزار او سرزنش مولش اسم مصدردر اکلنمه
ولیث مغاسنه در مولیدلن مصدردر اکلنمک وبطو
مغاسنه بیت بدو گفت کاموش کاین رای نیست •
بدین مولش اندر ترا پای نیست مهرنوش اسفندیارک
اوغلیدر رستم برادری زواره آنی قتل ایلمشدر بیت
ز نوشاذ کرد واز مهرنوش • بشوتن بیامد بر ش
باخروش میش قویون درکه عربیده ضان دینور کرک
اهلی اولسون کرک وحشی اولسون بو معنیده جمشید در بیت
بدین چشم جاری ملیش نیست • همین غرم دشتی مرا
خویش نیست
مع الغین المعجمة
مرغ فتح میم ایله هندستانده برشهردر بیت ز قنوج
واز دیر ومرغ وماکی برفتند چون بادلشکر زجای •
وعربیده اوتلو یردر روضه مغاسنه ننه که مرغزارده
مرج اولندر اسدی بیوررر بیت زمیغ روان چرخ چون
پرچرغ • پرآواز را مشگر از مرغ مرغ • وضم میم ایله
قوشدر آفتاب وکونش مغاسنه ده کلور وبو معنی
دیدر نظامی بیوررر بیت تو دهی صبح را شب افروزی
روز را مرغ ومرغ را روزی مغ ضم ایله مجوس
وآتش پرست در بیت چو شب رفت وبر دشت
پستی گرفت • هوا چون مغ آتش پرستی گرفت •
وفتح ایله ایکی مغاسی وارد ربری چوقور یردر که عمیق
اوله وصویا دلیه مغاک مغاسنه وبری ظلام وتاریکی

شبدر بو معنی ماغدان مخففدر ملای رومی بیوررر بیت
گو ببخشد هم بمیغ وهم بماغ • نور لکا والله اعلم بالبلاغ •
ماغ قره بالق دیدکلری صو قوشیدر که صو ایچنه طالر بالق
طوتر اسدی بیوررر بیت بهر سو یکی آبدان چون گلاب •
شنا ورشده ماغ بر روی آب • ولغت چغتاییده
مذکوردر که ماغ برکبوتر مغاسنه درکه باشی وقویروغی
وقنادلری رنک اوجی بر رنک اوله اگر سیاه واگر آق
اگر سیاه اولورسه سیاه مرغ دینور واگر آق ایسه
سفید ماغ دینور هر نه رنک اولورسه آنکله استعمال
اولنور میر علی شیر سبعه سیاره ده صفت شبدیز کوکلنی
طولنمق وصغنده دیمشدر بیت چو نکه خورشید جنکلی
ماغی • اوچوب اچتی قاناتن تولون زاغی • تولون
بردخی طولنموق مغاسنه در آی وکونش طولنمق کیبی
میغ بولت وابر مغاسنه در بیت فروغ سر نیزه
وتیر وتیغ • بتابد چنان چون ستاره ز میغ •
مع الفاء
مُطْرَفْ ضم میم وفتح را ایله لغط عربیدر اول
قماشدر که کنارلری رنکی سایرینه مخالف اوله بیت
چو خورشید از آن چادر لاژورد • یکی مطرفی کرد
دیبای زرد
مع الکاف
مزدک ضم میم وسکون زای فارسی ایله نوشیروان
پدری قباد عصرنده ادعای نبوت ایتمشدی برکمسنه درکه
جمله اشیا مباحدر دیمش قباد نبوتنه تصدیق ایدوب

اتباعنه خلقی جبر ایلدی نوشیروان آنی جمله اتباعی ایله
قتل ایلدی **مغاک** فتح میم ایله چوقور معناسنه در **بیت**
سیاوش کرا از فر یزدان پاک • چنین باره برکشید از مغاک
مچرک فتح میم و جیم فارسی و سکون را و کاف فارسی ایله
اچ تنبل ایتش درکه سحره دینور **بیت** مغرهای هیچ آدمی را
مچرک • چنین گفت هارون مرا روز مرگ

مع اللام

مول مولیدن دن فعل امردر اکلنمک و ابطا معناسنه
بیت نهمتن بدو گفت ای در حمول • برو تا زبال آبرزه
طول • و اسم مصدر دخی کلور درنک معناسنه **بیت**
چو با پهلوان گفتی این داستان • مکن مول و باز آی اندر زبان
و آدینامش و معشوق معناسنه ده اسم کلور ملا رومی
بیورر **بیت** آن زنی میخواست تا با مول خود • بر زند در پیش
شوی کول خود **مول** ضم ایله باده و شراب در **میل**
ثلث و سحذر لفظ عربیدر **بیت** نکه کرد کیخسرو از پشت پیل
بدید آن سپه را ده بر دو میل • و فارسیده سرمه میلی
معناسنه مشهوردر امیر خسرو ایکی معناده بیورر **بیت**
شدیم آرزومند خاک سیاه • بیک میل سرمه نه یک میل
راه

مع المیم

مام والده و مادر معناسنه در **بیت** تو ایرانیا نزا مام
و پدره بهی وز تخت وز گنج وگهر **میم** فتحتین ایله توران ایلنده
زمینده بر طاغ اسمیدر کیخسرو برادری فرود اولدیغی
قلعه سنک مقابله سنده در اول قلعه نک اسمی کلات در
بیت همانا به که سوی کلات و جرم • برانیم و منزل کشیم از میم

وله بالا چو طوس از میم بنگرید • شد آن کوه بر چشم او
نا بدید

مع النون

ماندن و مانیدن اوچ معناسی واردر بری لغت خراسانیده
قومق و نهادن معناسنه در **بیت** بیا زرد از بهر تو
شاه را • بماند افسر و گنج و هم گاه را **وله** ستوم بدان تا کی
ردی دریای چین • بدو ماند این مرز توران زمین •
و لغت غیر خراسانده قالمق معناسنه در ثانی بکزمک
و مشابهت معناسنه در مانستن دخی بو معنایه در
ثالث اویونده ولعبده مغلوب اولمق معناسنه در شیخ
سنائی بیورر **بیت** با هستی خود نرد فنا باخته بسیار
صد دست فزون مانده و یکدست نبرده • شمس فخری
دخی بیورر **بیت** خود شطرنج دانش باخت با شاه •
ولی حال نخستین دست مانید **مان** مصدر مذکوردن
فعل امردر بو بیتده قال معناسنه در **بیت** یکی ترک بد
نام او بارمان • همی فتنه را گفت بیدار مان • و آذوق
معناسنه ده اسم دخی کلور خانمان معناسنه گاه یالکز
خان دینور نته کیم ذکر اولندی و گاه یالکز مان دینور
بیت که خرم بوا میهن و مان تو • بگیتی پراکنده فرمان تو •
و گاه ایکیسن جمع ایدوب خان و مان و خانمان دینور
بیت ترا خان و مان باید آباد تر • دل دوستان ترا
بتو شاد تر • و بعضیلر مان اسباب خانه معناسنه در
دیمشدر و ضمیر متکلم مع الغیر معناسنه ده کلور حالت نصبده
بر فعلک مفعولی اولمق اعتباریله **بیت** که او داد مارا شهر ایران

دستگاه • ستایش مرا و راکه بنمود راه • وحالت جرده
براسمه مضاف ایله اولمق اعتباریله اسمی بیورر بیت
ره نیک بر گشته تخم ماست • خرد گشته و توشه ما راه راست •
مولیدن اکلنمک و ابطا معناسنه در بیت گریزان ز خاک
اندر آیی تا آب • بسی به ز مولیدن اندر شتاب ولها بمولیم
تا نزد خسرو شوند • بدرگاه او لشکر نو شوند مویدن
بکارد اغلمق معناسنه در مویان مصدر مذکوردن صیغه
مبالغه در بیت ببند هوش پوشیده رو بانو او • پر از خون
دل خورد مویان او مرزبان مرز ایله بان دن مرکبدر سرحد
بکلر بکیسیدر که حافظ ثغر اعدادر و صنوبر صقلابیجی در
میزبان قونوق صاحبی در مضیاف معناسنه میز ایله باندن
مرکبدر میز قونوق و مهمان معناسنه در نته که شمس فخری
بیورر بیت مکارم نعمت باد میزبان کرم • بخوان جود تو خاص حیدرا
وشاهان میز • و میزیدن فعل امر دخی کلور میزیدن
ایشامک و بول آتمک معناسنه در نته که خسروی بیورر
بیت هر گرا بخت یار مند بود • کو ببنو مرده راز خاک
انگیز • با بکردار ببر بر سر شیر • چیره گرد و بکوشش اندر میز
میهن کسر میم ایله اداة الفضلاده پسر و فرزند و
خویش و جای قوم و زاد و بوم یعنی مسقط راس
اولان شهر معناسنه مذکوردر بیت ز بهر یکی باز گم بوده راه •
بر انداختم میهن و دوده را ولها اگر دورم از میهن
و جای خویشی • مرا یار ایزد به هر کار بیش • و آخوشی خو
و مسکه یعنی تره یاغی معناسنه ده مذکوردر ماهیان

جمع ماه در سالیان گبی الف و نون ایله شذوذا جمع
اولمشدر بیت بر آمد برین بر همی ماهیان • برنجی نبستند بر گرز
میان مکیدن امک معناسنه در که بر بیده مص دینور بیت
بمنقار ازان خستگی خون مکید • در زوهشت پیکان
به بیرون کشید مزیدن بو دخی امک و صورمق معناسنه در
بیت گرمی خاربوشند بجای حریر • مزد گوشت هنگام انشار
سیر مکران چین و ماچین ولایتنک او ته طرفنده
بر شهر در که تختگاه پادشاهیدر و اول ولایتک اسمی
نیز در کسر نون و زای عربیله بیت زمین کوه تا کوه
لشکر گرفت • همه نیز و مکران سپه در گرفت •

مع الواو

مینو کسر میم و ضم نون ایله ایکی معناسی وار در بری
بهشت و جنت در بیت چو مینو بیاراسته شهر را •
میای و مکو هیچ چون و چرا • ثانی صرچه معناسنه در
نته که نظامی بیورر بیت ز برجد بجزدار مینو بمین •
در قهای زر در عهای یمین • بو کا مینا دخی دینور که
شاعر دیمشدر بیت دیدهٔ انصاف چو بینا شود • در شمرد
گرچه که مینا شود • مینا اول لاجوردی معناسنه ده کلور که
قو بمجبار کومش بوزنده نقش ایدرلر حالا سواد ایله
مشهوردر مشکو فتح میم و ضم کاف ایله پادشاهلرک
خاص اوده سی و خلوتخانه سی معناسنه در بیت مرا
کنم از پدر خواستار • چو زیبد بمشکوی ماه آن نگار • و خسرو فخری
پرویزکه بو مشهوردر کوشکیدر اصلده بتخانه معناسنه در نته که

مسعود سعد بیورر بیت بسته پیشت کرد دو پیکر ولره •
بت مشکوی ولعبت کاشانهٔ میلاو • بر سپهسالار ایرانشهر
بیت ز خویشان میلاو صد نامدار • دلیر و سرافراز در کارزار
اصل معناسی شاکرد معناسنه در میلاوه شاکردانه
معناسنه در نته کم ابو الخطیر بیورر بیت شیر کردون
زهیبتش کاوست • اوستاد زمانش میلاوست •

مع الهاء

ماه اوج معناسی وار در یدی سبعهٔ سیارهٔ مشهوره دن بر
یلدزدر سماء دنیاده در یدیسی بو بیتده مذکوردر بیت
کواکب مه و تیر و ناهید را دان • چو خورشید و بهرام
و برجیس و کیوان • اسامی عربیسی دخی بو ترتیب ایله
بو بیتده مجموعدر بیت قمرست و عطارد و زهره •
شمس و مریخ و مشتری و زحل • ماه سماء دنیا فلکنده
اولور و عطارد ایکنجی سماء فلکنده اولور و بو تخلیق
تا زحله دک یدنجی سماء فلکنده اولور و زحل فلکینک
ما فوقی فلک ثوابتدر حرکت ایتمز و اکا فلک البروج
و منطقة البروج دخی دینور و فلک ثوابتک ما فوقی
فلک الافلاک درکه فلک اعظم و فلک اطلس دخی دینور
آنده هیچ یلدز یوقدر آنوری افلاک تسعه یه و نجوم
سبعه یه اشارت ایتمشدر بیت پای بالای سرای قدر تو اند •
نه فلک چار طبع و هفت اختر • فارسیده ماهک بر اسمی
دخی مانک در و غیر مشهوردر سکون نون و آخری کاف
فارسی ایله در نته کم شاعر دیمشدر بیت تا بد پیش مهر روی او

مانک

مانک • که از شش دانک حسن اوست یک دانک •
و بر سبیل استعاره سنجاغ باشنده یعنی ذکری نسنه در
کومشدن یا آلتوندن یا بقردن اولور بیت سر تیغ ماه زرین
و توغش بتغش • بزر بافته پرنیانی درفش • بوکا ماهچه
دخی دینور نته که خاقانی بیورر بیت جام صدف ده جنبان
کوهر زیر بحر • ماهچهٔ زر کند بر تن ماهی درم • ماه
عربیده شهر دیدکلری معناسنه در که سنه نک اون ایکی
حصه سندن بر حصه در و بو حصه لرک هر بریسی اوتوزر
کوندر و مخصوص اسملری واردر اول کتابده اردیبهشت
ترجمنده ذکر اولنوری اول حصص کرک سنهٔ قمریه اولسون
نته که عربیده محرم و صفر و ربیع ذی الحجه یه دک بو ایله در
کرک سنهٔ شمسیه اولسون حساب رومی کبی فصوله
متعلقدر و سنهٔ شمسیه فرسده ایکی وجهله در بری
اصطلاح فرس جاهلیت درکه تاریخ قدیمی دیمک ایله معروفدر
ابتداسی جمشید زمانندن در سنهٔ شمسیه یی ضبط ایتمک
ایچون یلی اون ایکی حصه طوتوب هر بریسی اوتوز کون
طوتمغله اوچیوز التمش کون اولدی و ابان آینک
آخرنده بش کون مزید ایدوب اوچیوز آلتمش بش کون
اولدی و هر آیده یوزیکرمی یله دک بر ربع یوم دخی
اعتبار ایدوب بر آی زیاده ایتدیلر و اول آیه بهیزک
ایله مسمی ایدوب اولندن آخرینه دک برام ایتدیلر و اول
سنه اون اوچ آی اولور ایدی عیدلری و قانونلری
مختل اولمغیچون کبیسه‌یی اعتبار ایتیوب بورسم مخصوص ایله

وضع اولندی و بری اصطلاح فرس اسلامی در که
سلطان جلال الدوله ملکشاه سلجوقی عصرنده منقومین
ذکر اولنان آیلری کبیسه اعتباریله فروردین آینک اولی
نوروز کونندن طوتوب درت فصلک هر برینه اوچ
آی تعیین اندیلر و بو اصطلاحه تاریخ جلالی و تاریخ ملکی
دخی دینور و تاریخ رومی واضعی اسکندر ابن فیلقوس
الکا تاریخ سریانی دخی دینور فصل ربیع آیلری آذار
و نیسان و ایاردر و فصل صیف آیلری حزیران و تموز
و آب در و فصل خریف اسملری ایلول و تشرین الاول
و تشرین الثانی در و فصل شتا اسملری کانون الاول
و کانون الثانی و شباط در مجموعی بو بیتده مذکوردر
بیت آذر و نیسان ایار است و حزیران و تموز • آب
و ایلول و دو تشرین و دو کانون و شباط • مغنا ثالث
هر آیک اون ایکنجی کونیدر مسعود سعو بیور بیت ماه روز
بروی خوب چو ماه • باده لعل مشکبوی بخواه میژه
فتح میم وکسر یاء عربی وزاء فارسی ایله بارینه نون
ایله ده مرویدر افراسیاب قزیدرکه بیژنه عاشق اولوب
بیژنی آنک خلوتخانه سنده طوتوب یدی ییل بر قویوده
حبس ایتدیلر رستم بازرکان شکلنده تورانزمینه واروب
منیژه اعانتی ایله بیژنی قویودن اخراج ایدوب ایرانه
منیژه ایله کتوردیلر بیت منیژه منم دخت افراسیاب •
برهنه ندیده رخم را آفتاب مه کسر میم وسکون ها ایله
اولو و محترم معناسنه در مه فتح میم وهاء رسمی ایله

اداة نفی در نه معناسنه بیت بتو بر شمارم همه نامشان •
که مه نامشان باد و نه کامشان مویه ضم میم وهاء رسمی ایله
اسم مصدر در بکا وکریه معناسنه مو بیدن مصدر در
بیت برآرد همه مویه آغاز کرد • همی برکشید از جگر باد سرد •
مهره معروف واو کوزغه کمکی معناسنه ده کلور که بوینون
قویروغه وارنجه بل اورته سنده حلقه کمکلر در
هر برینه فارسیده مهره و عربیده فقره ومجموعنه
فقار وهیأت مجتمعه سنه صلب دینور بیت ترا اینک دانند
بنام وکهر • زهم پشت وازمهره یک پدر وله برد برمیان
بلا تا شان کرد • همه مهره پشت بشکست خرد • و نرد اویناینده
مهره دینور و نرد آسمی کعبتین در و کوس چالجی
بر آلته دخی که باشی مهره کبی یومری در دینور بیت
برد مهره در جام بر پشت پیل • وز و بر شد آواز تا چند میل •
وله برد مهره بر پشت پیلان بجام • سپه تیغ کین برکشید
از نیام میژه کسر میم وزاء فارسی ایله مژه وکوز کرپکی
معناسنه در بیت سیه میژه کردند هر دو پر آب •
زبان برکشادند بر آفتاب وله سیه میژه کردند بر زر کسان
دژم • فرو خوابنید و نز دهیچ دم وله کنهکار کر بود
مهر آب بود • پر از خون دل و میژه پر آب بود • وله
ورا دیدنو در فرو ریخت آب • ازان میژه تیر تا دیده خواب
وله بشد ویسه تا پیش افراسیاب • ز درد پسر میژه
و رخ پر آب مره فتح میم وراء مهمله ایله حساب و شمار
معناسنه در بیت یکی ترک بد نام او کرکسار • کذشته برو بر مره

بيت كه مى خار پوشد بجاى حرير • مزد كوشت هنكام
پستان شير مرده ري ضم ميم وكسر راء اخير ايله مال
ميراث وتركهٔ ميت در بيت برفت وجهان مرده ري ماند
ازو • نكر تا كرا ماند ازو آبرو • ومقام ذمده زكيده
ارته قاله سى وارته قالجق معناسنه ده كلور بيت
برين مرده ري تخت تا هفتهى • تراشد سر از جنك
جستن تهى وله چه اسبى تواى بدرك مرده ري •
كجا بردى آن شاه هر كشورى • اكثر مرده ريك دينور
نته كه ملاى روم بيورر بيت از خواج ارجمع آرى زر
چوريك • آخر آن از تو بماند مرده ريك وله ميل تو
سوى مغيلانست وريك • تا چه كل چينى زخار مرده ريك •
عربيده ابن الحجاج شعرنده چوق واقعدر جمله دن
بر دوستنه صراحى كوندروب باده طلب اتدكده
صراحى مكسور اولوب خدمتكارى الى بوش كلدكده
ديدى شعر سمعتم قط شومى • وكيف قد صار فيه فنى •
عاد رسولى بغير شئ • وانكسر المرد ريك منى وله ايضاً
فاذا شئت ان تناطح فاطرح • رهنك المرد ريك بين
الرهون • وتقدم ثمن تاخرمنا • كبشه قد موه
للسكين مهركانى مهركان لفظنه منسوبدر مهركان فرس
قديمده مهر ماهنك اون آلتنجى كونيدر معربى مهرجاندر
اول كونده فريدون وضحاك ناپاكه ظفر بولوب كوه
دماونده حبس اتمكله اول كونى وما بعدنده اولان
بش كونى دخى بيرام اتديلر آلتنجى كونى رام روز ايله

روزكار

مع الياء

ميانجى فارسى وتركيده مركب بر لفظدر واسطه معناسنه
بيت ترا از دو كيتى برآورده اند • بچندين ميانجى
بپرورده اند • وحايل وفاصل معناسنه ده كلور بيت
زچين است تا ماوراء النهر بر • كه جيحون ميانجيست اندر كذر
ماى هندستانده بر شهردركه جمله اهلى جادو وساحردر
بيت همه كابل ودنبر وماى وهند • روا همچنين تا
بدرياى سند مانى بر مشهور نقاش اسميدركه ادعاء
نبوت ايلدى وصنعتنى معجزه ايلدى وخلقى زندقه يه
دعوت اتدى ملوك ساسانياندن بهرام ابن هرمز
ابن شاپور ابن اردشير بابكان حيله يوزندن اكا
واتباعنه تعظيم وتكريم اتدى تا كه اكا اعتقاد قلوب
جمله سى ظاهر اولديلر بر كون علمايى جمع ايدوب
آنك زندقه والحادينى ثابت اتدكدن صكره توبه
عرض اولنوب قبول اتمامكله دريسن يوزدوب
صمانلق ايله طولدروب اصديلر واتباعنى من اولهم
الى آخرهم هلاك ايلديلر اصلا مذهبندن نام ونشان
قالمدى وديركه چين ده مذهبى موجوددر مى
افعال ثلاثه يه مخصوص بر اداة در امر ونهيه داخل
اولورسه تأكيدا افاده ايدر وماضى يه داخل اولورسه
حكايت حال ماضى اولور ومستقبله داخل اولورسه
حاليت افاده ايدر بونك غيرى نفى ايله فصل اولنمز
الا نادرا نته كه بو بيتده مفعول ايله فصل اولنمشدر

تسمیه ایتدیلر و عربیده مهرجان کبیر دینور و فی المصباح
المهرجان هو الیوم السادس عشر من مهرماه وکان یوافق
اول الشتاء عند اهمال الکبیسة ثم تقدم حتی بقی
فی الخریف وذلک عند نزول الشمس اول المیزان عید
اولدوغنه بناءً حکیم ازرقی دیمشدر بیت مهرگان
نو درآمد بس مبارک مهرگان • فال سعد آورد و روز
فرخ و بخت جوان • انوری دخی بویورر بیت فرخنده و
مبارک و میمون و سعد باد • نوروز و مهرگان و بهار
و خزان تو • مهرگانی اول عیده منسوب اولان نشئه در
بیت بلند آتش مهرگانی بساخت • که نقش ز چرخ اخضر ازا
کداخت • و خسرو پرویز مطربی اولان باربد اختراع
ایتدیکی اوتوز لحنک بریسیدر لحنه حالا بسته دینور نظامی
بویورر بیت چو نو کردی نوای مهرگانی • ببردی هوش
خلق از مهربانی • و تاریخ جلالیده مهرگان مهرماهک نصفی
اولمغله مهرماه کبی فصل خریف ابتداسنه مخصوص در
اصلا تخلف ایتمز خریف فصلنده اطلاقی اولنور نته که
انوری بویورر بیت شاخ عمر تو در بهار وجود • سال
و مه سبز و مهرگان معدوم • ظهیر فاریابی دخی بویورر
بیت ای بار نامهٔ حسن تو آن کرده • آسیب مهرگان
با گل و گلشن • شعرای عربدن بریسی دخی دیمشدر شعر
أحب مهرجانًا لان فیه • سرورًا للملوک ذوی السناء •
و بابًا للمصیر الی اوان • تفتح فیه ابواب السماء •

باب النون مع الالف

نوا بش معناسی وار در بری سپاه و عسکر معناسنه در
بیت چنان چون بباید بسازی نوا • مکر بیژن از بند کردد رها •
ثانی رهن و طوتو معناسنه در بیت بدو گفت بستی برنجم نوا
که باشد ز گفتار بر تو گوا و له اسیران وانکس که بود
از نوا • بیاراست مر هر یکی را جدا • ثالث نعمت و نوع
و انتظام حال معناسنه در بیت بباید فرستاد اندر نوا
و گرنه شود کار ما بی نوا • یعنی بی انتظام و نوا اول
رهن معناسنه در و له کنون چون جهانگیر گرم در جستن نوا
بگیرد همی رزم لشکر نوا • معروفی دخی بویورر بیت
آن رفتن و آمدن کجا شد • کاری بنوا چه بی نوا شد •
رابع نغماتدن بر نغمه اسمیدر نغمهٔ صفاهانک اصول اربعه
بریسیدر ایکی نوعی وار در بری نوا و بری حسینی در
و مطلق نغمه و آهنگ معناسنه ده کلور خامس بر نوع
ساز اسمیدر حالا بو آلت متروکدر خواجه حافظ بویورر
بیت تا مطربان ز شوق منت آگهی دهند • قول و
غزل بساز نوا میفرستمت نغوشا فتح نون و ضم غین
معجمه ایله ایکی معناسی وار در بری مجوسده بر مذهبدر
بیت بایزد که ما را نغوشا کزید • که چشمم یکی همچو رستم
ندید • ثانی اصلی نغوشاک در نته که ابو شکور بویورر
بیت سخن کوی گشتی سلیمانت کرد • نغوشاک بودی
مسلمانت کرد • ثالث اوکوزک قوری بوقیدر که اودون
کبی یاقارلر عربیده جلّه دینور بیت چو هیزم بجست و نیافتی
ندید • ز سرما نغوشا و خارا کزید نیا فتح نونیله جدو دده

معناسنه در والد طرفندن و والده طرفندن بیت
نبیره که جنگ آورد با نیا • هم از ابلهی باشد و کیمیا •
نیوشا ضم نون ایله نیوشیدن دندر که استماع و ایشتمک
معناسنه صیغهٔ مبالغه در بیت بهر کار کوشا بباید شدن •
بدانش نیوشا بباید شدن

مع الباء

ناب صرف و خالص معناسنه در بیت همه شب همی ناب
خوردند شاد • ستایش کنان بر سر کیقباد • نشیب هبوط
و انش معناسنه مقابل فراز در نهیب قورقو و خوف
معناسنه در

مع التاء

نخست اول و ابتدا معناسنه در نشاخت فعل ماضیدر
قوندردی و اوتورتدی و دکدی معناسنه در بیت همی شاه را
تخت فیروزه ساخت • همی تاج را گوهر اندر نشاخت • نشست
نشستن دن ماضی و اسم مصدر در اوتورمق معناسنه
و آدوشامه معناسنه ده کلور قالیچه و کلیم کبی نشستنی
یاء نسبت ایله ده کلور بیت نشستی نو آورد بر پیشیان
یکی جام می خواست اندر شتاب • می آورد با میکساران
نو • نشست نو آیین و یاران نو • و آقامت معناسنه ده
کلور بیت نشست اندر آن مرز آزان کرده بود • که کندز
فریدون برآورده بود نهفت نهفتن دن ماضی و اسم مصدر در
کزلمک و پنهان اتمک معناسنه کزلو و پوشیده معناسنه ده
کلور بیت بر ما در آمد بپرسید و گفت • که بکشای بر من نهان
از نهفت • و حرم و سرای معناسنه ده کلور علاقه ظاهر در
بیت کنون دختران تو جفت و بند • بآرام اندر نهفت و بیند

مع الجیم

نشکنج کسر نون ایله چمدک معناسنه در که طرنق ایله بر کمسنه نک
طوتمقدر نشکنجیدن دن اسم مصدر در بو بیتده صقمق
معناسنه در بیت بر بر جوز گرفتش یل نامدار • بنشکنج
اندام او شد فکار

مع الخاء المعجمة

ناجخ فتح جیم ایله معروف بالته و بجوج در و نیزه کوچک
معناسنه ده کلور قرو زوبین کبی اوجی چتل حربه در
بیت زتیر و کمان و زبر گستوان • زکوپال و از ناجخ
هندوان نخ فتح ایله بش معناسی وار در برنجی صره و صف
معناسنه در بیت کشیدند بر هفت فرسنگ نخ • فزون
بود مردم زمور و ملخ • ثانی زیلوجه و قالیچه در که
او یوزینه دوشرلر بیت خرامیدن کبک بینی بنخ • تو گویی
ز دیبا فکندست نخ وله کشید از بر کوه برف نخ •
سراپرده و خیمها کشته نخ • ثالث علم و سنجاق در اصلده
بویاجی و رنگ رزایی در که رنگارنگ ایپلری اوزرینه
سررلر و باد تحریک اتدکجه الوان مختلفه کورنور بیت
بجنبید لشکر چو مور و ملخ • زکه تا بکه بر کشیدند نخ •
یعنی طاغدن طاغه الوان مختلفه سنجقلر چکدیلر بویاجی
ایچنه بکزر که درلو درلو بز اوزرینه سرلمش اوله رابع
تار ریسمان و حریر و کتان تلی معناسنه در خامس دیو
و شیطان معناسنه در تتمه که شاعر دیمشدر بیت
از نخشبی مدار طمع در جهان کرم • نخ نام دیو باشد و شب
تیرکی و غم

مع الدال

نوند

یورغه طوار مغاسنه در آته مخصوص دکلدر بیت سمند
نوندش همی رانده کرم • برو بر همی آفرین خوانده کرم ولـه
نخستین گرفتم همه دشت و کوه • که از تاختن شد نوندم
ستوه ولـه چو او را ببینی میان را ببند • ابا او بیاید بستور
نونده • مجازاً اولاق و قاصد مغاسنه ده کلور بیت
نوندی فرستاد نزدیک زال • بدو گفت رو همچو باد شمال
وآیران زمین ده بر طاغدر که آتشکده برزین اونده
ایدی بیت بجایی کجا نام او بد نوند • بدو اندرون کاخهای
بلند • کجا آذر تیز برزین کنون • بدانجا فروزد همی رهنمون •
نونده تیز فهم و ادراک مغاسنه در شیخ نته که یوسف عروضی
بیورر بیت بشناس کز مردیست او بدانش • فرهنگ
وخرد دارد و نونده نبرد جنک و حرب مغاسنه در بیت
فرامرز پیش پدر شد چو گرد • به پیروزی روزگار نبرد
نورد آلتی معناسی وارد ربری جنک مغاسنه در اصلی
نبرد در ثانیاً چولهه نک بزی طوقدقجه او زرینه صارلدیغی
انجدر رع بیده اوحدی بیورر بیت از نورد سخن بیچی
چند • وز رصدگاه فضل زیج چند • ثالث قماش طوبی
مغاسنه در که طوقندقدن صکره بوکلمش و طی اولمش
اوله شیخ نظامی بیورر بیت نورد ملوکانه بیش از شمار •
شتر بار زرینه بیش از هزار • قماشه مخصوص دکلدر هر
نسنه که بوکلمش اوله اکا دینور طومار مکتوب کبی نته که
نظامی بیورر بیت از آنهای آن شاه آفاق گرد • ندیدم
نگاریده در یک نورد ولـه در انبار اگنده خوردی نمانده •

همان

همان در خزینه نوردی نماند • میر خسرو دخی بیورر بیت زان
ولوله چون دمی بیاسود • بگشاد نورد نامه راز زود •
رابع طرز و اسلوب مغاسنه در معنای ثانیدن مأخوذدر
نته که ع بیده منوال لفظی بو بیله در نته که نظامی بیورر بیت
سخن میر فتنان از هر نوردی • چنان کاید از هر کرجی و سردی •
ولـه هر شیفتگی گران نوردست • زنجیر بر صلاح مردست
خامس لایق و مناسب مغاسنه در بو دخی آندن مأخوذدر
نته که نظامی بیورر بیت اولم خوان نهاد و خورد آورد •
خدمتی خوب در نورد آورد • بو معنایه الا معنای اول
جمله سی نوردیلکدن مأخوذدر نوردیلک دورلک وطی
اتمک مغاسنه در کرک حسی اولسون نته که ذکر اولندی کرک
معنوی اولسون طی مکان کبی که قطع مسافه دن عبارتدر ابن
الفرجک بو بیتنده امردر بیت جهان گستاری و برو داغ کامکاری
نه • زمین نورد و درو تخم نیکنامی کار • و سعد نیک بو بیتنده
وصفدر بیت نه چند سیاح صحرا نورد • برفتند قاصد
بدرگاه مرد ناورد بو دخی جنک و حرب مغاسنه در
الفی حذف ایدوب نورد دخی دینور نته که ذکر اولندی
نرد معروف براویوندر واتخ اوزدکی مغاسنه ده کلور که
فارسیده تنه درخت دخی دینور بیت ز خاکی که خون
سیاوش بخورد • بابر اندر آمد یکی سبز نرد • نگاریده
بر برگها چهر اوی • همی بوی مشک آمد از مهر اوی • بدی مه
بسان بهاران بدی • پرستشگه سوگواران بدی یعنی سیاوشک
قانی ریخته اولدیغی یرده بر تازه و یشل بلند درخت پیدا

اولدی بیراقلری سیاوشن چهره سی مصور ایدی و مشک رایحه سی
کبی رایحه سی وار ایدی قش فصلنده بیراقلری صولمیوب بهار
فصلنده اولدوغی کبی سبز و شاداب ایدی مصیبت زده لر
عباد نکاهی ایدی **زند** پریشان و متغیر الحال معناسنه در
کرک حزن و اندوه اولسون نته که بو بیتده در **بیت** بکوبش که
دلرا بمن و رمبند • مشو جادو دانه زمرکم زند • کرک
غضب و اویکلنمک ایله اولسون نته که بو بیتده در **بیت**
فرودش چنین پاسخ آورد باز • که تندی ندیدی زندی مباز •
کرک آلچقلق و پستلک ایله اولسون نته که بو بیتده در **بیت**
چه جویی ازین تیره خاک زند • که هم باز کرداندت مستمند •

مع الذال المعجمة

نژاد نژاد فارسی ایله اصل نسب معناسنه در **بیت** زتخم
فریدون و از کیقباد • فروزنده تر زین نباشد نژاد • نژاده
نار نسبت ایله اصیل معناسنه در نته که شاعر دیمشدر **بیت**
فسیلهای نژاده که هر یکی کز تنک • کنند بسختی سم سنک خاره را
سنذیار **ناهید** اناهید دخی دینور سبعه سیاره دن
بریلدزدر سماء ثالثه ده اولور زهره معناسنه **بیت**
ز بهرام و ناهید و کیوان و تخت • چه چاره کنم چون فراغیست
بخت • و قیصر روم قزینک اسمیدر که کشتاسب منکوحه سیدر
و اسفندیار والده سیدر و لقبی کتایوندر **بیت**
پس آن نامور دختر قیصرا • که ناهید بد نام آن دختر ا •
زهره نک فارسیده ایکی اسمی دخی وار در تیر بیدخت در
علی وزن حی نجخت و تری بلیفت در کسر با و عربی و ضم لام

ایله **نوید** مژده و بشارت معناسنه در **بیت** بچیزی کر
دادی دلم را نوید • همی باز خواهد نویدم امید • و
نویدن دن اسم مصدر و فعل ماضی دخی کلور نویدن بکی
اولمق جدرت معناسنه و نوالر ویرمک معناسنه و اضطراب
و نوحه اتمک و لرزیدن و حرکت اتمک معناسنه در اضطراب
و نوحه اتمک معناسنه لبیبی بیورر **بیت** زدرد دل آن شب
بدانسان نوید • که از نالااش هیچکس نغنوید • و حرکت
و لرزیدن معناسنه شاه ناصر خسرو بیورر **بیت** همان
سرو کز بس کشتی حی نوید • کنون باز چون می خوشتی میمنود •
تاج بها دخی بیورر **بیت** چو در دشت ایجا بهر سو دود
دل شیر از هیبت او نود • نوید صفت مشبهه دخی کلور
مضطرب و لرزان معناسنه نته که شمس فخری بیورر **بیت**
لب ولی تو باد از فرح خندان • تن عدوی تو باد از عنا
چو نال نوید • و نوال معناسنه ده اسم کلور نته که میر مغزی
بیورر **بیت** ز و ضعیفانرا امید و ز و فقیرانرا نوید •
ز و اسیرانرا عطا و ز و یتیمانرا منال **نغرید** نغریدن دن
فعل ماضیدر لعن و طعن ایلدی معناسنه نغرین بوندن
ماخوذدر **بیت** بباریدی خون زنکه شاوران • بنغرید
بر بوم ها مادران **وله** هر آنکس که بُد پیش در کار تو •
بنغرید بر جان بدخواه تو **نهاد** اصل و بنیاد بدن در که
ترکیب و بنیه دینور جبلی و خلقی معناسنه و نهادن دن
فعل ماضی و اسم مصدر ده کلور وضع معناسنه **نامزد**
مستمی و معین و نشانلو معناسنه در **نمید** نومید دن مخففدر

مع الراء

ناهار رآج وکرسنه معناسنه در بیت چو شیران ناهار وما چون رمه
چو از کرکسان اندر آید دمه • وناشتا معناسنه ده کلور که صباحدن
طعام یمامش اوله بیت نهادند خوان وبخندید شاه • که ناهار بودی
همانا براه وله چنین کرد هر چند سالار بود • که بدکرسنه سخت
وناهار بود • نهاری صفرا الق دیدکلری آز طعامدر که انکله افطار
اولنور ناهار لفظنه منسوبدر حذف الف ایله آنده که شمس فخری
بیورر بیت بعالم آز عهدی بود ناهار • زخوان شاه برد اکنون نهاری •
نهار لفظنه منسوب دکلدر زیرا نهار نقصان واکسلمک
معناسنه اسم مصدردر آنده که شمس فخری بیورر بیت خدایکانا
هر چند ماه دانش فضل • چو شخص عالم فاضل کرفته است نهار •
و نهاریدن دن امر واسم مصدر دخی کلور نهاریدن قورقمق
وترسیدن معناسنه در آنده که شمس فخری بیورر بیت رخ مریخ زرد
از چیست کویی • مکر از انتقام شه نهارید نستور کشتاسب
برادری زریرک اوغلیدر بیت پس از اده نستور پور زریر •
به پیش افکند اسب چون نره شیر نبیرا اوغل اوغلیدر نبیره
معناسنه بیت نبیره وپسر داشتم لشکری • شده نامبردار
هر کشوری نهار فتح نون ایله بسیار معناسنه در بیت چو ابلیس
دانست کو دل بداد • برافسانه اش گشت نهار شاد •
وآ بیوک وعظیم معناسنه ده کلور آنده که رودکی بیورر
بیت کنبدی نهار بر برده بلنده • نه ستونش ازبر ونه زبر
بند نخچیر شکار وآو معناسنه در بیت چو سهراب شد ساز
نخچیر کرد • کمر بست وترکش پر از تیر کرد نوذر ضم نون ایله

نام

نامز سلاطین پیشدادیاندر وطوس سپهسالار پدریدر ابن
منوچهر ابن میشخور ابن فریدوندر پدرندن صکره یدی یل
پادشاه اولدی افراسیاب ایله چوق محاربه ایلدی آخر
الامر افراسیاب آنی قتل ایلدی بیت ورا دید نوذر فرو ریخت
آب • ازان تیره سر تا دیده خواب نامبردار نامدار
ومشهور معناسنه در بیت که آمد سواری سوی هیرمند •
بکرد اندرش نامبردار چند نکونسار باشی اشغه سر نکون
معناسنه بیت نکونسار کشتی بجاه دراز • که هرکز ازو
بر نیایی فراز نوبهار بلخده بر آتشکده اسمیدر که انواع
زیب وآرایش ایله مزین ومجوس قبله کاهی ایدی
بیت ببلخ کزین شد بدان نوبهار • که آتش پرستان
بدان روزکار • مران خانه را داشتندی چنان • که مر مکه را
تازیان زنان • بهار دخی دینور آنده که نظامی بیورر بیت
بهار دلفروز در بلخ بود • کزان سرخ کل را دهان تلخ بود •
پری پیکرانی درو چون نکار • صنم خانهایی چو جرم بهار
درو بیش از اندازه دینار وکنج • نهاده بهر کوشه بی دست
رنج • زده موبدش نعل زرین براسب • شده نام آن آذر
آذر کشسب • بهار که درت معناسنه دخی وارد در برنجی
فصل ربیع معناسنه وبری بر بتخانه اسمیدر آنده که خوارزمی
مفاتیح العلومده دیمشدر النوبهار بیت اصنام الهند والنوبهار
بیت اصنام الصین والبد هو الصنم الاکبر الذی یحجبونه
ویسمون کل صنم بدا شمس فخری ایکی معنا ایله بیورر
بیت رسید موسم نوروز کز نسیم بهار • شود بساتین
آراسته بسان بهار • ثالث برجزیره اسمیدر رابع برصاحبکار

چچکدرکه الکا و چشم دخی دینور و عربیده مشهوردر
نوش آذر بو دخی بر آتشکده اسمیدر بیت بداد از زر دشت
و دین بهی • بنوش آذر و آذر فرهی • و آسفندیار اوغلی
اسمیدر رستم برادری زواره آنی قتل ایلدی بیت ز نوشآذر
کرد و از مهر نوش • بشوتن بیامد بر ش باخروش •

مع الزاء

نماز معروف و تعظیم معناسنه ده کلور بیت چو نزدیک رستم
فراز آمدند • پیاده برسم نماز آمدند • اصلده ایکی قات
بوکلوب تعظیم اتمکدر بیت چو نزدیک کیخسرو آمد فراز •
برو آفرین کرد و بردش نماز • نمازی پاک و طاهر معناسنه در
نته که کمال اسمعیل بیورر بیت ابر از آب دیده وقت سحر •
جامهٔ شاخ را نمازی کرد نیمروز رستم زالک اباغ جدی ملکیدر که
زاولستان دخی دینور بیت چو آگاه شد لشکر نیمروز •
که آمد سپهدار گیتی فروز • یاقوت حموی معجم البلدانده
دیمشدر که نیمروز سجستان ولایتنک و نواحی سنک
اسمیدر وجه تسمیه بودر که فرس علی سبیل المبالغه
زعم ایدرلر که اول ولایت نصف دنیا مقداریدر
و درآمدی و مدخلی روی زمین ده اولان نعم متنوعه نک
نصفنه مقاوم و برابردر بو مبالغه یه بناءً شیخ سعدی
بو بیتده بیورر بیت و ربخرابی فتد از مملکت • کرسنه
خسبد ملک نیمروز • پادشاه نیمروزی تخصیص بالذکر اتدیکی
نکته سی ظاهر اولور یعنی بویله مملکته پادشاه اولان
کمسه صنعتی اولمیوب مملکتندن جدا اولوب غربته
دوشرسه بی سر و سامان و زار و پریشان اولمسی مقرردر

و آویله و ظهر وقتنه دخی نیمروز دینور نته که سعدی بیورر بیت
ظالمی را خفته دیدم نیمروز • کفتم این فتنه است خوابش
برده به نخچیر فتح نون و کسر خاء معجمه ایله پوصو و کمین
معناسنه در بیت چو رستم ورا دید زینکونه تیز • بر آشفت
زانسان که بور از نخچیز • بور بونده اسب معناسنه در
نوز ضم ایله هنوز دن مختصردر بیت سپهری که پشت مرا
کرد کوز • نشد پست و کردان بجا یست نوز نازز زاء
فارسی ایله چام اغجیدر که عربیده صنوبر دینور بیت
دران مرز بینی درختان ناز • زمینش همه لاله زار است
و نازه • نوژ واو ایله دخی لغتدر نته که شمس فخری بیورر بیت
ز آب دولت او سرفراز همچو سرو • بباغ فطرت سرسبز باد
همچو نوژ

مع السین

نس ضم ایله اغز چوره سیدر

مع الشین المعجمه

ناغوش ضم غین معجمه ایله صویه طالمق غوطه معناسنه در
بیت دراز آب ناغوش کردن رواست • که یک مرد بالا بود
آب راست نیایش کسر نون و یاء حطی ایله حمد و ثناء
جمیل معناسنه در بیت تهمتن بیزدان ستایش کرفت •
جهان آفرین را نیایش کرفت وله به پیروزی اندر نیایش
کنیم • جهان آفرین را ستایش کنیم • و عبادت و پرستش معناسنه ده
کلور بیت نیایش کنان بد بدان کوهسار • به پیش
جهاندار پروردکار • و تضرع و یلوارمق معناسنه ده
کلور بیت نیایش نمودن چون بندکان • به پیش کزین
شاه فرخندکان نکوهش فتح نون و ضم کاف عجمی ایله

نکوهیدن دن اسم مصدر در ذم و عیب ایلمک معناسنه بیت
ازان پس نکوهش نیایم ز کس • مکافات بد جز بدی نیست بس •
نیوشش ضم نون و یاء حطی ایله فعل امر در ایشت دکله
دیمکدر نیوشیدن دن مصدر در بیت فرستاده را گفت
نیکو نیوش • بگو آنچه بشنیدی ای تیز هوش نوشش بال
و عسل در بیت مرا چون تو اندر رزم آمد بگوش • هم
زهر گیتیم شد پاک نوش • و لذیذ معناسنه ده کلور بیت
همه روز اندرین خان فرشاد باش • می نوش خور و ز غم
آزاد باش • اصل معناسی بود رکه شربت اوله گرک
عسل و شکر اوله سایر طتلولره اطلاق اولنور و
نوشیدن دن امر و اسم مصدر دخی کلور ایچمک معناسنه
وزیر گیلانی بیورر بیت علمست چون حیات ابدی ای پسر
بکوش • از چشمه حیات خود آب حیات نوش •

مع الغین المعجمة

نوغ ضم نون ایله دشت قبچاغه قریب بر موضعدر

مع الفاء

نوف ضم نون ایله بیقودر که طاغده و حمامده عکس آواز
عبیره صدا معناسنه نوفیدن مصدر در بیت
ز زخم تبرزین و بانگ یلان • ز گه نوف باز آمدی در زمان •

مع الکاف

ناک اداة تکیف و اتصاف در غمناک کبی و جگر سوخته
ایله مسک مغشوش معناسنه ده کلور نته که عبد الرزاق
بیورر بیت چه از طیان نزدیک تو چه این سخنان •

چه

چه مشک خالص بیش دماغ خشک چه ناک ناوک
اوق معناسنه مستعملدر ایکی مرتبه مجاز ایله در زیرا
ناوک اصلی اول اوق کبی نسنه در که ایچندن اوق آتیلور
ناو ایله کاف تصغیر دن مرکبدر ناو و ناویدن دن مأخوذدر
ناو لیک بر نسنه یه قاوق و بوش و مجوف ایلمکدر تجوز
ایدوب ایچنده کی اوقه اطلاق اولندی بعده مطلقا
اوق معناسنه استعمال اولندی نوک فتح نون ایله ضم ایله ده
لغتدر هر نسنه نک سوی و جنسدر دینور بیت کنون
خوردنت نوک زوبین بود • تنت را کفن چنگ شاهین
بود

مع الکاف الفارسی

نارنگ نارنج و ترنج در بیت چو نارنگ شد روی شهر
زاهنجن • بدو گفت رای زد راه من نیملنگ کسر نون و فتح
لام ایله قربان و کماندان معناسنه در کرپای ظرفیدر بیت
کمان را زه کرد و آمد بجنگ • بیفکند از خویشتن نیملنگ •
فرخی دخی بیورر بیت بروز کارزار خصم و روز نام و ننگ تو
فلک در گردن اویزد شغا و نیملنگ تو • شغا و شکا دخی
لغتدر ترکش و تیردان معناسنه در شمس فخری بو کلمه ده
غلط ایدوب کمان معناسنه در دیوب بو بیتی نظم ایلدی
بیت بیک تیر پای فلک شل کند • اکر بر گشاید بکین نیملنگ •
نیرنگ حیله و مکر معناسنه در نیرنج دخی دینور بیت
تو مرد بزرگی و زور آزما • بسی چاره دانی و نیرنگ
و رای • سحر و افسون معناسنه ده کلور علم نیرنجات که
علم سحر و سیمیادر بوندن مأخوذدر بیت بدو گفت

نیرنک سازی هنوز • نکر ده هی پشت شوخیت کوژ • حکیم
ازرقی دخی بیورر بیت چو ابر فندق سیمین در اید ان
ریزد • برار داز دل فیروزه شکل سیمین رنک • مشعبد است
که بر خرده مهره های رخام • بحقهای بلورین همیکند نیرنک •

مع اللام

نال نالیدندن فعل امر در ایکی معناسی دخی وار در
بری قلم ایچندکی تل در انوری بیورر بیت حملهٔ تو تنک
کرد عرصهٔ موقف چنان • پهلوی خصمان چو نال یک بدکر
در شکست • نالی بر نوع صارر وانچه قامشدر کرایچی
طولو اوله فرخی بیورر بیت از لب جوی عدو کالی تو برآمد
زنخست • زان سبب کاسته و زرد و نوان آمد نال •
نهال فتح نونیله یکی دکلمش تازه فدانه در آرام و استراحت
معناسنه ده کلور نهالی و نهالیچه اکا منسوبدر بستر و دو شک
و سایر دوشنجک شئه معناسنه که اوزرنده استراحت
اولنور نهالگاه دخی که کمینگاه صیاددر اکا منسوبدر صیاد
استراحت ایچون ایچنده کزلنور تا صید آلیه کورد
اورکمیه بیت منم رستم زابلی پور زال • نه هنکام
خوابست و جای نهال ولد تن مرده را خاک باشد
نهال • تو از کشتن خر بدینسان منال ولد مرا چون کشیدند
از تن نهال • ز دورم تو کویی که چندین منال •
نیال کسر نون و یاء حطی ایله حال جاننده اولان
ولی عهد معناسنه در ترکک جمله رئیسلرنده اولور
کرک پادشاه کرک دهقان کذا فی شرح البخاری للعینی

العتبی

مع المیم

نشیم نشیمن و آشیانهٔ مرغ معناسنه در بیت
پس آنکه چنین کفت با پور سام • کهای دیدهٔ رنج نیستم و کنام
ولد یکی مرغ دارد پریشان کنام • نشیمش ببام این
بود آن بسام ولد نشیم تو فرخنده کاه منست • دو پر تو
فر کلاه منست ولد برو بر نشیمی چو چرخ بلند • ز هر سو
برو بسته راه کزند نیرم رستمک بدری نک جدی نریمان
معناسنه بیت چنین داد پاسخ که فرزند رستم • ز دستان
و از سام و از نیرم

مع النون

نهیدن کسر نونیله نهادن و قومق معناسنه در آندیشه
کردن و غم خوردن معناسنه ده کلور نته که سعدی بیورر
بیت آنزا که بجای نشت هر دم کرمی • عذرش بنه ار کنند
بعمری ستمی ناسودن اصلی نیاسودن در قرار و راحت
اتمامکدر یا حذف اولنمشدر بیت با موی لشکر کهی
ساختن • شب و روز ناسودن از تاختن ناویدن
واو ایله یغمور و چه یا غموج در و برشنه یی مجوف
وقاووق اتمکدر رفتن و خرامیدن معناسنه ده کلور
نته که سوزنی بیورر بیت فخانه چو ساخت با قلم کاویدن
از بس هوش شعر بسر ناویدن • ناوانیدن متعدیسی در
نویدن درت معناسی واردر بری یکی وجدیدر اولمق
و بری نالیدن و زاری کردن و بری جنبیدن و حرکت کردن
و لرزیدن و بری اکلمک و انحنا معناسنه در نوان
بو مصدردن صیغهٔ مبالغه در نالان معناسنه بیت

بجا در چنین گفت مرد جوان • که از غم چنین چند باشی نوان •
وله ز تیمار بیژن همه مهتران • ز درگاه با گیو رفته نوان •
وله همه بیشه و آبهای روان • بهر جای دراج و قمری نوان •
و جنبان و لرزان معناسنه بیت سواران توران بکردار بید •
نوان گشته و ز بوم و بر نا امید • و خمیده و منحنی معناسنه
بیت شب و روز در پیش یزدان پاک • نوان بودم و دل
شده چاک چاک وله یکی بنده بودم مر او را نوان • نه جنگی
سواران و نه پهلوان نون شمدی معناسنه کنون دن مختصردر
بیت ولی ای پسر گاه آلشت • که سازی یکی چاره پر فسون •
نازیدن نازیدن و فخر ایلمکدر رشک ایلمک معناسنه ده
کلور که ترکیده کونلمک و عربیده غبطه دینور بیت
یکی جشن کردند که چرخ و ماه • ستاره بنازید بر جشنگاه
نغزیدن نغزین ایلمک یعنی لعنت و سب اتمک بیت
چو آمد پدیدار آن شارستان • بنغزید بر جان آن کین ستان •
نوآیین نو ایله آیین دن مرکبدر طرز و اسلوب در یعنی
بدیع و طرز جدید معناسنه بیت زبانی دگرگون بهر گوشهٔ •
درفشی نوآیین بر و نوشتهٔ نشیمن آشیان و مطلق اوتوراجق
مکاندر بیت نشیمنگه شاه آمد پدید • وز انجا سوی جنگ
لشکر کشید نیسان کسر نون ایله تاریخ رومیده ثانی شهور
فصل ربیعدر و فارسیده یلان و مخالف سوز معناسنه در
نته که ابو شکور بیورر بیت مر انگاه سوگند نیسان خورم •
گزین مملکت رخت بیرون برم • تبونک اصلی اینسان در نته کم
شمس فخری بیورر بیت نه در جودش بود هرگز نونوع

نه در قولش بود هرگز ایفسان نکوهیدن فتح نون و ضم
کاف عربیله مذمت و عیب اتمک معناسنه در نیوشیدن
ضمتین ایله دکلمک یعنی اصغا معناسنه در نوفیدن
ضم ایله ینقولنمق یعنی طاغدن صدا گلمک و چکلمک و
اوتمک معناسنه در بیت بنوفید گیتی چو لشکر براند • بروز
اندر لنور وشنایی نماند نشاختن نشاندن و داغ دکمک
و مثله معناسنه در نواختن اوخشامق و ساز چالمق
معناسنه در نیاکان کاف فارسی ایله جمع نیا در دده
و جد معناسنه در هر کلمه نک که آخری الف اوله یا هاء
رسمی اوله حالت جمعده و تصغیرده و الحاق یاده بر کاف
فارسی مزید اولنور و بو کافه کاف توصل دینور نیاکان
و بندگان و بندگی و دلبستگی گبی بیت ز شهر نیاکان
و از شهر خویش • یکی تازه اندیشه افکند پیش •
نوشتن ضم نون و کسر واو ایله یازمق و کتابت معناسنه در
نوشتن فتح واو و نون ایله بوکلمک و درمک وبچیلن
وطی ایلمک معناسنه در راهده و غیر راهده استعمال
اولنور بیت یکی مرغ بر پای بعزمود کرم • نوشته بدو اندرون
نام کرم وله سه اسب گرانمایه کردند زین • که طی بر نوشتند
روی زمین • نظامی دخی بیورر بیت وهم تهی پای بسی
ره نوشت • هم ز درش دست تهی باز گشت • ضم واو ایله
دخی لغتدر نته که بو بیتده در بیت ولیکن سر انجام گشته
شود • نکو نامش اندر نوشته شود • کسر واو دخی
لغتدر نته که سعدی بیورر بیت اگر خشم گیرد دگر دار زشتت •

چو باز آمدی ماجرا در نوشت وله کسی راکه دُرج
طمع در نوشت • نباید بکس عبد و خادم نوشت •

مع الواو

ناو قطره وطمله در ناودان اولوقدرکه یغمور صوییی
اندن اقار ناو ایدندن مأخوذدر بیت هلالی بدرکه تنکی
بُد اندر جهان • شده خشک خاک وگیارا دهان •
نیامد همی ز آسمان ناودان • همی برکشیدند ناباد رم
ترقاج معناسی دخی وار در تری چوبک پشت یعنی
اوکوز رغه کرع بیده صُلب دینور و تری دکرمن صندوغنده
که ایچنده بغدای اولوب اندن یاپ یاپ دکرمنه
ایزر نته‌که سنائی بیورر بیت هست بسیار خواره
همچون کاو • معده چون آسیا گلو چون ناو • و
تری صو دکرمنی‌نک اولوغیدر که آندن صو ینوب
دکرمن دونر نته‌که عطار بیورر بیت در تحیر طفل میزرد
دست و پا • آب میبرد چون بناو آسیا نو فتح ایله
قطره معناسنه ناودن مخففدر بیت سخنهات چون
در گلستان نوشت • ترا هوش بر دست کیخسرو دست •
و تونویدن دن فعل امر دخی کلور تونده نالیدن
معناسنه در بیت کنون زود پیرایه بکشا ورو •
به پیش پدر پس براری بنو • و جدید و بیکی معناسنه ده
کلور تونده ضم نون دخی لغتدر نته‌که ملا جامی بیورر
بیت ز زیر ناف تا بالای زانو • نکویم هیچ حرفی
کهنه یا نو نیرو فتح نون وضم را ایله قوت و زور

معناسنه در بیت بفوز زند گفت این جوانی چراست • بنیروی
خویش این کمانی چراست نیو کسر ایله بهادر و شجیع معناسنه در
بیت مهین زنان بانوی گیو بوده • که دخت گزین رستم
نیو بود

مع الهاء

ناوه ناو لفظنه منسوبدر ناودان معناسنه در و آهنجه که
ایکی اویولمش ومجوف اوله اطلاق اولنور اولوق
و تکنه کبی بالچیق طاشیاجق تکنه‌یه دخی اطلاق اولنور که
کمال اسمعیل بیورر بیت زحل ز بهر شرف ناوه ز شکل
هلال • بساخت تا که بر و گل ببرد بآن آرد وله بوده
ازشکل هلالش دوش گردون ناوه کش • و آفتابش
روز و شب اندر گل اندایی بام • آتش معناسی دخی
وار در تری اوکوز نجه وصلب معناسنه در ثانی دکرمن
صندوغیدر که اندن بغدای یاپ یاپ دکرمنه ایزر ثالث
ناوک معناسنه در که ایچندن اوق آتیلور رابع کهنه
چوشغ معناسنه در خامس برمغان اسمیدر نبرده
فتح نون وبا ایله نبرد لفظنه منسوب اولانه دنسه در
نبرد جنک در نته‌که ذکر اولندی کرک بهادر و شجیع و السنان
نته‌که بو ابیانده در بیت نبرده چو او در جهان سر بسر
باران و تورانیم نه بندد کمر وله وزیران نبرده سرا نرا
بخوانده • می آورد و رامشکرا نرا بخواند وله بتیده که
بود تش نبرده پسر • ز شیران جنکی بر آورده سر • کرک
جنک لباسی و ثیابی اوله نته‌که بو بیتده در بیت بیاورید
کفتا سیاه مرا • نبرده قبا و کلاه مرا • آتغنی خفتان جنک

وخود آهنین نایژه زاء فارسی ایله اکن بالدری دکر
بوغملری اولوب اوزرینه پاپرج بتر واکا مشابه اولنه
دخی اطلاق اولنور جولهه ماسوره سی کبی واریق
لوله سی وصولوله سی کبی که حالا موصلوح دینور نبهره
فتح نون وباء عربیله هر نسنه نک مغشوشی که حالت
اصلیه سی اوزرینه اولمیه نبهرج معربیدر مغشوش
کومش و آلتون کبی بیت چنانم تراتیک اندیشه
نغواه • که سیم نبهره برآید زکاه ناسره مثله نسره جنید
وخالص معناسنه در وناتنی اچوندر نواده فتح
ایله بر سپهسالار ایرانیدر بیت زتخم نواده چو دهقان
ونیج • سواران را جنک ونکهبان کنج • معنای لغویسی
اوغول وقز اولادیدر نبیره بودخی اوغول
وقز اولادیدر بو بیتده قز اوغلی در بیت نبیره که
جنک آورد با نیا • هم ازابلهی باشد وکیمیا نهاله فتح ایله
پوصو وکمین کاه در که ایچنده دشمن یا صیاد کزلنور
بیت بدشمن کنون روز خواهی نمود • نهاله بسازیم شبکیر
زود • امیر معزی دخی بیورر بیت غزال آسمان آید
بدام من • اکر نیروش باشد درنهاله لستوه قور وکریز
وجنکده ومخاصمه ده عاجز اولمین کمسه درستوه ایکه
لوز نافیه دن مرکبدر ستوه عاجز معناسنه در بیت
کجا جای بازو رستوه بود • با فسون وتنبل بر آن کوه بود
بازو بر سحاره وجادو سپید رنوشته فتح نون وواو
ایله دورلمش ومطوی معناسنه در ضم واو ایله ده لغتدر

نته که مصدر ده شرح اولندی بیت ولیکن سرانجام کشته
شود • نکونامش اندر نوشته شود نوشه ضم نونیله شاد
وخرم وخوش حال معناسنه در انوشه دخی دینور نته که
ذکر اولندی بیت همی آفرین خواند بر شهریار • که نوشه بزی
تا بود روزکار دله که نوشه زی ای شاه تا جاودان •
بهر کشوری دست کش بر بدان • وایچه معناسنه نوشیدن دن
اسم مصدر دخی کلور کریه وخنده کبی بیت بجایی که زهر
آکند روزکار • از وخیره نوشه مکن خواستار • ومقام
دعاده کولاتده ومشروباتده نوش معناسنه ده
کلور که عربیده هنیئاً مریا دینور بیت حی وهرچه خوردی
ترا نوشه باد • روان ترا راستی توشه باد دله هر آن می که
با تو خورم نوشه کشت • روان خردمندرا توشه کشت
قوس وقزح معناسنه ده کلور بیت زبان دکر کونان
بهر کوشه • درفشی نوایین بر ونوشه • نوسه سین مهمله
ایله بودخی قوس قزحدر که یغمور کونلرنده اولور
بیت زبانان وازبرف وازنوسه شاه • یکی چرک زد
درمیان دوراه • شمس فخری دخی بیورر بیت کاهی که
کیوان با جه قدر • ندارد برد رش امکان بوسه • کرا
یارآن باشد که روزی • کند تشبیه درکاهش نبوسه •
نمونه معروف زشت وباشت معناسنه ده کلور نته که
شمس فخری بیورر بیت ار خسروی که بزمت شد خلد را نمونه •
با حسن نور رایت خورشید شد نمونه • امیر معزی دخی
بیورر بیت کتاب وکلک هم کاتبان نمونه شود • چو کلک او

بنكارد صحيفهاى كتاب نشكرده كسر نون وسكون شين معجمه
وفتح كاف عربيله بشميقى وتاراج بجقيسى دركه آنكله درى كس
بيت نشكرده ببريدا وراكلو • تغو بر چنين كار باد اتغو •

مع الياء

ناى دربت معناسى واردر برى بوريدركه جنكده چالرلر •
بيت بغريد كوس وبغريد ناى • تو گفتى كه عالم برآمد زجاى
ثانى جدن اولمغله كاه ناى رويين دينور نته كه بو بيتده در
بيت بهوم مود تا رخش رازين كنند • دم اندر دم ناى رويين
كنند • وكاه روينه ناى دينور نته كه ثانيسى بيورر بيت
خروشيدن كوس وروينه ناى • درآورد بغداد را از جاى
ثالث كره ناى تشديد راوهاء تخصيصيه ايله عجمه وتركه مخصوص
برايرى بوريدر آنى ايشيدنلر صاغر اولور مخترعى اسفنديار در
بيت برآمد خروشيدن كرنايها • دم ناى سرغين وهندى
درايها • نشكين را دخى لغتدر نته كه مير خسرو بيورر بيت
آنكه كند كوش كر آواى او • نائب كرناى بود ناى او •
ناى تركى خطا وختن تركلرينه منسوب بر بوجوق ارشون
مقدارى بر نوع بوريدر دودك كبى دلكلرى واردر و
بر قاتدر بورى كبى ايكى اوچ قات دكلدر باشى
دوه باشى كبى منحنيدر آوازى دنيايه ولوله ويرر نته كه
نظامى بيورر بيت چنان آمد از ناى تركى خروش • كه از ناى
تركان برآورد جوش • ثانى نائى بوغاز وحلقوم معناسنه در
وله ايضا همان ناى تركى برآورده شور • بباز وى تركان
برآورده زور • معناى ثالثى دودك دركه عربيده مزمار

دينور بونك النغير حذف ايدوب نى درلر معناى رابع كه
آلتى حذف اولنمز بيت مى وبربط وناى ونى دخى ساختند •
دل از بود نيها بپرداختند • خامس حذف اولنوب نا
دينور نته كه كمال اسمعيل بيورر بيت يكى بركشيده رگ
از تن چو جنگ • يكى كعب سوراخ كرده چو نا • ناى نرم
ايله وصف اولنوب ناى نرم دينور كه آوازى حزين ايله
اوله شعر عرب جاهليتده توصيف ايله استعمال ايلمشلردر
نته كه اعشى ديمشدر شعر والناى نرم وبربط ذى بحة
والصنج يبكى شجوه ان يوضعا • ومولدين لغت عربيه
قياسنا ياسنى همزه يه قلب ايدوب ناء ديمشلردر نته كه
ابن المعتز بيورر شعر ابى التورع من قلب يهيم الى •
ساق يهيج وحسن العود والناء • بعضيلر دخى ديمشدر
شعر اما ترى الصبح يخفى فى دجنته • كانما هو سقط
بين احشاء • والطير فى عذبات الدوح ساجعة • تطابق
اللحن بين العود والناء • سرنا ايله تركيده تحريف ايدوب
صورنه ديدكلرى سازدر سرنا ايله ناى دن مركبدر سر
فرح ودوكون وعيش وعشرت معناسنه اولان سوردن
مخففدر آنى حذف ايدوب سرنا نى دخى دينور ثانى
انبان طولم بورو سيدر كه طولومى وفوروب دودوك
ايله چالرلر حكيم شفايى بيورر بيت چالوت كه كيك و
پشه دركوچه وبازار • ميباخت باهنگ نى انبان
بكجا رفت • كيك ويشه تعليد صاحبى معركه كيرلرك بر
اويونيدركه برسازك آهنكنه اصول طوتوب پيره ايله بت

ارایرج جمله اسبابن صوبه وبیتن و پیره کس اولدوغی
کمسه یه تعلید ایدر دودک اکرچه لفظا ترکیدر شعر فارسیده
واقعدر نته که پیره دیمشدر بیت دلم از عشق همچو دودک
شده • ناله ام از غمش دودک شده • معنای ثالث
کرتلیک معناسنه درکه بوغازک ایچ یوزیدر عربیده حلقوم
دینور که موضع تنفس و منفذ شراب وطعام در رسنالی
بیورر بیت نای وچنکی که کربکان دارند • موش را خود
برقص نکذارند • وصراحی بوغازینه ده بطریق التشابه
اطلاق اولنور نته که عمر خیام بیورر بیت در نای قنینه
غلغل می چه خوشست • وانرزاری عود وناله نی
چه خوشست • تنکنای طار بوغازدر تجوز ایدوب هر طار
منفذه وتنك موضعه اطلاق اولنور نته که کمال اسمعیل
بیورر بیت به تنکنای دو چشمش درلد دو جادوی مست
همیشه بر دل هشیار غم کمین دارد • عرفی شیرازی دخی
بیورر بیت بحیرتم که چه صنعت بکار برد که کرد • به تنکنای
جهان وضع این بنا معمار • معنای رابع هند اطرافنده
برقلعه اسمیدر مسعود سعد آنده محبوس ایدی نته که دیمشدر
بیت نالم زدل چو نای من اندر حصار نای • پستی کرفت
همت من زین بلند جای نرسی ملوك فرسك طبقه ثالثه سندن
اشکانیاندن درت پادشاه اسمیدر بری نرسی ابن
بلاس ابن بهرام ابن شاپور ابن اشك ابن اشکان
ابن دارا در اون درت ییل پادشاه اولدی ثانی نرسی
ابن کودرز ابن بلاس ابن اشغ درکه فریبرز ابن

کیکاوس نسلندندر یکرمی ییل پادشاه اولدی ثالث
نرسی ابن نرسی مذکوردر اون ییل پادشاه اولدی رابع
نرسی ابن اردوان ابن نرسی مذکوردر وآخر ملوك
طوایفدر اردشیر بابکان جنکنده قتل اولندی اوتوز بر
ییل پادشاه اولدی وطبقه رابعه سندن که ساسانیاندر
بر پادشاه اسمیدر نرسی ابن بهرام ابن بهرام ابن بهرام
ابن هرمز ابن شاپور ابن اردشیر بابکاندر طوقوز ییل
پادشاه اولدی نوید ضم نونیله تازه لك وجدت معناسنه در
نوجدیددر ضم نونیله لغت اولدوغی ذکر اولندی
وآخرنده کی یا مصدریه در بیت دل رستم از درد ایشان
بخست • میاز از کینه بنوید ببست نمیدی نومیدی
لفظندن مخففدر یأس معناسنه بیت ز ترتشان
نمیدی ببرد روان • بکیرد بدانم خدای جهان نهالی فتح
نونیله دوشنجك نسنه دوشك وبستر کبی نهالیچه
مصغریدر نهال لفظنه منسوبدر نهال راحت و
آرام معناسنه در نته که ذکر اولندی بیت همه کینه را
چشم روشن کنید • نهالی ز خفتان وجوشن کنید ول
اکر شاه یابی وکر زر دهشت • نهالی ز خاکست وبالین
زخشت • ملای روم دخی بیورر بیت جامه مار وز تاب
آفتاب • شب نهالی ولحاف از ماهتاب •

باب الواو مع الالف

والا بلند معناسنه درکرك مقدارده نته که بوبیتده در
بیت سر کوه والا کز ییکر دو دلیر • بزیر آرمت من بکرز کران

کرک بهمتده اوله ننه که بو بیتده در بیت اسیر ند کشتن نه والا
بود • نشست آجایی که بالا بود وا افعال و مصادر
اوله لنده تحسین لفظ ایچون مزید اولنور وا کرد وا خورد
کبی فا دخی دینور فا ایله ننه که ملای روم بیورر بیت
اعتماد زان بران کو هیچ بار • این زنها فا خانه ناصداو
وآچق وکشاده معناسنده کلور ننه که آصفی بیورر
بیت مغان کشاده در فیض و بسته در فیاض •
که باد وا همه درهای فیض بر فیاض • وجمیع اطعمه یه دخی
اطلاق اولنور اسم جنسدر غوره وا کبی باوابا دخی
دینور معربی باج درسنایی بیورر بیت کرت نزهت
همی آید بصحرای قناعت شو • که انجا باغ در باغست و
خوان در خوانها و وادروا ورا اکا وانی دیمکدر ویرا دل
مخففدر روی اشارت غایب ایله ضمیر غایب بینیده مشهور کدر
بیت تو کردی ورا رستم داستان • وکرنه خری بود در سیستان

مع الباء

وریب اکری ومحرف معناسنده در بیت توانی بروکار
بستن فریب • که نادانها همه راست بیند وریب •

مع الجیم

ورتاج فتح واو وسکون راء مهمله وتاء فرشت ایله
آفتاب پرست بر کیاه در که صوده بتر و یپراقلری
کونش سمتنه دونر نیلوفر دخی دینور بیت چو ورتاج
کردش درامید زود • بهر سو برآرید از کاه دود •
ورج قدر وقیمت وعزت وحرمت معناسنده در ارج

دخی

دخی دینور ننه که ذکر اولندی بیت ازو یافتن لاجرم
ورج وفر • بند وبرج ویرا ازان حد وفر

مع الذال المعجمة

ورازاد راء اولی مهمله در پادشاه اسفیجاب در افراسیاب
امداد ایچون کلوب رستم اوغلی فرامرزی قتل ایلدی
اسفیجاب حدود ترکستانده بر عظیم شهردر کشاده بیت
ورازاد شاه سپیجاب بود • که با لشکر وکنج وباآب بود
ورزرود ماوراء النهر اقلیمیدرکه توران زمین دینور
بیت اکر پهلوانی ندانی زبان • ورزرود را ماوراء النهر دان
ازارود دخی دینور ننه که شمس فخری بیورر بیت یکموی
مبادا ز سر او کم که جهان زاو • آن موی به از جمله سمرقند و
ازارود

مع الراء

ویر کسر واو ایله خاطر وقوت حافظه معناسنده در بیت
بپرسید نامش ز فرخ هجیر • بد وکفت نامش ندارم بویر •
تیز ویر کوزل قوت حافظه سی اولان کمسه در ننه که ذکر
اولندی ویرا شدید الحفظ معناسنده وصف ترکیبیدر
ویر ایله آری دنی مرکبدر ابو العباس بیورر بیت یکی مرد ویرا
بباید نخست • که کوید نیوشیده ها را درست وهر
فتح واو وسکون ها ایله توران زمینده بر ولایتدر بیت
کشانی وچینی ووهری سپاه • دکر کونه جوشن دکر کون
کلاه

مع الزاء المعجمة

ورز اصلی برزدر کشت وزرع معناسنده بیت درختان
بسیار باکشت وورز • ندیده است مردم از آنکونه مرز •
ویژ کسر واو وزاء فارسی ایله محض وخالص معناسنده در که

غیرلسنه ایله مخلوط اولمیه بیت سرش ویز کفنی که سندان
شدست • برو بازویش بیل وندان سندست • یعنی
باشی محض وصرف سنداندر

مع السین

واس بسیار وکثیر معناسنه در بیت مدارنج پیوسته
واس آمده است • مرارای رفتن بکاس آمده است •
وبعضیلر اتا عدر دیمش جقل ومقل واوفوق ذمک
قبلیندندر

مع الشین المعجمة

ورشیش سلاطین هنددن بر پادشاه اسمیدر بیت
بجستند تاراج ورشیش را • باکج گرفتند کشتیش را •
وش حرف تشبیه در مشبه به آخرینه لاحق اولور
وترکستانده بر شهر اسمیدر

مع الکاف

ویک کسر ایله اینکبخت معناسنه در بیت سخن گفتنی
نغز وکردار نیک • نگردد کهن تا جهانست ویک • ای اسدی
دخی بیورر بیت پشیمان نگردد کس از کار نیک • نکوتر
زنیکی چه چیزست ویک • اما شمس فخری وای معناسنه در
دیوب بو بیتی نظم ایلمشدر بیت گرز فلک شکایتی آرد
بنزد شاه • پاسخ زچرخ نشنود الا که ویک ویک •
وفتح واو ایله وای سنی دیمکدر عبیده ویلک
معناسنه نته که لطیفی بیورر بیت ایا دل پی دیزه
پولیا جوییک • اگر وانگردی ترا ویل ویک •

مع اللام

ویل فتح ایله لفظ بیدر وای معناسنه وکسر ایله
فارسیدر فرصت بولمق ومراد اوزره مظفر اولمق

معناسنه اسم مصدر در نته که شمس فخری بیورر بیت
او چو خورشید وخصم چون ذره ست • ذره پیش مهر چون
بیابد ویل

مع المیم

وام تبعید وقرض معناسنه در ورنکه معناسنه ده کلور
انجق مرکب استعمال اولنور فام کبی کلفام وگل وام گبی دینور

مع النون

ورستان فتح واو وکسر را ایله امت واتباع معناسنه در
بیت فرستش بسوی شبستان خویش • بر خواهران
وورستان خویش • عبیر وایده بغشای خویشتن
نشک ذکر اولنمشدر • واروان تحقیق بر گشته لر معناسنه در
بیت چه خیزد زجیحون وجیحون تو • وزین لشکر دیو
وارون تو • ویژه کان جمع ویژه در محض وصرف معناسنه
که یکی جنس اوله مجازا صداقتده متمحض ومخلص اولان
کمسه معناسنه ده کلور بیت سپه را چنین صف کشیده
بجای • تو با ویژه کان سوی دریا برآی • وله بطوس
سپهبد سپارد سپاه • خود ویژه کان باز گردد براه •
وله بتو بود تا تو در آمد بر پیش • ابا ویژه کان وزیر
خویش • بو ابیات بیتده خواص ومقربین معناسنه در

مع الزاء

ویژه محض وصرف معناسنه در که بر شی آخر ایله قارشمامش
اوله ومختلط اولمامش اوله مثلا آبی مصوب جنسی واحد ایمکله
ویژه در ومخصوصیچه وعلی الخصوص معناسنه ده کلور بیت
کنون که همه ویژه یار منید • بدل مهر پیوند وپیوند اهمنید

وله تو دانی که من دوستدار توام • بهر نیک و بد ویژه
یار توام وله جهانا ویژه کردم ز تیمارها • بسی شهر کردم
بسی بارها وله مرا زین سخن ویژه اندوه نیست •
که بیدار دل بادی و تندرست • ویژه وزاو عربیله اولمیح
لغت قلیله در که بونده در بیت جهانا از بدی ویژه او
داشتی • بزم اندرون نیزه او داشتی ویسه سپهسالار
او اسباب ملان پیران پدر دید بیت ز کرد اندر آمد
درفش سپاه • سپهدار ویسه به پیش سپاه وله ویشه
اصلی بیشه در اورمان معناسنه بیت بکاره نز ترکان
چنان بر گذشت • که بومه ز شیران و ویشه گذشت •
وارونه منحوس و مشوم و بدبخت معناسنه در بیت
چو رستم بگفتار او بنگرید • تن اندر کف دیو وارونه
دید وله بابر اندر آمد ز هر سو غریو • به رنگ شب تار
وارونه دیو • ترس و مقلوب معناسنه ده کلور
بیت بنزدیک خواهر غرامید زود • که آنجا که کار
وارونه بود وله دگر گفت گر پرسد از تو سخن •
سخنهای وارونه با او مکن ویله فتح واو ایله
ویل و وای و یکدر بیت غو و دو آمد از تخت و بلیکنان
زنان بر سر و گوش و ابرو کنان وله ببالا بر آمد جهانجوی
مرد • چو رعد هجرو و شان یکی ویله کرد ویژنامه اصلی
برنامه در عنوان مکتوب معناسنه که مکتوب [illegible]
یا زیلور بیت چو زان نامه و زنامه بر خواندند • سخنهای
نغز بر افشاندند • مع الیاء

وشی

١٧٥

وشی تشدید شین ایله منقش بز در ترکستانده وشن
شهرینه منسوبدر بیت ز زر کرده قبضه دو صد تیغ هند
چو وشی ز زر آب داده پرند وله جهان بستد از بیت با
هند • بتیغی که باشد چو وشی پرند • آصل تخفیف ایله
...نه که نظامی بیورر بیت ز رنگین علمهای دیبای روم •
وشی پوش گشته همه مرز و بوم •

باب الهاء مع الالف

هامانا بکسر معناسنه در مقام ظن ده استعمال اولنور یادل
ناخوذ در بیت نهادند خوان و بخندید شاه • که تا مار ...
هامانا براه هرا فتح ها و تشدید راء مهمله ایله ایکی معنا...
وارد بری ... و آواز معناسنه در بیت نه آوای مرغ
و نه هرای دد • زمانه زبانها بسته از نیک و بد وله
ز هرای اسبان و آواز کوس • همی آسمان بر زمین داد بوس
وله ز هرای درندگان چنگ دیو • شده سست بر چشم
کیهان خدیو • و بری آنکه مرصع ایری و رختی معناسنه در
سینه بند و لجام کبی بیت پذیره شدندش سران سربسر •
زمین پر ز بود و هرای زر وله نوندی بزیرش هرای
فروزان بدیدار و زیب و فر هلا فتح ها ایله کلمه حث
و تحریضدر ترکیده ها دیمکدر بیت هلا تیغ و گوپالها
بر کشید • سپرهای چینی بسر بر کشید مع الباء
هزار اسب معروف و خوارزمک قربنده طرف عربیدن
بر کوچک شهر در تاریخ دولت شاهیده مذکور در که
سلطان سنجر کندی طرفندن خوارزمده حاکم اولان اتسز

اوزرینه عاصی اولیجق عساکر بیشمار ایله توجه ایدوب
هزاراسب قلعه سنی محاصره ایتدکده انوری بو رباعیی
نظم ایدوب بعضلر اوق اوزرینه یازوب قلعه یه ایتدی
رباعی ای شاه جهان ملک جهان حسب تراست • وز دولت
واقبال جهان کسب تراست • امروز بیک حمله هزاراسب
بگیر • فردا خوارزم وصد هزار اسب تراست • رشید
وطواط دخی قلعه ایچندن بو بیتی روانه ایلدی بیت
گر خصم تو ای شاه بود رستم گرد • یک خر ز هزار اسب تو نتواند
برد

مع التاء

هرهفت دوزن وآرایش وزیور معناسنه در آصلده
جماعت نسا بزندکلری یدی نسنه در مجموعی بودر حنا
وسمه گلگونه سفیداج زرک غالیه سرمه اما زرک التون
ورقیدر هفت در هفت دخی دینور نته که خاقانی بیورر
بیت شش بانوی پیر کرده هر هفت • عالم ز تو دیده
هفت در هفت • بو کانه ده دخی دینور ضم نون وفتح
دال ایله کذا فی مجمع الفرس هفت ده دخی دینور هفت
دخی دینور نته که میر خسرو بیورر بیت هفت ونهش کرده
چو ماه تمام • جلوه دهم در نظر خاص وعام •

مع الجیم

هیچ لاشیء معناسنه در بعض واندک معناسنه ده کلور
بیت اگر هیچ شایسته بینید بگنج • بیارد همانا ندارد
برنج • خاقانی دخی بیورر بیت گر هیچ سپه کشی سوی شام
آنجا سقر وجنان ببینم

مع الدال

همانند اصلی هم مانند مشابه معناسنه در مانستن دن
مأخوذدر بیت زکار آزموده گزیده مهان • همانند تو نیست
اندر جهان هرمزد ستاره سادسه اولان مشتری یلدزیدر
وهر آیک اولکی یومیدر بیت بباشیم درین رزمگه پنج
روز • ششم روز هرمزد گیتی فروز هیرمند کسر ها ده
فتح میم ایله سرحد ولایت نیمروزدر که رستم ولایتیدر
وبرجای اسمیدر بیت جهانجوی بگذشت بر هیرمند •
جوان سرافراز سرو بلند هند فتح ها وسکون نون ایله
هستند معناسنه یعنی وارلردر بیت گشاده بر ایشان
شود رازمن • بهر نیک وبد هند انباز من • هیم دخی
دینور فتحتین ایله هستم معناسنه هیی دخی دینور
فتح ها وکسر یا ایله هستی معناسنه نته که سوزنی بیورر
بیت خانمان ساز اگر هیی مردم • رو چو مرغی بکن
نشیمن خویش • وهست ها ایله است دن مرکبدر
هشومند هوشمند مقلوبیدر بیت ز تخمی که کشتی درین
روزگار • ترا داد آن هشومند بار هماورد جنگده
عدل وهمتا اولان کمسه در که عربیده قرن دینور کسر
قاف ایله هم ایله آورد دن مرکبدر آورد جنگ معناسنه در
نته که ذکر اولندی بیت خروشی برآورد کای شیر مرد •
هماوردت آمد بدشت نبرد

مع الذال المعجمه

هیربذ کسر ها وفتح باء عربیه مجوسده پیشوا معناسنه در
که آتشکده خدمتنده اولوب بینلرنده فاضلکوفضل
حکومت ایدر بیت وراهیربد بود هشتاد مرد • زبانشان

زیزدان برازیاد کرد هژبد حذف یا ایله ده لغتدر نته که
بو بیتده در بیت همان روزهٔ پاک یکشنبدی • ز هژبد پرستیدن
ایزدی

مع الراء

هشیوار ضم ها و کسر شین ایله هشیار و عاقل معناسنه در
بیت هشیوار واز تخمهٔ کیو کان • که از درد و سختی نگردد
ژکان هژیر فتح ها و کسر زاء فارسی ایله پسندیده و نیکو
معناسنه در بیت بشاه جهان گفت زردشت پیر • که در دین ما
این نباشد هژیر وله ترا پند خرد هیچ نامد هژیر • برو خیز
وراه هر خویش گیر هجیر کودرز صفاهانی اوغلیدر و کیو
برادریدر اصلی هژیر در زاء فارسی جیمه تبدیل اولنمشدر
بیت نگه کرد کودرز تا پشت اوی • که دارد ز گردان پرخاش
جوی • گرامی پسر شیر شرزه هجیر • بپشت پدر بود با تیغ
و تیر هُور لغت پهلویده آفتاب معناسنه در بیت چو
از باختر بر زند تیغ هور • زکان شبه بر آزد بلور •
شبه قره بوجقدر کیجه یه استعاره اولنمشدر نته که
بلور کوندزه مستعاردر هور ستاره اولنوح اعتباری
ایله بخت و طالع معناسنه ده کلور نته که ستاره و اختر
بو معنایه کلور بیت ز بیژن فزون بود هومان بزور •
هنر عیب گردد چو برگشت هور

مع الزاء المعجمة

هرمز ایکی معناسی واردر بری مشتری یلدزیدر اصلی
هُرمُزد درنته که ذکر اولندی بیت بهرمز بود پاک فرمان
پرستش بغزمان دادار ما وله همه باستان سر افشان شدند
چو ناهید و هرمز درخشان شدند • ثانی هر آیک یوم اولکی

اسمیدر بیت سر سال نو هرمز فوردین • که بفروز داز کشته
روی زمین وله بهر سال نو هرمز فروردین • برآسوده تن
از رنج تن دل زکین • و ملوک ساسانیه دن درت پادشاه
اسمیدر بری هرمز ابن شاپور ابن اردشیر بابکاندر
ایکی ییل پادشاه اولدی ثانی هرمز ابن نرسی ابن بهرام
ابن بهرام ابن بهرام ابن هرمز مذکوردر طقوز ییل پادشاه
اولدی ثالث هرمز ابن یزدگرد ابن بهرام گوردر بر ییل
پادشاه اولدی رابع هرمز ابن نوشیرواندر بو ترک
اشهری بوددر اون ایکی ییل پادشاه اولدی هنوز هنوزدن
مختصردر بیت خبر دارد از این آیین هنر • بر آن شه نهفته
نماندست جز هنباز اصلی انباز در ها همزه دن بدلدر
شریک واورتق معناسنه هاژ زاء فارسی ایله سرکشته
و دنگ دنبک معناسنه در بیت چه میترسی از رستم نامدار •
چرا هاژ باشی تو در کارزار

مع السین

هراس بلک معناسنه در هراسیدن اسمدر بلکلمک معناسنه
بیت بیزدان هر آنکس که شد ناسپاس • بدلش اندر آید
ز هر سو هراس

مع الشین المعجمة

هوش اوچ معناسی واردر بری اوک درکه عقل خلقیدر
عبیده اندن تمیز ایله تعبیر اولنور انکله خیر شردن
ونفع ضرردن فرق اولنور هوشمند و هوشیار بوندن
مرکبدر واو حذف اولنوب هش دخی دینور بیت
بر آمد ده وگیر و دار و بکش • نه با اسپ تاب و نه با مرد
هُش • ثانی روح و جان معناسنه در بیت بسیار بزای

برارند هوش • تو از خون بکش دست وچندین مکوش
وله کر ایدر ز رستم برارند هوش • نه آواز یارد شنیدن
نه کوش • ثالث لغت پهلویده موت وهلاک معناسنه در
بیت بدین کز بود هوش اسفندیار • تو این چوب را
خوار مایه مدار وله وز اهوش در زابلستان بود •
بدست تهم پور دستان بود

مع الکاف

هباک فتح ها وبای عربیله میان سر وباش دیه سیدر
بیت یکی گرز زد مرد را بر هباک • کز اسب اندر آمد هماندم
بخاک هژاک فتح ها وزاء فارسی ایله کیکاوسک بر باغچه سیدر
که طول ایله عرضی بر فرسنک ایدی هر کوشه سنده بر سرایی
وار ایدی که واوچیوز باغبان خدمت ایدرلردی کاه اولور ایدی
که اعیان دولتی ایله اول باغچه ده بر ییل اقامت ایدردی
بیت نشست تو با زیرکان در مغاک • بهست از بهشت
ونشست هژاک

مع الکاف الفارسی

هفتورنک بنات النعش کبری معناسنه در هنک درشت
معناسی وار در برّ غار معناسنه در که طاغده اولور وافراسیاب
کیخسرودن کریزان اولوب بردع طاغنده بر غارده پنهان
اولدی هوم زاهد اول غارده آنی طوتوب کیخسروه تسلیم
ایلدی بیت همی بود چندی بهنک اندرون • ز کرده پشیمان
و دل پر ز خون • ز کیتی یکی غار بکزید راست • چه دانست
کان هنک جای بلاست • ثانی اغلق ولشکر معناسنه در بعضلر
زور وقوت ایله تعبیر ایلدی عبد الرزاق بیوردر بیت
ثبات حزم او وهنک از قضا یافت • نفاذ عزم او وهنک
از

از قدر برد وله جزم رایش قوت هنک زمینی می نهد •
عزم تیزش سرعت طبع زمانی میدهد • ثالث مجازاً وقار وتمکین
معناسنه ده کلور نته که ملای روم بیوردر بیت نک منم سر
هنکت بشکنم • نک با منی ناکام ونکت بشکنم • ثالث
هوش واوک معناسنه در نته که شمس فخری بیوردر بیت
اکر بخواهد تدبیر او بخاصیت • ازین سپس نکند باده
هیچ ازالت هنک • رابع ادب معناسنه در نته که
لطیفی بیوردر بیت تعظیم پدرکی ار فرنکست • نکا هنک
خلاف ترک هنکست هوشنک ثانی ملوک پیشدادیاندر
ابن سیامک ابن کیومرث در هوشمند وعادل اولغله
هوشنک ایله تسمیه اولندی وغایت معدلتندن پیشداد
ایله ملقب اولدی ومابعدنده اولان سلاطین انکا نسبت
اولنوب پیشدادیان دینلدی وعلم حکمتده جاودان خرد
آنک تألیفیدر قرق ییل پادشاهلق ایلدی شهر سوس
وشهر بابل آنک بناسیدر وابتدا سلاحی ودخی پیدا
ایلدی وتاج شاهی باشنه وضع ایلدی بودر وحضرت
ادریس عصرنده ارتحال اولندی

مع اللام

هال قرار وآرام معناسنه در اصلی نهال در نته که ذکر
اولندی بیت دلش کشت از آتش مهر زال • وز دود دلش
خورد وآرام وهال وله همان کیو بیدار دل هفت سال •
بتوران زمین بود بی خواب وهال هول فتح ها ایله قورقنج
نسنه در هائل معناسنه مبالغةً مصدر فاعله اطلاق اولندی
لفظ عربیدر بونده مصدردر بیت ز چنک وپر وبازو ویال او •

بکردن براند هول کوپال او هامان نظیر وهمتا معناسنه در
بیت ازو بستدی نیز هر سال باژ ٭ چرا داد باید بهامال
باژ هامال اصلی هامال در الف حذف اولنمشدر بیت چنین
را ربیندهی پور زال ٭ که باشی فریبرز یل راهمال ٭ هملده
شریک وانباز معناسنه در نته که خسرو بیور بیت این آتش
واین باد دکر خاک و دکر آب ٭ هر چار موافق نه بیکجای
و نه هامال

مع المیم

هوم ضم ایله نسل فریدوندن بر پارسا در که افراسیابی
بردع طاغنده طوتدی بیت کجا نام آن نامور هوم بود ٭
پسسی سال دوراز بد و بوم بود

مع النون

هان حرف تنبیه و تأکید در البته معناسنه هین مثلو
وادات تحریک و تحریضدر بیت چو بشنید زال شه
این گفتگوی ٭ بخم گفت هین چاره خویش جوی هومان
بر مبارز تورانیدر پیران سپهسالار برادریدر گیو علی
بیژن آنی قتل ایلدی بیت ز بیژن فزون بود هومان بروز ٭
هنر عیب گردد چو برگشت هور هرمان هر زماندن مختصردر
بیت نبودی بگیتی چنین کهترم ٭ که هر نامه بد و پیل و شیر
اشکرم هاماوران بر بر زمیندر که کیکاوس آنده اسیر
اولدی رستم کلوب خلاص ایلدی بیت به پیش اندرون
شاه هاماوران ٭ بهر کشوری در سپاهی گران هفتخوان
بلخدن روئین دز شهرینه اولان یدی منزلدر اصلی بودر که
گشتاسب اصطخرده آتشکده لر بنا ایدوب زند خوانلغه
مشغول ایکن پادشاه توران زمین ارجاسب اطراف

خراسانی

خراسانی خالی اولدوغن غنیمت عد ایدوب ایلغار ایله
بلخه کلوب لهراسبی قتل ایلدی وگشتاسب قزلرین اسیر
ایدوب روئین دزده حبس ایلدی اسفندیار همشیره لرین
خلاص ایتمکیچون بلخه کلدکده جنکده اسیر اتدوکی کرکساری
تورانیدن سؤال ایلدی که بلخدن روئین دزه دک کلو
مسافه در اوچ یولی واردر دیو جواب ویردی بری
ایکی آیلق یولدر و بری اوچ آیلق در و بری یدی
مرحله در اما بونک هر مرحله سنده بر محذور واردر که
سلوک طریق ممکن دکلدر بری قورت و بری ارسلان
و بری اژدها و بری جادو عورت و بری سیمرغ قوشی
و بری برنیزه قدر برف و بری اوتوز فرسنک قومسال لک
که آنده اصلا صو بولنمز اسفندیار بو طریقی اختیار
ایدوب و بو آفتلری هلاک ایدوب تاج قیافتنده
اول شهری یدی کونده وارکده ارجاسب شاهی
قتل ایدوب همشیره لرین خلاص ایلدی و بوکا هفتخوان
دیدکلرینک وجه تسمیه سی بودر که اسفندیار بو یدی
مرحله نک هر برین قطع ایدوب قوندقده خوان
عیش و عشرت دوشیوب باده خوشکوار نوش ایدردی
دکر کساردن احوال طریقی سؤال ایدردی و آنو یدی
مرحله یه مخوف و محل خطر اولمغله ترسخوان دخی دینور
بیت دکر گفت کو از در ترسخوان ٭ سپه بر دو شد بر ره هفتخوان
همداستان موافق و متابع معناسنه در بیت گرایدونکه
باشید همداستان ٭ برستم فرستم یکی داستان ٭ همدست

دخی دینور نته که حافظ بیورر بیت کی دهد دست
این غرض یارب که همدستان شوند • خاطر مجموع ما
زلف پریشان شما همیدون همچنین و بوبجلیین معناسنه در
بیت سخن هرچه داری بدیشان بگوی • وزیشان همیدون
سخن بازجوی • آصلی هم ایدون ایدی یالگز ایدون دخی
دینور نته که ذکر اولندی همگنان فتح ها وسکون میم ایله
همه و جمیع معناسنه در هیون فتح ها وضم یای حطی
ایله بیوک دوه در که بسرک دخی دینور بیت بدستور
فرمود تا ساروان • هیون آرد از دشت صد کاروان •
هیونان بهیزم کشیدن شدند • همه نامداران بدید شدند
بصد کاروان اشتر سرخ موی • همی هیزم آورد پرخاشجوی
جوی • بوگرک و دونده دوه یه دخی اطلاق اولنور
قاصد اکا بنوب سرعت ایله خبر گوتوره بیت سخنها
زهرگونه ساختند • هیون تکاور برون تاختند • مجازا
قاصده دخی هیون دینور نته که الاغ ونوند اصلده
قاصد بندوگی آتدر مجازا قاصده دخی اطلاق اولنمشدر
بیت هیونی دلاور بر زال سام • بباید فرستاد و داد
پیام همشیرکان بری برلیه سود ایچنلر در عرفده دیتلره
اطلاق اولنور اخوات معناسنه اصلده مذکوره دخی
شاملدر اخوات واخوه یه صادقدر نته که بو بیتده اخوه
معناسنه در بیت که ایشند همشیرکان پدر • سزد گر بجوی
ازیشان گذر

مع الیاء

همراه یولداش و رفیق معناسنه در اصلی همره در

الف

الف فریدا اولنمشدر بیت سک و گرگ و همسایه و همراه
بدندش همه ساله پویان براه • هماننده نظیر و همتا معناسنه در
مانند و همانند گبی بیت ورا گفت همزور تو پیل نیست
هماننده دست تو پیل نیست هخته ضم ها وسکون
خای معجمه ایله هوختن دن اسم مفعولدر و مخففدر
هوختن هوخیدن دخی دینور کشیدن و بیرون آوردن معناسنه در
هخته زهار مخفی طشاغی چیقرلمش حیوانه کنایه در بیت
ستوران چو شیران هخته زهار • که باشند پر خشم روز شکار •
وله بکردار شیران بروز شکار • بران باد پایان هخته زهار •
کشیده زهار دخی دینور نته که ذکر اولندی هروانه
عقوبت واشکنجه در هروانه گاه اشکنجه ایدکلری یردر
بیت بفرمود کین را بهروانه که • ببندند و کنندش هم
انجا تبه • آصلده هروانه بیمارستان و دارالشفا معناسنه در
نته که شمس فخری بیورر بیت هست دیوانه حکم کی شاه را •
تا بندش بسوی هروانه هزینه فتح ها وکسر زا و یاء حطی ایله
خرج و مصرف و نفقه معناسنه در بیت هزینه باندازه
گنج کن • دل از بیشی گنج بی رنج کن • واندازه
ومقداره معناسنه ده گلور بیت بجز بی زره باز
گردانمش • سخن با هزینه برافشاندنش مع الیاء
همای طیر معروفدر و اسفندیار همشیره سی اسمیدر
بیت همای خردمند و به آفرید • که باد هوا روی ایشان
ندید • وشایع ملوک کیانیان دن همای بنت بهمن ابن
اسفندیار در بهمن سالیان اوغلندن رنجیده و بحضور

اولوب وهمای کنندندن دارابه حامل اولمغله سلطنتی
همایه وصیت ایلدی حکم وصیت ایله پدرندن صکره
پادشاه اولدی وضع حمل ایدیجک حب سلطنت
کندینه غالب اولوب اوغلنی بر صندوقه قویوب دریایه
براقدی بر کازر اول صندوقی آلوب اوغلانک اسمنی
داراب ایلدی همای اوتوز ایکی ییلدن صکره دارایی
بولوب پادشاهلغی اکا تسلیم ایلدی نته که شرح اولندی

باب الیاء مع الالف

یغما تاراج وغارتدر وترکستانده بر شهر اسمیدر نته که
امیر معزی بیورر بیت زهی ستاره خوبان خلخ ویغما
بدلبری دل ما را همیکند یغما

مع الباء

یوب ضم ایله نفیس وگرانبها دوشاهه قالی گیجه
کبی باء عربیله مرویدر نته کم ذکر اولندی مع التاء
یکدست برکره وبر دفعه دیمکدر دست بو معناده
کلدوکی شرح اولندی بیت چو میدان سر آید بتابید روی
بدرنیشان سپارید یکدست گوی • بونده گوی چوگان
طوپیدر

مع الجیم

یرغنج آغز بصمقدر که عربیده کابوس دینور بای
عربیله دخی مرویدر نته که شرح اولندی مع الدال
یزدگرد ضم کاف فارسی ایله ملوک ساسانیه دن
درت پادشاه اسمیدر برنجی یزدگرد ابن بهرام ابن
شاپور ذو الاکتافدر بر ییل پادشاه اولدی ایکنجی
یزدگرد بزه کاردر که ابن شاپور ذو الاکتافدر

یکرمی بریجی ییل پادشاه اولدی ظالم وستمکار اولمغله
فرس اکا بزه کار وعرب یزدجرد الاثیم دیدیلر
ثالث یزدگرد ابن بهرام گوردر اون سکز ییل پادشاه
اولدی رابع آخر سلاطین فرس یزدگرد ابن شهریار
ابن پرویز ابن هرمز ابن نوشیرواندر یکرمی ییل
پادشاه اولدی عساکر اسلام آنی قتل اتدیلر

مع الذال المعجمة

یارد یارستن دن فعل مستقبلدر یارستن قدرت
وگوج یتمک معناسنه در بیت نشاید نگه کرد آسان
بدوی • که یارد شدن پیش او جنگجوی یازد
یازیدن دن فعل مستقبلدر یازیدن کشیدن ودراز
کردن معناسنه در بیت بچیز کسان دست یازد کسی
که فرهنگ بهره اش نباشد بسی • واوجمک ومیل
معناسنه دخی کلور

مع الراء

یکسر براوغوردن ودفعه دیمکدر مع الزاء المعجمة
یاز یازیدن دن فعل امردر میل ایله دیمکدر بیت
کنون از گذشته مکن هیچ یاد • سوی آشتی یاز کیقباد
بیا تا بسازیم چندی همه بد مکوش • سوی مردمی یاز و بازآ
بهوش • یازیدن ایاغ ایله اوجمک وآد طلمق
معناسنه کلور یاز بوندن مأخوذ اسمدر آدم معناسنه
که فارسیده گام وعربیده خطوه دینور سریع الخطوه
وبطیء الخطوه یه تندیاز ودیریاز دینور بیت
نشستند از بر بارهٔ تندیاز • همیرفت با کوس وبا ساز رزم

وله بایوان شاهی شب دیریازن • بخواب اندرون بود
بارنواز یوز معروف پارس دیدکلری یرتیجی حیواندر که
عربیده فهد دینور و آیوزیدن فعل امر و وصف
دخی کلور یوزیدن طلب ایتمک و استمک معناسنه در
بیت زبهر طلایه یکی کینه توز • فرستاده با لشکر رزم یوز

مع الغین المعجمه

بالغ اوکوز بوینوزندن قدح درکه آنکله شراب ایچرلر
باریغ بیله دخی مرویدر نته که ذکر اولندی یوغ
بوینلر قور که اوکوزک بوینینه قوشوب چفت سورلر
و قلیه و عربیه دخی قوشرلر بیت ور ایدون که پیش
تو گویم دروغ • دروغ اندر آرد سر من بیوغ •

مع اللام

یال بوینون و گردن معناسنه در جمله حیواناتک بوینینه
اطلاق اولنور بیت سپهبد چو بشنید گفتار زال •
برافراخت گوش و فرو برد یال وله عنان پاک بر یال
اسپان نهید • بر انسان که آید خورید و دهید •
و آبوبون دبینه دخی اطلاق اولنور که اوموزه
ملاصقدر بیت خود و گیو و گودرز و چندین سران •
نهادند بر یال گرز گران • و آتک بوینینده اولان قللره
دخی اطلاق اولنور بیت سران خیل پیراهن دریدند •
دم و یال ستوران ابریدند • و آل و حیله معناسنه ده
گلور بیت دگر جنگ او را ندارد تو پای • بسازیم یالی
و یکی خوب رای • بچربی زره باز گردانمش بسخن

باهزنیه برافشانمش • و قوّت و بازو معناسنه ده گلور
بو معنی باریغ بیله دخی مرویدر نته که ذکر اولندی بیت
بده سال کودک برافراخت یال • بر شاه کابل فرستاد
زال وله بپرورد مشعل بر آمد دیال • شد اندر جهان
سر بسر بی همال • یعنی قول قنت صاحبی اولدی یل
فتح ایله پهلوان و شجاع معناسنه در بیت سپهبد بر آشفت
از گفت او • نبد پند بهرام یل جفت او • و رها کرده
و مطلق العنان معناسنه ده گلور مع النون
یزدان یا دیجی و خالق معناسنه در و ایزد واجب
الوجود و عبادته سزاوار اولان معبود حضرتنه علم در
عربیده لفظة الله کبی بیت ترا پاک یزدان چنان آفرید •
که مهر آورد هر که روی تو دید • ثانیا نقاش مذهبلر
یزدان خالق خیره مخصوص و اهرمن خالق شره منحصر
سنادر مذهبنه تصریح ایتمشدر بیت گر آن دو عارض
مشکین ز فعل یزدانست • ز فعل اهرمنست آن
دو زلف چوگان زده • بدین دلیل همی مانوی درست
کند • که خیر هست ز یزدان و شر ز اهرمن مع الهاء
یاره درت معناسنه وارد بر آی ایا ریج دیدکلری
دارو در یاره دخی دینور ثانی قاریلره بلازک
معناسنه در و رجاله قول باغی و قولجاق در بیت
همان طوق کیخسرو و گوشوار • همان یاره گیو گوهر نگار •
ثالث جرأت معناسنه در یارا دخی دینور نته که
مهستی دیمشدر بیت جز زهره که را زهره که بوسد پایش •

جز پاره کرا پاره که بو سد دستش ● رابع رشوت معناسنه در
بو معنی باء فارسی ایله دخی مرویدر عنصری بیورر بیت
هر آنجا که پاره شد از در درون ● شود استوارتر ز روز برون
یافه ویاوه ایکی معناسی وار در بری هذیان و بیمعنی سوز در بیت
کنون آمد آن شاه کرکین نژاد ● زبان پر ز یاوه روان پر کناه ● ثانی کم شده وضایع اولمش معناسنه در بیت
زمانی همی بود با یافه هوش ● بر آن خاک بنشست و بکشاد کوش ● خواجه حافظ دخی بیورر بیت
زبان مور بر آصف دراز کشت و رواست ● که خواجه خاتم جم یاوه کرد و باز نجست
یخچه مصغر یخ در بوز معناسنه و طولو معناسنه ده کلور که کوکدن یاغر بیت
زباران و از یخچه و باد سرد ● جهان کشت چون دیو در روی مرد
یکه وحید و منفرد معناسنه در بیت
شکارش یکه درکو زنان بدی ● بر شیر با کرز تنها بدی
یوبه ضم یا و فتح باء عربیله و برعکس حرفین دخی مرویدر نته که ذکر اولندی
آرزو منداق و اشتیاق معناسنه در بیت
ز بس یوبه کاندر دل شاه بود ● دبیر فرا مرز را خواند زود
یله فتح ایله صالمه و رها کرده و مطلق العنان معناسنه در بیت
بیاورد چوبان بمیدان کله ● نماند ایچ بر دشت اسب یله
وله ایضا
که کین سیاوش با سبع کله ● نشاید چنین خوار کردن یله
وله
کزینم ز کیتی یکی بیغله ● کنم هر چه دارم پریشان یله ●
مع الیاء

یاری معروف و ایکی قرداش قاریلری معناسنده ده کلور که قاریلر بری برینه یاری سویلر رودکی بیورر
بیت
چه نیکو سخن کفت یاری بیاری ● که تا کی کشیم از زبان ذل و خواری ●
شمس فخری دخی بیورر
بیت
اکرچه خصم بود نداز دو خاقش ● دم یاری زند یاری بیاری ●
اما بر کیسه نک قاریلری بری برینه وسنی سویلر فتح واو و سکون سین مهمله و کسر نون ایله عربیده اول قاریلر بری برینه ضره سویلر نته که عسجدی بیورر بیت
دوستانم همه مانند ه بر وسنی شده اند ● همه زان نیست که با غرنه درم ماند و زر ●
یتاتنج دخی بو معنایه در فتح باء عربیه و سکون نون و تا و نون و جیم عربیله نته که شمس فخری بیورر بیت
بقا نسازد با خصم شیخ ابو اسحاق ● بدان صفت که نسازد بناتنج بیش بناتنج
یک خدای معبود یکون و خدای بی شریک و بی نظیر معناسنه در بو لغظ شهنامه ده چو قدر
بیت
به پیروزی داد کو یک خدای ●
سر جادوان اندر آرم زپای ●
تم و لله الحمد علی ید الفقیر
محمد شعبان زاده